

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Liber I. Physicorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

est genus ad hominem, & ad calum. Unde non mirum, si ad utriusque cognitionem ordinetur.

Sed hinc posset quis obicere: Ergo etiam hi octo libri ordinabuntur ad cognitionem de equo, leone, &c. Patet consequentia; quia tam equus & leo sunt species animalis, quam homo, ergo cognitio rationis communis animalis tam ordinabitur ad leonem quam ad hominis notitiam. Quod enim homo perfectior sit leone, parum facit; obiectum enim attributionis (ut alibi dixi) non ex maiori perfectione, sed ex eo quod ad ipsum alia obiecta ordinentur, colligendum est. Quod dico de leone, dicere possum de qualibet specie infima animalis. Respondeo, hac obiectione conuinci, posse esse unam scientiam particularem, quae de sola specifica equi differentia ageret; & tunc equum in illa futurum obiectum attributionis, & hos octo libros ordinandos etiam inadecuatae ad illud obiectum, de facto tamen non datur talis scientia, datur vero specialis de homine, de quo singulariter Animasticus disputat; ideoque supra dixi, de facto hos octo libros ad hominis exactam notitiam ordinari. Haec de obiecto. Quoad modum vero illud respiciendi

Dico Secundo, Philosophiam esse omnino speculatiuam, quia obiectum eius non pendet per se ullo modo, neque fieri potest aut dirigi a scientia de illo, ut patebit discurrenti per singula illius obiecta.

LIBER I. PHYSICORVM.

DISPUTATIO PRIMA.

De Principiis intrinsecis compositi naturalis.

PRINCIPIVM diuiditur in extrinsecum & intrinsecum: illud dicitur causa efficiens vel finalis, hoc vero pars aliquomodo ens naturale componens. Vtriusque principij cognitio requiritur ad exactam rei notitiam, extrinseci ad demonstratiuam, intrinseci ad definitiuam; ideoque de illis per hos octo libros late differunt Aristoteles, de extrinsecis à lib. 2. de intrinsecis in hoc 1. ubi etiam nos de iisdem agemus, de extrinsecis acturi postea.

SECTIO I.

De Principio in communi.

De variis Principij acceptionibus late P. Suarez Disput. 12. Metaphysica, Sect. 1. Conimbricenses lib. 1. Physicorum c. 5. quaest. 1. & P. Hartadus Disput. 1. Physicorum, Sect. 1. Nos breuius.

Principium Primo vsurpari solet pro omni eo unde aliquid est quocumque modo. Haec acceptio latissima est, iuxta quam omnes causae dicuntur principia suorum effectuum. Item Pater aeternus dicitur principium Filij, & uterque Spiritus sancti. Fundamentum dicitur principium domus, ceteraque, ex quibus alia incipiunt quocumque modo, dicuntur in hac acceptione Principia.

Secundo vsurpatur Principium pro primo unde aliquid est, id est, pro primo principio in aliquo ordine. V. g. Adamus respectu hominum, fundatores Religionum & Familiarum, dicuntur in hac acceptione principia; quo sensu intellexit principium Aristoteles 5. de Generatione animalium, cap. 7. inquit, *De ratione principij est, ut ipsum quidem causa sit multorum, sed ipsius nulla.* Item Tullius Quaestione Tusculana 3. *Principij nulla est origo; nam ex principio oriuntur omnia, ipsum autem ex re nulla nasci potest.* In qua acceptione etiam si meus parens v. g. sit causa mei, non tamen est principium, quia non est primus in hac serie, habet enim alium priorem, meum scilicet auum. Unde in hac explicatione causa & principium se habent ut excedens & excessum, quia nec omnes causae sunt principia, ut patet in exemplo posito de parente, neque item omnia principia sunt causae: v. g. Pater aeternus, qui est principium Filij, non tamen illius causa: item locus, unde quis proficiscitur, dicitur principium viae, non tamen est causa viae; quia ad rationem causae requiritur, ut ipsa essentia effectus producat. Cum ergo nec initium viae reliquam partem producat, nec in diuinis Pater aeternus producat esse Filij, id est essentiam Filij, quia haec est improducta, ideo neutri conuenit ratio causae, etiam si dicatur principium, Sed de hoc rursus Disputat. vii. numero 2.

X

Deni-

3 Denique, Principia alia sunt, iuxta dicta nu. 1. *intrinseca*, quæ sunt intra rem cuius sunt principia; alia *extrinseca*, quæ sunt extra rem cuius dicuntur principia. *Intrinseca* alia sunt *perfectè intrinseca*, quia sunt vel partes, ex quibus componitur res principiatam in facto esse, ut anima & corpus respectu hominis; vel quibus componitur compositum in fieri, siue compositi generatio, de quibus Sect. 3. Alia sunt *imperfectè intrinseca*, quia non componunt rem principiatam, & in hoc sensu sunt extra illam; vniuntur tamè aliquo modo cum illâ, ideoque dicuntur *intrinseca*, ut subiectum respectu formæ; non enim subiectum est pars formæ, aut hæc pars subiecti, sunt tamen vnita inter se, ideo subiectum dicitur principium intrinsecum formæ.

SECTIO II.

Definiuntur Principia entis naturalis.

4 **A**RISTOTELES cap. 5. textu 42. principia rei naturalis definiuit ea esse, *quæ nec ex sese, nec ex aliis, sed omnia ex ipsis sunt.* Hæc definitio non conuenit principiis rei naturalis præcisè, sed omni primo principio, v. g. Deo respectu creaturarum, Adamo respectu hominum: quia Deus non est ex alio, sed ex ipso omnia; & Adamus non est ex alio homine, sed omnes ex ipso. Et ratio est; quia omne primum principium debet non esse ab alio in eo ordine, alioquin non erit primum. Est ergo hæc Aristotelis definitio vniuersalior quàm in præsentem requiratur. Vt tamen illam defendant, sic eam explicant recentiores communiter, ut verba illa, *sed omnia ex ipsis sunt*, intelligantur non de effectione, sed de compositione, id est ut omnia ex ipsis componentur: quo sensu nec Deus neque causæ efficientes, ut tales, sunt principia entis naturalis; quia licet producant res naturales, non tamen illas componunt. Verùm quia, ut infra dicam, neque materia etiam est pars generationis, cuius dicitur principium, hæc communis explicatio non videtur sufficiens. Melius ergo illa verba, *sed omnia ex ipsis sunt*, explicari possunt, si addatur *omnia ex his sunt intrinsecè*: sic enim & partes intrinsecæ, & quæ non sunt partes, sunt tamen inuicem intrinsecæ, comprehenduntur.

5 Aduerte tamen, ad rationem principij, de quo loquimur, non requiri, ut ipsum in nullo genere causæ sit ab alio, sed tantum in eo ordine in quo est principium; aliàs nullum esset principium rei naturalis, quia nulla est res creata, quæ saltem in genere causæ efficientis non sit à Deo.

Tria communiter assignantur principia rei naturalis, *materia, forma, & priuatio*. Dixi communiter, quia nonnulli antiquiores Philosophi dixerent, entia naturalia componi ex quatuor elementis, quæ sententia à nobis rejicietur Disputatione II. à num. 5.

Sunt ergo tantum tria enumerata principia rei naturalis. *Materia* quidem, quia cum ipsa sit pars essentialis compositi, non sit ex aliâ materiâ. Per *materiam* intelligo subiectum illud commune & substantiale, quod manet v. g. post mortem hominis, & in quod forma cadaveris introducit, denominaturque postea *cadaver*, *crinis*, &c. *Forma* item substantialis est principium

rei naturalis; quia licet ipsa sit ex materiâ ut ex subiecto (exicipi rationalem) non tamen est ex materiâ ut ex aliâ formâ, quare in ratione formæ ipsa est prima omnium. *Priuatio* item est principium ut terminus à quo, priuatio autem non est ex aliâ priuatione, ac proinde in suo esse est prima. Ex hac doctrinâ facillè explicantur, quæ videbantur aliàs difficultatem ingerere.

Primo enim obici potest: Forma sit ex materiâ, item materia sit ex pluribus partibus materiæ quibus componitur; item ex priuatione sit forma tamquam ex termino à quo; ergo materia & forma non sunt prima principia, cum habeant alia ex quibus sunt. Nec potest responderi, fieri ex illis ut ex principiis extrinsecis, prout nonnulli recentiores non satis consequenter dixerunt: non, inquam, hoc potest dici, Primo, quia forma intrinseca est materia, & vna pars materiæ toti materiæ; malè ergo dicitur componi ex eis ut ex principiis extrinsecis. Secundo, quia etiam compositum non est ex priuatione tamquam ex aliquo intrinsecò, sed tamquam ex termino à quo; ergo si in hoc ordine materia & forma sunt ex aliis, iam non erunt prima in ratione principij. Respondeo ergo, formam non fieri ex materiâ ut ex formâ (iuxta dicta supra) neque materiam fieri ex partibus materiæ ut ex subiecto aut materiâ ipsius materiæ, neque formam fieri ex priuatione ut ex formâ, sed potius ut ex carentiâ formæ: quare in genere, in quo sunt principia, semper sunt prima. Quod autem in alio genere sint ab aliis, non tollit ab eis rationem primi principij in suo genere, ut dixi numero 5.

Sed virgebis, Eri materia non sit ex partibus ut ex subiecto, est tamen ex illis ut ex partibus intrinsecis, in quo genere ipsa materia est principium compositi, scilicet ut pars intrinseca; item materia & forma sunt ex genere & differentiâ ut ex partibus intrinsecis Metaphysicis, ergo iam in eodem genere, in quo sunt principia, sunt ex aliis, ergo non prima. Respondeo, materiam non componi ex pluribus partibus materiæ ut ex subiecto, ipsam verò esse principium primum tamquam partem, non tamen qualemcumque, sed subiectiuam essentialiterque componentem; partes verò ipsius materiæ esse solum partes integrantes. *Partes integrantes* voco, quarum qualibet ablata, manet absolute denominatio totius, ut v. g. ablato pede denominatur homo, licet non tam integer ac antea; item ablata vna parte aquæ, manet absolute aqua. *Partes verò essentielles* sunt, quarum qualibet ablata, absolute aufertur essentia totius, v. g. ablata animâ non manet homo, qui nec manet ablato corpore, etiam si maneat anima, ideoque anima & corpus sunt partes essentielles hominis. Partes igitur materiæ non sunt essentielles, sed integrantes ipsam materiam; quia qualibet ablata, manet absolute materia: ipsa autem materia respectu compositi est pars essentialis, quâ ablata non manet compositum substantiale; quare partes materiæ non sunt principia illius in eodem ordine, in quo ipsa est principium compositi substantialis. Ad secundum de partibus Metaphysicis respondeo, animam & corpus non componi physicè & realiter genere & differentiâ, sed solum ratione nostra, quod non tollit à materiâ & formâ rationem primorum principiorum absolute & simpli-

simpliciter in genere physico, de quo in præfenti.

Obiicies Secundò, Etiam vnio partium constituit totum; ergo sunt quatuor principia entis substantialis. Respondeo, vnionem esse rationem formalem, quæ principia constituunt totum, non verò esse principium constituens; quod aliis terminis dici potest, esse principium *quo*, non verò *quod*: sicut actio requiritur essentialiter ad effectum, non tamen vt principium *quod*, sed vt id *quo* influit causa quæ est principium *quod*. In præfenti autem solum agimus de principiis *quod*. Quomodo autem priuatio sit principium, Sectione 3. dicemus.

Obiicies Tertiò, Corpus naturale in concreto, homo v.g. etiam componitur ex subsistentiâ; ergo dantur quatuor principia entis naturalis. Respondent nonnulli, subsistentiam reduci ad formam, quia componitur actuando naturam. Dissiplet hæc solutio, quia forma est actus materiae, non verò totius nature; subsistentia autem est actus totius nature: item forma se habet vt entitas perfecta substantialis, subsistentia verò, ex communiore sententiâ, vt modus; ergo sunt diuersa principia, forma substantialis, & subsistentia. Quod autem conueniant in ratione formæ vt sic, non obstat, quò minus dicantur duo principia: nam, si vera esset Scoti opinio, tot adstruens formas essentielles substantiales, quot sunt gradus Metaphysici, sine dubio tot essent principia quot formæ, etsi conuenirent omnes in ratione formæ vt sic. ergo licet subsistentia conueniat in esse formæ cum formâ substantiali, quia tamen habet diuersum valdè conceptum ab illâ, constituet diuersum principium. Secundò respondent alij, subsistentiam non pertinere ad physicam compositionem, sed ad Metaphysicam. Verùm ego non video, cur subsistentia non sit de physica constitutione hominis (non dico nature) non secus ac forma. Fortè quia hi in Metaphysicâ de subsistentiâ differunt, putarunt non esse partem physicam, cum, ex communi acceptione, pars Metaphysica ea sit, quæ non realiter, sed per conceptum nostrum est pars, quod procul dubio non conuenit subsistentiæ, quæ realiter distincta est, & realiter componit; est ergo pars physica hominis.

Respondeo ergo, quæstionem solum esse de voce, in quâ tantum dicenda sunt tria principia, quia non loquimur de principiis suppositi; hoc enim ab Aristotele aliisque ethnicis Philosophis, prout distinctum à naturâ, agnitum non fuit, vt ostendimus Disputat. 11. à numero 134. Quare, licet in re subsistentia sit è numero principiorum, non tamen iuxta præfcorum Philosophorum mentem.

SECTIO III.

Principia generationis substantialis
& accidentalis.

NUMERO 3. ostendi, principia entis naturalis in factò esse, idem esse ac partes componentes aut intrinsecas: vnde, si loquamur de composito naturali, in hoc sensu, duo tantum includit principia, materiam & formam, vnitas inter se; si verò loquamur non de ipso composit-

to, sed de generatione illius, dicendum est, eam habere tria principia intrinseca; non quidem componentia, sed quæ intrinsecè respiciantur ab ipsâ generatione, materiam vt subiectam, formam vt terminum ad quem, priuationem autem vt terminum à quo. quæ doctrina explicanda est obiectionum solutione.

Prima sit: Priuatio non est ens, ergo non potest esse principium generationis. Respondeo, priuationem non esse principium influens, aut componens generationem in esse talis, sed præcisè terminum à quo: cum autem verè & realiter deatur priuatio formæ antequam sit forma, & hæc ex non esse transeat ad esse, idèd priuatio absolutè dicitur principium. Pro quo aduerte, in generatione & posse considerari rationem productionis formæ, & etiam rationem mutationis, quæ duo distincta sunt: potest enim esse productio sine mutatione; vt si simul produceretur materia & forma, verè quidem esset productio formæ, non tamen esset mutatio, quia ad mutationem debuiſſet præcedere materia sine illâ formâ. Si ergo in generatione sola consideretur ratio productionis, non respicit necessariò priuationem, quia ad priuationem requiritur, materiam prius extitisse sine formâ, quod non requiritur ad productionem formæ, vt in exemplo posito cernitur. Si verò in generatione consideretur ratio mutationis, necessariò includit priuationem, quia non potest esse mutatio in materiâ, nisi hæc prius supponatur carens formâ, quâ mutatur. Vnde rectè potest dici, mutationis vt talis esse partem intrinsecam ipsam priuationem: neque inconueniens est, priuationem, quæ nihil est in se, dici partem intrinsecam alicuius totius, si illud totum non sit adæquatè posituum, quale verè non est mutatio vt talis, de quo rursus numero 16.

Sed hinc insurget secunda obiectio: Quia potest esse generatio, quin sit mutatio, vt diximus, & de factò fuit in primâ mundi productione, in quâ simul tempore creata fuit materia prima, & forma substantialis; ergo non est de ratione generationis, habere pro principio à quo, priuationem. Respondent nonnulli, etiam in eo casu datam fuisse priuationem, non quidem prius tempore quàm ipsam formam, sed prius naturâ; quia semper materia intelligitur prius naturâ ad formam, pro quo priori datur in illâ priuatio formæ. Sed hæc solutio continet falsam doctrinam, quia repugnat, in eodem instanti reali esse simul formam & eius priuationem, etiam pro priori naturâ: cum enim instans reale sit indiuisibile, necessum est, vt quod verè pro priori existit, existat etiam necessariò pro toto instanti. Si ergo in priori est priuatio formæ, etiam in toto instanti eadem manebit, ergo simul erit forma & eius priuatio, quod prorsus repugnat. Ratio à priori huius repugnantia est, quia illud instans naturæ, est instans præcisionis tantum; quare tunc, licet non concipiatur forma, non tamen concipitur eius priuatio, sed præscinditur, id est, nihil cogitatur de formâ: sicut quando concipio essentiam Petri, & præscindo ab eo quòd sit albus, non tamen idèd concipio illum non album. Ad quam doctrinam oportet, pro multis quæstionibus, diligenter attendere.

Urgeo impugnationem ad hominem, quia si hæc prioritas naturæ sufficeret, vt tunc daretur priua-

privatio formæ; ergo etiam in conservacione formæ daretur privatio ut principium conservacionis, quia etiam in illâ prius naturâ intelligitur materia quàm formæ; ergo pro illo priori erit privatio formæ, ut hi discurrerant in primo instanti.

- 14 Respondeo ergo obiectioni, non esse necessariam privationem respectu omnis generationis (ut convincit obiectio) esse tamen necessariam respectu earum generationum quæ de facto contingunt: quia cum materia semper perseveret eadem, quantumvis formæ mutantur, semper ante omnem generationem (primâ exceptâ) præcedit eius formæ privatio in materiâ, & consequenter semper datur mutatio in generationibus, quæ de facto sunt, exceptâ primâ.

Sed urgebis: dum materia est cum formâ antecedente, non habet privationem formæ subsequenter, quia non potest illam habere simul cum præcedenti (duæ enim formæ substantiales nequeunt esse simul in materiâ); ergo numquam est materia cum privatione formæ subsequenter, quia numquam est ante subsequenter sine præcedenti, nequit enim esse sine aliquâ formâ vel per vnicū instans. Respondeo, ut materia habeat privationem formæ subsequenter, non requiri posse retinere simul utramque, & præcedentem & subsequenter, sed posse absolute obtinere subsequenter, licet amittendo præcedentem; sicut peccator habet privationem gratiæ, non quia possit simul gratiam habere cum peccato, sed quia potest absolute habere gratiam, si de peccato veram agat penitentiam, quâ in illo aboleatur ipsum peccatum.

- 15 Obiectiones Tertiæ: Ergo etiam pari ratione forma præcedens erit principium generationis substantialium, quia præcedit etiam materia cum formâ præcedenti ad omnem generationem, exceptâ primâ. Respondeo, concedendo sequelam, si generatio sumatur ut *conversio*, quia hæc est mutatio ex vna substantiâ in aliam; nego verò sequelam, si sumatur generatio ut est *mutatio* præcisè, de cuius ratione non est esse transitum ab vna formâ in aliam, sed à privatione formæ in formam: in præsentem autem solum loquimur de generatione, prout est mutatio; quare forma præcedens non annumeratur inter eius principia.

Quartæ obiectiones: Ergo saltem dispositiones accidentales se habebunt ut principium, quia per se requiruntur ad receptionem formæ. Negant nonnulli consequentiam, quia dispositiones se habent ut conditio, non verò ut principium, sicut approximatio respectu causæ. Sed hæc solutio non est sufficiens: quia licet dispositiones non efficiant ipsam formam, & quantum ad hoc sint conditio, non ideo excluduntur à ratione principij; sicut neque ipsa privatio formæ efficit formam, & nihilominus eò quod prærequiritur, dicitur principium illius. idem ergo erit in dispositionibus.

- 16 Tota hæc questio est de voce, nec magni momenti; ego ideo cum aliis dico, dispositiones non esse principium distinctum, quia reducuntur ad causam materiale; per illas enim constituitur materia apta ad receptionem formæ, ideoque sunt complementum materiæ. Neque hinc sequitur, privationem reducendam ad causam materiale; privatio enim non est dispositio

aut complementum materiæ, sed præcisè terminus à quo.

Quintæ obiectiones: Generatio non est simul cum privatione, ergo illam non potest intrinsecè respicere. Respondeo, generationem ut mutationem dicere duo, & privationem præcedentem, & formam subsequentem, quorum quodlibet essentialiter est mutationi, licet non sit vnum simul cum alio: sicut huic denominationi *prioris* vel *posterioris* est essentialis & intrinseca, utraque existentia præcedens & subsequens; quod in aliis pluribus denominationibus contingit, præsertim quando illæ non sunt adæquate de præsentem, sicut non est denominatio mutationis.

Sextæ obiectiones: Ergo etiam causa efficiens erit principium generationis, quia tam essentialiter illa requiritur ad generationem, quàm causa materialis, & tam hæc non componit generationem, quàm causa efficiens; ipsa enim generatio distinguitur & à causâ materiali & ab efficienti; ergo aequaliter vna causa ac altera erit illius principium. Propter hoc argumentum dixi suprà, non bene à nonnullis explicari, principia intrinseca esse quæ componunt intrinsecè: ut sic enim, nec materia nec forma essent principia, quandoquidem non componunt generationem. Respondendum ergo est, esse principia: quia licet non componant generationem, sunt tamen illi intrinseca; nam generatio & recipitur in materiâ, & afficit intrinsecè formam. In quo differunt à causâ efficienti, quæ est purè extrinseca effectui. Ideo suprà dixi, principia in præsentem usurpari vel pro parte componente, vel pro efficiente intrinsecè.

Pro complemento adverte, quæ de generatione substantiali dicta sunt, dicenda etiam de generatione accidentali, variatis tantum vocibus. Solum est observandum discrimen, quod in sententiâ distinguente realiter potentias ab animâ, non in omnibus generationibus accidentalibus datur privatio formæ, etiam in his quæ de facto accidunt: nam v.g. in generatione intellectus ex animâ, non præcedit prius tempore anima sine intellectu, & consequenter numquam habet privationem intellectus; (idem est in aliis potentis & passionibus, quæ producuntur in eodem instanti, quo producitur forma, quæ est illarum subiectum; in generationibus autem substantialibus, cum substantiale subiectum, scilicet materia prima, tota producta fuerit à mundi exordio, inde fit ut ad omnes generationes substantiales, quæ eveniunt post primam, præcedat privatio formæ introducendæ. Excepi tamen eas generationes substantiales & miraculosas, quæ sunt corruptis speciebus sacramentalibus, in quibus generationibus simul producitur materia & forma substantialis, cum primùm desinit esse Christus Dominus sub illis speciebus; ideoque in eis generationibus non præcedit privatio formæ in materiâ. Verum quia illæ non sunt naturales, nihil ex eis contra nostram doctrinam, quæ de naturalibus præcisè agit, licet inferre.

Rogabis, vtrum omnia principia conveniant vniuocè an analogicè in ratione principij. Materia & forma conveniunt vniuocè, quia utraque verè & realiter participat propriè rationem principij: si verò includatur privatio, non conveniunt nisi summum analogicè, quia enti & non

enti nequit dari conceptus vniuersus, imò neque analogus, de quo alibi.

Circa principiorum oppositionem dicendum est, materiam & formam nullam inter se dicere oppositionem, sed mutuum potius respectum

transcendentalem: deinde, materiam & formam priuationem nullatenus opponi, quia materia potest habere priuationem formæ; formam autem & priuationem opponi contradictoriè. quæ omnia clarissima sunt.

DISPUTATIO SECVNDA.

De Materiâ primâ & Formâ.

EXPLICATIS principiis in communi, de illis in particulari agendum est: inter illa autem primò occurrit materia, quæ est primum entium principium, & quasi illorum fundamentum.

SECTIO I.

Sine euidens lumine naturæ, dari in rebus Materiam primam.

NOMINE materiæ primæ intelligo, vt dixi suprâ, subiectum commune formatum substantialium; quod idem maneat ante & post corruptionem hanc visibilem, quam experimur.

Recentiores nonnulli referunt quemdam Gomecium Pereiram, in suâ Antonianâ Margaritâ negantem omnino materiam primam; contra quem plura congerunt argumenta, quæ oportet examinare, ne rem certam incertis suadeamus rationibus.

Arguunt Primò: Quia sequeretur ex opposita sententiâ, non esse veneratione dignas Reliquias Sanctorum. si enim nihil, quod erat in Sanctis, manet post eorum mortem, sed sunt omnino noua entia postea producta, vt quid eas veneraremur?

Secundò: Quia in triduo mortis Christi verè fuit in sepulchro aliqua Christi pars, non anima; ergo corpus; ergo Christus (idem est de aliis hominibus) componitur ex animâ rationali, & ex corpore seu materiâ primâ. Quod confirmant, quia aliqua accidentia hominis viui manent in mortuo: sed accidentia non mutant subiectum, ergo manet aliquod subiectum quod antea erat, in quo sint ea accidentia; hoc autem nequit esse nisi materia prima.

Tertiò: Quia agens naturale non operatur nisi ex præsupposito subiecto; sed agens naturale producit formas substantiales (vt ostendimus) ergo datur subiectum seu materia prima, ex quo producuntur illæ formæ ab agente naturali.

Quartò: Si non esset materia, non darentur naturaliter defeciones entium, quia non essent necessariae ad productionem noui entis; hoc enim non esset contrarium præcedenti, nam contrarietas est circa idem subiectum, quo cessante cessat etiam contrarietas.

Tandem: Quia superflue essent dispositiones, quibus agens naturale ignis v.g. disponit lignum; nam omnes illæ deberent cessare ex defectu subiecti in instanti, quo producitur in ligno ignis: ergo datur aliquod subiectum substantiale, com-

ponens cum formâ entia naturalia; quod præcipuè in homine concedendum videtur, quia cum sit corporeus inadæquate, debet ultra animam, quæ est spiritualis omnino, dari alia pars materialis; hæc autem est materia prima.

Hæc argumenta non vrgent Gomecium, multò aliter opinantem de entibus naturalibus quam isti Auctores censent: & quia, explicando huius Auctoris mentem, omnia argumenta soluntur, idè, præter meum morem, cuiuslibet solutionem ab ipso argumento separavi.

Fateretur ergo hic Auctor libentissimè, in homine (& idem est de aliis mixtis) ultra formam substantialem dari aliquod subiectum recipiens illam formam: neque enim tam amens erat hic Auctor, vt in homine & animantibus nihil aliud præter animam agnosceret, & post mortem illius nihil remanere doceret quod esset veneratione dignum in Sanctis, & in quo manerent plura accidentia, quæ prius fuerant in homine viuo; putaretque, cadauera nihil esse reale, sed apparens & deludens sensus nostros; vel saltem nihil illorum antea fuisse, quo satisfacit ferè omnibus argumentis in oppositum. Verum in hoc recedit hic Auctor à verâ & receptâ sententiâ, quod illud commune subiectum dicit non esse materiam primam, sed ex quatuor elementis vniuersis & inter se permixtis putat coalescere. Elementa autem ipsa omnino adstruit simplicia, sicut nos materiam primam vel formam substantialem dicimus essentialiter simplicem.

Hanc opinionem videtur vrgere tertium argumentum suprâ factum, quia in productione vnius elementi ex alio nullum præcedit subiectum; ergo saltem tunc ab agente naturali verè aliquid creabitur, scilicet elementum de nouo productum, quod omnino repugnat. Sed respondet Gomecius, falsum esse, nullam creaturam posse creare; nec faciliè hanc solutionem redargues, vt infra patebit.

Ad quartum, quo ostendebatur, non esse necessarias corruptiones entium, respondet; idè eas requiri, vt detur locus nouo enti, quod non potest penetrari cum præcedenti. Denique quod inferebatur contra illum, scilicet, nullam qualitatem corrupti manere in genito, fateretur libenter; nec mirum, quia etiam Thomistæ, ponentes materiam primam, idem mordicus defendunt.

Multa miscetur in solutione horum argumentorum, quæ pertinent ad alia loca, idè ea in præfati omittam: disputare enim, vtrum agens naturale possit creare, pertinet ad secundum librum, in quo de Creatione. Vtrum autem omnia accidentia corrupti destruantur simul cum formâ substantiali, tractabitur infra Disp. v. & Sect. 2. quibus reiectis in propria loca,

Impugno Primò prædictam opinionem: quia iuxta hunc Auctorem, saltem in generatione elementi, nihil corrupti manet in genito; ergo quando corpora Sanctorum cremantur, & conuertuntur in ignem, nihil manet quod antea fuerat in Sanctis, ergo saltem tunc non erunt veneratione dignæ Reliquiæ Sanctorum, ergo iuxta hunc Auctorem errat Ecclesia in veneratione cinerum Sanctorum; quod affirmare, aperta est hæresis. Quod autem Ecclesia facit erga Sanctorum cineres, hoc faciunt omnes & gentiles erga suorum defunctorum cineres, quos custodiunt, & si sint virorum illustrium, in veneratione habent; ergo naturæ lumen docet, etiam in his conuersionibus elementaribus manere aliquod commune subiectum, quod sit materia prima. Possêt fortè respondere, quando corpora comburuntur, & conuertuntur in ignem, manere saltem in eis eam partem quæ antea in eo corpore erat ignis, exclusi aliis quæ ex reliquis elementis constituebantur, & iam sunt conuersæ in ignem, & ratione illius partis esse Sanctorum Reliquias veneratione dignas. Sed hæc solutio quàm sit improbabilis, inde patet, quia tunc non possemus meritò eas Reliquias venerari. Cum enim solum quarta pars esset Sanctorum, aliæ verò tres partes essent noua elementa, potiùs timendum omnino esset, ne dum venerari volumus Reliquias, veneremur partem elementi. Contrà Secundò, Ergo si rursum illi cineres in terram conuertantur, desinente igne, nihil habebunt prorsus de antiquo corpore, quia pars illa ignea, quæ sola manserat, iam periit; in terrâ enim non est formaliter ignis.

Secundò impugno eandem sententiam: Quia hoc commune subiectum, quod in homine & aliis mixtis admittit hic Auctor, nequeunt esse elementa permixta inter se. Quia vel illa elementa sunt penetrata inuicem, vel non. Si sunt penetrata, ergo minùs consequenter dicis, ad productionem ignis corrumpi lignum, vt ignis habeat locum vbi sit, eò quòd nequeat penetrari cum igne; in præsentem autem ponis ipsa elementa inter se penetrata, & consequenter ponis vnum corpus cum alio penetrari posse, quo corrui tua solutio. Si verò non sunt penetrata, ergo vna pars hominis est solum aqua v.g. alia solum ignis, alia aer, & alia terra. cuius falsitas ipsis oculis cernitur: quis enim non videat, omnes partes ligni aut papyri esse omnino similes? Deinde, vbi est calor summus ignis in papyro, vbi summa humiditas aquæ, vbi subtilitas aeris, vbi siccitas terræ? Omnia elementa sunt fecabilia inter se (excipe terram) & quæ facile cedunt corporibus quantis, statimque reuniuntur: vnde hoc inuenies in adamante, vel silice, & in aliis mixtis; ergo hæc non constant formaliter elementis. Adde, si hoc esset verum, ipsum compositum sibi paraturum perniciem: quia vna pars ageret in aliam, ignis v.g. in aërem, in aquam, & è contrario. Videmus vnam exiguam scintillam, in quocumque ferè corpore sit, statim extingui. Certè si in eo corpore esset quarta pars ignis, cur non ab eâ defunderetur, & ei adiungeretur? Quid quòd minima scintilla puluerem tormentarium in momento accendit? & tamen quarta pars ignis aut decima, quam ibi ponis in eodem puluere, formaliter vt partem ex quâ puluis ille componitur, tam quæta est ibi, & tam oblita actiuitatis suæ?

Certè hinc, explicatis terminis, huius sententiæ improbabilitas deprehenditur. Præterea si homo componitur non minùs ex aëre & igne, quàm ex terrâ & aquâ, cur est naturâ suâ grauis, & in terram decedit, & non potiùs fertur in aëre? sanè nullam poteris vel apparentem reddere rationem.

Denique, quia quando ex aliquo elemento generatur mixtum, nulla est causa quæ possit producere in illo mixto alia tria elementa. ignis v.g. conuertitur in carbones, quis produxit tunc in carbone formam aeris, aquæ & terræ, vt ex illis permixtis inter se mixtum, id est carbo resultaret? sanè nulla est excogitabilis causa, à quâ tam opposita entia simul producantur; ergo subiectum illud manens in eo mixto, non sunt ipsa elementa, sed aliquid ab ipsis distinctum, & quod manet in quacumque transmutatione; hoc autem nos dicimus materiam primam.

Quòd verò ipsa elementa verè composita sint ex aliquo subiecto communi, & ex formâ substantiali, facillè probatur: quia quando ignis conuertitur in terram, manet in terrâ multa accidentia quæ fuerant in igne, nimirum calor, qui est idem numero qui erat antea, vt infra ostendemus; ergo manet aliquod subiectum commune quod antea fuerat. sed hoc non est forma ignis, quia hæc omnino periit, ergo ignis aliquid substantiale dicit ultra formam, hoc autem est materia prima. Neque quando vnum elementum transit in aliud, possunt dici manere partes aliorum elementorum, quæ in corrupto fuissent, quia in eo vnicum erat elementum, de quo nihil manet in alio, nisi detur commune subiectum.

Tandem idem solidiùs ostendo: quando ignis disponit lignum vt illud accendat, debet disporre per calorem illud passum (vt experientia ostendit) & in hoc diu hæret; ergo debet suas dispositiones in aliquod subiectum, in quo non est adhuc forma ignis, introducere, nam pars ignea iam eis non indiget, quia iam ibi est ignis; ergo eas introducit in alias partes, ergo in eis est aliquod subiectum quod eas recipiat & retineat in posterum, aliàs inutiliter producerentur: hoc autem non possunt esse alia tria elementa, quia hæc pereunt cum generatur ignis, & consequenter omnia accidentia in eis recepta destruantur; ergo est aliquod subiectum substantiale toti ligno commune, manens etiam postea in igne, hoc autem est materia prima.

Idem posset aliis experientiis & rationibus suaderi, hæc tamen sufficiant ad probandum, contra hunc Auctorem, existentiam materiæ primæ, quo responderetur titulo Sectionis, scilicet, euidentem esse naturæ lumine, dari in rebus materiam primam: cuius existentia probatâ, essentia & proprietates explanandæ sunt.

SECTIO II.

Materia prima est incorruptibilis.

PROBATVR hæc Conclusio communiter. Quia in tantum agentia naturalia corrumpunt formas, in quantum in ipsam materiam introducunt alias præcedentibus contrarias: sed in materiâ primâ nequeunt introduci dispositiones ipsi

ipsi contraria, materia enim est receptiva illarum omnium; si autem illæ essent contraria materia, non possent in illâ recipi, quia vnum contrarium nequit in alio recipi; ergo materia prima nequit destrui à naturalibus agentibus.

¹² *Contrarium sui* voco, non quod est dissonum subiecto, quia in hoc sensu certum est, animam, Angelum, aliaque subiecta posse in se recipere contraria, neque hoc impugnat ratio facta. Voco ergo contrarium illud, quod est destructivum subiecti: hoc autem nequit recipi in ipso subiecto, quia si peteret destructionem subiecti in quo est, peteret & suam, essetque sibi contrarium; quod repugnat; neque facile intelligitur, quomodo vnum accidens petat subiecti, in quo est, destructionem.

Dices Primò: Poterunt in formâ subiectari dispositiones contrariae materiae. Sed contrâ, quia forma materialis pendet à materiâ; ergo dispositiones, quæ sunt contrariae materiae, erunt etiam contrariae formæ; ergo non poterunt in formâ recipi. Quòd si forma sit spiritualis, & independens à materiâ, etiam ipsa materia est independens à formâ; vnde dispositiones, quæ sunt in formâ, non possunt nocere materiae. Ratio à priori est, quia contrarietas est in ordine ad idem subiectum, è quo se inuicem pellunt contraria: materia autem non habet idem subiectum cum dispositionibus, imò nec diuersum, cum ipsa sit primum omnium subiectum; ergo non potest esse contraria vllis dispositionibus, ergo nec per illas expelli.

¹³ Dices Secundò: Materia prima pendet à posteriori à formâ, ita vt sine aliquâ indeterminatè nequeat conservari; ergo si agens naturale destruat omnes formas, poterit destruere materiam primam. Respondeo, ab agente naturali non posse destrui vnam formam sine productione alterius, quia destructio per se non intenditur à natura.

Sed virgebis: Lux destruitur sine productione alterius formæ in eius locum, ergo poterunt destrui formæ substantiales, quin alia in earum locum introducantur. Nego consequentiam: disparitas est, quia lux deficit ex defectu conservantis illam, scilicet solis, formæ autem substantiales (vt infra dicemus) conservantur à solo Deo, ideoque ex defectu conservantis nequeunt deficere, solumque deficiunt ex aduentu contrarij.

Dices Tertio, probari argumento facto, non posse materiam primam à causis creatis corrumpi, non verò non posse à Deo corrumpi: sicut enim productio materiae à solo Deo est naturalis, quia est iuxta exigentiam materiae, cur etiam non erit destructio materiae naturalis, licet fiat à solo

¹⁴ Deo? vel quia materia ex sua naturâ petit non durare perpetuò, vel quia saltem id illi non repugnat naturaliter; sicut multi dicunt de habitibus voluntatis vel intellectus, posse corrumpi sine aduentu contrarij, & sine defectu causæ conservantis, quia ipsi petunt solum durare pro certo tempore. Fateor, hanc objectionem conuincere, non esse tam certam perpetuitatem ipsius materiae, sicut eius existentiam: nihilominus respondeo, admitiendo, posse dari aliquod ens naturâ suâ exigens solum pro certo tempore durare (vt Disputatione IV. de Animâ à numero 212,

fusè probabo) nego tamen, talem esse materiam primam, tum quia nullâ ratione vel experientiâ id probatur: tum quia, cum ipsa sit commune subiectum formarum substantialium, ad perpetuitatem naturæ oportebat, vt licet formæ variarentur, nihilominus subiectum illas recipiens semper maneret, essetque perpetuum, praesertim cum ferè eadem ratio sit ad probandam materiae perpetuitatem, quæ est ad animi rationalis & Angelorum. Ad instantiam de habitibus respondeo, ¹⁵ in illis experientiam cogere nos ad asserendum, eos esse ex se defectibiles, hanc autem experientiam deficere in materiâ primâ, ideo ab illis ad hanc non valere consequentiam.

SECTIO III.

An Materia prima sit potentia passiva formarum.

POTENTIA passiva, siue subiectum, idem est. Quare ergo, cur materia prima sit potius potentia passiva, siue subiectum formæ, quàm è contrario: Hæc respectu materiae, quandoquidem æqualiter inter se vniuntur.

Nonnulli quæstionem hanc impertinentem reputant, perinde ac si quæramus, cur lapis sit lapis, & homo homo. Verum hi non videntur intellexisse sensum quæstionis: licet enim non possimus quærere, cur homo sit homo; possumus tamen dubitare, in quo consistat ratio & essentia hominis. Do ergo tibi, non posse à me quæri, ¹⁶ cur materia sit subiectum; potero saltem quærere, in quo consistat hæc ratio subiecti. Adde, quando alicui rei tribuitur prædicatum aliud, diuersum ab eo quod ipsum nomen rei significat, benè posse & debere quæri, cur ei tribuatur: non enim (vt dixi) possum quærere, cur homo sit homo, quia si iam supponis esse hominem, frustra quæris cur sit; at potes quærere cur homo sit animal rationale, quia iam hic est diuersus conceptus ab eo qui formatur quando dicitur homo. Ita non possum quærere, cur materia sit materia; possum tamen, cur materiae tribuatur ratio subiecti. Quam doctrinam obserua pro aliis similibus quæstionibus.

SUBSECTIO PRIMA.

Nonnullæ explanationes reiectæ.

QVÆSTIONI ergo P. Hurtadus Disput. & Sect. 2. cum nonnullis recentioribus responder, ideo materiam dici subiectum, quia denominatur à formâ, & non è contrario. Sed ¹⁷ non satisfaciunt, Primò, quia non explicant mihi, quid speciale habeat materia propter quod denominetur à formâ, non autem forma à materiâ, & hoc ego inquiri. Secundò, quia ipsemet fatetur, potuisse ab hominibus dici *albedinem parietatam*, sicut materia dicitur alba; ergo quòd forma non denominetur à materiâ, prouenit ex voluntate hominum; at quòd materia sit subiectum albedinis, & non è contrario, non pendet ex voluntate hominum; ergo ratio subiecti non consistit in eo quòd denominetur. Confirmatur ad hominem: ipsi enim admittunt, à materiâ

perfici formam, quia etiam forma completur per materiam: sed id quod ab alio perficitur, accipit ab eo denominationem, quia ab eâ perfectione, accepta denominatio resultat; ergo etiam forma denominatur à materiâ; ergo ratio subiecti non consistit in hoc quod denominetur, quandoquidem id etiam est formæ commune.

Idè alij rationem subiecti in eo constituunt, quod materia causet materialiter vel formas, vel saltem vnionem cum formâ, vt in homine, vbi quia anima ipsa causari non potest, saltem vnio causatur à materiâ. Sed facilius hi reiciuntur. Primò, quia in homine vnio (vt infra ostendam) etiam ab animâ rationali causatur; ergo ibi tam anima esset subiectum materiæ, quàm è contrario. Secundo, quia ratio subiecti non pendet ab eo quod vnio in solâ materiâ ponatur (nam & apud negantes vnionem mediam distinctam, & apud ponentes eam in vtroque extremo, imò & apud eos qui illam in solâ formâ constituunt, inter quos est P. Suarez, adhuc anima rationalis est forma corporis, & non è contrario) ergo ratio subiecti non consistit in causalitate vnionis. Tertiò committunt hîc manifestum circulum: dum enim infra querunt. Vbi recipienda est vnio? dicunt, In solâ materiâ, eò quod hæc est subiectum formæ, & consequenter debet illa sola esse subiectum vnionis. neque aliam habent eius conclusionis probationem, sed nec possunt habere; iam verò hîc idè dicunt eam esse subiectum, quia recipit vnionem.

Possit hæc sententia etiam impugnari, eò quod in continuo vtrique pars recipit vnionem, & tamen non idè vna pars est subiectum alterius. Sed huic impugnationi non multum fiderem, quia responderent aduersarij, illam esse formam quæ non recipit in se vnionem: cumque in continuo vtrique pars recipiat vnionem, neutra poterit esse formâ respectu alterius, & consequenter nec vna subiectum respectu alterius (vt inferrebat obiectio) sed vtramque esse subiectum respectu vnionis quam causant, quod absolute verum est.

Tertiò alij idè dicunt materiam esse subiectum, quia perficitur à formâ. Sed Primò hîc etiam non respondent quæstioni. quero enim, quid speciale sit in materiâ, ratione cuius perficiatur à formâ, & non è contrario, quandoquidem ambæ inter se æqualiter vniuntur, ambæ in se sunt incompletæ. Secundo, quia multa subiecta non perficiuntur, sed potius deficiuntur aliquibus formis, intellectus v.g. errore, voluntas peccato, aqua calore, & in vniuersum omnia subiecta per formas contrarias. Tertiò, quia etiam forma perficitur à materiâ: compleri enim in suo esse & perfici, idem omnino est; nec aliter materia perficitur per formam, quàm dum per illam completur; ergo ratio subiecti non consistit in eo præcisè quod perficiatur.

Tandem alij dicunt, subiectum illud esse, quod de se indifferens est ad hanc vel illam formam, determinatur verò per ipsam formam: materia prima v.g. est de se indifferens ad animam rationalem, ad formam equi, leonis, &c. per ipsam autem animam determinatur illa indifferencia, ac per illam constituitur in esse hominis potius, quàm leonis; idè materia dicitur subiectum, anima verò forma.

Nonnulli hanc sententiâ impugnant, eò quod Angelus v.g. est determinatus ad suam substantiâ, & tamen etiam respectu illius est subiectum; ergo ratio subiecti non consistit in eâ indeterminatione. Sed hæc impugnation non admodum videtur virgere. Primò, quia Angelus est indifferens ad hanc vel illam substantiam saltem numero distinctam, illa autem substantia è contrario omnes dicunt ordinem ad idem numero subiectum, id est ad eundem numero Angelum, sicut hic homo est indifferens vt per hanc vel per illam actionem producat; illa verò actiones omnes solum hunc numero hominem respiciunt. Secundo (ne forte mihi dicas, eas substantias esse etiam indifferentes ad plures numero distinctos Angelos) respondeo, Angelum de se esse indifferentem ad multas formas, seu varias denominationes (est enim indifferens, vt per substantiam reddatur subsistens, per vbiationem vbicatus, per amorem amans, per cognitionem cognoscens) qualibet autem ex his formis tantum est determinata ad vnum effectum, nam cognitio non potest constitui nisi cognoscens, vbiatio nisi vbicatum, & sic de aliis; & propterea (respondebant aduersarij) Angelus dicitur subiectum indifferens (substantia verò dicitur forma determinata ac determinans).

Efficacius ergo reicio hanc sententiâ, quia potest esse aliqua forma, quæ ex se sit indifferens ad plura subiecta. exempli causâ, gratia habitus supernaturalis est de se indifferens ad homines & omnes Angelos, quantumcumque inter se specie distinctos; ergo ea gratia non magis erit forma Angeli, quàm è contrario, si ratio formæ in determinatione consistat. Imò addo, fortasse has formas materiales, quæ de facto dantur, esse indifferentes ad plures materias specie diuersas; nec repugnare videtur aliqua materia determinata ad vnicam formam (vt multi sentiunt de materiâ celesti) ergo ibi tam ea materia erit forma, quàm ipsamet forma; & hæc tam erit subiectum, quàm ipsa materia.

SVBSECTIO SECVNDA.

Vera sententia proponitur.

Res hæc difficilior est, quàm forte aliqui cogitarunt; & vix video quid possit bene responderi; vel in quo non petatur principium, vel quod non possit facile oppugnari. Pro solutione tamen aduerte, quæstionem non esse in quo consistat ratio subiecti sustentationis, aut inhesionis; hoc enim consistit in eo, quod ab intrinseco causet formam (de quo fusiùs infra) sed in explicando subiecto informationis, quod non pendet à causalitate intrinsecâ; vt patet in homine, vbi corpus informatur ab animâ, non tamen illam vel causat, vel sustentat. Hoc autem subiectum informationis, solet etiam dici subiectum receptionis. Hoc posito,

Dico, quando duo ita inter se vniuntur, vt vnum se habeat quasi antecedenter, aut præuisè ad aliud, aliud verò ei superueniat; id quod antecedit, dicitur recipere & subiici, quod verò superuenit, dicitur recipi & complere. quod & vox ipsa *subiectum* denotat, significat enim id quod

est sub alio; idèò fundamenta à quibus incipit primò domus, subiacent toti ædificio. At in rebus Physicis esse sub alio non potest intelligi, quasi debeat in inferiori loco esse subiectum, forma verò in superiori; intelligendum ergo id est de subiectione, quasi ab eo incipiat compositum, compleatur verò per formam aduenientem, & subiectum sit quasi basis & fundamentum compositi.

Hinc facile explicatur, cur materia prima sit subiectum omnium formarum, & non è contrario (& hæc sit PRIMA CONCLUSIO) quia scilicet præsupponitur prius naturâ ad omnes formas imò ad rationalem etiam, non verò è contrario. Item formæ ipsæ sunt subiectum suarum passionum, quia etiam eis sunt naturâ priores. Partes item integrantes respectu vnionis, quia ad eam præsupponuntur; non verò inter se, quia vna non præsupponit per se prius naturâ alteram.

24 Vnam tamen contra hanc doctrinam grauem video difficultatem, desumptam ex actione creatiua, quæ distinguitur à termino, illumque informat, non tamen est posterior illo, sed potius prior; ergo ratio subiecti non consistit in hoc quod prius naturâ præcedat suam formam. Idem argumentum posset fieri, si existentia ab essentia distingueretur, tunc enim existentia, quæ esset prior, informaret essentiam. Posset etiam fieri in dispositionibus, quæ cum præcedant formam, adhuc recipiuntur in illâ ut in subiecto, ipsæ verò non sunt subiectum formæ. Quoad existentiam & dispositiones facile me expedirem: ego enim nec admitto distinctionem existentie ab essentia, neque concedo dispositiones recipi in formâ ad quam disponunt. Quoad creationem verò qui eam negant distinctam, facile euadent. Difficultas est in meis principijs, in quibus ea distinguitur.

Adhuc tamen respondeo, rem creatam non esse propriè subiectum receptionis respectu creationis; dici verò subiectum adhesionis, quatenus adhæret illi: adhære verò significat ita esse illi vnitam, ut quo res creata mouetur illuc & actio moueatur, ibi vbicetur ubi res creata; idque fiat 25 ad vbicationem illius, & non è contrario. Similiter, ut creatio non possit nec diuinitus esse sine hoc termino, terminus verò potuerit esse sine hac creatione, per aliam ab hac vel numero vel specie distinctam. Quod si creationem nolueris vocare formam, sed terminum intrinsecum, non tecum contendam, & tunc clariùs respondebitur obiectioni factæ. Quid autem, sit terminus intrinsecus, dicam infra Disputatione IV. à numero 112.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima respectu formarum materialium est etiam subiectum sustentationis, quia (ut infra dicam Disputatione III. à numero 29.) formæ materiales causantur verè & realiter à materiâ, non autem è contrario; est ergo subiectum sustentationis illarum.

TERTIA CONCLUSIO. Vtraque ratio subiecti est essentialis materiæ primæ, non quidem in esse actualis sustentationis aut receptionis, quia bene potest materia existere, quin actu sustentet vel recipiat formam; sed in esse possibili, hoc est, illi est essentialis, posse recipere & causare formas.

26 Probat facile ratione communi omnibus prin-

cipijs & causis creatis, quæ essentialiter respiciunt suos effectus, ad eosque dicunt ordinem transcendentalem non solum in communi, sed etiam in particulari ad quemlibet determinatè, ita ut vel vnus possibilitate deficiente, deficeret etiam causa, de quo vide infra Disput. VII. à num. 21.

Nunc autem ita breuiter probò in materiâ primâ: quia hoc quod est posse recipere hanc numero formam, est aliquid indistinctum à materiâ; sed hoc deficeret, si esset impossibilis hæc numero forma, ergo deficeret aliquid identificatum cum materiâ, ergo & tota materia.

Sed contra obieci: Ergo materia prima respicit infinitas formas substantiales, quas diuinitus potest habere; ergo Angelus comprehendens materiam, cognosceret illas infinitas formas, quod videtur absurdum. Hoc argumentum commune est alijs rebus; quia etiam potentia visiva & intellectiua dicunt ordinem ad infinita obiecta medijs actibus: quod si in his conceditur, ex comprehensione illarum debere cognosci illa infinita obiecta, concedatur idem in materiâ primâ respectu formarum; si verò negetur, necessarium esse cognosci ea omnia ad quæ dicit ordinem intellectus, negetur etiam in materiâ primâ. Quid autem in vtroque casu dicendum sit, non est huius loci.

SUBSECTIO TERTIA.

An Materia prima immediatè recipiat & causet formam.

QUARTA CONCLUSIO. Materia prima non 27 vnitur formæ substantiali mediâ aliâ potentia, ab ipsâ materiâ distinctâ, sed immediatè in se recipit formam. Hæc est contra Commentatorem & Themistium apud P. Suarez Disputat. 17. Metaph. sectione 8. num. 3. Addunt nonnulli, etiam esse contra P. Toletum lib. 1. Physicæ quæst. 12. notat. 1. Sed ibi nec verbum pro hac opinione habet: imò quæst. 14. expressè est pro nostra Conclusionem, quam defendunt D. Thomas, Henricus Gandauensis, Hervæus, Egidius, & alij apud Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 3. estque communis inter recentiores, & probatur facile. Quia vel potentia illa mediâ est accidentalialis, vel substantialis. Si substantialis, cur sicut ea vnitur immediatè cum materiâ, non vnitur etiam forma substantialis? Nec potest dici ipsam potentiam vniri mediâ aliâ, quia de illâ redibit idem argumentum, & vel procedetur in infinitum, vel sistetur in aliquâ potentia substantiali se ipsâ immediatè vnita cum materiâ. Si verò dicas, eam esse accidentalem, facile reuicieris: quia 28 si materia, cum sit substantia, nequit immediatè recipere aliam substantiam, multò minùs illa potentia id poterit, cum sit accidentalis. Deinde sequeretur, nullum compositum esse substantiale, sed accidentale; omnia enim constarent aliquâ parte & vnione accidentali, scilicet eâ potentia mediâ quam tu ponis: ad rationem autem compositi accidentalis absolute sufficit, vnam partem esse accidens, licet altera sit substantia, ut patet in albo, calido, & ceteris quæ sunt composita accidentalia, licet materia sit substantia, eo præcisè quod calor & albedo sunt accidentia. Et ratio est, quia malum ex quocumque defectu, ideoque ab

ab vnâ parte accidentali, absolute totum dicitur accidentale. Addo, nullam tunc futuram vnionem substantialem, quia vnio potentiae cum materiâ esset accidentalis ab ipsâ potentiâ, à quâ etiam esset accidentalis vnio potentiae cum formâ. Secundò sequeretur, in homine vltra animam & corpus aliquid aliud dari, quò componeretur homo, contra omnes Philosophos, & contra Athanasij Symbolum, *sicut anima rationalis & caro vnus est homo*, igitur concedenda est immediata vnio inter materiam & formam substantialem.

29 QUINTA CONCLUSIO. Materia prima etiam immediatè causat formas materiales substantiales. Probatur à nonnullis, quia materia causat formam per vnionem, sed vnio est immediata, vt patet ex dictis supra, ergo etiam causalitas. Verùm hoc argumentum non vrget; quia infra ostendemus, vnionem realiter distingui à causalitate, posset ergo esse causalitas mediata, licet vnio immediata foret. Melius ergo probatur Conclusio, quia in composito substantiali, v. g. equo, nec datur potentia aliqua media accidentalis, nec substantialis, ergo materia per se immediatè causat formam. Probo Antecedens: quia si ea potentia est substantialis, cum ea causetur immediatè à materiâ, cur non causabuntur aliae formae substantiales? Si verò ea potentia est accidentalis, multò minorem habebit proportionem vt immediatè causet formas, quàm habeat ipsa materia, quâ est substantia: ad quid ergo ea potentia debet fingi? Dices, hoc argumento nimium probari; quia pari ratione videtur conuinci, neque ignem producere alium ignem medio calore, quod tamen aperte falsum est. Ego concedo sequelam, nego tamen consequens esse falsum: imò hinc, Deo duce, alibi reiciam negantes, substantiam esse immediatè operatiuam.

30 Aliter huic obiectioni respondent recentiores negando sequelam, Disparitatem assignant inter materiam respectu formae substantialis, & ignem respectu alterius ignis, quod ex igne producente & producto non resultat vnum per se, ideoque potest intercedere virtus accidentalis quâ ignis operetur: at ex materiâ & formâ causatâ resultat vnum per se, quod non relinquit locum formae accidentali mediae. Sed hæc differentia ab his assignata non est ad rem: nam licet ex materiâ & formâ vt vnitis resultet vnum per se, ideoque non possit ad eam vnionem intercedere formam aliquam accidentalem certum sit, vt probaui num. 28. quod solum conuincit recentiorum discursus; at ex materiâ vt causante formam non resultat vnum per se, quod verum est, etiam in sententiâ horum & communi, distinguente causalitatem materiæ ab vnione, ergo licet materia vt causaret formam indigeret potentiâ accidentali distinctâ, dummodò immediatè vniretur formæ substantiali, posset perfectissimè constituere vnum per se.

31 Melius ergo posset secundò negari obiectionis consequentia: quia si in materiâ admittatur potentia media necessaria ad causandum materialiter formam, debet illa eadem potentia causari materialiter à materiâ, & consequenter iam conceditur materiæ virtus causandi materialiter immediatè: eâ autem semel concessâ, non est vlla ratio cur illi negetur in ordine ad formam

substantialem, sicut supra argumentabar in ordine ad vnionem. At qui dicunt, ignem medio calore producere alium ignem, fundantur in eo; quod putent substantiam non esse immediatè operatiuam, ideoque etiam negant ipsum proprium calorem ab igne effectiue produci. vnde non possunt arguere à causalitate effectiua immediatâ, quæ substantiæ negatur, ad negandam etiam illi immediatam causalitatem materialem in formam.

Obiicies Primò contra Conclusionem: Si potentia ad recipiendum formas non esset distincta, sequeretur, materiam primam etiam nunc habere potentiam ad formas corruptas, & consequenter non esse miraculosam earum reproductionem; hoc autem est contra communem omnium sententiam, ergo materia amittit potentiam ad formas corruptas, ergo illa potentia est distincta à materiâ. Hoc argumentum vrget aduersarios, quia materia prima habet potentiam secum identitatem, saltem ad ipsam potentiam proximam receptiuam formarum corruptarum, quam illi ponunt. Vel ergo hanc mediatam potentiam amittit materia, vel non. Si eam amittit, licet non esset distincta, dic idem de potentiâ immediatâ ad formas: si verò dicas, eam non fuisse amissam, ergo manet in materiâ potentia ad recipiendam alteram potentiam proximam, & hac potentiâ obtentâ, ad recipiendam rursum ipsam formam corruptam; ergo de primo ad vltimum manet in materiâ primâ potentia & virtus ad formas corruptas iterum habendas; ergo difficultas hæc de impotentia ad reproductionem, independens est ab eo quod materia sit mediata vel immediatè receptiua. Secundò premuntur hi proprio argumento, nam in causis efficientibus tenentur illud soluere: hic enim calor & ignis A, v. g. ex se sunt productiui sine potentiâ distinctâ alterius ignis B. & tamen hoc iam semel producto & corrupto, quantumuis maneat idem ignis & calor producents, non possunt reproducere ignem A. ergo licet maneat materia prima cum potentiâ immediatè receptiua alicuius formæ, poterit ex aliquo accidenti impediri ne illam recipiat. Pro solutione lege Sectionem 5.

Obiicies Secundò: Materia prima respicit omnes formas æqualiter, ergo debet habere aliquam potentiam, quâ determinetur potius ad hanc quàm ad illam. Hoc argumentum militat tam benè contra aduersarios, ac contra nos; quia materia prima de se est indifferens ad omnes potentias proximas receptiuas formarum substantiarum, ergo debet habere aliam quâ determinetur ad hanc potentiam, & sic procedetur in infinitum, quod est absurdum. Ergo sicut hic respondebis, & benè, indifferentiam materiæ ad plures potentias determinari ad hanc in particulari, sine aliâ potentiâ prauâ; ita ego dicam, materiam determinari ad hanc formam sine prauâ potentiâ, sed per ipsam formâ. Sicut causæ efficientes determinantur ad hunc effectum potius quàm alium, non per potentiam determinatam ad hunc, sed per ipsum effectum formaliter, vel per actionem; ita materia prima determinatur per hanc numero formam formaliter ad ipsam numero formam, efficienter verò determinatur ab agente naturali, à quo producitur illa forma.

forma, dispositiue verò per qualitates productas ab ipso agente.

34 **ULTIMA CONCLUSIO.** Materia prima etiam immediatè sustentat multa accidentia, & cum illis immediatè vnitur: nam vbicatio, duratio, quantitas, si distinguantur, immediatè recipiuntur in materiâ, & sustentantur ab illâ, de quo fusius in propriis locis.

SVBSECTIO QVARTA.

An potentia immediata Materie erga formas sit ratione factam ab eâ distincta.

DISPVTATVR autem hic à nonnullis fusè, an saltem ratione nostrâ distinguatur in materiâ primâ ratio potentie proximæ ad formas. Pro hac potentia ratione distinctâ possent hi Doctores distinguere in materiâ duplicem potentiam ratione nostrâ: vnâ remotam, & in hac constitutè etiam ratione nostrâ essentiam materię primæ; ita hominis natura consistit in radicali potentia discurrendi. Sicut autem, hoc non obstante, in homine virtus proxima intelligendi (quam intellectum dicimus) in Thomistica sententiâ realiter, in Nominalium verò ratione nostrâ, ab animâ & essentiâ hominis distinguitur; ita in materiâ primâ virtus proxima formas recipiendi distinguitur, non quidem realiter (vt ex dictis Subsectione 3. suppono) sed ratione nostrâ. Hæc videntur quidem satis clara, adhuc tamen paulò amplius hic oportet hætere; nam contra talem potentiam fortè quis sic argueret: Potentia radicalis seu remota non potest concipi nisi in ordine ad potentiam proximam, vt per se manifestum est: quomodo autem potest intellectus concipere potentiam proximam & remotam, si nullum habet fundamentum ad eas distinguendas? prius autem debet eas ratione distinguere, vt sic possit dicere vnâ remotam, aliam proximam. Quòd autem non sit fundamentum ad eam distinctionem ratione nostrâ, probò manifestè: nam in primis terminus cum quo comparatur ea potentia, non est nisi vnicus; ergo ratione terminorum non est fundamentum ad distinguendas duas. Ex parte subiecti etiam nullum est fundamentum, quia eadem est materia.

Dices, illud esse fundamentum, quòd potentia vna respicit formas immediatè, altera mediâtè. Sed contrà euidenter: quia quando dicis *vnâ mediâtè, altera immediâtè*, iam supponis vnâ & alteram, vt suprà dixi; iam ergo supponis tuam Conclusionem, quam ego impugno, nec das mihi vllam rationem pro illâ.

36 Dices adhuc: Semper est in meâ potestate, comparare causam aliquam mediâtè vel immediâtè cum suo effectû; ergo idem poterò facere in materiâ primâ respectu formæ. Sed nego Antecedens; imò ex contrario Antecedenti impugno rursus eam potentiam remotam. Non enim possum causam mediâtè cum effectû comparare, nisi quando verè datur aliquod medium: omnis enim mediata comparatio supponit iam medium; quod si non datur, erit immediata. Alias esset mihi liberum, in ipso intellectu distincto v. g. adhuc concipere duas virtutes, seu respectus ad intellectionem ratione distinctas, & ibi

etiam duas potentias ratione distinctas concipere, imò & in infinitum eas potentias ratione distinguere, quòd omnino fallum est.

Nihilominus tamen puto adhuc eam distinctionem potentia proximæ posse sustineri, quam ego ita explico, reddendo rationem, cui in supràposito exemplo de animâ rationali locum habeat ea duplex potentia, & inde transferendo doctrinam ad materiâ. Dico ergo, ibi idè concipi 37 posse duas potentias ratione nostrâ distinctas, vnâ radicalem, proximam aliam, quia in animo concipio duos influxus in intellectionem; vnum quem haberet, si indigeret potentis distinctis, & quem illi tribuunt multi qui potentias distinguunt (& nos etiam putamus tribuendum, si distinguerentur potentia, vt dicam suo loco); & ratione istius dico, me concipere illam vt essentiam & remorè respicientem actus: aliam etiam influxum in eâ à nobis concipi æquiualem illi, quem haberet potentia distincta, quam Thomistæ ponunt, & ratione istius concipio in illâ animæ potentiam proximam. Quæ duo clariùs concipiuntur, si aliquam animam concipiam, quæ potentis distinctis vteretur: tunc enim per comparisonem ad eas potentias distinctas concipio in hac nostrâ animâ rationem potentia proximæ; per comparisonem verò ad eam animam vtem potentis, concipio in nostrâ rationem remotæ potentie seu essentia; nostra enim æquiualeat illis duabus, nempe illi animæ, quæ esset potentia remota, & illis potentis proximis.

Hinc iam affulget clara explicatio præsentis 38 difficultatis. Possum enim in materiâ primâ concipere æquiualem vnâ alteri materiæ, quæ ad causandas & recipiendas formas indigeret confortio potentie alterius distinctæ (siue substantialis ea esset, siue accidentalis, hoc enim ad punctum præsens parum conducit) & comparata nostra materiâ cum illa possibili, dicitur potentia remota & radicalis formarum; sicut & illi cui comparatur verè foret remota. Comparata verò cum potentia proximâ illius materiæ, quandoquidem nostra illi potentie etiam æquiualeat, dici potest potentia proxima. Ergo quia nostra materiâ habet realiter, quòd & potentia remota & proxima haberent, inuenit intellectus noster fundamentum, ad distinguendos in eâ duos conceptus, proximæ & remotæ. Quo manet tota quæstio explicata, & rationi dubitandi satisfactum, dum iam assignantur duo termini in ordine ad quos possumus concipere eam duplicem rationem potentie. Vnde concludo, sicut in animâ rationali, posse proximè intelligere, est accidens Metaphysicum; ita in materiâ eam potentiam proximam, esse etiam Metaphysicum accidens: quòd, suppositâ distinctione illius duplicis potentie in ordine ad ea diuersa connotata, vt eam clarè explicuimus, non videtur habere vllam difficultatem.

Dices: Non potest concipi materiâ vllâ prima 39 vnita formæ mediâ potentia distincta, eo enim ipso non faceret vnum per se cum eâ formâ, quia non vnirentur immediatè; ergo non potest dari fundamentum ad distinguendas in eâ duas eas potentias. Patet consequentia, quia hoc fundamentum desumitur, vt dixi, ex distinctione realitatis potentie in aliâ possibili materiâ; ergo si hæc distinctio omnino repugnat, cessabit prorsus fundamentum.

damentum. Respondeo Primum (quidquid sit de potentia receptiva) saltem in causativa obiectiōnem non habere locum: ut enim materia causet formas, bene posset indigere potentia media. Secundo, etiam circa receptionem posse & concipi & esse unam materiam, quae non posset recipere formas, nisi adiuta aliqua potentia substantiali, simul recipiente cum ipsa materia immediate ceteras formas; quo casu procul dubio fieret unum per se ex ea materia & formis. Imò etiam si non immediate videretur cum illis formis, sed interueniente ea potentia, adhuc posset resultare ex omnibus tribus unum per se.

40 Aduerto hic, posse potentiam proximam recipiendi formas, in quodam sensu etiam realiter dici distinctam ab ipsa materia, quatenus potentia proxima, v. g. ad formam ignis, dicitur iam materiam dispositam calore & frigoris expulsionem, quae dispositiones quodammodo complent materiam, ut proximè recipiat. Similiter etiam requiritur praesentia effectui agentis, à quo debet produci ea forma. In praesenti autem non loquimur de istis extrinsecis conditionibus, sed de principio immediate influente & recipiente materiae, quod Subsectione 3. ostendi non distinguere realiter; iam verò declaravi quo modo ratione distinguatur.

SECTIO IV.

De appetitu Materiae ad formam.

PER appetitum intelligo innatam potentiam ad aliquid, ut ad bonum proportionatum & naturale. Ex quo Primo infero, aquam non habere appetitum ad calorem (licet naturaliter illum possit habere) quia non est eius bonum. Secundo, nec intellectum respectu actuum supernaturalium, quia licet sint perfectio intellectus, non 41 sunt tamen illi naturales. Quando ergo quaerimus, deinde in materia appetitus ad formas, duo quaerimus: primum, an forma sit perfectio materiae; secundum, an possint naturaliter obtineri à materia. Sumitur autem nomen *appetitus naturalis* ex Metaphorà ad appetitum elicatum à voluntate, qui est actus, quo voluntas desiderat id quod apprehendit ut bonum sibi: qui potest esse duplex, vel per modum desiderij, & hic solum est ad res absentes; vel per modum simplicis complacentiae, quia complacet voluntas in bono, siue absenti siue praesenti. Hoc posito,

SUBSECTIO PRIMA.

Nostri sententia.

PRIMA CONCLUSIO. Materia prima non potest habere appetitum, naturaliter loquendo, respectu formae substantialis (de qua in praesenti loquimur) per modum desiderij. Patet, quia naturaliter non potest carere forma, ergo illam non potest respicere ut absentem, ergo nec desiderare.

Dices: Non desiderabit materia prima eam quam habet, sed alias quas non habet, praesertim si sunt perfectiores: cur enim materia lapidis non desiderabit formam rationalem, quae valde excedit formam lapidis?

Pro solutione huius obiectionis aduerte, materiam primam non appetere ullam formam substantialem determinatè, sed disunctiue hanc vel illam. Ratio à priori est, quia idè forma appetitur à materia, quia complet substantialiter ipsam materiam de se incompletam; sed quaecumque forma substantialis, siue haec siue illa, perfectè complet substantialiter materiam primam, ergo huius appetitus quaecumque formam substantiali satiatur, ergo nullam in particulari appetit. Quòd autem aliae sint aliis perfectiores, non efficit eas diuersimodè appeti à materia: nam maior perfectio habet se omnino per accidens in ordine ad complementum substantiale materiae. Confirmatur à posteriori: quia si materia in particulari appeteret formam perfectiorem, appetere etiam destructionem propriae formae (si non esset rationalis) quod est absurdum. quis enim dicit, materiam primam esse violentam sub forma equi, appetere quae equi destructionem, quae requiritur ad receptionem formae rationalis, quam appetit per se in particulari ut forma equi perfectiorem? ergo materia prima non appetit per modum desiderij aliquam formam in particulari determinatè, sed aliquam disunctiue. Vnde patet, ut absens sit à materia quod ipsa 43 appetit, debere illam esse sine vllà formà: hoc autem est impossibile naturaliter, ergo & quòd habeat appetitum per modum desiderij; quo manet satisfactum obiectioni. Nego enim, ad appetitum per modum desiderij sufficere absentiam alicuius formae etiam perfectioris, si tunc habeat aliam. Dixi *naturaliter*, quia per miraculum potest esse sine vllà formà, quo casu rectè posset esse appetitus ad formam per modum desiderij.

Ex hac Conclusionem sequitur, multò minùs materiam habere desiderium respectu omnium formarum collectiue, cum sit naturaliter impossibile, habere simul non solum omnes, sed nec duas, loquor de substantialibus.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima habet appetitum per modum simplicis complacentiae respectu omnium formarum determinatè. Patet, quia omnes formae determinatae, ut tales, sunt bonum materiae, & potest illas naturaliter recipere. Loquor autem in hac Conclusionem non de omnibus collectiue, sed diuisiue, & abstrahendo ab eo quòd forma extiterit, vel non.

TERTIA CONCLUSIO. Materia prima non appetit formas corruptas. Haec est communis inter Doctores; negant tamen illam nonnulli recentiores. Probatur facile, quia appetitus (ut supra explicuimus) est inclinatio ad bonum naturaliter possibile: sed reproductio formae corruptae est impossibilis naturaliter, ergo non datur appetitus ad eam reproductiōnem. Consequentia est euidens. Maior est definitio ipsa appetitus. Minor probatur Primo ex Aristotele, docente, à priuatione ad habitum non esse regressum; qui non poterit ab aduersariis explicari, quasi docuerit id prouenire ex liberà voluntate diuinà. quid enim illa de decretis diuinis sciebat? & quomodo eam voluntatem liberam generet, qui Deum ex necessitate naturae operari putabat? ergo quia sensit, ab ipsa rei naturà eam impossibilitatem oriri.

Ratio.

SUBSECTIO SECVNDA.

Obiectiones aliquæ solutæ.

45 Ratione à nonnullis probatur, quia resurrectio mortuorum est miraculosa (ut ipsum lumen nature dicitur) non ob aliam causam , nisi quia est reproductio rei antea corruptæ ; ergo naturaliter nequit forma corrupta reproduci . Non vrget hoc argumentum : quia fortassis in hominis resurrectione nihil reproduciatur . Non quidem anima , quia non perierat ; neque corpus , ob eandem rationem . Vnio autem animæ & corporis fortasse non est eadem numero quæ antea , imò , et si sit eadem , id tamen à nobis nequit cognosci ; ergo resurrectio mortuorum non apparet nobis miraculosa propter reproductiorem rei corruptæ , sed quia sit sine semine viri & femina , extra uterum maternum , sine dispositionibus naturaliter præiis , & quia expelluntur formæ contrarie sine vllâ causâ naturali . Quod confirmo clare : quia si in corpore equi mortui produceretur forma aliqua equi , etiam si non eadem numero quæ corrupta fuerat , sed alia noua , adhuc illa resurrectio equi esset miraculosa , & non propter reproductiorem (vt supponimus) ergo nec propter reproductiorem resurrectio hominis miraculosa erit .

46 Secundo alij probant Conclusionem , quia quod nunquam fit , videtur reducendum in naturam repugnantiam ; at nunquam reproducitur forma corrupta , ergo quia id repugnat ex naturâ rei . Falsa est Maior : multa enim sunt possibilia naturaliter , quæ nunquam existunt . Minor verò est valde dubia . vnde enim possunt hi Auctores scire , calorem quem hodie sentiunt non esse eundem numero quem heri sentire vel ipsi vel alij homines . quod idem de frigore , de formâ ignis , &c. dici potest .

Thomistæ recurrunt in præfenti ad indiuiduationem rerum : quia enim (inquiunt) qualibet res indiuiduatur ex circumstantiis temporis , loci , &c. inde fit , ut naturaliter nequeat res eadem , hoc tempore & loco producta , iterum postea tempore alio produci , & consequenter nec reproduci . Suppositio falsa est , de quâ in Metaphysicâ : ex eâ autem sequitur , non solum naturaliter , sed nec diuinitus posse eandem numero rem reproduci , quod aduersarij non concedunt , & merito . Sequela verò probatur euidenter , quia nec Deus potest facere ut sit eadem numero res sine eadem numero indiuiduatione (vt ex se patet) ergo cum tempus hoc , locus hic , sit indiuiduatio huius numero formæ v. g. non poterit Deus nec diuinitus alio tempore & loco eandem numero rem producere , non ergo poterit resuscitare eundem numero hominem , cum eadem numero vnione , accidentibus , &c. quod quàm sit tutum dicere , ipsi viderint .

Aliunde igitur probanda est illa Minor : quia scilicet natura ipsa exigit , propter sui pulchritudinem (quæ maximè in varietate consistit) ne formæ semel corruptæ iterum reproducantur , sed alix distinctæ ; quare quæ semel producta est , manet impossibilis naturaliter . Hæc est probabilis ratio pro communi sententiâ ; quam si aliquis vellet negare , non facile posset redargui . ideo hanc sententiam solum ut probabilem defendo , nec volo illam certiorē facere quàm sit .

PRIMA fit : Res est possibilis per suâ prædicata essentialia ; hæc semper manent , ergo si semel fuit possibilis , semper erit . Leue argumentum : potest enim responderi , ea prædicata essentialia numquam habuisse possibilitatem naturalem , ut reproducerentur . vnde fit , ut posita vnâ productione , non habeant iam amplius potentiam : quia iam tunc ea secunda productio , esset reproductio ; sicut in sensu composito , quod habeam hic vbicationem , nequeo eam alibi habere , quia non habeo virtutem ad duas vbicationes simul .

Vrgent nonnulli contra hanc solutionem : Demus ignem A. posse durare tribus instantibus successiue naturaliter ; destruat in secundo , cur non poterit tunc rursus in tertio produci , quandoquidem fuisse destructum in secundo , est denominatione extrinseca , quæ non impedit capacitatem existendi in tertio , quam habuisset si non fuisset destructus ?

Hoc argumentum ego retorqueo contra hos recentiores : ipsi enim fatentur , & merito non esse vllam repugnantiam in eo , quod detur aliqua res quæ naturaliter non sit reproducibilis . Facio autem in illâ ego idem argumentum , & prout ibi mihi responderint ipsi , ego hic respondebo : quia quod ipsi dicunt de possibili , dico ego de facto in omnibus rebus , quæ de facto existunt , propter communem auctoritatem . Respondeo ergo , causas sæpè indigere aliquibus conditionibus extrinsecis ut possint operari . Sicut , ut ego possim acquirere vbicationem in instanti A. in ponte Prageni v. g. debui extitisse in instanti antecedenti iuxta ipsum pontem , & tamen iam quando acquiri nouam vbicationem , non existit nisi denominatione quadam extrinseca de præcessione alterius : ita similiter dico , illam physicam corruptionem formæ , etiam si iam nihil sit , esse conditionem , quæ impedit ne naturaliter possit iterum existere ea forma ; si autem non fuisset ea corruptio , potuisset adhuc forma diu durare & existere .

Obijciunt secundo : Ergo ignis A. iam non habet maiorem virtutem ad producendum ignem B. corruptum , quàm Angelus habeat ad producendum eundem ignem , quod videtur absurdum .

Etiam hæc obiectio retorquetur contra eosdem in illo casu possibili , quem bene admittunt , scilicet , possibilem esse rem aliquam , quæ naturaliter reproduci nequeat : quod enim ipsi in eâ dicerent , ego dico de facto . Absolutè autem respondeo , negando sequelam , quia Angelus non solum non potest naturaliter producere ignem , sed nec continet illum vllō modo . At ignis A. et si ex defectu vnus conditionis non possit absolutè operari , continet tamē simpliciter in se ignem B. Sicut longè aliter se habet materia prima in ordine ad habendas simul duas formas ignis , licet id sit ei simpliciter supernaturale , quàm se habeat lapis ad habendum in se actum intellectus , qui etiam est illi supernaturalis : neque enim omnia quæ sunt supernaturalia , sunt æqualiter supernaturalia , ut per se manifestum est .

Y

Tertiò

Tertiò obiciunt adhuc idem: Corrupta forma manet priuatio illius in materia, ergo manet adhuc potentia & capacitas ad illam, quia priuatio non est nisi in subiecto capaci.

Respondeo facile, negando tunc manere propriè priuationem, sicut nec manet appetitus. Sollet autem ea carentia vocari priuatio, quatenus materia est absolute secundum se capax illius forme, licet ex accidenti hic & nunc ea capacitas sit impedita. Tandem confirmo doctrinam quam in solutionibus istis tradidi ex principiis veris, & quæ ab aduersariis admittuntur. Nam transacto instanti A. v. g. iam per se est impossibilis duratio A. quæ distinguitur à re durante: illa enim est affixa essentialiter tali instanti imaginario modo à me infra explicando, id est, hodie non potest nec diuinitus produci duratio hesternæ. Iam sic argumentor: Ea duratio per suam prædicatam essentialia erat potens existere, & tamen iam hodie nec diuinitus potest, & ego hodie dicor habere priuationem durationis hesternæ, etiam si hodie non sit ea duratio possibilis; ergo bene idem poterit in forma semel iam destructa respectu materiæ contingere, ut scilicet forma post primam sui destructionem iam sit naturaliter impossibilis, & quod materia adhuc dicatur habere priuationem illius, eo quod heri potuit illam habere vel hodie, si non fuisset destructa. Quæ doctrina etiam potest obiectioni sequenti applicari.

Quartò obicies: Appetitus materiæ primæ est idem realiter cum ipsa materiæ: sed post corruptionem formæ manet eadem materia quæ antea erat, ergo & idem appetitus; sed antea habebat appetitum ad formam hanc quæ corrupta est, ergo & postea. Nec satisfacies, si dicas, deficere aliquod connotatum, scilicet possibilitatem formæ, ex cuius defectu deficiat appetitus materiæ: non (inquam) satisfacies, quia (vt ostendi Disputatione xxi. Logica Sectione 3.) repugnat, manente tota entitate recti, in quâ consistit formaliter aliqua essentia, ex defectu connotati eam essentiam deficere: ergo, si tota essentia appetitus est idem cum materiæ, repugnat illi non manere manente materiæ.

Hoc argumento conuincuntur nonnulli ad oppositam sententiam, sed immerito; quia ipsi docent, si supposita primâ productione rei, esset ipsa res impossibilis secundo-naturaliter, & non præcisè ex voluntate Dei, non mansurum appetitum in materiæ ad formam, quia appetitus non est ad aliquid naturaliter impossibile. Ecce ergo admittunt hi Auctores, mansuram tunc totam entitatem materiæ sine appetitu, cur ergo non poterit manere modo, si verum sit (vt probaui) secundam rei productionem esse naturam suam impossibilem? Respondeo ergo ad argumentum, appetitum materiæ primæ non esse solam materiam, sed ipsam simul cum negatione reali primæ productionis formæ, quare appetitus ille non est denominatio omnino intrinseca materiæ. Ratio à priori est, quia appetitus materiæ est potentia naturalis illius ad formam sibi conuenientem; sed potentia naturalis ad illam formam non est omnino intrinseca materiæ, includit enim negationem primæ productionis, ergo nec appetitus erit adæquate intrinsecus. Sicut in causa creatâ, posse proximè operari, non est denominatio omnino intrinseca, quia includit etiam voluntatem

Dei concurrendi simul cum creaturâ. Et in exemplo supra posito de vicatione capacitatis naturalis hic & nunc habendi vicationem Pragæ, dicit carentiam vicationis Romæ; quia si illam haberem, non possem in hoc instanti simul esse hic Pragæ, quod & in aduersariorum & omnium bene sententium doctrinâ verum est. Hinc nego argumento consequentiam, scilicet, post corruptam formam, manere totam entitatem appetitus: cum enim tunc non maneat negatio præteritionis primæ productionis, in quâ inadæquate consistebat appetitus (vt dixi) non potest nec totus appetitus manere; vnde non incidimus in connotata à nobis impugnata. Et hanc solutionem tenentur etiam aduersarij adhibere pro illo casu, in quo esset per se impossibilis secunda productio rei; vel tenerentur fateri, etiam si esset per se impossibilis secunda productio, adhuc materiam habituram appetitum ad illam contra ipsos, & Philosophos communiter docentes, non esse appetitum naturaliter ad rem naturaliter per se impossibilem. Confirmo ad hominem: quia ipsi fatentur, materiam primam habere appetitum per modum gaudij respectu formæ quam habet, quem appetitum non habebat ante & post formam. Ergo in variatâ materiâ variatur ipse appetitus, ergo, ne incidant in connotata, tenentur fateri, illum appetitum non esse adæquate intrinsecum materiæ. Quo posito, nullam (vt vidimus) argumentum habet difficultatem.

Hanc meam solutionem impugnatur nonnulli postea, eo quod appetitus sit inclinatio ad perfectionem; sed carentia formæ non est inclinatio ad ipsam formam, opponitur enim ei contradictoriè, ergo non est pars appetitus. Et confirmatur, quia appetitus dicit in se aptitudinem ad perfectionem, ita vt vnâ parte consideretur possibilitas, ex alterâ verò appetitus. vnde licet carentia formæ eam constituat possibilem, non debet tamen ea carentia se tenere ex parte appetitus, sed ex parte termini illius.

Verùm in hac impugnatione non loquuntur hi ad sua principia & ad veritatem consequenter: quia sicut ipsi dicunt, & merito, etiam si denominatio prioris sit respectiva essentialiter in ordine ad posteriorem, & e contrario, ipsum tamen qui est posterior, esse partem componentem denominationem prioris, & e contrario priorem constituere partialiter denominationem posterioris; quæ doctrina à nullo non admittitur. Idem est in denominatione similis, patris, filij, &c. vbi ipse filius, qui est terminus, constituit vt pars patrem in esse patris, & e contrario; ergo similiter ipsa possibilitas naturalis formæ, quam respicit appetitus (sicut pater respicit filium) poterit simul esse pars appetitus, prout ego contendo. Ratio à priori, quæ etiam argumento respondetur, est: quia appetitus non est potentia vtrumque, sed potentia naturalis; denominatio autem potentie vt naturalis, provenit extrinsecè ab aliis circumstantiis, & à possibilitate naturali ipsius formæ, sicut paulò antè ostendimus. Declaratur amplius potentia naturalis: Vt ego in hoc instanti sum Romæ, dicit vt partem, carentiam mei hic Pragæ, quia ex suppositione quoddam hic, non possum ibi esse; ergo si semel concedatur, post formæ corruptionem eam iam esse naturaliter, & non solum ex extrinsecâ voluntate Dei impossibilem,

bilem, necessariò dicendum est, iam factâ hac suppositione, formam hanc non esse ampliùs naturaliter per se à materiâ receptibilem. quo posito, necessum est, vt nec in materiâ sit potentia naturalis eam recipiendi, quia hæc sunt correlatiua, receptibile & potens recipere, ergo nec appetitus manebit, quia appetitus est potentia non vticumque, sed naturalis. Vnde patet, licet ipsa carentia formæ non sit id quod appetit materia, posse tamen esse partem extrinsecam in obliquo, per quam materiæ capacitas constituatur in ratione potentis naturaliter recipere formam (quia eam solam potest, quæ antea non fuit) & consequenter pendet ab eâ carentiâ formæ, vt capacitas materiæ denominetur appetitus ad eam formam. Et in nobis idem patet: licet enim ego non desiderem absentiam boni quod appetito, tamen vt illud desiderem, est necessaria absentia. Quod si præsentem obiecto maneret idem actus voluntatis circa illud qui fuerat in absentia, denominaretur idem actus gaudium in præsentia obiecti, desiderium verò in absentia illius; quæ denominationes partialiter prouenirent extrinsecè ab existentia vel absentia obiecti, in quo nulla est difficultas: imò vt dixi, semel admissâ impossibilitate naturali formæ corruptæ necessariò videtur dicendum. Vtrum autem ex naturâ rei ea fiat tunc impossibilis, necne, non est ita mihi certum. & in hoc faciliùs consentirem his recentioribus. Verum probabiliorum reputo communem sententiam supra probatam.

SECTIO V.

Vtrum Materia prima sit pura potentia: vbi de eius existentia.

COMMVNITER à Thomistis materia prima dicitur *pura potentia*, quod quâ ratione verum sit, oportet in hac Sectione explicare.

SUBSECTIO PRIMÂ.

Materia prima habet verum esse actuale.

PRIMò indubitatum videtur, materiam primam, quæ actu est cum formâ substantiali, & cum illâ componit totum, habere entitatem veram & realem, distinctam à formâ. Ita P. Suarez Disputatione 13. Metaphysicâ, sect. 3. nu. 2. vbi pro eâ refert Aristotelem, Platonem, Simplicium, D. Thomam, & alios. Et probatur faciliè, quia materia non est purum nihil, alioquin nullum munus verum & reale exerceret; & dum ex ipsâ educerentur formæ, educerentur ex nihilo, quod est ridiculum: ergo habet aliquam entitatem realem. Confirmatur. Dum homo conuertitur in cadaver, manet aliquid reale quod antea fuerat, hoc autem esse materiam primam, supra probatum est. Vnde Augustinus lib. 12. Confessionum, cap. 7. & 8. materiam primam non *nihil* sed *propè nihil* dixit. Imò dum supra contra Gomeium ostendimus dari materiam primam, ostendimus etiam illam habere entitatem realem, alioquin non daretur: eam verò distinguere à formâ substantiali, probabitur Disputatione 111. Sectione 1. & ex parte ostensum etiam est argu-

mentis factis contra eundem, quibus probauimus manere materiam pereunte formâ, quod fieri non posset, nisi distinguerentur.

Sed obiicies: Materia non habet existentiam distinctam à formâ, ergo neque entitatem. De Antecedenti Subsectione 2. sed eo admissio, negatur consequentia: quia licet materia non habeat diuersam existentiam à formâ, habet tamen diuersam essentiam & diuersam entitatem, in quâ recipiatur existentia; sicut in eorundem Thomistarum sententiâ, licet humanitas Christi Domini existat per existentiam Verbi diuini, habet tamen diuersam entitatem (Fides enim docet ibi dari duas naturas reales, ex quibus componitur Christus.) Ergo licet existentia materiæ & formæ sit eadem, negari tamen nequit, entitates vtriusque esse diuersas, & consequenter materiam primam habere propriam entitatem. Quod confirmo rursus in eorundem sententiâ: quia, corrupto homine, non manet in materiâ eadem existentia quam antea habebat (hæc enim erat propria animi rationalis) & tamen manet eadem materia, ergo existentia materiæ, casu quo proueniat à formâ, non est ipsa entitas materiæ, ergo non benè inferitur, *non habet propriam existentiam, ergo neque habet propriam essentiam.*

Hinc infero pro solutione questionis, materiam primam non esse puram potentiam in omni rigore, & in omni genere; quia pura potentia in omni genere est illa, quæ nullum habet omnino actum; sicut è contrario purus actus est qui caret omni potentialitate: sed materia prima non caret saltem actu Logico, id est, propriâ entitate, quæ ab esse possibili extrahitur ad esse actuale; ergo non est pura potentia. Maior est certissima. Minor probata est supra, quam vltiùs probo. Quia materia prima, quando componit totum, non est ens merè possibile, alioquin non posset componere actum; ergo est ens actuale, ergo habet aliquem actum, ergo non est pura potentia in omni genere.

Sed quæres, vtrum illum actum quem habet materia, habeat ex se, an ex alio, & consequenter vtrum possit dici ex se pura potentia quatenus ex se nullum habet actum. Pro solutione aduerte, *ex se* posse intelligi vel in genere causæ efficientis, ita vt materia à se ipsâ & non ab aliâ causâ habeat esse; & in hoc sensu nulli dubium, materiam primam non habere ex se suum actum, sicut nulla alia creatura eum habet, quia omnes producantur à Deo, & quantum ad hoc idem est de materiâ ac de formâ. Vel potest *ex se* intelligi in sensu formali; & hic rursus potest esse triplex. Primus, an materia prima nò distinguatur à propriâ existentia, quæ difficultas omnibus entibus creatis communis est, de quâ in Metaphysicâ. Secundus, an ipsum esse materiæ, seu ipsa essentia sit distincta ab essentia formæ; in quo sensu probatum à nobis est in hac Subsectione, materiam habere à se propriam entitatem formaliter, Tertius tandem, vtrum illud esse existentia sit proprium formæ, an verò materia propriam habeat existentiam, de quo Subsectione 2.

Obiiciunt Conimbricenses vt probent, materiam esse puram potentiam, lib. 1. cap. 9. quæst. 3. artic. 1. Materia non est aliquid compositum ex actu & potentia, aliàs esset compositum naturale, & non primum subiectum. Deinde nec potest esse

esse actus purus, quia hic est vel informans, vel subsistens. Materia autem non est informans, quia iam daretur aliud subiectum prius illi, illud scilicet quod ab eâ informaretur. Sed neque est subsistens, quia ut sic esset perfectior quàm ipsa forma, & esset ens completum, quod proprium est rei subsistentis; ergo materia prima nullum habet actum, ergo est pura potentia. Quod si obiciat Conimbricenses, materiam primam in eorum sententiâ habere propriam existentiam, & consequenter iam habere actum entitativum, respondent, negando sequelam, quia actus existentie non est propriè actus.

65 P. Suarez suprà Sect. 5. n. 2. refellit hanc Conimbricensium opinionem. Primò, quia omnibus modis, quibus res dicitur esse in potentiâ, potest è contrario dici esse in actu: sed res dicuntur esse in potentiâ obiectivâ seu Logicâ, dum sunt in esse possibili præcisè; ergo dum extrahuntur ab hoc statu ad esse existentie, non manebunt pura potentia obiectiva, sed potius habebunt actum Logicum & obiectivum, ergo nequit negari materiæ primæ aliquis actus, quod verum est, etiam si existentia à materiâ distinguatur, nam etiam tunc non solum existentia, sed ipsa essentia materiæ producta est, & extracta à statu purè possibili, seu à ratione potentiæ Logicæ.

Aduerte, quæstionem hanc cum Conimbricensibus solum esse de nomine, in quâ placet cum communi illam vocare puram potentiam, non tamen propter argumentum Conimbricensium. Ergo ut hunc còmunem modum loquendi defendamus, observa cum P. Suarezio suprà nu-

66 mero 7. nomen *actus* dupliciter sumi posse: vel respectu ad subiectum quod actuet seu informet, ut sic autem solæ formæ erunt actus, quia illæ solæ informant & actuant subiectum: vel pro actu, qui in se habet aliquam entitatè actualem; quo sensu omnes res existentes, siue formæ sint siue non, possunt dici actus. Hoc posito,

Respondeo, materiam primam absolute esse puram potentiam in genere actus respectivi, siue informantis. Ratio est clara, quia materia prima est primum omnium subiectum, ut huc usque ostendimus; ergo nō supponit aliud quod actuet, ergo nullo modo est actus informativus, ergo pura potentia in hoc genere. quo sensu accipienti sunt Conimbricenses, ac Thomistæ, & alij Philosophi, dum materiam primam puram dicunt potentiam. Quo sensu etiam Angelus posset propter eandem rationem dici pura potentia, licet communiter non dicatur, eò quod non sit potentia ad formam substantialem. Deinde addo, materiam primam in genere obiectivo non esse puram potentiam, habet enim entitatem

67 actualem, ut ostendi totâ hac Subsectione. Ita Scotus in 2. dist. 12. quæst. 1. Gandavensis quodlib. 1. quæst. 10. P. Suarez suprà, & recentiores communiter, & probatur ratione Commentatoris 3. de Cælo, comment. 29. vbi docet omnem potentialitatem passivam in aliquâ actualitate fundari: quia quod recipit, debet esse ens actuale, alioquin non posset recipere; ergo materia prima, quæ est potentia passiva, debet habere aliquam actualitatem; ergo non est pura potentia in genere obiectivo. Hinc colliges, licet possit dari purus actus nullam includens potentialitatem, scilicet Deus, non tamen è contrario posse dari

puram potentiam, quia minimum debet includere actualitatem essendi extra causas, sicut in simili, licet possit dari summum bonum, scilicet Deus, carens omni malitiâ, non tamen potest dari summum malum, quia debet habere aliquam entitatem, & consequenter aliquam bonitatem.

P. Suarez vbi suprà distinguit esse in purâ potentia, & esse puram potentiam. Primum ait non posse de materiâ affirmari, quia esse in purâ potentia, dicit non esse productam, at verò esse puram potentiam posse convenire materiæ, quia tantum significat eam non esse actum informantem aliud subiectum. Quæstio est de modo loquendi: rem intellige, vocibus utere ut libuerit, nec displicet hic modus loquendi Suarezij.

SYBSECTIO SECUNDA.

Sententia affirmans, Materiam existere per existentiam formæ.

PONIMVS pro præsentî quæstione, existentiam distingui ab essentiâ, alioquin sicut essentia materiæ est distincta ab essentiâ formæ, ex Sectione præcedenti, & ex ipsis adversariis, ita etiam esset & existentia, cessaretque omnis quæstio. Per existentiam intelligo id quo aliqua res ponitur extra causas formaliter, sicut per albedinem id quo subiectum redditur album. Querimus ergo, an in composito v. g. in homine dentur duæ existentie, altera propria materiæ, altera animi rationalis; an verò materia non habeat propriam existentiam, sed reddatur existens ab existentia formæ, ideoque in composito tantum sit vnica existentia.

Caiet. Ferrariensis, Soncinas, Iavel. Duran. & 69 alij Thomistæ apud Suarez suprà Sectione 4. n. 6. mordiculis negant materiæ primæ propriam existentiam.

Probant Primò ex D. Thomâ 1. Parte, quæstione 44. art. 2. ad 3. & quæst. 7. art. 2. ad 3. vbi docet, materiam primam non existere in rerum naturâ per se ipsam, cum non sit ens actu, sed per formam; ergo sentit materiam existere per existentiam formæ. Longè abest D. Thomas ab hac sententiâ: in prædictis enim locis solum docet, materiam primam non posse solam in rerum naturâ existere, quia non est ens in actu, id est completum; aliis autem in locis expressè docet, materiam non accipere à formâ, esse actu simpliciter, id est actum existentie, sed esse actu tale, id est esse hominis vel leonis, sicut albedo non dat esse existentie subiecto, sed esse tale, id est, esse album. Videatur in Opusculo de Ente & essentia cap. 2. Quod si quis acriter contendat, fan- 70 ctum Doctorem in eâ fuisse sententiâ, non id eò cogimur eam defendere, propter infrâ dicenda.

Secundò probant suam sententiam, quia materia prima est pura potetia, ergo non habet propriam existentiam. De hoc argumento latè Subsectione 1. Et hic adverte, qualem circulum faciant Thomistæ: probant enim, materiam primam non habere propriam existentiam, quia est pura potentia; & probant rursus, esse puram potentiam, quia caret propriâ existentia.

Ter-

Tertio, quia si materia prima haberet propriam existentiam, non posset cum formâ componere vnum ens per se, quia ex duobus entibus in actu non fit vnum ens per se. Non vrget: nam si per se ex duobus entibus in actu intelligatur, ex duobus entibus existentibus non posse componi ens per se, falsissimum est illud principium; omnino enim Chimericum est, componi aliquid totum ex duabus partibus veris & realibus, & tamen non existentibus in actu, quia res purè possibilis non potest componere. Si verò se ex duobus entibus in actu idem sit ac ex duobus entibus completis, fateor ex illis non posse componi vnum per se. Verum quid inde contra nos? licet enim materia prima propriam habere existentiam, non ideo est ens completum, sicut neque ipsa forma est completa, licet habeat propriam existentiam.

Quarto arguunt: Esse, est propter operari; sed materia nullam habet operationem, ergo neque existentiam. Falsa est Maior, quia in ipsorum sententia relationes habent esse, & non sunt operatiue: falsa item est Minor, quia ostendâ infra, à materiâ oriri proprias passionem. Quod si utraq; præmissa concederetur, deberet inferri, non solum materiâ carere propriâ existentia, verum & essentia, quia hæc propriè est propter operari. Deinde probatur hoc argumento, neque acceptam à formâ posse esse existentiam in materiâ, quandoquidem etiam quando est cum formâ, nullam habet operationem. ad quid ergo illi communicatur existentia?

Quinto: Si materia prima habet esse actuale distinctum à formâ, ergo est in aliquâ specie, quod est absurdum. Hoc argumento probatur, materiâ carere etiam essentia, quia ratione essentia debet poni in aliquâ specie; imò res constituntur in specie per suas essentias, & non per existentiam. Concedo ergo, materiâ primâ esse in aliquâ specie incompletâ; nego tamen, id esse absurdum. Vtrum autem inde inferatur, posse existere sine formâ, dicam Sectione sequenti. Interim aduerto, non esse bonam consequentiam, hoc habet distinctâ existentiam ab illo, ergo potest esse sine illo: creaturæ enim habent propriam existentiam, distinctâ ab existentia Dei, & effectus distinctâ existentiam à causâ, & forma distinctam existentiam à materiâ; & tamen neque creatura sine Deo, neque effectus sine causâ, etiam diuinitus, neque forma sine materiâ saltem naturaliter possunt existere. Malè ergo negant materiâ propriam existentia, eò quod sola nequeat nec diuinitus existere, quod Antecedens adhuc est falsum.

SUBSECTIO TERTIA.

Contraria sententia defenditur.

CONCEDENDA ergo est propria existentia materiæ primæ cum Scoti, Henrico, Gregorio & Gabriele apud Suarez supra numero 13. quibus ipse subscribit, ubi & multos alios pro eadem refert. In eadem sunt, Tolerus in præsentia quæst. 13. Pcreyra lib. 5. Philosophiæ, c. 3. Fonseca 1. Metaphys. c. 7. quæst. 1. Sect. 5. Molina & Valquez apud Hurtadum in præsentia disput. 2. quos ipse sequitur, Valentia 3. Parte, quæst. 1. ar. 2. punct. 2. Conimbricenses hic c. 9. q. 6. art. 2. citque ita communis inter omnes nostræ Societatis Magistros, ut nullus ab eâ discedat.

74 Primò pro eâ nonnulli sic arguunt: Quia non posset ex materiâ & formâ fieri vnum com-

positum, si qualibet propriam non haberet existentiam. Probant Antecedens, quia materia & forma ut sunt entia, in actu non distinguuntur, si existant per eandem existentiam, sicut Pater & Filius non distinguuntur in ratione Dei, quia habent eandem Deitatem: similiter duo subiecta cum eadem albedine non distinguuntur in ratione albi, sed qualibet res componitur ut est in actu, quia ex rebus in potentia non potest fieri compositio; ergo quæ non sunt plura, ut in actu, non possunt componere; ergo si materia & forma habeant eandem existentiam, non possint esse partes componentes, quod est absurdum.

Non vrget argumentum: aliud enim est, non esse in actu nisi vnicam rem, aliud, rationem existendi in actu non esse nisi vnicam. Primum falsum est, etiam si existentia compositi sit vnicæ, ut ostendi Subsectione 1. Secundum verum, 75 inde tamen non inferitur, materiâ & formam non posse componere; nam ratio formalis componendi ut quod, sunt propriæ entitates materiæ & formæ, seu propriæ essentia, licet pendeant ab existentia ut à conditione; ergo cum essentia sint plures, etiam si existentia sit vnicæ, absolute possunt componere, non quidem in ratione formali existendi, sed in ratione materiæ & formæ; sicut duo alba, etsi in formali ratione albi non sint plura, casu quo habeant vnicam albedinem, possunt tamen secundum proprias entitates facere compositum. Imò sicut vno simplex non obstat rigorosæ compositioni, quia non tollit distinctionem partium; ita similiter, licet existentia sit vnicæ, quia tamen res existentes sunt plures, non obstat compositioni: neque enim magis est ratio formalis componendi existentia, quam vno.

Secundò arguunt alij: Quia materia est subiectum formæ, ergo est prior quàm forma, ergo habet existentiam saltem prius naturâ ante formam, ergo non potest existere per existentiam formæ, sed per propriam. Hoc argumentum valde extolitur à nonnullis, verum arbitror, admissâ semel distinctione modali inter essentiam & existentia (ut eam admittimus pro præsentia quæstione) nullâ habere vim: quia si semel admittitur, posse materiâ vel formam esse subiectum propriæ existentia, & consequenter prius naturâ ad existentiam intelligi, cur non poterit intelligi materia prius naturâ ad formam & ad illius existentiam, quantumvis per illam existat. Argumentum conuincit quidem (ut dicam in Metaphysicâ) nullam existentiam distinguui à propriâ essentia, verum specialiter contra existentiam materiæ à formâ nullam habet difficultatem, ut ex dictis patet. Hinc etiam intelliges, non sequi, materiâ primam corrumpi, quantumvis pereat forma à quâ existentiam accipiebat; potest enim succedere alia loco corruptæ, quæ det materiæ existentiam. Et sicut numquam est materia sine formâ, ita nec sine existentia: in priori autem quo præcedit formam & eius existentiam, debet intelligi materia, sicut præintelligitur quacumque alia essentia ad propriam existentiam, cuius est subiectum.

Nonnulli recentiores, qui hoc argumentum à me reiecto vti fuerant, rursus postea hanc solutionem impugnarunt, quia existentia non recipitur ut in subiecto in essentia, cuius est, nam essentia pender à priori ab eâ existentia; ergo non potest ad eam præsupponi prius naturâ ut sit illius

lius subiectum. Vnde inferunt, adhuc admittenda distinctione existentiae, ab essentia argumentum habere vim. Sed adhuc ego persisto in mea opinione, scilicet, si semel admittatur distinctio existentiae ab essentia (vt pronunciamus) necessarium dicendum eam recipi vt in subiecto in
 78 essentia, (sive hoc repugnet sive non, iam enim id permittitur Thomistis:) cum enim ea existentia sit accidens v.g. existentia animae rationalis debet ipsi animae inherere, nec potest aliud intelligi. Quod si dicas, eam adhaerere essentiae, ad modum quo de creatione infra dicemus, recurret Thomistae ad mutuum causalitatem etiam a priori, quae iam est difficultas communis aliis materiis. Imò in omnium sententia (admissa semel ea distinctione existentiae ab essentia) debet concedi, existentiam formae quae ab agente creato producitur, educi ex subiecto, aliàs crearetur, ergo debet causari materialiter a formâ. Sicut ergo potest forma causare suam existentiam, ita poterit materia formam, licet non precedat cum existentia. Nec potest dici cum aliquibus, existentiam formae educi ex solâ materia, & non è formâ, quia si hoc dicatur, primò & per se materia in formabitur ab eâ existentia. Imò hi Auctores in hoc sibi manifestè contradicunt: respondentes enim Thomistis aientibus, materiam per existentiam formae reddi debere existentem; negant illis hoc, eò quod existentia formae si distinguatur, immediatè in solâ formâ recipitur. Iam autem hîc contrarium docent, & eam in solâ materia collocant, vt possint argumentum semel à se factum tamquam solidum defendere.

Tertiò iidem recentiores arguunt: Materia producitur per creationem, ergo habet existentiam propriam per creationem, ergo non existentiam formae, quia hæc generatur, non creatur. Neque hoc vrget: quia etsi materia haberet propriam existentiam, adhuc ea existentia non crearetur, quia subieciaretur in materia, & educeretur ex illâ. Neque idè sequitur, materiâ non creandam. Licet enim eius existentia educeretur ex materia, ipsa tamen essentia materiae ex nullo subiecto educeretur, quo differret à formis generatis, hæ enim simul cum propriâ existentia educuntur ex subiecto, ideoque non creantur sed generantur. Neque hoc argumentum habet maiorem difficultatem, quam in Angelo, casu quo eius existentia distinguatur, & recipiatur in natura ipsius, quod in ordine ad præsentem quaestionem concedimus Thomistis.

Quartò, idem efficacius: Quia actio, quâ producitur materia, est distincta ab eâ quâ producitur forma, vt patet casu quo Deus prius tempore produxisset formam solam, & deinde produceret materiam; ergo illa actio aliquid produceret: sed non existentiam formae, quia iam hæc supponitur producta per priorem actionem quâ forma producta est; non ipsam materiae essentiam, quia essentia non producitur nisi per productionem existentiae; ergo debet producere existentiam materiae, quia nihil aliud est, quod producatur. Respondebis fortè, per eam actionem produci vnionem existentiae formae cum
 81 materiâ. Sed contrâ, quia de ipsâ vnione est eadem difficultas: rogo enim, Quid producitur per actionem productiuam vnionis? Non existentia, quia hæc est vnica, & propria formae, &

iam supponitur producta: non vnionis essentia, quia hæc non producitur nisi ad productionem existentiae, vt dixi; ergo debet assignari propria existentia materiae quâ producatur per actionem terminatam ad materiam.

Sed neque hoc argumento premuntur Thomistae: possent enim respondere, materiam primam produci per eandem actionem, quâ producitur forma & formae existentia, quæ actio idè producitur materiam & formam, quia producitur vtriusque existentiam, sicut actio quâ producitur forma (suppositâ eius distinctione ab existentia) idè eam producitur, quia producitur existentiam ipsius; ergo si eadem actio producitur materiam & formam, sufficit si producat vniam existentiam pro vtraque. Ad calum verò argumenti, in quo prius sola forma produceretur per vniam actionem, & deinde materia sub formâ, possent respondere, non manifestam eandem actionem priorem, sed aliam nouam successuram, quæ esset indissolubiler productiuam materiae & formae, quatenus producitur vtriusque existentiam. Actionem autem terminatam ad solam materiae productionem, negabunt facillè Thomistae, qui censent, nec de potentia absolutâ, materiam esse posse sine formâ, licet è contrario formam putent esse posse sine materiâ; ideoque possent admittere actionem terminatam ad solam formam, non verò quæ ad solam materiam terminaretur.

Vrgebis tamen adhuc argumentum: Quia videtur inintelligibile, duas actiones eandem producere existentiam, & tamen diuersas res producere; quia res non producantur nisi productâ existentia. ergo si illae duae actiones eandem producant existentiam, producant item & essentias easdem; ergo non potest argumento responderi, per duas has actiones, terminatas ad existentiam formae, quarum vna tantum sit productiuam formae, alia verò & formae & materiae. Sed respondebunt Thomistae Primò, negando id esse inintelligibile, quando dantur diuersae actiones in specie, quia ex illarum diuersitate potest provenire, vt per vniam non producatur materia, sic verò per aliam. Secundò aliter possent respondere, existentias ipsas esse diuersas, & formam, quando sola existit, habere diuersam existentiam ab eâ, quam habet dum existit cum materiâ: vnde facillè explicatur cur producatur materia, quia scilicet producitur ea existentia, quæ essentialiter eam respicit, etiam si immediatè cadat supra formam, ideoque vocetur propria formae. Fatcor, hæc solutio aliquo modo deflectit à modo explicandi Thomistarum, verum facillè sic possent euadere vim argumenti. His ergo argumentis reiectis,

Probatur nostra sententia Primò, quia conformius est naturis rerum, vt materia, quæ est primum subiectum è quo educuntur omnes formae (excepe rationalem) propriam habeat existentiam, quàm vt eam habeant formae, quæ dependent & subieciuntur in ipsâ materiâ: vnde, si tantum ponenda esset in composito vna existentia, potius dicerem eam esse propriam materiae, & ab illâ communicari formam, quàm è contrario.

Secundò probatur, quia ridiculum est, toties materiam primam produci de nouo, & mutare
 exi-

existentiam, quoties nouam formam substantialem acquirit, quod necessariò dicendum est à Thomistis, quia existentia materiae, cum sit propria formâ, toties debet mutari, quoties ipsa forma.

Tertiò, quia sequeretur, materiam primam produci ab agentibus creatis, quod est contra ipsos Thomistas, omnesque Philosophos, asserentes, materiam primam à solo Deo creatam, & conseruatam. Sequelam probò, quia non alio modo producit materia prima, nisi per productionem eius existentia; sed hæc existentia producit à causis creatis producentibus formam substantialem, & eius existentiam, quæ est etiam existentia materiae, ergo materia producit à causis creatis. Circa hoc tertium argumentum, quo vltus sum olim pro hac sententiâ, iam mihi occurrit difficultas aliqua. Dixi enim suprâ, non bene argui contra Thomistas, *existentia materia pendet à subiecto, ergo etiam ipsa materia pendet à subiecto*. Dixi inquam, hanc consequentiam esse malam; ex quo sic argumentor, Ergo etiam hic non valebit, *existentia materia producit à creaturâ, ergo etiam producit ipsa materia*. Sicut enim potest existentia pendere à subiecto, etiam ab illo non pendeat essentia materiae, ita poterit eadem existentia produci à creaturâ, licet ab eâ non pendeat entitas materiae. malè ergo intuli, materiam producendam à creaturâ, eò quod illius existentia à creaturâ pendeat vel producat. Respondeo tamen, adhuc argumentum esse bonum: quia ipsimet Thomistæ fatentur, non aliter rem produci, nisi producendo eius existentiam: ergo qui producit existentiam materiae, producit etiam materiam; ergo cum creatura producat existentiam materiae, quæ est ipsa existentia formæ, producit etiam materiam primam. At in ordine ad dependentiam à subiecto, non est bona ea consequentia, vt suprâ dixi, quia potest, etiam si dum producit existentia, producat essentia, vna tamen pendere à subiecto, altera non, vt & ipsi Thomistæ fatentur Angeli existentiam pendere à subiecto, ipsam verò Angeli substantiam à nullo subiecto pendere, etiam si simul cum existentia ipsius producat.

Quartò, quia forma saltem materialis dependet à priori à materiâ (vt & aduersarij fatentur,) ergo materia non accipit existentiam à formâ. Patet, quia si eam acciperet, penderet à priori à formâ, ergo mutuo inuicem à priori dependent, quod esse impossibile ostendam Disputatione VII. à num. 47.

Quintò, quia materia prima producit suas passiones (de quo infrâ) antequam vniatur formæ, ergo habet existentiam propriam. Patet, quia nihil potest operari efficienter, quin intelligatur existens, vt & aduersarij fatentur; ergo materia prima antecedenter ad formam habet existentiam, cum antecedenter ad formam operetur efficienter.

Denique hæc sententia funditus euertetur, dum in Metaphysicâ ostenderimus, nullam existentiam distingui à propriâ existentia.

87 Aduerte, à nonnullis in præsentem ex professò probari humanitatem Christi Domini habere propriam existentiam. Sed res omnino extraneum institutum; & quid in hac quæstione dicen-

dum sit, constabit ex principiis generalibus in Metaphysicâ de omni essentia tradendis. Parum interim expectes, ne cogar omnia præuertere.

SECTIO VI.

De dependentiâ materiæ à formâ.

DUPLEX est dependentia, alia à priori, vt à causâ vel conditione tenente se ex parte causæ; altera à posteriori, vt ab eo sine quo non deberetur conseruatio. Ab essentia dependent à priori passiones propriæ, è contrario autem essentia à posteriori à passionibus. Vtraque hæc dependentia est duplex, alia *essentialis*, id est, quæ nullo modo potest suppleri, nec per miraculum, qualis est dependentia à priori actionis à suâ causâ, & à posteriori à suo termino: alia est *naturalis*, quæ sine miraculo suppleri nequit, potest tamen per illud, vt dependentia accidentis à substantiâ, quæ miraculosè in Eucharistiâ suppletur. Iuxta has dependentias duplex potest esse in præsentem difficultas circa dependentiam materiæ à formâ, altera, vtrum dependeat à priori vel à posteriori; altera, vtrum essentialiter, an naturaliter tantum.

SUBSECTIO PRIMA.

Materia non dependet à priori à formâ.

DEPENDENTIA à priori vel est vt à causâ efficienti, vel est vt à causâ materiali. Neutrum reperiri in materiâ respectu formæ, facillè probatur. Non quidem efficientem; quia materia prima producit per creationem, & tota fuit producta ab initio mundi; sed nulla forma creata ex his quæ de facto sunt, potest efficere, nec partialiter, id quod creatur, ergo neque materiam primam.

Aliqui argumento è P. Vazquez desumpto eandem conclusionem ita probant. Quia si materia sit à formâ, ergo fit ex formâ, ergo non creatur, quod est contra omnes Philosophos. Verum hoc argumentum non est efficax, quia materia fit à Deo, & non fit ex Deo, iuxta sensum hic ab istis usurpatum, & vniuersè habent id omnes causæ efficientes; possent ergo aduersarij dicere, formam efficienter influere in materiam primam, qui influxus non repugnat creationi, nihil ergo ex illo modo loquendi, à formâ, & ex formâ, contra hos concluditur.

Melius ergo secundò id suadet, quia materia prima præintelligitur prius naturâ existens quam ipsa forma, recipit enim in se dispositiones ad illam, ergo forma nequit esse causâ efficiens materiae, quia effectus non potest esse prior naturâ, quam causâ illius efficiens. Quod si respondeas, posse dari mutuam causalitatem à priori, id ostendam prorsus repugnare. Sed de hoc vide Disputationem VII. à numero 46. vbi proprium habet locum.

Respondebis, hoc argumento solum probari, 90 materiam primam non effici à formâ materiali, verum eam non produci ab animo rationali, non euinci, quia hic cum non dependeat à materiâ, rectè potest sine vilo inconuenienti materiam efficere. Sed contra Primò, quia si semel materia,

dum est sub formâ materiali, adæquatè efficitur & conferuatur à solo Deo, etiam ab eodè adæquatè conferuabitur, dum fuerit cum animâ rationali: nullatenim est ratio tunc suadens, attemperandum Dei concursum, vt præbeatur locus concursui animæ rationalis. Contrâ Secundò, quia anima rationalis nequit creare, etiam si non obstat mutua prioritas, ergo neque potest efficere materiam primam quæ creatur. Contrâ Tertiò, quia materia prima licet non sit causa animæ rationalis, adhuc tamen est prior naturâ quàm illa, quia prius naturâ supponitur materia organata & disposita, quàm producat animus rationalis. hic enim producit ad exigentiam materiæ dispositæ; ergo si hic esset causa materiæ, daretur inter illum & materiam mutua prioritas, quàm infra ostendam repugnare.

91 Sed materiam primam non dependere à formâ vt à subiecto, quæ erat secunda pars nostræ assertionis, facilius probatur, quia ipsa est primum omnium subiectum, ergo à nullo alio potest dependere vt à subiecto, aliàs iam non ipsa, sed illud aliud à quo ipsa dependeret vt à subiecto esset primum subiectum; & illud ego dicerem esse materiam primam. Dices, Pendet inuicem vt à subiecto. Contrâ, ergo tam forma est primum subiectum, quàm ipsa materia, quod est falsum, & contra te omnesque Philosophos. Contrâ Secundò, quia mutua prioritas in eodem genere in omnium sententiâ repugnat, ergo materia dependere nequit à priori à formâ vt à subiecto.

Ultra has duas dependentias à priori à Philosophis cognitæ, aliam nouam inuenerunt non nulli, vt à causâ formali, quam dixerunt habere materiam à formâ, ne cogerentur asserere materiam primam verè & propriè à Deo creati: in quo autem consistat hæc dependentia à priori, neque explicant hi Auctores, neque possunt. Hæc opinio reicitur communiter ab omnibus, & merito, tum propter rationem communem de repugnantia mutua prioritatis inter duas res, tum quia materia prima in omnium sententiâ rigorosè à Deo creatur. Vnde, vt defenderent materiæ creationem, tenebantur potius negare eius omnem dependentiam à priori à formâ (etsi aliquam videretur habere) ne discederent à communi sententiâ, quàm tam nouam inducere dependentiam, vt nouissimam & malè audientem sententiam de materiæ generatione inducerent. Denique, quia non est intelligibile, in quo consistat illa dependentia formalis à priori: quia licet rectè intelligatur compositum dependere à priori vel quali à priori à formâ, quia hæc est pars compositi; compositum autem potest dici, licet impropriè, pendere à priori à suis partibus, non efficienter, sed formaliter; verum si comparatur forma cum materiâ, quandoquidem ex vna parte non sit de constitutione materiæ, sed omnino extrinsecam, aliunde autem nec sit causa efficiens, nec materialis illius; non relinquitur modus aliquis, in quo possit consistere dependentia hæc à priori materiæ à formâ.

Respondebis Primò, Quia forma est complementum materiæ. Contrâ, quia hæc est dependentia solum à posteriori, sicut essentia dependentia à passionibus, vt à complemento essentia. Deinde, forma fortè non est comple-

mentum materiæ in esse materiæ, sed in esse hominis, leonis, &c. ergo materia non dependet à priori à formâ quoad esse materiæ, sed quoad esse hominis, vel leonis, &c.

Respondebis Secundò, Materia pendet à formâ vt à termino. Sed contrâ, quia hæc non est dependentia à priori, sed à posteriori; sicut actio pendet à termino producto, non tamen à priori, sed à posteriori, vt per se manifestum est.

Respondebis Tertiò, Pendet vt à conditione ad productionem sui. Sed contrâ Primò, quia potius materia iam disposita est conditio vt producat formam, quàm è contrario. Secundò, quia prioritas per modum conditionis ex parte causæ, non reducit ad dependentiam formalem, sed ad efficientem, ergo dependentia formalis non potest esse à priori. Ratio huius est, quia forma vt forma non causat nisi communicando suum esse illi cuius est forma, quo differt ab aliis causis producentibus aliquid à se distinctum; sed per communicationem sui esse respectu materiæ, non potest forma villo modo causare esse materiæ, sed vt summum, esse hominis, leonis, &c. ergo materia non pendet quoad suum esse, à priori à formâ, sed præcisè vt constituat hominem, &c.

Obiicies Primò Aristotelè 2. Physicorum doctorem, causas esse sibi inuicem causas, ergo materia prima, quæ est causa formæ, etiam causabitur à formâ. Mala consequentia: quia licet id verum sit in aliis causis, non tamen idè debet esse verum in materiâ primâ, quæ producit per creationem, & consequenter à solo Deo; sicut si vellet aduersarius probare, à materiâ primâ causari animam rationalem, & è contrario, eò quod causæ sunt sibi inuicem causæ; neque enim id Aristoteles de omnibus causis dixit. Deinde respondeo, neque in vllâ causâ physicâ habere locum illud Antecedens propriè loquendo; idè illud nego tamquam falsum, de quo agitur fusiùs infra Disp. vii. à num. 46. vbi ostendam, solum habere locum inter finem & media, quia finis apprehensus mouet ad media, hæc autem causant finem, ex quo nihil infertur de prioritate inter materiam & formam.

Obiicies Secundò, Materia est imperfectior formâ, ergo debet dependere ab ipsa formâ à priori. Nego consequentiam, quia non quæcumque res imperfectior pendet à priori à perfectiori, vt homo non pendet ab Angelo, neque sol ab homine, &c.

Obiicies Tertiò, Forma est vera causa in composito, ergo aliquid dependet ab illâ verè à priori, sed hoc non potest esse totum compositum, ergo est materia prima. Infra ostendam, formam vt formam non esse propriè causam compositi, sed solum partem intrinsecam illius, quo corrumpit prædicta obiectio.

Obiicies vltimò, Materia existit per existentiam formæ, ergo pendet ab illâ à priori. Patet consequentia, quia pendet à priori à suâ existentia, hæc autem est existentia formæ, ergo pendet à priori à formæ existentia, ergo & ab ipsâ formâ.

Aliqui putant, sequi necessariò hanc consequentiam ex eâ Thomistica doctrinâ de existentia formæ in materiâ, & propter hoc absurdum eam esse reiiciendam. Verum non loquuntur in hoc sibi consequenter, quia ipsi docent, existentiam formæ

formæ non pendere à priori à formâ, casu quo distinguatur; ergo quia materia pendet à priori ab existentia formæ, non ideo pendet ab ipsâ formâ à priori: nec immediate, ut per se patet; nec mediatè, quia existentia quæ est causa quasi immediata & à priori respectu materiæ, non pendet à priori à formâ, ergo neque materia ratione illius pendebit à priori. Respondendum ergo est Thomisticæ objectioni, in horum recentiorum principiis, admissio Antecedenti, & negatâ consequentiâ. Infertur quidem, materiam dependere à causis producentibus existentiam formæ, quia ab eis accipit existentiam; verum ab ipsâ formâ nullo modo, quia hi supponunt existentiam non pendere à priori à formâ. At ego, qui cum communi admisi Thomistis, casu quo existentia distinguatur, eam causari materialiter ab essentiâ cuius est, & consequenter existentiam formæ dependere à priori à formâ: aliter teneor objectioni respondere, negando Antecedens, scilicet materiam existere per existentiam formæ. Si enim hoc Thomistis detur, rectè inferunt, ergo pendet materia à priori à formâ. quod hîc intendunt.

SUBSECTIO SECUNDA.

*Materia prima non pendet essentialiter
ullo modo à formâ.*

DEPENDENTIAM omnem à priori à formâ negauimus materiæ primæ; nunc autem eadem nego dependentiam essentialem à posteriori: arbitror enim, saltem miraculosè eam posse existere sine vllâ formâ substantiali. Dixi *substantiali*, quia sine aliquâ formâ modali, nempe sine aliqua vocatione vel duratione (casu quo distinguatur) nequit existere materia. Sed hoc proprium est omnibus aliis entibus creatis, homini, Angelo, &c. de quo alibi.

Aduerte, quætionem hanc independentem esse ab eo, quòd materia existat per existentiam formæ; quia licet id verum esset, adhuc de potentia absolutâ posset esse materia sine formâ, & eius existentia per alteram existentiam, suppletent defectum existentia formæ; ut & ipsi Thomistæ admittunt, materiam Humanitatis Christi Domini non existere per existentiam formæ, sed per existentiam Verbi diuini; ergo in eorum sententiâ posset etiam materia existere per eam Verbi existentiam, sine formâ substantiali. Imò nulla apparet repugnantia in eo, quòd detur aliqua existentia supernaturalis creata, per quam miraculosè sola materia possit existere. Adde, sicut in sententiâ Thomistarum existentia animæ rationalis potest iam solam animam rationalem, iam simul ipsam & materiam reddere existentem, etiam posse illam existentiam in solâ materiâ conservari sine formâ.

Dices, Ea existentia est modus formæ, non verò materiæ, modus autem pendet essentialiter ab eo cuius est, ergo licet ea existentia non pendeat essentialiter à materiâ, pendebit tamen à formâ. Sed contrâ, quia nulla est ratio ad asserendum, existentiam esse modum formæ, & non materiæ. Nam quòd dicatur propria formæ, & ab eâ communicetur materiæ, tantum probat, eam immediatius afficere formam quàm materiam, cum

quo benè stat, ut sit modus vtriusque; ergo ex hac parte æquè essentialiter pendebit ab utraque, licet non æquè immediate; aut è contrario, non magis essentialiter à formâ quàm à materiâ: sed ab hac per te non pendet essentialiter, ut supponimus; ergo neque à formâ, ergo poterit diuinitus ea existentia in solâ materiâ conservari.

Probo autem, iam absolute posse materiam primam sine formâ substantiali miraculosè existere. Primò, quia nulla apparet in eo vel probabilis repugnantia, ergo non debet denegari omnipotentia Dei. Consequentia est bona. Antecedens probatur solutione objectionum, inter quas prima sit.

Auctoritas D. Thomæ 1. Parte, quæst. 65. art. 1. ad 3. ubi docet, magis implicare, materiam esse sine formâ, quàm accidens sine subiecto: sed accidens nequit esse naturaliter sine subiecto, ergo materia neque miraculosè poterit esse sine formâ; quia non est maior repugnantia naturalis, nisi quæ sit & supernaturalis.

Urgeo auctoritatem D. Thomæ, quia in argumento, cui respondet, contendebar probare, posse materiam esse sine formâ, sicut potest accidens sine subiecto, & huic argumento respondet Angelicus Doctor, assignando discrimen, & ponendo maiorem repugnantiam in productione materiæ sine formâ, quàm in productione accidentis sine subiecto; ergo quia sentit materiam nec miraculosè posse produci sine formâ, alioquin concederet argumento totum intentum. Idem videtur docere in toto corpore articuli, dum ait materiam non posse existere, nisi sit in actu, quod habet à formâ, ergo sine illâ nequit vllò modo existere. Recentiores aliqui conantur D. Thomam explicare, quasi solum voluerit, materiam primam non posse esse sine actu entitativo, id est, sine propria entitate & existentia; de actu verò completo, quem habet à formâ, non dubitauerit. Hæc tamen explicatio aperte est contra D. Thomam, qui docet, materiam primam non posse esse in rerum naturâ sine actu quem habet à formâ, ab hac autem non habet actum entitativum, sed completum; ergo sentit D. Thomas, materiam non posse esse in rerum naturâ, non solum sine propria entitate, quia hoc indubitatum est, sed nec sine actu completo, quem habet à formâ. Præterquam, quòd hæc solutio non satisfacit auctoritati D. Thomæ ex argumento ad 3. supra posita, idè arbitror S. Doctorem in hac re nobis esse contrarium, ut & fateantur Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 6. articulo 1. nec mirum est, si nos à D. Thomâ in hac sententiâ discedamus, cum duo Dominicani, Sotus & Bañes, aperte fateantur, se argumentorum vi oppressos hac in re à suo Magistro discedere; Sotus quidem 1. Physicorum quæst. 6. art. & conclus. 2. Bañes verò 1. Parte quæst. 66. art. 1. dubio 2. conclusione 3. Ad rationem ergo D. Thomæ respondeo, formam substantialem complere materiam non in esse materiæ, sed in esse hominis, vel leonis, &c. non autem repugnare, materiam primam existere, etiam si actu non constituat hominem, leonem; sicut etiam ipsa materia complet animum rationalem in esse hominis, nec tamen propterea animus non potest esse sine materiâ primâ.

Secunda obiectio sit: Quia si materia prima esset

esset sine formâ, contineretur sub genere corporis, & non esset in aliquâ specie infimâ, quod omnino repugnat. Hoc argumento, quod valdè extollitur à Caietano, videtur etiam probari, materiam primam non habere essentiam distinctam à formâ, quia illa essentia continetur sub genere corporis, & tamen non est in aliquâ specie infimâ hominis, vel leonis, &c. Neque video, quid ad hoc conducatur, eam posse aut non posse solam existere: quomodocumque enim existat, distinguitur à formâ, & in eâ ut sic distinctâ, totum argumentum Caietani habet spatiosum locum. Igitur absolute respondeo, materiam, sicut est inadæquatè sub genere corporis, quia hoc dicit compositum ex formâ & materia, ita etiam esse inadæquatè in speciebus infimis hominis vel leonis, &c. quantum est pars inadæquata. Imò & idem argumentum fieri posset de formâ, quæ separata non pertinet ad aliquam speciem completè, & tamen non idè ei repugnat diuinitus separatio à materiâ, imò nec naturaliter, si sit rationalis; idem ergo erit de materiâ.

Tertia obiectio: Omne esse accidentale includit aliquam formam accidentalem, ergo & omne esse substantiale aliquam formam substantialem, ergo esse materiæ debet includere formam substantialem, ergo repugnat eam esse sine formâ. Hoc argumento præcisè contra ipsos Thomistas probatur, materiam non habere essentiam distinctam à formâ, quia illa essentia est substantialis, & consequenter deberet includere formam; quod est contra ipsos Thomistas. Imò probatur, Deum & Angelos non esse substantias, quia non includunt formam substantialem. Respondeo ergo, de conceptu accidentis esse inhaerere, & consequenter esse formam: at verò de conceptu substantiæ non esse informare, quare non qualibet substantia includit formam.

Quarta obiectio: Materia magis pendet à formâ substantiali quàm ab accidentali, vel minimum æqualiter: sed non potest esse materia sine omni formâ accidentali, v. g. sine vicatione & duratione; ergo nec sine formâ substantiali. Sed nego Maiorem, quia materia, ut ens creatum, pendet essentialiter (sicut & omnia alia entia, homo, Angelus, &c.) ab vicatione & duratione, quia nequit esse in rerum naturâ quin sit alicubi, & in aliquo tempore: à formâ tamen substantiali solum pendet naturaliter ut à complemento, siue quo rectè potest esse de potentiâ absolutâ; sicut potest ipsa etiam forma existere, non quidem sine vicatione, sic verò sine materiâ, etiam si maneat incompleta substantialiter.

Quinta obiectio: Deus non potest supplere defectum causæ formalis, neque enim potest facere album sine albedine; sed materia pendet à formâ in genere causæ formalis, ergo illius defectus non poterit à Deo suppleri. Hoc argumentum æquiuocatione laborat: aliud enim est, comparare formam cum toto cuius est pars, & ut sic verum est, non posse à Deo suppleri defectum formæ, quia nequit facere hominem sine animâ rationali per solam materiam; aliud verò est, comparare formam cum alterâ comparte, id est cum subiecto; ut sic enim forma non est pars subiecti, ideoque subiectum potest sine formâ illâ conservari, nec propterea ibi vllus suppletur effectus formalis. Et hoc argumentum retorqueo contra

eosdem Thomistas: quia sicut non potest Deus supplere defectum causæ formalis, ita nec defectum causæ materialis; & sicut non potest Deus hominem facere sine animâ rationali, ita nec sine materiâ primâ; ergo sicut inde intulerunt, materiam non posse esse sine animâ, vel aliâ formâ, ita deberent inferre, nec animam posse sine corpore, aut aliâ materiâ primâ.

Sexta obiectio: Natura hominis in communi nequit existere nisi in aliquo individuo, ergo neque materia sine aliquâ formâ. Paret consequentia; quia difficilius videtur, puram potentiam esse sine actu, quàm id quod est ens in actu (scilicet natura humana) existere sine alio actu, id est sine individuo. Neque vrget hæc obiectio: quia non datur natura humana in communi à singularibus distincta; vnde non mirum, si repugnet existere. at verò à parte rei datur materia prima realiter à formâ distincta, habensque propriam actualitatem, iuxta dicta suprà, ergo poterit esse sine formâ.

Denique: Quia materia non habet propriam substantiam, ergo nequit esse sine formâ. De Antecedenti dicam in Metaphysicâ, nunc nego consequentiam, quia accidentia carent propriâ substantiâ, & tamè conseruantur sola in Eucharistiâ, ergo ea consequentia nulla est. Rationem reddo: quia non est essentialiter requisita substantia ad existendum. imò si esset, adhuc posset illam accipere materia ab aliâ re quàm à formâ, ut eam accipit materia Christi non ab animâ, sed à Verbo; ideoque posset esse non sine substantiâ, sed tamen sine formâ.

Hinc constat, nullum esse argumentum, quo negetur probabiliter omnipotentia Dei virtus ad conseruandam materiam sine formâ. Quod vltimè sic secundò probo positivè: Magis pendet accidentia à subiecto, quia dependent à priori, quàm materia à formâ, quia solum pendet à posteriori; sed accidentia conseruantur miraculosè sine subiecto in Eucharistiâ, ergo & materia sine formâ.

Dices: Hoc argumentum nullum est, quia materia solum pendet à posteriori ab vicatione & duratione, & tamen nec diuinitus potest esse sine illis. Respondeo, consequentiam à me factam ab accidenti ad materiam, esse bonam, quia ex se dependentia à priori est maior, & aliunde nulla est disparitatis ratio. At cur non possit esse sine vicatione & duratione, est specialis repugnantia, quam suo loco monstrabo. Præterea materia solum accipit à formâ esse hominis, vel esse leonis, non autem existentiam, ut suprà dixi, ergo poterit conseruari miraculosè sine formâ, sicut ipsa forma sine materiâ; neque enim illis est essentialia actu constituere leonem, hominem, &c. sed posse constituere, quod habent etiam quando sunt separatæ; poterit ergo materia diuinitus esse sine formâ, ut defendunt Henricus, Scotus, Richardus, Gabriel, Gregorius, apud Conimbricenses, quibus & ipsi subscribunt P. Suarez suprà num. 3. Vasquez 1. Parte, disputat. 164. num. 22. & 23. Toletus 1. Physicorum, quæst. 13. Fonseca 5. Metaphysicæ, cap. 2. quæst. 3. sect. 1. & 2. estque communissima inter recentiores, imò ex ipsis Thomistis ab ea stant Sotus & Bañes suprà relati.

SUBSECTIO TERTIA.

Materia naturaliter dependet à posteriori à formâ substantiali.

110 **N**ONnulli in defendendâ sententiâ de conseruatione materiæ sine formâ, longius progressi, affirmarunt etiam de facto existisse aliquando materiâ sine formâ vllâ. Eos refert Argentinus in 2. distinct. 12. quæst. vnicâ, artic. 2. Nituntur verbis illis Genesios: *Terra autem erat inanis & vacua*. vbi per *terram* intelligunt materiâ primam, per *inane* & *vacuatam* carentiam, omnis formæ substantialis. Fauere illis videntur, S. Augustinus cap. 4. Imperfecti de Genesi ad literam, vbi per *terram* intelligit materiâ primam, & per *inane* eius informitatem; Ambrosius lib. 1. Hexæmeron, Chrysostomus Homil. 2. in Genesim, Eucherius in cap. 1. Genesios. Nec defuerunt alij Scholastici, vt Marilius in 3. quæst. 13. artic. 1. & Gabriel in 3. dist. 21. quæst. vnicâ, art. 3. qui crediderint, post mortem Christi mansisse diuinum illud corpus sine vllâ formâ substantiali. Hæ sententiæ merito ab omnibus reiiciuntur, quia sine vlllo fundamento fingunt ea miracula. Neque locus Genesios fauet primæ sententiæ, quia per *terram* non intelligitur sola materia, sed compositum ex materiâ & formâ terræ, quæ idè dicitur vacua & inanis, quia carebat pulchritudine herbarum & arborum. Iuxta hanc explicationem intellige Patres supra relatos.

Communis ergo & vera sententia docet, materiâ primam naturaliter non posse esse sine formâ substantiali. Verum huius Conclusionis difficulter redditur ratio efficax. Prima potest esse, quia materia est incompleta substantialiter, vnde petit naturaliter habere complementum. Hæc ratio infringitur in animâ rationali, quæ est incompleta substantialiter, & tamen potest existere sine materiâ naturaliter, ergo idem erit de materiâ.

111 **S**ecundò alij: Quia materia prima sine formâ est valde deformis & turpis, ideoque illam horret natura. Videntur hi Auctores materiâ sibi imaginari monstrum aliquod, aut spectrum, cuius aspectu deterreatur natura, & quod fugiendo vitare conetur. Aduerte, materiâ primam existentem sine formâ, nõ esse positiuè deformem, quia aliàs etiam, dum est cum formâ, maneret deformis; tunc enim retinet omnem entitatem positiuam, quam habebat sola, sed potius positiuè habere perfectionem substantialem, quæ excedit accidentiâ: solumque posse dici deformem quali priuatiuè, quatenus non habet omnem perfectionem quam potest habere. Ex hoc autem non sequitur, naturam ab illâ abhorre: sicut non abhorret ab animâ rationali separatâ, etiam si sit deformis priuatiuè, quatenus non habet omnem perfectionem. Ratio est, quia non omne quod existit in naturâ, debet esse cum omni perfectione cuius est capax. Nõne natura, si habeat materiâ primam, licet solam, erit perfectior, quàm si ipsâ careat? cur ergo illam horret? Adde, fortasse posse esse aliquam materiâ primam solam perfectiorem, quàm sit aliquod totum substantiale, v.g. finis; cur ergo non po-

terit esse sola? sed do tibi, materiâ separatam à formâ esse positiuè deformem, sicut sunt monstra; inde tamen non potest inferri, saltem per accidens, in aliquo casu naturaliter dari non posse.

114 **T**ertio alij: Natura abhorret otiosum, sed materia sine formâ substantiali esset otiosa, ergo non existeret naturaliter. Confirmatur ex differentiâ inter eam & animam rationalem: quia hæc etiam separata potest operari, materia verò nullam habet operationem quam posset sola exercere. Huic argumento facile respondeo. Primò, materiâ primam separatam causaturam proprias passionnes, quod sufficeret vt non esset otiosa: plura enim composita existunt, in quibus nullas agnoscimus operationes, præter eas quæ terminantur ad proprias passionnes, quæ tamen non dicimus otiosas. Secundò addo, materiâ tunc futuram valde vtilem, vt reciperet influentias à corporibus distantibus, v.g. à cælis, & per ipsam in alia corpora transfunderentur. Tertiò denique, etsi materia nil prorsus operaretur, adhuc non esset otiosa naturæ, quia esset ens reale & substantiale: natura autem dum appetit operationes, idè est, quia ipsæ operationes sunt entia realia perfecta & bona transcendentaliter; ergo cum hoc haberet materia independentem ab operationibus, independentem ab illis posset amari à naturâ, sicut amantur relationes, & alia entia modalia non operatiua, aliàs daretur processus infinitus; operationes enim propter alias, & hæc rursus propter alias in infinitum amari deberent.

115 **Q**uartò alij: Materia numquam existit sine formâ, ergo signum est, non posse naturaliter sine illâ existere, quia quæ cum tantâ infallibilitate contingunt, fundantur in ipsâ naturâ rerum. Sed in primis rogo hos Auctores, vtrum ipsi fuerint præsentis à initio mundi in omnibus totius orbis locis, vt tam certò possint affirmare, numquam caruisse materiâ formâ substantiali: imò interrogo, an si Deus tolleretur formam substantialem à ligno, relictis accidentibus, cognosceretur ille defectus. Nec per somnium: sicut non cognoscitur in Eucharistia defectus materiæ & formæ. Vnde ergo inferunt, de facto numquam id contigisse? Anne habuerunt reuelationem eâ de re? Dicent, Quia esset miraculum. Sed contrâ, quia de hoc est quæstio. Aduersarius dicit contigisse, quia non est miraculum: non debet probari esse miraculum, quia numquam contigit; & numquam contigisse, quia est miraculum. Sed do tibi numquam contigisse, inde non inferitur esse impossibile naturaliter, quia multa sunt naturaliter possibilia, quæ numquam contingunt. Denique, quia huius impossibilitatis querimus rationem, non experientiam.

116 **Q**uintò alij: Quia agentia naturalia non habent virtutem ad spoliandam materiâ formâ substantiali sine introductione alterius nouæ formæ, ergo neque ipsa materia poterit existere sine omni formâ, cum non sit agens naturale, à quo possit spoliari. Consequentia est bona. Antecedens patet: quia expulsio dispositionum, ex quarum defectu forma substantialis solum potest perire, provenit ab aliis dispositionibus contrariis pro nouâ aliâ formâ; ergo expulsâ præcedenti, subsequitur necessariò noua, ergo numquam potest omnibus spoliari. Neque hoc argumen-

tum premit: quia eo summum probatur, produ-
ctâ iam semel vnâ formâ in materiâ, non posse
manere sine aliquâ; verum nequaquam suade-
tur, in primâ productione non potuisse à Deo
117 produci solam, sine vilo miraculo. Sed dices, eo
ipso quod materia sit ens incompletum, saltem
exigit vt in primâ sui productione producatu-
r simul cum altero complemento, vt patet in animâ
rationali, quâ licet possit postea existere sine ma-
teriâ, saltem exigit, vt quando primò producitur,
producatu- in corpore; ergo idem etiam exigit
materia, scilicet produci cum formâ: & cum
aliunde, obtentâ semel vnâ formâ, non possit il-
lam amittere, nisi ad ingressum alius, numquam
poterit esse sine aliquâ. Sed contrâ, quia non est
ad eod certum, animam non posse primò produci
extra corpus, nec faciliè huius rei reddetur ratio,
ergo ex illâ non sumitur efficax argumentum pro
præsentî conclusionē. Præterea, licet id verum sit
in animâ rationali, quia est forma quâ semper
producitur ad exigentiam dispositionum in ma-
teriâ; id tamen non est verum in ipsâ materiâ,
quâ prius saltem naturâ producitur quàm ipsa
forma. nec videtur absurdum vllum, si produca-
tur prius tempore, vt paulatim recipiat disposi-
tiones ad formam.

118 Secundò autem absolute impugno prædictum
argumentum, quia non est omnino certum, etiam
postquam materia est cum formâ, non posse il-
lam spoliari sine aduentu alterius. Sicut enim
plures formæ accidentales possunt corrumpi na-
turaliter, quin in earum locum aliæ contrariæ
succeedant, vt patet in luce, & aliis rebus, de qui-
bus nos infra fusius; cur etiam non poterunt esse
aliquæ dispositiones tales, quæ sine aduentu con-
trarij deficerent, & consequenter tunc etiam for-
ma substantialis sine aduentu nouæ destrueretur?
Pone, lucem esse dispositionem ad aliquam for-
mam substantialem, certè sicut lux perit sine for-
mâ posituâ oppositâ, ita & periret forma sub-
stantialis ad quam disponit.

Dices, Natura non amat destructionem pro-
pter se. Contrâ, eam amat, vt vidimus, in luce; cur
ergo non possit eam amare, etiam si lux esset dis-
positio ad formam substantialem? Præterea, eam
amat in rebus accidentalibus, cur non & in sub-
stantialibus?

119 Dices Hinc à nobis probatum suprà materiam
esse naturaliter incorruptibilem, quia à nullo
agente potest denudari omni formâ substantiali,
cuius oppositum videmur docere in præsentî.
Respondēdo, me ibi supposuisse, materiam natu-
raliter non posse existere sine formâ, cuius pro-
bationem huc reieci: inde autem ibi intuli, non
posse ab agente naturali corrumpi, quia non po-
terat omni formâ substantiali nudari. Petes ergo
rationem quâ id probatur, ne committamus cir-
culum. Fateor, à me nullam inueniri; video ta-
men in hac re omnes ferè vnanimi cōsensu con-
uenire. Vnde probabiliter dico, materiam habere
aliquam dependentiam à posteriori à formâ sub-
stantiali, quia in tali dependentiâ nulla apparet
repugnantia, & aliunde nullum est argumentum,
quo eam probetur esse independentem de facto:
ergo etsi nos eam dependentiam non possimus
ostendere, probabiliter tamen possumus, com-
muni auctoritate freti, eam affirmare, reducendo
illam in naturam ipsius materie, sicut reducimus

in naturam quantitatis, quod non possit cum aliâ
quantitate penetrari. An autem pendeat ab ali-
quâ formâ accidentali, alibi tractandum est,
120 dum de vicatione & duratione egerimus, vbi
ostendimus, etiam diuinitus non posse vllam
rem creatam ab aliquâ ex his formis accidentali-
bus, saltem disiunctuè, separari.

SYBSECTIO QVARTA.

*Materia prima conseruatur sine formâ
eodem influxu quo simul cum illâ.*

C ONIMERICENSES suprà art. 3. Fonse-
ca 5. Metaphysices cap. 1. quæst. 3. Sect. 2.
centent materiam, si conseruaretur sine formâ,
conseruandam maiori influxu quàm simul cum
formâ, vt suppleretur quicquid forma actuando
materiam præstabat. A numero 88. ostendi,
formam nullum habere influxum in materiam:
ex quo inferitur, circa materiam non debere ab-
sente formâ suppleri influxum aliquem. Quare 121
contrariam sententiam, assentem, eadem actio-
ne posse conseruari materiam sine formâ, ac cum
illâ, veram reputo cum P. Suarez Disput. 15. Me-
taphysicæ, sect. 9. num. 7. P. Hurtado Disput. 2.
Physicorum §. 104. & recentioribus communi-
ter; neque alia est necessaria probatio, præter su-
prædictam desumptam ex negatione influxus,
formæ in materiam: est ergo conseruatio materie
sine formâ in se eadem quæ antea, solumquæ est
supernaturalis quoad modum, quatenus à Deo
præbetur omnino gratis, & contra exigentiam
naturæ petentis non conseruari materiam sine
formâ.

Aduerte tamen hic, malè à nonnullis doceri,
etiamsi esset necessaria diuersa actio ab eâ quæ
conseruatur cum formâ, eam non futuram su-
pernaturalem, eò quod non excederet vires Dei
vt agentis naturalis. Malè, inquam, hoc doceri;
quia talis actio esset materie supernaturalis, &
consequenter non fieret à Deo vt auctore natu-
rali. Suppono enim nunc materiam ex se natu-
raliter pendere à formâ. Vnde fit, vt actio quæ ex
naturâ suâ conseruaret materiam sine formâ, illi
esset supernaturalis, non minùs quàm accidenti
actio quâ sine subiecto conseruaretur, etiamsi à
solo Deo proueniat. Statuendum ergo est, vt ea
actio in substantiâ naturalis sit debere esse eam-
dem numero vel specie cum eâ quâ sub formâ
conseruatur materia.

Obiicies: Hæc conseruatio per se est super-
naturalis quoad modum, ergo & quoad substantiâ.
Patet consequentia: quia modus ille debet esse
supernaturalis quoad substantiam; nam si solum
esset quoad modum, daretur processus in infinitum;
ergo conseruatio à quâ non distinguitur
modus ille, debet esse in suâ substantiâ super-
naturalis; ergo non conseruatur materia per eam-
dem actionem cum formâ, quâ extra illam, quia
nequit eadem actio esse naturalis & supernatu-
ralis in suâ substantiâ.

Respondēdo, concedendo obiectione probari, 123
quando datur aliquid supernaturale quoad mo-
dum, debere etiam dari aliquid quoad substan-
tiam supernaturale, scilicet modum ipsum, ne de-
tur prædictus processus infinitus: sed nego, mo-
dum illum esse ipsam actionem, quâ materia cō-
serua-

seruatur. Modus ergo ille in se supernaturalis, est voluntas Dei de prebendo concursu materiae carenti omni formâ: quæ voluntas Dei à se ipsâ habet esse supra totam exigentiam naturæ, & ab hac voluntate ipsa actio dicitur supernaturalis extrinsecè, & quoad modum; sicut cum Deus cæco visum restituit, actio, quæ tunc producitur visus, est eadem saltem specie cum eâ quæ ante amissionem conseruabatur idem visus, ideoque est in suâ substantiâ naturalis; verum, quia in hac occasione non erat virtus in totâ naturâ ad illâ actionem, ideo eius productio est supernaturalis extrinsecè à voluntate Dei, volentis dare naturæ, quod in hac occasione nullo modo debebatur.

124 Quare illa voluntas Dei est in suâ substantiâ supra totam exigentiam naturæ, & consequenter in se supernaturalis; est enim voluntas non seruandi leges naturæ.

Sed replicabis contra hoc: Quia hinc videtur inferri, neque quo ad modum eam conseruationem esse supernaturalem, quia materia prima conseruatur prius natura quàm intelligatur, vel carentia omnis formæ, vel existentia alicuius; ergo miraculum non consistit in voluntate conseruandi materiam, sed in negatione omnis formæ, suppositâ iam materiâ. Nec potest dici, materiam primam exigere vt destruat, si non detur ei forma; nequit, inquam, hoc dici: cum enim pro priori naturæ iam supponatur existens, implicat, eam exigere vt pro posteriori destruat, etiam si pro eo posteriori non producat formam; ergo miraculum non est in conseruatione materiæ, sed in carentiâ omnis formæ.

125 Huius argumento succumbunt recentiores nonnulli, & putant, miraculum non esse in conseruatione materiæ, sed in non dandâ illi formâ.

Alij verò tunc solum admittunt tale miraculum, quando iam in aliquo instanti reali præcessit materia sine formâ: tunc enim in sequenti debet illi Deus velle dare formam, antequam illam velit creare; quod si non faciat, iam ea voluntas conseruandi materiam erit miraculosa quoad modum. Sed hæc distinctio omnino displicet: quia pro hac re non debent instantia realia considerari, sed instantia naturæ. Vnde, si in primo instanti reali, eod quod materia ex se sit prior, prius etiam naturâ decernitur quàm aliquid de formâ statatur; idem erit in secundo & tertio, & in omnibus instantibus realibus, quia semper materia est prior naturâ quàm forma. Et confirmatur: quia eo quod Deus in vno instanti fecerit aliquod miraculum, non tenetur in aliis instantibus immutare ordinem naturalem; ergo quia in instanti A. negauerit materiæ formam quæ illi debebatur, non ideo tenetur in instanti B. mutare ordinem decretorum, & prius naturâ velle producere formam, quàm velit producere materiam; sed perinde ac si non fecisset illud miraculum, debet (si naturaliter procedat) incipere à materiâ, & consequenter nec tunc erit miraculosa eius conseruatio, etiam si ulterius in eo secundo instanti illi neget formam, sicut non fuit miraculosa per te in primo. Constat ergo eandem esse de vtroque difficultatem.

Abfolutè autem reiicio hanc sententiam: quia si in eo instanti productio materiæ neque quo ad modum esset in se miraculosa, sequeretur, euiusdem materiam non dependere nec à posteriori

ri nec à priori à formâ, quandoquidem conseruatio materiæ sine formâ nullo modo est supernaturalis; sed solum sequeretur, ad ipsam materiam necessariò consequi formam aliquam, quod longè diuersum est. Et ostendo exemplo ignis, qui non dicitur pendere neque à posteriori propriè à calefactione passii approximati, etiam si naturaliter petat eam calefactionem. Vnde quando in fornace Babylonicâ ignis non combullit tres pueros, non dicitur ignis conseruatus miraculosè, sed miraculosè impeditus ab operatione: ergo similiter iuxta hos Auctores numquam dicitur materia miraculosè conseruata, etiam quando caret omni formâ substantiali, sed solum dicitur miraculosè impedita ne formam acquirat, quod longè diuersum est. Pro quo aduerte, aliter causas naturales, necessitatas ad operandum, dependere ab operationibus subsecutis necessariò ex ipsis, & aliter materiam à formâ, essentias quæ à suis passionibus: illæ enim non pendunt propriè ab operationibus subsecutis, nam per illas nec complentur, nec constituuntur in suo esse, sed quali ex fecunditate sunt determinatæ ad operandum. At materia pendet à formâ & essentia à passionibus, tamquam à complemento naturali, sine quo imperfectæ esset, & quali (sic liceat id explicare) indignæ vt in rerum naturâ existant. Hinc fit, vt quando causæ naturales impediuntur ne operentur, non dicantur ipsæ causæ miraculosè conseruatæ, sed (vt supra dicebam) miraculosè impeditæ ab operationibus. At, si essentia propriè passiones negentur, & formæ omnes materiæ, non solum dicatur eas impeditas fuisse ab operatione aut receptione, sed etiam in se miraculosè conseruatæ, quia sine complemento & ornamento debito conseruantur; ergo debemus dicere, eam actionem conseruatiam materiæ sine formâ, esse in se, saltem quoad modum, miraculosam.

Quia verò numquam vellem in modo loquendi hædere, & fortè contēdes, non aliter materiam pendere à formâ, & essentias à passionibus, quàm pendeat ignis à combustionem stupæ approximata; absolūtè & vniuersaliter tuam impugno doctrinam. Nam licet posterior naturâ sit formæ productio, quàm materiæ creatio, quandoquidem tamen Deus nōscit, necessariò deberi materiæ primæ existenti formam aliquam, & propter hanc creetur materia, tamquam propter finem, tenetur Deus, si vt auctor naturæ procedat, quando habet voluntatem creandi materiam, simul habere voluntatem ei dandi aliquam formam. Imò illa voluntas creandi materiam debet esse virtualis voluntas simul illi dandi formam. Positâ autem hac voluntate, non potest postea illi negare formam, vt per se patet. Quod si Deus habeat voluntatem creandi materiam, sine voluntate dandi illi formam, aut præscindendo ab hoc, iam eo ipso ea voluntas est supernaturalis, quia vult creare materiam præscindendo à fine naturali & debito in illâ creatione, nempe à formâ dandâ: & eum ea voluntas sit causa creationis, iam tunc ab eâ, quia supernaturalis est, denominabitur immediatè supernaturalis quoad modum ea conseruatio, seu prima creatio materiæ sine formâ.

Sed posses replicare Primò, Ergo propter eandem rationem etiam conseruatio ignis, quando non calefacit passum approximatum, erit supernatu-

naturalis in se quoad modum, quod tamen paulò antè à te negatum erat. Respondeo tamen, negando consequentiam; quia (ut ibi dixi) ignis non pendet propriè à posteriori à calefactione extrinsecà, sed à propriis tantum passionibus: Deus autem quòdo vult aliquid creare, non tenetur tunc velle nisi dare tali rei ea, à quibus illa pendet à posteriori & à priori; de ceteris autem quæ consequuntur, ex aliis circumstantiis, non tenetur tunc decernere. Si verò tu contendas, etiam ignem pendere à posteriori à calefactione, tunc dicas, etiam miraculosè ignem conservari quando stupam non comburit.

Dices Secundo: Deus priùs naturà decernit ea quæ sunt priora, & posterius ea quæ posteriora; ergo priùs naturà decernit creare materiam, quam decernat illi dare formam; ergo si, posita illà priori voluntate, quæ in se naturalis est, de creandà materià, postea pro posteriori naturæ non haberet voluntatem dandi formam, tunc materia produceretur sine formà, & non esset supernaturalis ea volitio creandi materiam, sic verò notitio illi dandi formam; & consequenter non esset miraculosa materiæ conservatio, sed negatio formæ in illà.

Propter hoc argumentum inclinaveram olim in contrariam sententiam. Nunc verò re melius perpensà, modus dicendi quem suprà defendi, magis placet, & ad hoc argumentum positum respondeo, aliqua esse ita priora naturà, ut simul necessariò naturaliter petant ea quæ sunt posteriora, quia ab eis pendet à posteriori, tamquam à necessario complemento & fine ad quem per se ordinantur; & in his dico, Deum eo priori, quo decernit per actum naturalem talem rem producere, decernere etiam illi dare suum complementum, quia voluntas naturalis debet esse de creandà re cum eis quibus naturaliter indiget, ut per se videtur notum. Vnde non potest Deus pro eo priori præcindere à voluntate, saltem indeterminatà, dandi materiæ aliquam formam. Quòd si præcindat, iam eo ipso ea voluntas erit supernaturalis, quia præcindit à naturali complemento debito.

Alia verò ita esse posteriora respectu alterius, ut non sint illi debita, aut de complemento illius, sed purè secundariò ab illà consecuta; & in his, fateor, Deus priùs naturà determinat creare rem illam, quam decernat illi dare ea quæ posterius naturà tali rei hoc modo conveniunt. Forma autem substantialis, saltem sub disunctione hac, vel illà, est necessarium complementum materiæ, & idèò saltem debet in confuso esse volita in voluntate creandi materiam, si voluntas hæc naturalis sit. Vnde constat, quodcumque sine formà conservatur, creationem materiæ ortam esse à voluntate Dei in se præternaturali, & consequenter ab eà denominari eam conservationem supernaturalem quoad modum. Quòd si contingeret, ut cum Deus decrevisset creare materiam, præcindendo à voluntate de formà illi dandà, postea daret illi formam, adhuc tunc ea creatio materiæ esset supernaturalis quoad modum, non quia ad extra esset aliquid supernaturale in eà productum, sed quia productio materiæ ortum traxit ex voluntate præternaturali & indebità, quam suprà satis explicavi.

SECTIO VII.

De Subsistentià Materiæ primæ.

VIDE sit Subsistentia, de quâ in præfenti, per-
tinet ad Metaphysicam, ubi fusè de hac re
disputabo. Quia verò decidere, an materia prima
habeat Subsistentià, & rursus an vnam sibi pro-
priam, distinctam ab eà quæ formæ tribuitur, an
verò vnica in vtrique præcisè ponenda sit, pen-
det omnino ab explicatione effectus formalis, id-
è etiam hoc reiciò ad Metaphysicam, etsi ex
parte ad Physicam hucque spectare videretur.
Ne tamen ieiunius omnino abiceas, has accipe
Conclusiones è dicendis ibi extractas.

PRIMA CONCLUSIO. Subsistentia est quædam
entitas substantialis, à materià, formà & vnione
à parte rei distincta. Eam nouimus ex mysteriis
Fidei Trinitatis & Incarnationis, & ex hoc vlti-
mo Subsistentiæ realem distinctionem nouimus,
eò quòd in Christo Domino non manserit Subsist-
entia seu personalitas creata, manentibus formà
& materià vnitis; ergo ea Subsistentia erat separa-
bilis, ergo distincta realiter: quæ enim realiter
separari possunt, realiter distinguuntur.

SECUNDA CONCLUSIO. Explicare quid præ-
stet, aut quem effectum formalem communicet,
est difficilissimum, eò quòd ratione naturali nihil
de Subsistentià nouimus, ex Fide verò illam qui-
dem dari (ut paulò antè diximus) benè inferi-
mus: quem autem effectum formalem commu-
nicet, nec Fides docet, nec ex Fidei principiis in-
dagari potest. Vnde ostendam suo loco, halluci-
nari eos, qui illam vel ad operandum, vel ad non
dependendum à subiecto, requirunt. Idèò con-
cludam, dicendum eam esse quædam formam
substantialiter perfectiorem & completam natu-
ram, sicut albedo perficit accidentaliter subie-
ctum, neque amplius à nobis eum effectum posse
explicari. Hinc sit

TERTIA CONCLUSIO. Etsi non videatur re-
pugnare, ut in qualibet parte essentiali compositi
sit distincta Subsistentia, quia tamen nulla est hu-
ius multiplicationis necessitas, consequenter ad
ea, quæ de vnione suprà, & in aliis materiis infra,
dicturi sumus, vnica tantum de facto ponitur
Subsistentia, materiam & formam indissolubiler
perficiens, & ab eis recepta, & materialiter causa-
ta, sicut suprà de vnione dictum est.

SECTIO VIII.

De proprietatibus Materiæ primæ.

NON agimus de proprietatibus materiæ com-
muni aliis rebus, scilicet de vocatione,
duratione, &c. sed de his quæ sunt magis propriæ
materiæ, inter quas

Prima sit, esse Ingenierabilem & incorrupti-
blem, de quâ egimus suprà Sectione 2.

Sed obijciat: Si materia prima esset incorrupti-
bilis, ab illà denominaretur totum compositum
incorruptibile, sicut denominatur corporeum &
materiale; sed non denominatur incorruptibile,
ergo materia non est incorruptibilis. Respondeo,
negando primam sequelam, quia prædicata nega-
tiva non possunt affirmari, nisi vtrique parti con-
ueniant,

ueniant, imò & ipsi toti; scilicet affirmatiua. Vnde potest dici homo intellectiua ab animâ, non autem immortalis, etiam si anima non minus sit immortalis quàm intellectiua. Ratio à priori est, quia negatio negat totum, vnde debet conuenire cuilibet parti; affirmatio autem solum requirit reperiri, quod affirmat, in aliquo ex subiectis, sicut in simili diximus in Summis, vno solo curren- te, posse dici, *homo currit*; non autem posse dici, *ho-*

138 *mo non currit* etiam si aliquis non curreret. Cum ergo esse incorruptibile sit predicatum negatiuum, etiam conueniat materiæ & animæ rationali, quia tamen non conuenit xioni vtriusque, non potest de homine affirmari; potest autem affirmari corporeum, etiam si non conueniat animo, quia est predicatum affirmatiuum, & conuenit vni parti. Et hinc colliges, cur homo dicatur à materiâ *corporeum* absolute, non autem dicatur absolute *spirituale* ab animâ, quia spirituale explicatur à nobis negatiue per negationem vel partium, vel dependentiæ à materiâ; vnde non potest affirmari de homine præcisè ratione vnius partis, sicut potest corporeum, quod vel est prædicatum omnino affirmatiuum, vel saltem à nobis explicatur per modum affirmatiui. Quæ doctrina aduertenda est ad tollendas multas difficultates circa modum loquendi in similibus materiis.

Dices Secundò: Materia dicit vniionem partium ipsius materiæ; sed illa vniio est corruptibilis, ergo ratione illius non poterit dici materia incorruptibilis. Respondeo, vniionem materiæ non esse de essentiâ materiæ; quia cum sit totum homogeneum, etiam indiuisibile illius est proprietas materiæ, etiam non tanta, quanta viginti plurave indiuisibilia eiusdem vniita inter se.

139 Cum prædictâ proprietate materiæ coincidit, quam alij secundo loco ponunt, scilicet eam esse æternam à parte post: nam esse incorruptibilem naturaliter à parte post, idem est ac esse æternam à parte post, quæ æternitas solum est proprietates materiæ. Secunda ergo proprietates materiæ sit Quantitas, de quâ fusiis in Metaphysicâ.

Tertia verò, Vniio cum hac vel illâ formâ substantiali, sed de vniione agemus Disputatione 14.

Quarta eius proprietates est, Habere aliquas ex primis qualitibus, vel calorem vel frigus, vel humiditatem vel siccitatem. Vtrum autem hæc sit proprietates materiæ, non potest dignosci, nisi cognita eius differentiâ à materiâ celesti: nam si amba sint eiusdem speciei, cum materia celestis careat omnino his qualitibus, dicendum videtur, eas non esse materiæ proprietates quæ semper illi 140 debeant conuenire. Si autem constituantur diuersæ in specie, dicendum videtur, eas esse proprietates materiæ non ratione sui, sed ratione formarum substantialium subalternarum, quæ exigunt pro dispositione aliquas ex his primis qualitibus. Dixi, *non ratione ipsius*; quia non video in materiâ specialiore exigentiam caloris quàm coloris, si materia consideretur secundum se, & non in ordine ad formas substantiales: nam in aquâ connaturaliter est materia sine calore, & in igne sine frigore; ergo sicut color non est proprietates materiæ, neque erit calor aliæ primæ qualitates.

Ex hac quartâ proprietate materiæ, oritur alia supra explicata, Esse scilicet principium primum passiuum corruptionis compositi. Cum enim

ipsa de se sit capax primarum qualitatum, quæ inuicem opponuntur, inde redditur capax corruptionis compositi ex receptione dispositionum oppositarum illis, quas compositum exigebat, & hinc nascitur perpetua generationum substantialium vicissitudo.

Sexta proprietates materiæ communiter assignatur, eam Non esse cognoscibile per se. Sed in primis hæc non consistit in eo, quod nequeat cognosci, nisi in ordine ad formam, quia etiam forma in hoc sensu non est cognoscibilis per se, debet enim cognosci in ordine ad materiam. Neque 141 consistit in eo, quod à nobis nequeat materia cognosci, nisi per discursum ex accidentibus exterioribus: hoc enim commune est omnibus substantiis, quia de illis non habemus neque immediatas neque proprias species. Neque item dicitur non cognoscibilis per se, quia materia sit proprie nihil, vt nonnulli contendunt, quia materia perfectior est quantitate, & aliis formis accidentalibus. Imò fortè perfectior erit quàm plures formæ substantiales, v.g. quàm forma finis, vel alterius rei inferioris; excedit enim illas in incorruptibilitate, ita independentiâ à priori ab omni subiecto, in aptitudine ad constituendum hominem, qui excessus non compensatur à prædictis formis adeò imperfectis, præcipue cum illa locutio, *materia est proprie nihil*, sit valde impropria, ex quâ non potest delumi argumentum, ad asserendum eam non esse per se cognoscibilem. Vnde censeo, prædictam proprietatem vel esse communem materiæ cum omni substantiâ, quæ non cognoscitur nisi per accidentiâ, vel falsò attribui materiæ.

Vltima illius proprietates est, Non esse operatiuam, de quâ Sectione sequenti.

SECTIO IX.

De operatione Materiæ primæ.

ADVERTE, sermonem esse de operatione efficienti; nam de materiali alibi disputabitur, 142 vbi ex professu agam in communi, an detur aliqua causalitas materialis. Hoc solum dico iam, si causalitas aliqua materialis videatur admittenda, ea præcipue debet materiæ concedi, quæ est primum subiectum, à quo omnes aliæ formæ substantiales, imò & accidentales ferè omnes, dependent. Aduerte vterius, duo in præsentem posse dubitari. Primum, an materia sit effectiua ad extra vel intra se accidentium, & formarum substantialium, an scilicet quando ignis producit alium ignem, non solum concurrat forma ignis, sed etiam illius materiæ: secundum, an materia prima efficiat saltem suas passiones.

PRIMA CONCLUSIO. Si reliquæ essentiæ operatiuæ sint suarum passionum, erit etiam & materia prima respectu suarum. Probatur: quia non minus necessariò oriuntur ex materiâ propriæ passiones, quàm ex aliis essentiis; item materia non minus continet virtualiter proprias passiones, quàm reliquæ essentiæ continent suas; idem erit ergo de materiâ, ac de illis dicendum.

Dices cum nonnullis, materiam differre à reliquis essentiis, quia est pura potentia receptiua, essentiæ verò reliquæ sunt actiuæ. Sed contrâ, quia conclusionem reddis pro ratione: contendo enim,

enim, materiam non solum esse receptivam, sed & activam suarum passionum, quia & alia essentia id habent; tu vero respondes, negando consequentiam, neque aliam das disparitatem, nisi quod materia non habet id quod reliqua, quae est tua formalissima conclusio, id enim significas, dum dicis, eam esse pure passivam, id est non operativam.

Dices Secundo cum P. Vazquez: Haec materia activitas nullo fulcitur fundamento. Sed contra, quia sufficiens fundamentum est, concedere aliis rebus eam activitatem respectu suarum passionum, ut etiam concedatur materia: imò qui assignat discrimen inter materiam & alias essentias, tenetur exhibere aliquod firmum fundamentum, ne gratis philosophis diverso modo in vno, quam in altero.

144 Dices Tertio cum P. Pereira, quantitatem non posse produci à materiâ, quia vel producitur ab eâ iam quantâ, & hoc repugnat, nam ante quantitatem non potest materia esse quantâ; vel producitur ab ea non quantâ, & hoc est impossibile, quia materia non quantâ est indivisibilis & carens partibus, ideoque non potest producere quantitatem crassam & divisibilem, ergo nec suas passiones. Sed contra Primò, quia materia ante quantitatem non est indivisibilis: nam si hoc esset, & post quantitatem maneret indivisibilis, nam quantitas non potest facere divisibilem in plura rem ex se indivisibilem. Contra Secundò, quia etsi esset indivisibilis, non sequeretur, producere non posse rem divisibilem; sicut non sequitur, Deum non posse producere quantitatem

145 divisibilem, eò quod ipse indivisibilis sit. Contra Tertio ad hominem, quia ipse, & rectè, admittit, quantitatem educi ex materiâ; tum sic: Vel ergo educitur ex eâ iam quantâ, & hoc est impossibile, quia nondum supponitur cum quantitate; vel ex eâ non quantâ, & hoc in tuâ sententiâ est impossibile, imò multò magis impossibile, quam produci rem quantam à non quantâ, quia magis commensuratur reseducta cum subiecto suo, quam cum causâ efficienti; ergo è contrario, sicut non est inconueniens in tuâ sententiâ, educi quantitatem ex materiâ non quantâ, neque erit eam produci à materiâ non quantâ. Contra tandem, quia licet ob rationem datam non posset materia quantitatem producere, posset saltem alias passiones, in quibus prædicta non reperiretur repugnantia.

SECUNDA CONCLUSIO. Materia prima nullam habet activitatem in alios effectus qui non sint proprietates ipsius. Haec est communis inter omnes, & iuxta eam intelligendi sunt, qui negant materiæ primæ omnem activitatem, ut Aristoteles lib. 2. de Ortu & inter. cap. 9. Augustinus 2. de Naturâ boni, contra Manichæos, & alij plures. Probatur Primò, quia sufficiens causa datur extra materiam aliorum effectuum, qui non sint materiæ proprietates; ergo non est ponenda materiæ causalitas in illos, quia non est necessaria.

146 Probo Antecedens, quia accidentium, caloris v. g. & frigoris, sufficiens causa est alius calor & frigus in materiâ existens. Idem est in formis substantialibus, quæ sufficienter continentur & producuntur ab aliis formis substantialibus similibus, ergo non est necessarius influxus materiæ ad illas. Probatur Secundò, quia materia prima

non præcontinet in se formas substantiales & accidentales, ut possit eas producere, ergo nequit efficienter attingere productionem earum formarum.

Sed obiicies Primò: Materia præcontinet formas, saltem ut possit eas materialiter causare, ergo poterit eas sufficienter producere. De hoc argumento me vide Disputatione VI. tit. 2. Interim nego consequentiam, quia modus cauendi materialis est valde imperfectus, & ex quo non potest argui ad causalitatem efficientem, quæ est perfecta, & arguit multò maiorem virtutem & continentiam in causâ, quam materialis, iuxta communem omnium sententiam.

Obiicies Secundò: Per nos vno ad formam substantialem, est proprietates materiæ, ergo & ipsa forma substantialis erit eius proprietates, & consequenter poterit ab eâ produci. Patet consequentia, quia vno exigitur à materiâ propter formam, ergo vno & forma erunt proprietates materiæ, & ab eâ productæ. Respondeo, nos locutos de proprietatibus quæ sunt determinatæ proprietates materiæ, ut est quantitas; at verò de proprietatibus quasi indeterminatis aliter est dicendum propter rationes supra factas, quia non potest esse in materiâ continentia respectu tot formarum, ut eas possit efficere. Excipe durationem & vocationem, quæ licet indeterminatæ, hæc vel illa, sint passiones materiæ, quia tamen omnes forè sunt eiusdem speciei, neque arguunt virtutem magnam in causâ, & aliunde non est alia æquè proportionata, ac est ipsa materia, fortasse suo loco dicemus à materiâ primâ produci, vel saltem quoad has est eadem ratio de materiâ primâ, quæ de aliis omnibus rebus respectu suarum durationum & vocationum.

SECTIO X.

De causis Materiæ primæ.

148 DE causis materiæ ferè nihil dicendum occurrat. In primis certum est, eam non habere causam materialem; quia, ut sæpè diximus, ipsa est primum omnium subiectum. Inde provenit, quòd ea à solo Deo ut à causâ efficienti producat, quia solus Deus producit res, quæ, quia sunt indepèdentes à subiecto, creantur. Quo autem tempore fuerit producta à Deo, non est huius loci; suppono id factum in primâ mundi generatione.

Circa causam formalem aduertendum est, eam posse excogitari duplicem, vel quæ det esse subiecto, & hanc reieci supra in principio ut fictitiam; vel quæ non det esse rei quam informat, sed illam compleat & perficiat in alio esse totali, quod formaliter resultat ex ipsâ & ex subiecto unitis inter se, & hæc est forma, siue accidentalis siue substantialis sit, respectu materiæ & cuiuslibet subiecti. Causa finalis materiæ, est totum compositum, ad cuius constitutionem ordinatur, sicut quilibet alia pars ordinatur ad totum: item potest dici, formam esse causam finalem materiæ, quatenus materia ordinatur ad existentiam & operationem formæ.

SECTIO XI.

De unitate specificâ Materie primæ.

SUBSECTIO PRIMA.

De factis omnibus materiæ sublunares
sunt eiusdem speciei.

149 **PRIMA CONCLUSIO.** Materia prima omnium corporum sublunarium est eiusdem speciei. Hæc est communis, & probatur, quia omnes materiæ horum corporum sunt capaces earumdem formarum, ergo omnes sunt eiusdem speciei. Consequentia est bona. Antecedens probatur experientia, quia omnia corpora sublunaria inuicem transmutantur; ex lapide enim potest fieri ignis, ex igne cineres, ex cinere terra, ex terra planta, ex plantis animantia, & sic de reliquis; ergo materia horum corporum est capax, saltem successiue, omnium formarum sublunarium, ergo tota est eiusdem speciei. Imò etsi daremus, aliquid ens, v. g. adamantem, non posse in aliud transmutari, adhuc dicendum esset, eius materiam esse eandem in specie cum reliquis: quia etsi acquisita iam semel eius forma non posset propter summam resistentiam pelli à materiâ, quia tamen illa materia antea fuerat cum formâ terræ, ex qua productus est adamas, dicendum est, eam esse eiusdem speciei, & capacem ex se earumdem formarum, sicut ceteras omnes materias sublunares.

150 **Obiicies Primò:** Formæ differunt specie inter se, ergo & materiæ. Respondeo negando consequentiam, quia qualibet materia est capax omnium earum formarum: unde quantumuis formæ sint diuersæ, non licet inferre materiæ diuersitatem; sicut non licet inferre ex diuersitate actuum intellectus Petri, esse eius intellectum diuersum ab intellectu Ioannis, quia hic etiam potest eosdem actus diuersos inter se, quos potest Petrus. Valeret quidem, si non posset Petrus eosdem in specie quos Ioannes; & similiter valeret in materiâ, si vna non posset recipere easdem specie formas, quas alia habet: verum quod actu habeant diuersas (si tamen earumdem sint capaces) non probat materialium diuersitatem, quia hæc non ex his quas actu habent, sed ex his quas possunt habere ponderanda est.

Obiicies Secundò: Planta & homo differunt specie inter se, ergo & eorum materiæ. Nego consequentiam, quia tota eorum differentia provenit à formis.

151 **Obiicies Tertiò:** Ergo qualibet materia habet potentiam ad infinitas specie formas. Nego Primò consequentiam, quia formæ sublunares non sunt infinitæ, nec in specie, nec in numero. Deinde, concessâ consequentiâ dico, nullum esse in consequentiâ absurdum, neque inde sequi materiam esse infinitam, aut habere potentiam infinitam; sicut non sequitur intellectum esse infinitum aut habere potentiam infinitam, eò quod possit producere infinitos actus specie diuersos inter se: quod idem est in voluntate, & ferè in omnibus aliis potentiis.

Rogabis Primò, virum possit esse aliqua materia sublunaris diuersa in specie ab hac. Respondeo affirmatiue, neque enim vlla est repugnantia in eo, quod detur aliqua materia ex se solum capax aliquarum ex his formis quæ de facto dantur, & non omnium; vel quæ sit capax alia-

rum plurium possibilium, quas hæc materia quæ de facto datur, forè non valet recipere.

Dices Primò: Si est possibilis, unde inferes de facto eam non dari. Respondeo, quia experientia constat, iuxta dicta supra, materiam quæ de facto datur, esse capacem equaliter omnium formarum sublunarium huius Vniuersi: neque habemus vllum fundamentum, ad dicendum, actu dari eas materias distinctas: requiritur autem fundamentum positum ad multiplicandas vel diuersificandas res, non autem ad negandam eam diuersitatem.

Dices Secundò: Materia ex conceptu materiæ habet esse ens imperfectissimum intra limites substantiæ, ergo non sunt possibiles materiæ diuersæ in specie, quia nec potest esse imperfectior, cum hæc sit imperfectissima omnium; nec æqualis, quia non sunt duæ species eiusdem perfectionis; nec perfectior, quia non esset materia prima. Primò Respondeo, negando duas species diuersas non posse esse æquales in perfectione, de quo in libris de Animâ. Secundò, negando hanc materiam esse imperfectissimam omnium; nam imperfectior esset, quæ solum posset recipere aliquas ex his formis, non tamen omnes. Tertiò, quia falsum est, non posse esse aliam materiam perfectiorem hac, in hoc enim nulla apparet repugnantia. Quod autem dicitur, materiam esse ens imperfectissimum omnium, gratis & falsò dicitur, tum quia (vt supra insinuat) forè formæ aliquæ substantiales ex imperfectioribus sunt minus perfectæ quàm materiæ; tum quia non potest ostendi, cur inter ipsas materias nequeat esse inæqualitas. unde non erit verum dicere, hæc est materia, ergo est imperfectissimum ens intra genus substantiæ.

Sed obiicies cum nonnullis recentioribus, Materia vt recipiat formam, non requirit continentiam illius; ergo eo ipso, quod possit recipere vnâ, poterit & omnes, quantumuis diuersas; ergo non possunt esse materiæ diuersæ in specie, magis & minus capaces formarum. Resp. retorquendo Primò argumentum, ex quo videtur manifestè sequi, qualiter possit in se recipere formam substantialem, quia per se subiectum potens recipere aliquam formam, potest & omnes, quantumuis perfectiores; sed quantitas potest recipere formam accidentalem, ergo & substantialem, quantumuis hæc excedat in perfectione accidentalem formam. Contra Secundò, ergo lapis qui potest recipere aliquas formas accidentales, poterit etiam recipere omnes formas accidentales, v. g. actus materiales brutorum & hominis, quod est falsissimum. Contra Tertiò, ergo poterit anima rationalis naturaliter recipere gratiam, & alias formas supernaturales, quod est hæreticum.

Probantur tamen clarè ex hac sententiâ istæ omnes sequelæ, quia subiectum, semel valens recipere aliquam formam accidentalem, debet posse recipere, secundum hos, omnes accidentales, quantumcumque perfectas; ergo gratia, & alia dona supernaturalia, quantumcumque perfectæ, poterunt naturaliter recipi ab animâ. Respondeo ergo, negando Antecedens: nam materia vt recipiat formam, debet aliquoties continere & eam & vnionem ad illam; ergo non quia contineat vnâ debet continere omnes.

Secundò respondeo, Licet non requiratur continentia, vel maior virtus ad vnum actum quàm

ad alium, v. g. ad actum materiale bruti quam ad actum materiale hominis, non valet inferri, homo potest efficere suos actus materiales ergo poterit actus bruti in specie, ergo similiter, licet ad causandam vnam formam materialiter non requiratur maior virtus, quam ad causandam aliam, non poterit bene idem inferri, haec materia potest causare illam formam, ergo & hanc; possunt ergo esse diuersae materiae in specie.

Tertio tandem respondeo, & haec simul sit secunda Conclusionis nostrae probatio: quia etiam si dentur duae materiae, quae eandem omnino formas possint recipere, & ex hac parte non differant inter se, possunt tamen aliunde habere differentiam essentialem, si v. g. vna materia esset incorruptibilis, alia corruptibilis, aut haberent aliquod praedicatum absolutum diuersum sine ordine ad diuersos terminos, ut in ipsis causis efficientibus posse contingere, alibi Deo dante clare demonstrabo.

Rogabis Secundo, vtrum possit esse aliqua materia solum capax vnius formae substantialis corruptibilis. Negant nonnulli, quia illa materia deberet esse aeterna a parte post, eo quod producta esset per creationem: sed non posset id esse verum, si solum esset capax vnius formae corruptibilis, quia amissa illa forma non posset alia introduci; ergo destrueretur materia, quae non potest esse sine vlla forma, ergo esset corruptibilis, & (ut aliunde suppono) incorruptibilis; hoc autem omnino repugnat.

Non placet haec doctrina: ideo dicendum puto, eo ipso quod materia illa esset incapax alius formae, non posse ab illa expelli eam quam habet, quia solum potest expelli vna forma substantialis ad ingressum alius. vnde, licet illa forma, si esset in alia materia, posset corrumpi, ideoque ex se esset corruptibilis; introducta tamen in materia incapax alius, non posset per accidens corrumpi, vnde nec sequeretur, eam materiam corrumpendam esse; non est ergo inconueniens, si ponamus vnam materiam, solum capax vnius formae, etiam corruptibilis. Confirmo hoc idem Secundo, quia posset dici, eam materiam posse existere sine forma: nam (ut supra vidimus) agere in nostra materia ostenditur repugnantia in eo quod naturaliter careat omni forma substantiali. cur ergo dicendum, repugnare diuinitus, aliam materiam, quae posset naturaliter sine forma substantiali existere? Tunc autem illa posset esse aeterna, etiam si spoliaretur ea forma, & aliam non reciperet; sicut anima est aeterna, licet priuetur materia, & naturaliter nequeat reuiri. Tandem, quia (ut alibi dicam) etiam res producta per creationem potest esse naturaliter defectibilis, vnde non bene inferitur, omnem materiam esse naturam suam aeternam, eo quod omnis producit per creationem, ergo posset esse vna materia capax vnius formae, etiam si inde sequeretur, eam futuram corruptibilem.

Rogabis Tertio, vtrum haec materia, quae de facto datur, sit capax aliarum formarum ab his quae sunt in hoc vniuerso. Hoc certum, posse a Deo produci vnam materiam, quae solum sit capax harum; aliam vero, quae sit capax & harum & aliarum: quae autem ex his duabus sit haec quae de facto datur, non potest vlla ratione a nobis determinari certo. Probabilius est, esse solum capax

harum: quia si Deus decreuit solum has formas producere, rationi consonum videtur, ut elegerit materiam, quae solum ad has haberet virtutem, ad quid enim eligeretur illa, quae & alias posset habere? Dixi, probabile hoc esse, quia haec ratio non conuincit, possunt enim Deo multae rationes suppeterent, cur creasset eam quae non esset ad has solas formas determinata. Sed quando de his rationibus nobis non constat, probabilius id negamus, ut paulo ante dixi.

SVBSECTIO SECVNDA.

Quid de Materia celesti & sublunari, inter se comparatis.

ANTE secundam Conclusionem suppono ex lib. de Caelo, corpora caelestia esse composita ex materia & forma; deinde, ea esse incorruptibilia: vnde dubium est, an content vel possint constare eadem materia in specie, quae entia sublunaria.

SECUNDA CONCLUSIO. Potest eadem materia in specie recipere formas corruptibiles & incorruptibiles. Vnde ex incorruptibilitate formae caelestis, non inferitur, eius materiam esse a nostra specie diuersam. Ita P. Molina 1. Parte, tract. de Opere sex dierum, ubi pro ea refert Bonauenturam, Ockam, & Aegidium; P. Hurtado Disputatione 1. de Caelo, §. 15. & plures recentiores. Probatur, quia non repugnat, subiectum de se capax plurium formarum, reddi incapax illarum ratione alicuius formae naturae suae indefectibilis: ergo ex eo, quod materia caelestis habens iam formas incorruptibiles, nequeat acquirere aliam formam, non sequitur, eam ex sua natura non esse capax illius; ergo neque esse diuersam ab hac nostra materia. Vtrique consequentia est certa. Antecedens probatur Primo, quia sicut forma adamantis, quia ex se accedit magis ad incorruptibilitatem, quam forma ignis, licet sit in eadem materia quoad speciem, in qua forma ignis, difficilius tamen pellitur ex illa quam forma ignis, cum, si illa forma esset simpliciter incorruptibilis, quantumvis esset in materia naturaliter capaci aliarum, adhuc naturaliter non posset esse incorruptibilis; ergo ex incorruptibilitate alicuius compositi, non potest inferri, materiam non esse capax alius formae. Probatur secundo idem Antecedens, quia licet materia ex se sit capax penetrationis cum alia materia, potest tamen reddi impenetrabilis a quantitate in sententia communi, eo quod quantitas est impenetrabilis per se; ergo similiter materia capax de se plurium formarum, & consequenter capax corruptionis compositi, poterit reddi incapax aliarum formarum, & omnis corruptionis ratione formae incorruptibilis quam habet. Idem est in homine beato, qui licet de se sit capax mortis & peccati, redditur tamen per donum supernaturale & infusum incapax mortis & peccati.

Sed obiicies Primo: si materia illa corporis incorruptibilis est de se capax aliarum formarum, cur, multiplicatis agentibus, non poterit alia in eam introduci, expulsa priori? Confirmatur: Illa virtus formae resistens expulsionem, non est infinita, ergo non superat vires omnium agentium naturalium, ergo potest ab aliquo vel ab omni-

omnibus simul vinci. Respondeo facillè, formam priorem, eò quòd sit incorruptibilis, non posse ab illo agente naturali, quantumvis multiplicato, expelli à materiâ, ideoque nec posse introduci aliam formam: sicut quia forma adamantis de se magis resistit, licet sit in materiâ capaci ignis, quantumvis ignis multiplicetur, non poterit illam debellare, & propriam formam introducere. Ad confirmationem respondeo, eâ etiam probari, posse agens naturale efficere, vt penetrantur duæ quantitates inter se, quia virtus quantitatis resistens penetrationi, non est infinita. & eodem modo in omnibus aliis effectibus supernaturalibus posset infringi argumenti confirmatio. Imò etiam sequeretur, ipsam materiam posse ab agente creato destrui, quandoquidè eius vis resistens non est infinita. Imò etiam si materia celi sit limitata ad solam formam celi, potest idem argumentum fieri: *Existencia illius materia non est infinita, ergo agentia naturalia poterunt ei per vim accipere formam cali, quæ consequentia omnino est falsa.* Vnde miror, recentiores hoc vlos fuisse argumentum; cui respondeo, ad resistendum agentibus naturalibus non requiri virtutem infinitam, sed incapacitatem naturalem effectus sufficere, & hanc habere formam celi semel productam, ne destruat; sicut & eandem habet quantitas, si distinguatur à materiâ. vnde sicut nec quantitas potest naturaliter pelli à materiâ, ita nec illa forma posset expelli.

Obiicies Secundò: Materia illa habet appetitum ad alias formas, ergo molitur interitum propriæ. Respondeo negando Antecedens, quia dum materiâ est sub vnâ formâ, nullum habet desiderium aliud, iuxta dicta suprâ. Addo, malam esse consequentiam, quia materia non potest moliri interitum propriæ formæ, nisi præcisè recipiendo dispositiones contrarias illi, ergo, licet ipsa desideraret aliam formam, tamen quia impediretur ab eâ, quam haberet, non posset illi interitum moliri.

Nonnulli nobiscum in hac sententiâ consentientes dicunt, ideo celos non posse pati ab igne v. g. vicino, etiam si materia celi sit capax ex se caloris, non quia accidentia celi sint contraria igni, & naturaliter incorruptibilia, sed quia calor non est contrarius celo. Quia verò hinc potius videtur sequi, facilius posse produci in eo calorem, quandoquidem & materia est capax, & non habet contrarium, respondent, ignem non producere calorem in passio, nisi vt inde expellat frigus, cumque in celo non præcedat frigus quod expellatur, non poterit introduci calor.

Hæc doctrina est omnino probabilis, quia ignis non ita est malignantis naturæ, vt solum ex odio frigoris operetur. Imò ideo præcisè expellit frigus, quia sibi contrarium. Et quis vnquam somniauit, si applicaretur passum sine contrario, tunc non calefaciendum ab igne, cum contrarium resistat potius & impedit actionem, quàm eam iuuet? Malè ergo isti dicunt, non operaturum ignem, si non reperiret contrarium in passio: neque inde probandum est, ignem non agere in celum; sed potius quia celo est contrarius ignis & calor, & quia non potest vnum contrarium introduci, nisi quando alterum potest expelli, non possit autem expelli forma celi, ideo non potest induci forma ignis illi contraria.

Obiicies Tertiò: Ergo, licet illud corpus non posset corrumpi, posset tamen introducere propriam formam in materiam corporis corruptibilis sibi approximati: quia cum illæ materiæ sint capaces earundem formarum, materia aëris posset recipere formam cali, & sic totus aër in calum conuerteretur. Huic argumento valdè fidunt nonnulli recentiores, qui à contrariâ stant sententiâ. Sed miror, quia habet infinitas instantias, & stando in ratione nullum est. Sicut enim non valet, *adamus constat eadem materiâ quâ stupa, ergo potest in stupam introducere formam adamantis, & eam in se conuertere;* ita nec valebit, *calum constat eadem materiâ quâ aër, ergo poterit in aërem introducere formam cali.* Idem est in aliis formis omnibus, quæ non producant in passio, quantumvis applicato, formam sibi similem, vt lapis, lignum, vitrum, &c. Ratio autem huius prima est, quæ ex dictis desumitur, quia non omnis forma est actiua in alteram materiam, similem ei in quâ ipsa recipitur; vel si sit aliquo modo actiua, non ita vt introducat propriam formam. Ita calum est quidem aliquo modo actiuum in materiam sublunarem, non tamen ita vt propriam formam in eam possit introducere, etiam si ex se materia sit capax illius. Secunda ratio potest esse, quia calum, quò magis resistit, eò minùs productiuum est propriæ formæ in passio, quòd habent ferè omnia agentia quæ valdè resistunt (vt infra dicemus fufius, dū de primis qualitatibus egerimus) quo sufficenter solutum manet argumentum.

Vtrum autem possit esse aliquod corpus incorruptibile ex se productiuum propriæ formæ in alterâ materiâ, non est huius loci. Probabile reputo, illud esse possibile, quia nulla in eo apparet repugnantia: & propterea paulò antè solum dixi, *ferè omnia agentia valdè resistentia non esse ita operativa,* quia non video repugnantiam, quò minùs aliquid & summè sit actiuum & valdè resistens.

TERTIA CONCLUSIO. Potest etiam corpus incorruptibile constare materiâ diuersæ speciei à materiâ entis corruptibilis. Hæc est omnium, & probatur euidenter ex dictis in primâ Conclusionem: quia, si inter entia etiam corruptibilia possumus dari materiæ diuersæ in spece, à fortiori poterunt dari inter entia corruptibilia & incorruptibilia.

QUARTA CONCLUSIO. An corpus celeste de facto constet diuersâ materiâ à nostrâ, nequit certò definiri. Ita Hurtadus suprâ, & Combricensis 1. de Cælo, cap. 2. quæst. 6. art. 1. & constat ex dictis, quia si semel statuerimus, corpus incorruptibile posse componi ex nostrâ vel ex aliâ materiâ specie diuersâ, non potest nobis constare, quâ componatur de facto, nisi ex reuelatione, quæ in præsentem omnino desideratur; vel ex cognitione immediatâ & quidditatiuâ ipsarum materialium, quâ prorsus caremus.

Sed obiicies Primò: Perfectius intelligitur incorruptibilitas celi, si eius materia sit incapax alius formæ; ergo de facto illa constat. Nego Antecedens, quia quantumvis materia sit capax aliarum formarum, semel acquisitâ formâ incorruptibili, tam incorruptibile manet illud compositum naturaliter loquendo, quàm si materia non esset capax alterius formæ, vt patet ex paulò antè dictis.

Obiicies Secundò: Si potest produci diuersa, ergo producta est de facto. Respondeo negando consequentiam: non enim omnia quæ possunt fieri fiunt. Melius argueres è contrario, *potest celum constare eadem specie materiâ, quâ hæc corpora incorruptibilia, ergo de facto illa constat*, quia non sunt diuersificandæ entitates sine necessitate. Neque tamen pro hac parte argumentum virget, quia cum illa materia celi numquam sit habitura nec possit habere nostras formas, videbatur congruentius, *ut produceretur quæ ex natura sua esset alligata illi formæ*, ad quam de facto semper alligabitur, quàm ea quæ esset indifferens ad alias: ob quam rationem diximus supra, probabilius esse, hanc materiam sublunarem non esse capacem aliarum formarum specie diuersarum ab eis quæ sunt in hoc Vniuerso. Et fortè propterea est aliquomodo probabilius cælestem à nostrâ differre.

Sed obiicies Primò cum P. Molina, qui tuetur eas materias esse eiusdem speciei, obiicies, inquam, Augustinum lib. & cap. 1. de Mirabilibus sacre Scripturæ docentem, Deum ex eadem materiâ celum & hæc omnia corpora condidisse. Respondeo, librum hunc, ut indignum Augustino, reici à B. Thomâ. Melius posset afferri è libro 12. Confessionum cap. 8. vbi dicit, omnia à Deo producta ex materiâ informi. Sed respondeo, Augustinum ibi non dicere, producta fuisse ex eadem materiâ, sed ex materiâ, quod verum est.

Obiicies Secundò: Genesis 1. dicitur creasse Deus secundo die firmamentum, diuidens aquas ab aquis, quod firmamentum est celum: sed materia huius firmamenti producta est primo die sub alterâ formâ, ergo illa materia erat capax formarum corruptibilium, ergo eadem in specie cum nostrâ. Pater Hurtadus Disputatione 3. de Cælo, §. 25. conuincitur hoc argumento ad opinandum, materiam celi siderei esse eiusdem speciei cum nostrâ, & prius fuisse sub formâ aquæ; pro quâ sententiâ refert ibi P. Martinum del Rio. Sed non virget, quia firmamentum ibi non significat celum sidereum, sed mediam regionem aeris, quæ secundo die condensata est per frigus, & disposita ad generandas pluuias: hæc autem constat eadem materiâ quâ nostra corpora, vnde ex eo loco Scripturæ nihil certum pro hac sententiâ colligitur, de quo redibit mihi sermo Disp. de Cælo, à num. 43.

QUINTA CONCLUSIO. Si materia cælestis sit diuersa à nostrâ, & alligata formæ celi, est imperfectior, quàm nostra; quia nostra habet capacitatem plurium formarum & perfectiorum quàm illa, est enim nostra capax animi rationalis, & omnium formarum animantium, quæ longè excedunt formam celi.

Dices: Materia celi excedit nostram in incorruptibilitate formæ quàm habet. Respondeo, incorruptibilitatem formæ non esse propriè perfectionem ipsius materiæ sed formæ; nam materia semper est incorruptibilis, etiamsi formæ corrumpantur. Secundò, etiamsi in perpetuitate nostra materia excederetur, adhuc aliunde esset perfectior: sicut forma equi absolute excedit formam celi, & homo absolute excedit celum, licet hoc sit incorruptibile, homo verò & forma equi corruptibilis, quia excessus incorruptibili-

tatis compensatur & superatur aliunde; ita similiter, licet in perpetuitate ea materia excederet nostram, adhuc aliunde nostra compensaret excessum, inò & superaret formam celi.

SECTIO XII.

De Priuatione.

PRIVATIO est posterior materiâ, & prior quàm forma, idè de illâ post materiam & ante formam agendum est.

Priuatio est carentia formæ in subiecto apto. Tò carentia formæ, ponitur loco generis, quia in eo conuenit priuatio cum negatione. *Tò in subiecto apto*, ponitur loco differentie; quia per illud differt priuatio à negatione, quæ est *carentia formæ in subiecto non apto*. Nonnulli priuationem vocant *ens reale priuatum*; sed videtur abusus nominis: sicut si quis diceret, morbum esse salutem realem priuatam, & cecitatem esse visum realem priuatam. Hoc certum, priuationem dari ante intellectum, id est, independentem ab intellectu, hominem non esse videntem, & aërem non esse lucidum; & si hoc tantum velis, dum dicis, priuationem esse ens reale priuatam, verum dicis, impropria tamen voce.

Obiicies: Hæc est vera propositio, *homo realiter est cæcus*, ergo esse cæcum datur à parte rei. Responder Suarez, & Philosophi communiter, eam propositionem in rigore esse falsam, quia dum dicitur affirmatiue *est*, videtur de homine predicari aliqua entitas, cecitas autem non est entitas, sed negatio entitatis; vnde dici deberet, *homo realiter non est videns*, & *aër realiter non est lucidus*, in quâ propositione nihil reale affirmatur, sed potius negatur; verum quia nos eas priuationes concipimus ad modum entis realis, illas predicamus per affirmationem: vnde & de morte dicimus, aduenire, appropinquare, &c. in quibus locutionibus aliquid rationis admiscetur propter dicta. Hæc tamen solutio non placet: ostendi enim in materiâ de scientiâ Dei, Deum hæc directe cognoscere, & non solum dicere, *homo non existit*, sed, *homo moritur*. Idè melius dicitur, illud *est* in hac propositione non significare esse realiter positiue, sed negatiue; talem enim existentiam copula significat, quale est predicatum.

Rogabis Primò, an priuatio & forma opponantur immediatè. Respondeo, si sermo sit de priuatione & formâ, abstrahendo ab omni subiecto, non opponi immediatè vel contradictoriè, quia lapis neque habet formam visivam, neque eius priuationem; & Angelus neque est cæcus, neque est videns: & hoc solum volunt aliqui recentiores, contra quos fusè alij agunt, sed immeritò, quia in re omnes conueniunt. Si verò comparentur respectu subiecti capaxis, dico opponi immediatè & contradictoriè, quia in aëre v. g. non datur medium inter esse lucidum & tenebrosum.

Aduerte hîc, à nonnullis hanc oppositionem immediatam malè probari: iniquum enim, quæ non opponuntur immediatè posse diuinitus coherere, sicut calor & frigus; sed forma & priuatio non possunt nec diuinitus coherere, ergo immediatè opponuntur. Hoc argumentum nullum

lum est, quia odium & amor non opponuntur immediate, ut per se patet (est enim medium, nec amare nec odio habere) & tamen nec diuinitus possunt coherere. idem est de vnione hypostatica & peccato, quæ tamen non immediate opponuntur: idem de assensu & dissensu. Malè ergo ex exemplo caloris & frigoris intulere eam propositionem vniuersalem & falsam. Probanda ergo est ea propositio modo paulò antè insinuat. Addo vltius, formam & negationem propriè non opponi immediate, neque contradictoriè, 175 quia de Angelo possibili v. g. non datur modò negatio, quia negatio debet esse in subiecto, Angelus autem nullum habet subiectum: neque item datur forma ipsa, id est ipse Angelus; carentia autem, quia abstrahit à negatione formæ in subiecto, vel extra illud, opponitur semper contradictioni ipsi formæ, sicut ens non enti.

Rogabis Secundò, vtrum priuatio suscipiat magis & minus. Respondeo, si forma, quæ priuat, suscipit magis & minus, ut suscipiunt omnes formæ intentionis capaces, etiam priuatio illius suscipiet magis & minus; maior enim priuatio lucis datur in aëre mediâ nocte, quàm primo manè; item maior priuatio frigoris datur in aquâ calidâ, quàm in tepidâ.

Rogabis Tertiò, vtrum priuatio percipiatur per sensum. Respondeo negatiuè, quia per sensum non percipiuntur nisi entia realia, priuatio autem non est ens reale. Quòd si umbra & tenebræ videntur percipi per vitium, non est quia videretur percipiuntur, sed quia intellectus colligit, ex eo quòd potentia rectè disposita nihil videat ibi esse carentiam lucis; & sicut auditus non audit carentiam soni, sed intellectus infert, non esse sonum, quia nihil audit; ita visus non percipit tenebras vel carentiam lucis. Vnde fit, ut si quis habeat impeditum visum vel auditum, quantumuis omnia appareant ei obscura & in silentio, non tamen iudicat ita esse, quia non videre vel non audire, non infert defectum obiecti, nisi quando potentia est expedita.

Aduerte, priuationem dupliciter posse tolli, vel positiuè, per ipsam formam, quæ priuat; vel negatiuè, si priuatio in negationem conuertatur, eo quòd subiectum reddatur iam incapax formæ, ut contingeret respectu gratiæ, si Deus ab homine peccatore tolleretur eleuationem ad dona supernaturalia: tunc enim carentia gratiæ, quæ modò est priuatio, quia subiectum est capax illius, transiret in meram negationem gratiæ, quia subiectum tunc esset incapax illius.

177 Potest hic dubitari, an capacitas subiecti ad habendam formam sit pars priuationis, an verò conditio. Respondent recentiores nonnulli, esse conditionem extrinsecam. Sed hi relabuntur in sententiam Connotantium, quam fusè in Logica reici, & à quâ hi etiam abhorrent; vnde reii-

ciendi sunt argumento à nobis sapè repetito. Si enim capacitas subiecti est sola conditio, ergo tota essentia priuationis consistet in carentiâ ipsius formæ; ergo si per impossibile cetera maneant, solaque capacitas subiecti auferatur, adhuc remanebit tota essentia priuationis, quia nulla ipsius pars est ablata, sed sola conditio extrinseca, quæ non est pars essentia; ergo adhuc maneret absolutè priuatio in esse talis, quod & contra te, & euidenter falsum est: quia solâ amissâ capacitate ex parte subiecti, iam priuatio mutatur in negationem, ut exemplo posito suprà ostendi, & ab omnibus conceditur. Dicendum igitur, eam 178 capacitatem esse partem intrinsecam priuationis; est enim carentia formæ cum capacitate eam habendi. Nec quia aliter definitur, est carentia formæ in subiecto apto, idè est subiectum aptum excluditur à ratione partis, quia etiam album definitur, ponendo albedinem in obliquo: dicitur enim, album est quod habet albedinem, & tamen albedo est pars, & non conditio albi. Oportet ergo benè attendere ad consequentiam doctrinæ, in connotatis, & partibus istis.

Deinde aduerte, priuationem è duobus capitibus diuersificari, primò ex diuersitate subiecti, nam diuersa priuatio gratiæ est, quæ datur in homine, ab eâ quæ datur in Angelo: secundò ex formis ipsis, quibus priuat; vnde diuersa priuatio est quam habet homo respectu gratiæ, ab eâ quam habet respectu actus intellectus, vel caloris, aut alterius formæ. Plura de priuatione videri possunt apud Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 11. Hurtadum Disputatione 3. Phisicorum, Suarezium Disputatione 54. Metaphysicæ, sectione 5.

Hic solet inquiri, vtrum detur regressus à priuatione ad habitum. Sed de hoc egimus suprà, dum de appetitu materiæ sermo esset: vbi ostendimus, naturaliter non posse reproduci formam iam corruptam. Nunc solum aduerto, aliquam partem materiæ, quæ semel fuit sub formâ hominis, posse iterum post varias transmutationes subesse eidem animæ, dum v. g. conuersa in panem vel in aliquod animal, postea ab eodem homine panis ille aut animal comeditur, & rursus in eandem materiam eadem rationalis anima introducit: sed tunc non reunitur ea materia per eandem numero vnionem quâ antè. Ratio autem, quare fiat hic regressus naturaliter, ea est, quia anima non fuit corrupta, sed vnio ad illam: vnde rectè potest eadem materia iterum subesse eidem animæ, quin detur regressus à priuatione ad habitum propriè, non tamen reunitur per eandem numero partem vnionis, quia hæc iam perierat. Quomodo autem detur priuatio in materiâ primâ, & quo pacto sit principium generationis, dixi suprà Disputatione 1. Sectione 3.

DISPUTATIO TERTIA.

De Formâ substantiali.

TERTIVM generationis substantialis principium est Forma, de quâ in Disputatione hac. De illâ agit P. Suarez Disputatione 15. per totam, Hurtadus Disputatione 4. Physicâ, Conimbricenses lib. 1. cap. & quæst. 9. Nos brevius quæcumque sunt necessaria perstringemus.

SECTIO I.

*Quid sit Forma substantialis, & an
detur à parte rei.*

VLTTRA materiam primam, quam Disputatione præcedenti ostendimus dari in entibus naturalibus, nunc addimus, dari etiam formam substantialem, complementem materiam, eamque determinantem ad speciem hominis, leonis, &c. Eam antiqui Philoſophi, teste Aristotele 1. Metaphysicâ, cap. 2. ignorarunt. Primus eam agnovit Pythagoras, deinde, Timæus Locrenſis eius discipulus, post quos Plato & Aristoteles clariorem illius noticiam tradiderunt apud Conimbricenses supra artic. 2. Hisce vero temporibus nullus est qui eam non agnoscat: nihilominus tamen eius existentiam breviter ratione probabimus.

Primò ex animo rationali, quem ultra corpus esse in homine, adeò est certum, & lumine naturæ notum ex variis operationibus ipsius hominis, ut nullus, quantumvis rusticus, eam non agnoscat: ex homine autem discurremus ad alia entia. Argumentum autem commune est, Quia vel materia de se est completa substantialiter, vel non. Si est completa, ergo non posset etiam in homine admittere consortium animæ rationalis, quia ex ente completo non potest fieri unum per se. Si verò non est completa, ergo in aliis entibus, ubi complementum animi rationalis deest, requiritur aliqua alia forma substantialis, quâ materia compleatur. Dico, hoc esse argumentum commune, quia ego puto, illud non esse efficax: quomodo enim probatur, materiâ, etiam si sit incompleta sine animo rationali, non posse sine illo existere, quandoquidem & ipse animus rationalis, qui incompletus est, existere potest sine materiâ?

3. Secundò contra eundem discursum objicies: Verbum divinum est ens completum in se, & nihilominus ex illo & humanâ naturâ resultat unum suppositum per se; ergo licet materia prima esset completa, neque egeret aliis formis, adhuc posset cum animâ rationali unum per se constituere; ergo discursus supra factus non probat intentum. Respondere fortè aliquis, ex Verbo & humanitate non resultare unâ naturam per se, quia humanitas iam est completa in ratione naturæ; ergo similiter si materia prima in ratione naturæ esset completa, non posset ex eâ

& animo rationali resultare una natura per se, qualis est humana. Deinde, ideò ex Verbo divino & humanitate resultare unam personam per se, quia humanitas non est pars personæ ut personæ, sed terminus illius; non autem repugnat, ut persona seu suppositum, quod antea terminabat unam naturam, postea terminet aliam simul, adhucque maneat suppositum, unum, quia hoc dicit in recto ipsam subsistentiam quæ est una; sicut unum subiectum album, quantumvis habeat plures albedines adæquatas, adhuc semper manet unum album, quia album dicit in recto subiectum, quod est unicum, etiam si albedines sint plures; at verò in materiâ primâ respectu hominis non ita se res habet, quia homo tam in recto dicit animam quàm materiam, & utramque ut compartem alterius. unde si materia esset completa de se in ratione naturæ, non posset ex illâ & animo rationali unum per se resultare.

Hæc solutio non mihi placet, quia inuoluit questionem de re cum quæstione de nomine. Pro quo aduerte, etiam si quoad modum nostrum loquendi ac concipiendi, dicatur in aliquo toto aliqua in recto, & aliqua in obliquo, ut alibi declaravi, in re tamen ipsa non esse rectum & obliquum, sed omnes partes æquè esse intrinsecas & essentielles toti. V. g. album dicit in recto subiectum, in obliquo albedinem; id est, nos, dum explicamus album, ponimus in nominatio subiectum, & in alio casu albedinem: verum in re ipsa non est obliquum, nec rectum; & concreto album tam essentialis est albedo, quàm subiectum, & è contrario; ergo similiter, licet in concreto subsistens, in recto dicatur subsistentia, & in obliquo natura (ut admitto respondentem) in re tamen ipsa tam natura est pars illius concreti, quàm ipsa subsistentia, & æquè illa est essentialis quàm hæc, non secus ac homini, tam essentialis est vno, quàm materia & forma, etiam si hæc in recto, vno verò dicatur in obliquo. Ergo rurſus, sicut quia materia est pars essentialis hominis, ut tu ipse admittis, si illa esset completa, non posset cum animo rationali constituere unum per se; ita similiter, quia Verbum divinum est completum, & in supernaturâ humanâ est completa (ut videris supponere in solutione) non poterit resultare unum per se, siue solum Verbum dicatur in recto, siue non; quod prorsus est per accidens ad præsentem difficultatem.

Facilius ergo obiectioni è numero 3. respondetur, Verbum divinum, prout terminat naturam humanam, non esse completum: quia licet in se sit completum per naturam divinam, non tamen secundum eam terminat, sed præcisè secundum subsistentiam, quæ ut sic est incompleta. Præterea, humanitas quæ terminatur, licet sit in esse naturæ completa, non tamen in esse suppositi. Et quoad hoc eadem est difficultas de naturâ humanâ, propriâ terminatâ subsistentiâ; unde in eo genere, in quo uniuntur, & prout uniuntur, utrumque extremum est incomple-

rum, aliâs non fieret vnum per se. Vnde semper argumentum commune vim habet: quia si materia prima ante animam rationalem esset completa, id esset in ratione naturæ, & insuper anima deberet materiæ vt completæ vniri, quia per suammet essentiam materia esset completa, & anima cadens supra essentiam materiæ, deberet necessariò cadere supra eam, vt completa: inde fit, vt non posset vnum per se cum eâ constituere, & quoad hoc non est eadem ratio de Verbo diuino, quia ibi propter distinctionem virtutalem magnam (qualis in creaturis non reperitur) potest Verbum vniri secundum solam subsistentiam, quæ vt sic est incompleta; & non vniri secundum naturam illi idemificatam; quod in creaturis fieri non potest: ergo ex hoc capite non bene reicitur consequentia num. 2. facta ab homine ad alia entia, quam aliunde nos ibi fortius reicimus. Adde tamen, aliter posse efficaciter ab homine ad alia composita argui, præsertim ad animantia; quia eodem modo quo homo moritur, & illa moriuntur, iuxta illud Salomonis, *Vnus est interitus hominis, & inimentorum, & equa virisq; conditio: sicut moritur homo, sic & illa moriuntur.* sed ex morte hominis inferitur, dari formam substantialem, ex cuius separatione à corpore oritur hominis mors; ergo similiter inferretur forma substantialis animantium ex eorum morte.

Secundò probatur eadem consequentia: quia sicut in homine ex diuersitate organorum, dispositionum, & operationum colligimus formam substantialem, quæ sit principium illarum; nam materia prima de se nõ exigit illas, vt patet in materiâ primâ aquæ, &c. ergo eæ exiguntur à formâ substantiali; ergo cum in reliquis animantibus videamus similes dispositiones, operationes, organizationem, &c. fateri debemus, dari in illis formam substantialem ex quâ ea omnia oriuntur.

Secundo-principaliter solet probari formæ existentia (& hoc argumento vtuntur recentiores) quia plus differunt leo & equus inter se, quam homo albus & niger; sed isti differunt accidentaliter, ergo illi plus quam accidentaliter, ergo substantialiter. Non vrget hoc argumentum: facile enim responderent aduersarij, concedendo esse maiorem differentiam, accidentalem tamen, quia homo albus & niger solum differunt in colore, leo autem & equus in colore, figurâ, magnitudine, organizatione, viribus, &c. quæ differentia solum est accidentalis, etsi maior quam differentia hominis albi à nigro. Neque à nobis alia maior differentia videtur, nisi in accidentibus operationibus, &c.

Meliùs ergo Secundò, quia aqua, quantumuis calefiat, relicta tamen suæ naturæ, pristinam recuperat frigiditatem; ergo manet in ipsâ aliquod principium illius frigiditatis: sed hoc non est materia, quia hæc non exigit potius frigus quam calorem, ergo est forma substantialis aquæ.

Dices, Est qualitas quædam occulta accidentalis, à quâ producitur frigus. Sed contra, vel illa (quam tu qualitem dicis) oritur ab alio principio priori, & illud dicam ego formam esse substantialem, quia est primum principium vnde omnes operationes oriuntur; vel non supponit aliud prius, & tunc ipsa erit forma substantialis,

quia est de primo conceptu aquæ, & prima radix operationum.

Urgeo argumentum in omnibus aliis rebus, quia in illis omnes operationes vel radicanur in aliquo principio, quod eo ipso erit forma substantialis; vel sunt inter se disparatæ, quod falsissimum est: videmus enim, in equo v. g. post mortem deficere omnes operationes, motu, vitam, &c. item in igne extincto deficere illuminationem, calefactionem, exsiccationem, &c. ergo omnes illæ operationes connexæ erant inter se, & radicata in aliquo principio primo & substantiali, ex cuius defectu pereunt omnes illæ; si enim fuissent inter se disparatæ, cur vnâ pereunte, omnes aliæ eo ipso perirent? Et tunc intelliges, quare ferrum, quantumuis candens, si separetur ab igne, recuperat priora accidentia, quod non contingit in papyro & stupâ accensis, quia ferrum non amittit formam substantialem, ideoque per illam reducit ad pristinum statum; papyrus autem & stupâ illam amiserunt, ideoque ex defectu illius non redeunt ad priorem statum. Ob eandem rationem animal, quantumuis ratione alicuius morbi penè consumptum sit, si tamen maneat viuum, postea morbo deficiente recuperat paulatim pristinam sanitatem. quod si semel intereat defectu caloris aut frigoris, v. g. postea quantumuis redeat calor vel frigus, numquam tamen priores actiones & sanitatem recuperabit; ergo quia in vno casu amittit formam substantialem, in alio verò non.

Concludo intentum argumento ex Eucharistia desumpto: quia Fides docet, post verba consecrationis destrui totam substantiam panis, & ibi manere omnia accidentia panis; ergo accidentia non sunt partes substantiæ panis, alioquin non esset tota substantia deperdita; ergo ultra accidentia dabitur aliquid aliud, quod sit substantia perfecta panis. Sed hæc nõ est sola materia, tum quia hæc est eadem in omnibus entibus, & si ipsa sola esset panis, etiam lapis esset panis, quia habet eandem materiam in specie; tum quia ibi ponitur sub eis speciebus materia prima, scilicet corpus Christi Domini, exercens circa accidentia panis idem, quod exercebat substantia panis, si adesset; & consequenter ibi maneret propriè panis, quia maneret materia prima, & accidentia panis, quæ constituunt substantiam panis adæquatè per te; ergo substantia panis, iuxta Fidem, aliquid aliud dicit à materiâ & accidentibus panis distinctum, quod est forma substantialis; ergo idem erit in reliquis aliis entibus, quæ non minùs habent substantiam & accidentia, quàm panis & vinum.

Probatâ ergo formâ substantiali, nunc de eius definitione agendum. Eam tradit P. Suarez Disputatione 61. lect. 5. *Est substantia simplex & incompleta, quæ actuando materiam, cum eâ constituit essentiam substantia completâ.* Sed breuius, forma est actus substantialis materiæ, tum eâ constituens compositum. Tò actus extenditur etiam ad formas accidentales: per ñ substantialis differt ab accidentibus; reliqua satis aperta sunt. Aduerte, quando dicimus formam esse simplicem solum, negare compositionem essentialem, sicut in simili de materiâ dixi; quia forma substantialis materialis habet partes integrantes, iuxta diuersitatem partium integrantium materiæ in quâ recipitur.

Ad-

14 Aduerte præterea, formam dicere ordinem & respectum transcendentelem ad materiam, sicut è contrario diximus supra de materiâ respectu formæ: & ratio est, quia hoc quod est posse actuare materiam, est quid essentiale formæ, sicut materiâ posse recipere formam quod deficeret deficiente materiâ; sicut etiam in materiâ deficeret, posse recipere formam, si forma esset impossibilis, unde & forma à materiâ, & materiâ à formâ in esse possibili essentialiter dependent. Sed de hoc fusiùs infra Disputatione VII. de Causis agendum erit.

Aduerte Tertiò, formam non habere diuersum respectum ad totum compositum ab eo, quem habet ad materiam & vnionem, idem intellige è contrario de materiâ: ratio est, quia in composito nihil aliud est præter materiam, vnionem & formam; sed forma non respicit se ipsam, ergo solum potest respicere materiam & vnionem.

15 Aduerte Quartò, formam non actuare, aut vniri cum materiâ, mediâ aliquâ potentiâ accidentali, quod probatur eisdem rationibus, quibus supra Disputatione II. Sect. 3. de materiâ primâ idem ostendi: videantur ibi, est enim eadem prorsus difficultas.

Sed obiiices, ad probandum non esse possibilem formam substantialem materiâ: Quia proprium est accidentis dependere à subiecto, sed forma materialis dependet ab illo, ergo non potest esse substantialis. Respondeo, negando Maiorem, quia differentia accidentis à substantiâ, non consistit in dependentiâ vel in independentiâ à subiecto, sed in eo quod constituat totum per se vel per accidens. Quid autem hoc sit, non est in præsentî explicandum, sed in Metaphysicâ, cum de differentiâ substantiæ ab accidenti egerimus.

SECTIO II.

Utrum Forma sit tota quidditas compositi.

16 Ex dictis præcedenti Disputatione videbatur omnino certum, formam substantialem non esse totam essentiam compositi, quia hoc coalescit etiam ex materiâ, vt ex alterâ comparte; unde sine illâ nequit saluari tota essentia compositi, quod non distinguitur, à partibus vnitis inter se. Quia tamen nonnulli dixerunt, solam formam esse quidditatem compositi, materiam autem solum esse quasi vehiculum illius, oportet nunc eorum argumenta opinionemque confutare.

Primò arguunt: Quia homo (idem est de aliis viuientibus) vi caloris naturalis amittit continuò plures partes materiæ, & alias nouas acquirit, potestque contingere vt post multos annos nihil materiæ primæ maneat in homine eius quam initio habuit, & tamen manet idem homo; ergo materia prima non constituit formaliter hominem, alioquin eâ mutata mutaretur etiam homo.

17 Hoc argumentum eodem modo probat, non esse de constitutione equi formam equi, quia per diminutionem & corruptionem factam vi caloris naturalis, non solum deperditur pars

materiæ, sed etiam pars formæ dependentis à parte materiæ deperditâ. Respondeo igitur, Physicè loquendo non manere eundem numero hominem, nec eundem numero equum, post multos annos, qui antea erat, vt conuincit ratio facta: moraliter tamen dicitur, esse idem numero, quia pars quæ additur de nouo, est eiusdem speciei cum præcedenti, nec differentia percipitur, ideoque semper vulgariter idem reputatur; sicut etiam dici solet idem fluius qui modò defluit, ac qui heri, & nihilominus Physicè neque vnâ fortè guttam aquæ habet hodie eandem numero quam heri habuit.

Secundo arguunt: Quia fides docet, resurre- 18 cturos eisdem numero homines qui modò viuunt, & tamen non poterunt resurgere semper cum eadem numero materiâ, quam habuerunt, quia hæc aliquando fuit in pluribus hominibus successiue; ergo materia non est de constitutione hominis. Durandus in 4. distinctione 44. quæstione 3. dixit (vt hanc difficultatem solueret) esse quidem de essentiâ compositi materiâ primam, non tamen potiùs hanc quàm illam; quia cum materia accipiat esse hanc ab hac formâ, inde fit vt si hæc forma sit eadem, materia etiâ eadem perseueret. Nonnulli impugnant Durandum, quia in ipsis terminis videtur inuolueri contradictionem, dum ex vnâ parte docet materiam reddi hanc ab hac formâ, & ex aliâ docet, compositum manere idem, siue sit hæc siue illa materia; quo iam videtur admittit, etiam manente eadem formâ posse esse diuersas materias, quod est contra ipsum. Hæc impugnatio non 19 eum vrget; quia ipse non admittit, sub eadem formâ posse esse hanc vel illam materiam, sed solum sub diuersis formis: ait enim materiam, quæ modò est v.g. sub formâ canis, ideoque est diuersa, licet ratione ipsius formæ, ab eâ materiâ quæ est sub formâ equi; si tamen poneretur in ipso equo, futuram eandem numero cum eâ quam modò habet equus, in quo sibi non contradicit.

Melius ergo impugnatur: Quia distinctio non potest alicui rei provenire ab alio à se distincto, etiam solâ ratione, & multò minùs realiter, vt ostendi Disputatione IV. Logicâ, numero 11. & Disputatione I. Metaphysicâ, à nu. 51. Impugnantur præterea, quia post mortem hominis manet idem corpus numero quod fuerat viuum, & non manet eadem ibi numero forma, ergo materia non accipit à formâ esse hanc numero. Tandem, 20 quia si hæc materia, quam ego modò habeo, est distincta numero ab eâ quam habet Petrus, ergo dicit negationem illius in suo conceptu: ergo licet vtrique ponatur sub eadem formâ, manebit distincta, alioquin dicendum esset, materiam manus hominis esse eandem numero cum materiâ capitis, quia sunt sub eadem formâ, quod ridiculum est. Sequela est certa in sententiâ Durandi, eius absurditas oculis cernitur: nam materiæ manus & pedis conueniunt contradictoriâ prædicatâ, scilicet moueri & non moueri, tangi & non tangi, &c. ergo non sunt eadem indiuisibilis entitas. Deinde etiam sequitur, non habere hominem in ætate virili plus materiæ, quàm habuit in infantiâ, quia cum habeat eandem numero animam, nec maiorem nec minorem, debet etiam in sententiâ Durandi eandem numero habere materiam; quæ omnia valde absurda sunt.

Magister

21 Magister in 2. distinct. 30. ut argumentum supra facto responderet, asseruit, solam eam materiam ad essentiam cuiusque hominis pertinere, quam habuit in instanti generationis, & cum hac dicit surrecturos omnes homines. Sed contra Primò, quia non soluit adhuc difficultatem; potest enim contingere, ut in diuersis temporibus duo homines in eadem numero materiâ generentur, tunc autem non possit uterque resurgere cum materiâ quam habuit in instanti conceptionis; ecce ergo totam argumenti difficultatem adhuc urgentem. Contra Secundò, quia negari nequit, constitui hominem totâ eâ materiâ quam habet vnitam cum animâ rationali eo tempore quo de illo loquimur, hodie eâ quam hodie habet, & cras illâ quam cras habebit; neque enim negari potest, hominem procreari statuat in suo conceptu dicere totam materiam quam habet, alioquin dici posset, signando illam materiam exiguum quam initio habuit, *solum hoc est totus hic homo*, quod est aperte falsum.

22 In primis ergo censeo, argumentum supra factum non tam impugnare constitutionem hominis ex materiâ primâ, quam veritatem Catholicam de resurrectione hominum cum iisdem corporibus quæ habuerunt: quia siue materia sit de constitutione hominis, siue non, certum est, homines cum illâ surrecturos, iuxta illud Iobi, *Et in carne meâ videbo Deum, quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciuntur sunt, & non alius*; ergo difficultas è loco Scripturæ petita non soluitur negando, materiam esse de constitutione hominis. Igitur respondeo, Deum ita suâ prouidentia ordinaturum res, ut quilibet resurgat, licet non cum omni & eadem materiâ, quam habuit, quia id est impossibile propter argumentum factum, cum magnâ tamen parte illius, reliquæ autem partes ex aliâ materiâ suppleantur. Et hoc sufficit ad veritatem illius propositionis, *in carne meâ*, &c. quæ debet intelligi solum moraliter, ad modum quo supra diximus dici eundem hominem infantem & senem, etiamsi fortè dum senex est nihil habeat materiæ quam habuit infans, quod adhuc multò minus est, quam si haberet partem aliquam.

Sed rogabis, utrùm ea materia, cum quâ resurgat homo, futura sit eadem quam habuit homo in instanti mortis, an quam habuit in instanti conceptionis. Respondeo, congruentius esse, ut sit eadem quam habuit in instanti mortis: sicut enim quisque damnatur vel beatur solum iuxta statum quem habuit in morte, ita etiam debet damnari vel beari suo modo materia quam habuit in instanti mortis, ergo cum illâ debet quoque resurgere. Hac de re fusiùs Theologi, hæc nobis sufficiant.

SECTIO III.

Quomodo Forma in materiâ præexistat.

24 NON defuere, qui eò quòd ex nihilo nihil sit, putauerint nullam formam substantialem de nouo produci, sed omnes à principio creationis materiâ in ipsâ præexistisse. Hæc doctrina est improbabilis, tum quia essent de facto in qualibet materiâ infinita formæ, quæ possunt ab illâ educi, quod est impossibile; tum quia est de Fi-

de, produci de nouo in instanti generationis animam rationalem; vnde consequenter sequitur, etiam produci de nouo eius vnionem, quæ non potest esse sine animâ rationali. Ecce ergo vnionem productam de nouo ex materiâ, & ex animâ rationali, cum tamen nihil illius vnionis esset antea in materiâ. Redit ergo totum argumentum. Præterea negari nullo modo potest, multa produci de nouo, siue substantialia siue accidentalia: alioquin cur ferrum, si nihil noui haberet in se, appareret diuersum dum est candens, quam dum est in suo statu connaturali? cur aer 25 de nouo, accedente candelâ vel sole, illuminatur, vbi ea lux antea includebatur? vbi in stupâ vel candelâ latibula reperiuntur, in quibus flammæ igneæ recludantur semper, nec tamen noceant stupæ nec candelæ? Quis ergo negare poterit, ea omnia de nouo produci? In eis autem contra totum tuum argumentum instatur, vnde scilicet illæ partes producantur, debet enim fieri ex nihilo sui.

Alij Secundò docuere, omnes formas substantiales à Deo solo produci, accidentales verò etiam à causis secundis. Sed contra, quia in accidentalibus manet ea difficultas, quâ scilicet ratione possint produci ex nihilo sui, v. g. quâ ratione actus voluntatis malus vel bonus, qui hodie producitur à Petro, cum nihil illius antea fuerit in Petro, poterit nunc de nouo produci.

Tertiò alij dixerunt, formas præexistisse in materiâ secundum aliquid sui; quare quando producantur ab agente naturali, non producantur ex nihilo. Hi Auctores ad scopulos utriusque præcedentis sententiæ alliduntur. In primis enim ponunt de facto infinitas partes formæ in qualibet materiâ: deinde manet eadem difficultas in illis partibus quæ de nouo producantur; nam illæ adæquatè sunt distinctæ à præexistentibus, ideoque illæ ex nihilo sui producantur. Denique quia forma substantialis est indiuisibilis essentialiter, licet integraliter partes habeat si materialis sit, vnde si præcedit secundum aliquid sui, secundum se totam essentialiter præcedat necessum est; & consequenter simul lignum erit formaliter ignis, lignum, terra, aqua, brutum, planta, &c. quod est ridiculum.

Igitur respondendum est cum communi Philosophorum, illud Axioma, *ex nihilo nihil fit*, intelligendum esse ex nullo subiecto, id est, agentia naturalia non posse aliquid producere nisi in subiecto, eò quòd non habeant virtutem creandi, de quo fusiùs infra. Formæ ergo substantiales rectè possunt produci ab agente naturali, etsi nihil antea ipsarum præexistisset in materiâ; ideoque non fiunt ex nihilo sui, quia non producantur extra subiectum, aut independentem ab illo.

Aduerte, eos qui dicunt, formas substantiales materiales omnes creari, quia ex nihilo sui producantur, quos refutant Suarez & Hurtadus, solum in nomine communi à verâ sententiâ discedere, dum *ex nihilo*, quod in definitione creationis ponitur, non ad negandam eis formis dependentiam ab omni subiecto, sed ad ostendendum, nihil formarum in subiecto præexistisse (prout nos docuimus) applicuerunt: qui ideo 28 refutandi primò, quòd eâ voce non in receptâ sed in fictâ ab ipsis significatione vtiuntur; secundò,

dò, quia ob eandem rationem idem deberent dicere de formis accidentalibus, quæ etiam ex nihilo sui producuntur, & tamen ipsi eas adhuc negant creari; ergo loquuntur minùs consequenter.

SECTIO IV.

Quomodo Forma pendeat à materiâ.

Si de animâ rationali loquamur, certo certius est, eam independentem esse à materiâ, ut fusiùs ostendetur in libris de Animâ. Quòd autem non creetur nisi intra materiam, non probat eam à materiâ vel causari vel sustentari; sed præcisè materiam organizatam & dispositam esse conditionem sine quâ non, ad productionem eius. In conseruatione autem, neque ut à conditione, pendet à materiâ: nam quocumque tempore homo moriatur, anima tamen rationalis numquam perit. Vnde autem hæc independentia ei proueniat, dicitur in libris de Animâ. Licet autem rationalis anima à materiâ non pendeat, verè tamen illi vnitur, & in eâ recipitur: & hinc nascitur aliud discrimen inter ipsam & alias formas materiales, quòd hæc producuntur ab agentibus naturalibus creatis, illa verò à solo Deo ipsam creante. vnde in generatione hominis sola generatur vnio, & ratione illius dicitur homo generari; in productione verò equi, & aliorum entium omnino materialium, & generatur vnio sicut in homine, & ultra illam ipsa etiam forma.

Loquendo ergo de aliis formis substantialibus distinctis à rationali, communis & vera Philosophorum sententia docet, eas absolute, & in fieri, & in conseruari, esse à materiâ dependentes. An autem per hoc producantur ab ipsâ materiâ, dicam suo loco: iam enim solum contendo, eas verè dependere. Id probò ex differentiâ inter animam rationalem, & formas ceteras materiales; quòd scilicet illa est immortalis, hæc verò mortales & corruptibiles. vnde infertur, ergo hæc pendent à subiecto, scilicet à materiâ. Probatur consequentia, quia si non penderent, non esset cur deficerent præcisè ex separatione ab illo. Antecedens autem, scilicet eas formas esse corruptibiles, licet nobis non constet euidenter, quia non videmus certò, vtrum, in morte equi, forma equi, licet deficiat, ex illâ materiâ abeat necne in alium locum, sicut etiam de animâ rationali, non id videmus; nihilominus ita ex ipsâ naturâ videtur impressa hominum mentibus ea mortalitas seu corruptibilitas formæ materialis, ut nullus de illâ dubitauerit, dixeritque formam ignis, quando hæc extinguitur, abire in alium locum: signum ergo est, eam esse illarum naturam, ut non durent extra compositum.

Ratione verò confirmatur: quia cum hæc formæ materiales sint productiue accidentium, quæ sensu percipiuntur (quo differunt à rationali, quæ separata non est productiua qualitatis visibilis, ideoque nec ex illis percipi potest) sequeretur, formam ignis v. g. quæ est productiua caloris & lucis, si illa abiret in alium locum quando extinguitur ignis, debere illuminare & accendere illa corpora per quæ transiret ad alium locum, & nos id percepturos. quis autem vnquam vi-

dit formam ignis fugientem cum luce & calore?

Dices, Illa forma extra subiectum non potest naturaliter operari. Sed contrâ, quia (ut alibi ostendam) calefactio adæquate potest oriri à formâ ignis, materia enim solum requiritur ad eam sustentandam; ergo, si independentem à materiâ sustentatur, operabitur independentem ab illâ, & saltem ex operationibus cognoscetur quòd iuerit; & licet calor qui in materiâ erat non accipiat seculum, deberet tamen calorem alium & lucem aliam per medium producere, quòd est ridiculum. Ratio à priori est, quia formæ materiales, ex conceptu materialitatis habent dependere à materiâ, ut fusiùs ostendemus, dum de conceptu rei spiritualis egerimus; ergo hæc formæ verè pendent ab illâ.

Aduerte tamen, argumentum præcedens solum probare, formas materiales dependere à materiâ; an autem, ab illâ educantur aut causentur, non probat: etenim in sententiâ nonnullorum ponentium duas parciales vniões in homine v. g. abeunte ab homine animâ rationali, perit vnio quæ erat in materiâ, etiam si non causaretur ab animâ: similiter quæ erat in animâ, perit absente materiâ, etiam si non causaretur à materiâ; ergo ex dependentiâ non infertur causalitas. Ratio à priori est, quia dependentia vnius ab alio non solum est in genere causæ materialis, sed etiam aliis modis, scilicet vel ut à subiecto adhesionis, vel ut à termino, ut à conditione: vnde causalitas materialis, ut talis, vix habet firmitatem in ratione aut experienciâ fundamentum. Sed de hoc Sectione 2. Disputatione v. 111. Idèò paulò antè dixi, me hîc solum probare dependentiam formæ à materiâ, non verò causalitatem.

Rogabis Primò, vtrum, quæ de dependentiâ formæ materialis à subiecto diximus, etiam de formâ calis intelligenda sint. Pater Suarez suprà Sect. 2. num. 17. docet, materiam & formam calis fuisse productas eadem indiuisibili actione; vnde forma non fuit generata, sed conereta cum materiâ, propter illa verba Genesis, *In principio creauit Deus calum*. Fateor, formam calis, sicut & quamlibet aliam materialem substantialem, potuisse à Deo creati (ut infra dicam) verum cum illæ omnes formæ naturâ suâ dependentes sint à materiâ, non est cur dicamus intercessisse illud miraculum in creatione calis: nam Scriptura eodem modo loquitur de terrâ ac de celo, *In principio creauit Deus calum & terram*, & tamen neque ipse Suarez dicit, formam fuisse creatam, quia Verbum *creo*, in Scripturâ sumitur in latiori significatione, pro eodem ac *produco*; ideoque & de animantibus dicitur fuisse creata, *creauit Deus cete grandia*: item de Christo, Ierem. c. 31. *creauit Dominus nouum super terram*, ergo propter locum Scripturæ non cogimur agnoscere miraculum creationis formæ calis.

Hurtadus hanc P. Suarez sententiam impugnât, quia repugnat, vnicum modum, qualis est actio, afficere duo extrema; ergo per vnicam indiuisibilem actionem non possunt simul materia & forma creari. Antecedens huius argumenti supponitur ut verum, non autem probatur: verum cum, qui illud assinit, doceat alibi, vniõnem continuatiuam esse modum indiuisibilem, afficientem vtramque partem quam vnitur, iam videtur

detur admittere vnicum modum duo extrema afficientem; nullum ergo est eius argumentum. Sed de hoc redibit sermo inferius, dum de Vnionem egerimus.

Secundo arguit: Quia etiam si P. Suarezio concedatur, materiam & formam vnicâ actione produci, adhuc non sequitur, formam celi creari; quia ea actio, prout terminatur ad formam, procedit à materiâ, ideoque esteductio, non creatio formæ. Grauius peccatur in hoc argumento: si enim admittitur, per eam indiuisibilem actionem materiam ipsam produci, quomodo potuit materia concurrere, & causare eam actionem? causaret enim seipsam, dum causat actionem quâ ipsa producit, quod in sententiâ omnium repugnat, vt scilicet res producta influat aut concurrat in eadem numero actionem, per quam hic & nunc ipsamet producit. Si ergo semel Suarezio admittitur, per eandem actionem vtrumque produci, nequit vtrum ab alio causari, & consequenter nec formâ à materiâ; ideoque nec poterit forma tunc generari ex materiâ, quia ad hoc, iuxta communem & veram sententiam, debuisset ipsa materia concurrere producendo formam materialiter.

Ego in hoc puncto Primò censeo, non esse repugnantiam in eo, quod diuinitus vellet Deus vnicâ actione diuersa essentialiter ab his, quæ de facto sunt, simul concurrere ad creandam materiam & formam, etiam celestem, & vnionem earum, iuxta dicenda infra, vbi probabimus, etiam vnionem posse creari; quia nec video repugnantiam in eo, quod vnus modus afficiat duos terminos.

Dices, Idemificaretur cum rebus distinctis, quod repugnat. Obiciens non bene vitur voce *idemificationis*; quia modus non idemificatur realiter cum subiecto, sed illud afficit. Fateor, aliquando modus dicitur idemificari cum subiecto, quia illud afficit cum essentiali dependentiâ; hinc autem nihil contra me, quia bene potest afficere, & pendere essentialiter à duobus extremis vna & eadem res; ergo ex hoc capite nulla est repugnantia in eâ actione creatiua materiæ & formæ celi, ergo poterit simul materia & forma per vnâ & eandem actionem produci siue creari. Secundo addo, non esse repugnantiam in eo, quod diuinitus forma celi creetur. Et hoc do P. Suarezio: censeo tamen, de facto id non fuisse factum, quia nullum est fundamentum, ad ponendum tale miraculum, vt paulò antè ostendi, & quoad hoc displicet Suarezij opinio.

Rogabis Secundo, vtrum formæ accidentales, quæ non sunt naturales subiecto, sed supernaturales, gratia v. g. & omnia dona supernaturalia, educantur propriè ex subiecto in quo recipiuntur. Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 12. art. 5. & 7. videntur negare, sed reuerà solo nomine à communi dissentiant: art. enim 7. in solutione ad 2. fatentur, animam in genere causæ subiectiua sustinere & conseruare gratiam, quod in re est causare materialiter. addunt tamen, non esse educationem, eius productionem, eò quod subiectum non habet virtutem naturalem ad illam. Admitto illis, subiectum non habere virtutem naturalem ad ea accidentia; verum ad hoc, vt illa sustentatio supernaturalis dicatur *eductio*, non requiritur, ex communi acceptione huius

vocis *eductio*, capacitas naturalis in subiecto. Ratio est, quia *eductio* est quædam species causalitatis. Ergo sicut verè dicitur intellectus causa efficiens, etiam respectu actuum supernaturalium, ad quos non habet naturalem virtutem; ita similiter verè dicuntur è materiâ causari materialiter seu educi accidentia supernaturalia, licet ad illa non habeat materia naturalem virtutem.

Nec obest præterea, hæc dona dici creari in Scripturâ: *Cor mundum crea in me Deus*, Psalm. 50. tum quia *creo* iuxta dicta numero 33. idem sonat in Scripturâ ac produco, quod abstrahit à rigorosâ generatione & creatione; tum quia potest intelligi creatio quasi moraliter: sicut enim id quod physicè creatur, producit sine concursu subiecti, ita dona supernaturalia possunt dici moraliter creari, quatenus dantur à Deo omnino gratis. Adde, etiam prædictum locum virgere Conimbricenses, admittentes, gratiam causari materialiter ab animâ vt à subiecto (idem est de aliis donis) quod repugnat rigorosæ creationi, quæ non admittit causalitatem subiecti, siue dicatur *eductio*, siue non.

Rogabis Tertio, vtrum dependentia formæ substantialis à materiâ tanta sit, vt nec de potentiâ absolutâ possit sine illâ conseruari. Respondeo negatiuè, tum quia nulla apparet manifesta contradictio in conseruatione formæ substantialis sine materiâ, tum quia accidentia, quæ non minus dependent à materiâ quàm forma substantialis materialis, possunt miraculosè sine materiâ conseruari, vt patet de facto in Eucharistiâ; ergo etiam poterit à fortiori forma substantialis.

Sed hinc infurgit Quarta dubitatio, quâ scilicet actione tunc forma esset conseruanda. Respondeo, suppositâ communi sententiâ de concursu materiæ in formam (de quo Disputatione VIII. Sectione 2.) eam conseruandam per actionem supernaturalem, etiam quoad substantiam. Præstò est ratio: quia forma verè causatur à materiâ à quâ naturaliter dependet, ergo actio, quâ sine materiâ conseruatur forma, debet esse diuersa in specie ab eâ quâ simul cum materiâ conseruabatur. Præterea, illa actio est omnino extra exigentiam ipsius formæ; ergo illa est in suâ substantiâ supernaturalis, & prout oritur à Deo, est quasi validior & fortior quàm quæ antè oriebatur ab ipso; nunc enim se solo conseruat, quod antè quasi adiutus à materiâ conseruabat.

Et hinc cognoscitur differentia inter conseruationem materiæ sine formâ, & conseruationem formæ siue materiæ: nam cum materia solum pendeat à formâ vt à conditione & à posteriori, potest sine illâ per eandem actionem quoad substantiam conseruari; at verò forma, quia dependet à materiâ vt à causâ, non potest sine illâ per eandem actionem conseruari, quia non potest manere eadem actio sine eisdem causis à quibus antè oriebatur. Et hæc doctrina obseruanda est, ad cognoscendum, quando conseruatio sit miraculosa quoad substantiam, quod si solum suppletur defectus conditionis naturaliter requisitæ præcisè, erit conseruatio supernaturalis quoad modum.

SECTIO V.

Utrum eadem forma sit & possit esse in pluribus materiis.

PRI^{MA} pars huius Sectionis caret difficultate, Quia eadem res nequit esse simul in pluribus locis, ergo eadem forma nequit esse naturaliter in pluribus materiis; necessarium enim debet occupare plura loca. Intellige hanc doctrinam de forma materiali: nam spiritualis, scilicet rationalis, simul eadem est in capite, pede, &c. quæ sunt partes materiæ distinctæ; forma autem materialis nequit esse in pluribus locis neque inadæquate distinctis, de quo fusiùs Disputatione I. de Animâ, à num. 157. Addunt aliqui aliam rationem huius repugnantie, quia forma materialis causatur à materiâ, repugnat autem naturaliter eandem rem simul causari à duobus causis totalibus, vel ab vnâ totali & aliâ partiali, ergo non poterit naturaliter forma materialis esse in duplici materiâ. Hæc ratio non adeò urget: posset enim dici quælibet pars materiæ esse causa partialis, & ex omnibus vnâ totalem constari, sicut ex duobus ignibus æqualiter applicatis resultat vna causa totalis efficiens. Ideò sufficiat primum argumentum, simul hac adiunctâ confirmatione, quia nihil est prorsus, quod vllō modo cogat, vel ostendat, eandem formam esse in diuersis materiis.

⁴³ Verum quia nulla fatuitas sine patrono, non defunt etiam his temporibus nonnulli (nescio an Philosophi dicendi vel potius deliri) qui iudicant, in omnibus entibus (excipiunt hominem, propter Fidem) eandem numero esse formam substantialem, & solas dispositiones accidentales noscunt diuersas. Hoc potius est somnium quam opinio. Et Primò rogo hos Auctores, quam vel apparentem huius sententiæ rationem possint habere, vt eandem numero formam in lapide & in leone constituent, aut cur accidentia ipsa non dicant etiam esse eadem numero. Si enim identitas arguitur ex vniuersitate operationum, ibi è cōtrario summa diuersitas; si ex inseparabilitate, ibi summa separabilitas; si ex dependentiâ vnius ab alio, ibi summa independentia: denique nullum est vel leue vestigium talis identitatis. Sed age, iam manifestis & euidentibus rationibus contrarium probemus.

Primò omnes illæ, quas suprà Sectione 5. adduxi ad probandū, dari formam substantialem in rerum naturâ, probant, eas formas esse diuersas in diuersis compositis, quia debet esse vna radix, ex quâ determinatè illa potius accidentia & operationes inferantur, quam in alio composito. ⁴⁴ Cur enim, si eadem anima leonis, quæ antea erat, manet in cadauere, iam penitus operationes omnes cessant vitales? cur mortuus non rugit? cur non eum & tunc timebimus?

Secundò, si eadem est numero anima leonis hic, & alterius in Africâ existentis, ergo quæcumque ille sentit vel appetit, hic etiam leo sentit & appetit, etiam si appetitio vel sensatio non fit hic; sicut omnia quæ anima pedis sentit in pede, sentit anima capitis, quæ est eadem numero, & ideò potest ex sensatione in pede existente illa in capite determinari ad operandum. Vnde vltimò fiet, vt quæ vnum animal nouit, omnia no-

scant. Et miror, cur quando vnus canis fustibus excipitur, non doleant, latent, fugiant omnia totius orbis animantia: quia si vnum membrum ⁴⁵ alteri compatitur, iuxta Apostolum, etiam si in brutis non sit eadem numero anima in vno ac in altero membro, proculdubio, si eadem numero in omnibus esset, multo magis deberet compatiri, dolere, & conqueri. Præterea cum eadem numero anima sit in lupo & in agno, quis eam contra se ipsam exagitat? quis ad dilacerandam se in agnello, ad se ipsam deuorandam acuit? vel quomodo non ipse lupo proprios sentit morsus? & dolore terribiles prædam ex faucibus, se ipsum à propriis dentibus dimittit immunitatem?

Tertiò, quia contra Scripturam hi Auctores tenentur admittere, nullum animal mori: quando enim eandem animam sensitiuam retinet sibi vnitam, etiam si accidentia aliqua de nouo vel acquirant vel amittant, adhuc tamen viuunt, anima enim eorum intra ipsa est. Quid ergo Scriptura dicit, *Unus est hominis & iumentorum* ⁴⁶ *interitus, sicut illa moriuntur*, &c. quid præfertur canis viuus leoni mortuo? quid toties tot equorum millia in præliis narrantur occisa? tot animantia Deo sacrificata? quid Deus sollicitus fuit, ex omnibus speciebus bina & bina in arcâ referuare, quando totius Oceani aquæ nec vnicum poterant interimere? quando cataractæ celi, & abyssi magnæ fontes rupti, tam omnia reliquere viuâ, quam si blando tantum rore fuissent resperfa & recreata? Tale ergo delirium exterminandum prorsus est ab hominum mentibus.

Rogabis, an saltem de potentiâ absolutâ possit eadem forma materialis simul in duobus esse subiectis. Respondeo affirmatiuè, quia rectè potest de potentiâ absolutâ eadem res esse in duobus locis, & à duplici causâ totali produci (vt dicam infra) ergo poterit eadem forma supernaturaliter plures informare materias. Præterea in eodem loco possunt esse plures materiæ diuinitus penetratæ; ergo etiam si forma non posset esse simul in duobus locis, adhuc posset in duplici materiâ existere; quo casu illa composita, quæ resultarent ex materiâ & illâ formâ, solùm essent inadæquate distinctæ ratione materiæ, sicut modò distinguitur manus hominis à capite, de quo infra rursus aliquid.

SECTIO VI.

An in eadem materiâ possint esse plures formæ substantiales.

MAIOR difficultas est, vtrum possint naturaliter plures formæ substantiales esse simul in eadem materiâ. Etratio dubitandi est, prima, quia videmus plures formas accidentales in eadem materiâ: secunda, quia eadem causa rectè potest plures effectus simul producere, ergo eadem materia plures formas: tertia, quia non ⁴⁸ sequitur, materiam aut formam futuram in pluribus locis, neque vllum aliud absurdum, ergo.

Prima sententia tot adstruit formas substantiales in materiâ, quot sunt prædicata Metaphysica compositi, v. g. entis, substantiæ, corporis, &c. Huic

Hinc fauere videtur Aristoteles 7. Metaphysicorum cap. 10. vbi partibus definitionis docet correspondere partes rei; definitio est per genus & differentiam, ergo hæc distinguuntur inter se realiter, ergo tot sunt formæ substantiales, quot partes Metaphysicæ. Respondeo, Aristotelem solum loqui de definitione physica cui partes physicae respondent, vel de partibus Metaphysicis, per quas definitio Metaphysica traditur. Sententiam hanc reieci ex parte Disputat. v. Logica, Sectione 1. vbi ostendi, prædicata superiora ab inferioribus non distingui realiter vel modaliter, & eam iam breuiter perstringo, quia etiam in materiâ debent poni tot partes essentiales, quot materia habet prædicata essentialia, quod est ridiculum, & contra hos Auctores. Sequela probatur, quia etiam materia habet prædicata superiora entis, substantiæ, materialis, subiecti, &c. Deinde etiam Angelus deberet constare eis prædicatis distinctis, imò & Deus, qui etiam habet prædicata superiora & inferiora. Denique quia homo per solam vltimam formam rationalem est viuens, substantia, ens, &c. ergo non eget aliis formis superioribus. Consequentia est euidens. Antecedens patet, quia vltima ea differentia est ens, & de conceptu primo hominis, & spirituales, &c. ergo habet omnia prædicata superiora.

Secundo alij dicunt, in quolibet animali irrationali esse tres formas, scilicet corporis & vegetabilis, seu viuens & sensibilis, in homine vero addunt quartâ, scilicet rationalem. Neq; hi sustinendi sunt, tum quia per eandem animam redditur homo vel equus viuens, sensibilis, & rationalis, aut inanimabilis, &c. tum quia sine fundamento distinguuntur hi gradus inter se, non vero omnes alij superiores, vnde consequentijs primi locuti sunt; denique quia sine necessitate multiplicat eas entitates. Aliorum sententia hic posset esse, in quolibet mixto esse omnes formas elementorum. Sed contra hos egi Disputatione 1. ostendens, formaliter elementa non posse esse in mixtis, virtualiter autem dici manere, quatenus accidentia prima, quæ sunt propria elementorum, manent etiam in mixtis.

SVBSECTIO PRIMA.

Sententia adstruens formas partiales in viuentibus.

SCOTVS in 4. dist. 11. quæst. 3. art. 2. opinatur, in omnibus viuentibus dari vltra animam, aliam formam corporeitatis, quâ materia redditur corpus. Hanc sententiam restringit Henricus Quodlibeto 2. q. 2. & 3. & Quodlibeto 3. quæstione 13. & 14. ad solum hominem. Nonnulli recentiores hanc quæstionem celeberrimam reputant; verum nullum in eâ ego video mysterium, vt ex dicendis constabit. Idem in hanc Scoti sententiam cum limitatione statim subiiciendâ inclinantes, dicunt, eam in scholis inualuisse. Verum ita inualuit, vt quantum ego possum scire, in totâ Hispaniâ nullus eam defendat, imò nec impugnare eam ex professione dignetur, tamquam rem sine solido fundamento. In Italiâ pauci, & in his partibus rarissimi. In quibus ergo scholis inualuit? Adde, omnes nostros & Societate, quotquot sua typis mandarunt, contrarium

docuisse, duobus exceptis, P. Dandino, & P. Coninck. Sed de his satis.

Dicunt ergo hi Auctores, in viuentibus omnibus (quia ea partibus diuersis constant, v. g. animalia capite, manibus, pedibus, oculis, accidentibus, &c. plantæ vero folijs, fructibus, radicibus, &c.) dari diuersas formas partiales substantiales manus, capitis, &c. quibus materia prima disponitur ad animam viuentem, & quæ post mortem durant aliquando in caduere, quousq; prorsus corrumpitur. Itaque Scoto concedunt formam corporeitatis ab animâ distinctam; dissident ab illo, quod ille vnica, hi verò multas paruulas & totales pro diuersitate corporis constituunt. Sed fundamenta ipsis & Scotistis communia sunt, idè eadem viâ & pro vtriusque & contra vtriusque pergendum.

Hanc sententiam probant Primò, quia corpus, vt condistinguitur ab animâ, dicit aliquam formam substantialem; non potest autem esse alia, nisi quæ ab ipsis ponitur, ergo. Probant Maiorem hi latissimè ex mysterio Eucharistiæ, vbi non ponitur anima ex vi verborum sub speciebus panis, vt Tridentinum docet, ponitur autem corpus; ergo corpus non dicit animam: sed nec solam materiam, quia hæc per se non est corpus; ergo illam simul cum aliquâ aliâ formâ substantiali. Disputatione 1v. de Eucharistiâ à n. 1. egi latè de significatione vocis *corporis*, à numero verò 16. ostendi, nomen hoc *corpus*, prout à Latinis tribuitur vni parti hominis, non significare nisi materiam primam cum hac organizatione & accidentibus externis: neque enim Romani inuentores huius vocis (& idem est in qualibet postea lingua, in nomine correspondente vocabulo Latino) attenderunt, vtrum ibi detur forma aliqua corporeitatis, aut formæ partiales, quæ ante quatuor dies à nonnullis sunt inuētæ; sed molem externam illam cum his accidentibus considerantes, corpus vocarunt. Vnde ex significatione vocis non licet villo modo talium formarum existentiam probare, sed aliunde id rationibus Philosophicis est inquirendum. Imò addo, etiam ipsius materiæ primæ existentiam non ex huius vocis *corporis* significatione probandum: quia Auctores vocis non semper fuere Philosophi, qui ad hæc occulta attenderint, sed solum ad externam hanc apparentiam oculis visibilem, & tactu palpabilem. Hinc ergo constat, quàm debilia sint horum Auctorum fundamenta, quorum præcipuum & ferè vnicum ex hac vocis significatione desumitur.

Dices Primò: Si corpus solum significaret materiam primam cum his accidentibus, ergo conuersio Eucharistica non tam esset transsubstantiatio quàm transaccidentatio, quia esset in accidentia externa, quæ corpus vt tale dicit. Ecce secundum argumentum, solum etiam ex modo loquendi desumptum. Legant Concilium, & ex eo colligent quare hæc dicatur transsubstantiatio, quia scilicet est totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi; huic autem quid officit, quod ponantur etiam aliqua accidentia ex vi verborum? Vbi aduerte, in composito, quando vna pars est accidentalis, totum absolute dici accidentale: v. g. cognoscens, etiam si ex parte subiecti includat animam, quæ est substantia, dicitur tamen concretum accidentale. Rationem

alibi terigi, quia ratio formalis eius compositi, id est vnio à quâ compositum præcipue denominatur, etiam est accidentalis; quia si albedo est extra substantiam hominis, etiam habere albedinem est extra illam. At in actionibus non ita res contingit: nam actio non dicitur substantialis, quia in se ipsâ sit substantia; suppono enim aliunde, illam esse omnino accidentalem, sed denominationem substantialis vel accidentalis accipit à termino producto. Vnde, si per vnica actionem duo termini, vnus substantialis, alter accidentalis, producantur, non debet ea actio solum dici accidentalis: tam enim est productiua substantiæ quàm accidentis. Quam differentiam inter actionem & vnionem quia hi Auctores non considerant, propterea malè suprà intulerunt, eam actionem solum dicendam transaccidentationem, minùs malè intulissent, si eam non minùs transaccidentationem, quam transsubstantiationem dicendam inferrent, quia hoc videtur ratione & exemplo paulò antè à nobis allato confirmari. Adde tamen, neque hoc inferri quia, vt suprà dixi, ideò à Concilio vocatur substantialis, quia in termino à quo solum habet substantiam, & pro termino ad quem primariò habet etiam solam substantiam, etiam si haberet aliqua accidentia in ipso termino ad quem, sicut prima mundi creatio absolute dicitur creatio substantialis, etiam si in eâ quantitas & alia accidentia producta fuerint.

Dices Secundò: Corpus vt corpus, est essentialiter homini, quia dicitur homo constare corpore & animâ, ergo si corpus dicit hæc accidentia, sequetur, aliqua accidentia esse de constitutione hominis, & consequenter hominem esse concretum accidentale. Respondeo, hic teritiò de nomine fieri questionem. Et certè hoc argumento æquè ipsi premuntur: quia si Deus materiam primam cum his accidentibus externis animæ rationali vnitam conseruaret, etiam si destrueret has formulas parciales, omnes illum dicerent hominem, & verè esset homo, & tamen per te non esset tunc corpus; ergo corpus secundum totum quod dicit, non est de essentiâ hominis. Respondeo ergo, corpus duo dicere, vnum in recto, scilicet materiam primam, & hanc solum esse de essentiâ hominis, physicè & philosophicè loquendo, prout omnes Philosophi docuerunt; aliud verò in obliquo, scilicet accidentia externa, organizationem, &c. & hanc solum quoad vulgus esse de essentiâ hominis, quia pertinet ad definitionem descriptiuam, *homo est animal bipes, rectum*, &c. quæ definitio homini est essentialis, iuxta vulgi considerationem, non verò iuxta Philosophicam; & propterea, si diuinitus materia prima auferretur, & cum his accidentibus anima se moueret, &c. vulgus illum diceret verè hominem, non tamen hoc diceret Philosophus, qui discernit inter accidentia & materiâ, quod vulgus non facit. Tu autem vis vtramque acceptionem coniungere, in quo valde erras, vt ex dictis constat.

Secundò quidam arguunt: Quando datur collectio aliqua accidentium, debet etiam esse forma substantialis à quâ procedat; ergo cum in embryone, homine viuo, & cadauere, sit eadem collectio accidentium, debet necessariò vna eademque forma esse à quâ ea collectio procedat, ergo formæ parciales. Respondeo, hoc argumen-

tum nullum esse: nam etiam in aceto manent ferè tota accidentia perceptibilia ex his quæ fuerant in vino, quor in cadauere ex his quæ fuerant in homine; non autem puto, hos posituros formam partialem quæ in vino & aceto sit. Idem ferè est in aliis multis compositis, quæ retinent multa accidentia, quæ fuerant sub priori formâ. Ratio huius est, quia ea accidentia intendebantur à naturâ propter animam rationalem, vnde fuerunt producta ab extrinseco in embryone, conseruata in homine connaturaliter, durantiâ verò in cadauere, quia adhuc non accessit contrarium agens, quod illa destruxerit, vnde breuissimè pereunt, quod est signum non conseruari ab extrinseco. Vide quàm parum hoc argumentum vrgeat.

Adde, hoc ipsum, velint nolint, debere ab his doceri de ipsis formis partialibus: nam illæ non intenduntur à naturâ propter se, sed propter animam rationalem, vt & ipsi admittunt. Sicut ergo formæ illæ intentæ propter animam, conseruantur ante & post illam, quid quæso mysterij hi inuenerunt in accidentibus, vt hæc, licet propter animam intendantur, non possint ante & post illam aliquantulum durare?

Adde tandem, illa accidentia non conseruari à formis illis, sed esse dispositiones ad eas formas: vnde pereuntibus eis accidentibus, pereunt formæ illæ. Iam ergo, quandoquidem non procedunt à formis, sed aliunde conseruantur, cur non poterunt conseruari, etiam si non essent ibi tales formæ?

Quod verò hi valde accuratè ex Medicis obseruant, omnia scilicet accidentia, excepto calore naturali qui ab animâ procedit, in corpore mortuo manere; hoc, inquam, & falsum est, & ipsos iugulat. Falsum, quia calor qui perit, non est ille qui procedit ab animâ, sed qui est dispositio ad animam; vnde ex defectu caloris & alterius temperamenti anima perit, non è contrario temperamentum ex defectu animæ. Vbi ergo iam obseruatio Medicorum, quòd scilicet solus calor qui ab animâ procedit, desit in homine mortuo? Quòd verò hoc eos iugulet, inde patet: quia si omnes dispositiones ad animam maneat etiam sine animâ, cur non poterunt manere & sine formis partialibus, quandoquidem tota illa organizatio pupillæ, quam ipsi opus pulcherrimum nature ex P. Aguillonio esse affirmant, certè non fuit à naturâ intentâ pro vnâ formâ partiali cecâ, surdâ & incapaci vllum in eâ pupillâ exercendi actum vitalem.

Tertiò ergo principaliter probant suam sententiam, quia manus differt essentialiter, vt per se patet, à capite; non per animam, ergo per formam partialem. Hoc argumentum solum habet difficultatem in homine, quia in brutis posset dici, partes animæ esse heterogeneas. Sed neque in homine, quia potest dici saltem ipsa vnio substantialis esse heterogenea, vt multi sentiunt.

Dices, inaudiri esse, per vnionem constitui corpus, ergo vnio diuersa non constituit diuersas partes corporis. Sed hi Auctores seipsos iugulant, quia si corpus, in sententiâ eorum dicit, vltra materiam primam, formam substantialem, quæcumque illa sit, etiam deberet illius vnionem includere: nam si separata sit ea forma, non faciet vnum, vt per se est notum, &c. ergo corpus non

non minùs constituitur per vnionem materia cum eâ formâ, quàm homo constituitur per vnionem corporis & animæ. siue enim ea vnio vocetur *pars*, siue *ut quod*, siue *ut quo*; est aliquid intrinsecum & essenziale homini, non minùs quàm ipsa anima, & quàm albedo albo; quia modi loquendi *ut quo*, & *ut quod* non sunt in obiecto, sed ex modo nostro concipiendi & significandi ortum traxerunt, ut alibi dixi. Ego vellem corpus non dicere vnionem, quia tunc sola materia esset corpus, in quod valde inclino, etiam si & tunc saltem vnio integralis non posset excludi, quia vnum punctum materiæ non est corpus. Ergo argumento respondeo, absolutè corpus dicere aliquam vnionem. Miror autem id tibi videri inaudium, cum ferè omnes id doceant, quandoquidem corpus faciunt concretum, quod essentialiter dicit vnionem: ergo si non habes aliud argumentum, nisi à nouitate, ad oppugnandam vnionis heterogeneitatem, hoc nullum est. Sed de hoc vide Disputationem 1. de Animâ, ubi Deo duce ostendam, partes animatas non differre essentialiter; quò prorsus corruit hoc secundum argumentum pro istis entibus, seu formis minutis.

Tertiò argumentantur: Quia quando homo moritur, non introducit forma aliqua substantialis; ergo debet ibi manere aliqua antiqua, ne materia maneat sine formâ vllâ substantiali; ergo debent ibi manere formæ partiales. Nego tibi consequentiam, Primò, quia posset manere vna, sicut eam ponit Scotus; neque enim ex variis dispositionibus cadaueris probatur multitudo formarum: tu enim ipse teneris dicere, ab animâ rationali, etiam si vna sit; exigi eas formas diuersas substantiales. cur ergo non poterit dicere Scotus, ab vnâ formâ substantiali exigi eas dispositiones accidentales diuersas? Certè si aliquid ex his deberem dicere, ego priùs cum Scotto vnâ ponerem, quàm tecum tot & tam paruas, qualis debet esse v. g. quæ est in pupillâ oculi. Secundò argumento responderem, potius admitiendo nullam formam substantialem manere in materiâ post mortem hominis, quàm eas partiales ponerem; quia (ut supra dixi) agrè valde potest ostendi, non posse materiam in aliquo calu omni formâ substantiali carere: idè valde probabiliter posset dici, quia in morte hominis destructæ sunt dispositiones pro animâ violenter, ut quando homo decapitatur, nec introductæ sunt aliæ pro nouâ formâ, separari animam ab eâ materiâ, nullâ aliâ formâ succedente aut manente, sed solis accidentibus, quæ à materiâ & Deo conseruantur, & paulatim postea deficiunt adueniente contrario; quia non est forma vlla substantialis, quæ contrario resistat, & efficienter ea accidentia conseruet augeatque.

Dices, Tunc materia esset incompleta. Fateor, etiam tu eam ponis absolutè incompletam, quia deest illi complementum animæ, in cuius locum nihil successit per te; formæ autem illæ non sunt intentæ propter se, sed propter animam, & consequenter non sunt complementum ad æquatam materiæ. Fateor, hæc solutio mihi valde est probabilis; nec video quomodo possit vel apparenter oppugnari, nisi quia nullus posuit materiam aliquando sine omni formâ substantiali. Deberet tamen considerari, nullam esse pro hoc commu-

ni sensu rationem, nec vllum ex contrario sequi absurdum. Sed de hoc iam fusiùs.

SUBSECTIO SECVNDA.

Solutur argumentum pro his formis, desumptum ex impugnatione Formæ cadauericæ.

IDEO, qui hoc durum putaret, posset cum communi formam cadaueris in ea materiâ ponere, & hoc tamquam probabilius defendo propter communè auctoritatem. Sed miradum est, quàm acriter excipiant aliqui hanc formam cadaueris, qui tamen in re eandem ponunt: quia quam ipsi dicunt corporeitatis, vel quas ipsi vocant partiales, illam ego voco formam cadaueritatis, eò quòd solùm sit in cadauere. Differentia autem inter hos Auctores & me in hoc præcisè consistit, quòd illi ponunt illam formam, antequam homo generetur, & etiam quamdiu viuunt, & propterea non vocant illam *cadaueritatis*, sed nomine *corporeitatis*, quæ solùm est quoad hoc differentia de nomine: quoad punctum verò de re, quòd scilicet illam ponant quamdiu homo viuunt, facillè impugnabuntur infra. Alia etiam est cum eisdem differentia, quòd ipsi ponunt eas formas diuersas in specie, siue heterogeneas, ego autem dico eas partes esse homogeneas, quæ differentia de re in libris de Animâ explicabitur. Nunc solùm dico; etiam in ipsâ formâ cadaueris posse assignari eas partes heterogeneas, si ita auide heterogeneitatem amas, dummodò non mihi dicas, eas formas etiam esse in corpore, quamdiu homo viuunt, de quo solùm est præsens difficultas. Iam ergo hac præmissâ obseruatione facillè apparebit, quàm sint debilia argumenta contra istam formam infelicem, quia nomine *cadaueritatis* ab omnibus Philosophis vocata est; nam proculdubio corpus mortuum, etiam si dentur formæ partiales, cadauer dicitur.

Primò ergo obiiciunt: Quia si animæ rationali Christi successit forma cadaueris in triduo, ergo Christi corpus corruptum est, contra Scripturam. Hoc argumentum videtur potius ipsos urgere quàm me. Rogo enim, corruptio denominaturne à positiuâ productione, an à discessu alterius? Ego pono productionem formæ cadaueris, & in hoc solùm ab iis differo; ipsi ponunt solam destructionem, sine vllâ productione. quomodo ergo per hoc ego multiplico corruptionem? nisi de die resurrectionis loquantur, quando forma cadaueris fuit destructa; verum ipsi loquuntur solùm de mortis puncto. Deinde Secundò respondeo, illam corruptionem; quæ negatur corpori Christi, non esse physicam, quæ in omni generatione substantiali interuenit, & certum est, saltem vnionem substantialem fuisse corruptam, sed est corruptio, quæ vulgariter talis appellatur, quando scilicet in cineres vel vermes corpus definit: aliàs deberet dici, contra Fidem, Christum non mortuum. nam mori, corrumpi est, si physicè loquamur, quidquid sit de his formis.

Secundò obiiciunt, Ergo corpus fuit completum nouâ formâ in triduo, ergo & subsistens, ergo Verbum assumpsit eam formâ cadaueris. Primò rogo, an assumpserit eas partiales. Si hoc dicas, dic etiam idem & de nostrâ; quia (ut supra ostendi)

di) tu in reidem sentis, velis nolis: si verò eas non assumptis, dic etiam, non assumptis esse humanam naturam. Vltèrius, si per eas partiales corpus est completum, dic idem & de nostrâ: quòd si dicas, non esse omnino integrum, etiam & idem dicas de nostrâ.

Replicabis, in tuâ sententiâ non sequi, dimissum fuisse aliquid à Verbo quod fuerit assumptum, quia si in triduo assumptis eas formas partiales, etiam ante mortem, & post resurrectionem: at in nostrâ sententiâ, si illa forma in triduo fuit assumpta, quia postea perit, debuit etiam & dimitti. Respondeo, fortè ideò propterea à me negabitur eam fuisse assumptam: quid inde? Deinde, ne hoc scrupulo torquearis, quando dicitur, *quod semel assumptis nunquam dimisit*, sermo est de corpore & animâ, de quibus tantum erat sermo & Patribus & Theologis.

Sed hinc obicies Tertio: Ergo Verbum potuit dici cadauer, & similiter cadauer nos redemit, natum est de Virgine, datum est in cenâ Apostolis, quæ omnia sunt absurda. Ego non video vnde contra nos hanc sequelam intulerint hi Auctores. Siue enim detur forma cadaueris, siue non, verè corpus Christi in triduo in omnium sententiâ dictum est cadauer; quid ergo ad eas locutiones inferendas confert quòd fuerit dictum cadauer à formâ aliquâ cadaueritatis? an à formâ corporeitatis, vel formis partialibus antiquis? Imò ego possem aequiori iure retorquere argumentum contra ipsos, dicendo, Apostolis datum esse totum quod cadauer significat, & totum hoc natum esse de Virgine, quia formæ hæ partiales, quæ sunt in cadauere, per te natæ sunt de Virgine, & datæ Apostolis, quod non est verum in meâ sententiâ de formâ cadaueritatis, quia nec nata est de Virgine, nec data in cenâ Apostolis. Quomodo ergo obiciunt nobis, sequi ex nostrâ sententiâ, *cadauer natum est ex Virgine*? Fortè ne aliqui id ipsum eis obiceret: sed à me hoc non timeant, quia video, illos benè posse respondere, *cadauer* non dici corpus, nisi cum negatione animæ rationalis, quia verò hæc negatio non erat, quando hæc formæ partiales natæ sunt de Virgine, vel datæ in cenâ Apostolis, ideò non posse dici natum vel datum cadauer. Sed hanc solutionem melius ego possum adhibere, quandoquidem ipsa forma positiua cadaueritatis non fuit in vtero Virginis, nec data in cenâ Apostolis, etiam si à Verbo postea fuerit assumpta, quod ad præsentem difficultatem parum conducit: quia non licet argumentari à denominationibus quas Verbum vno tempore habuit, ad eas ei omni tempore applicandas; sicut si Verbum fuisset Angelo vnitum, & postea dimissâ eâ vnione vnitum fuisset homini, non posset dici, *Angelus mortuus est, Angelus nos redemit*, sed, *Verbum quod fuit Angelus nos redemit*; ita etiam in homine posset dici, *Verbum quod fuit cadauer, nos redemit*, sed nullo modo, *nos cadauer redemit*. Ad quam doctrinam propter dicta, & maiori iure, recurrere tenentur & aduersarij.

Quartò obiciunt: Quia nulla est causa à quâ producatur talis forma. quis enim, quando homo strangulatur vel iugulatur, producit eam formam? Præterea siue homo frigore siue calore pereat, eadem manet forma, quod prorsus repugnet, si ea tunc primò produceretur, quia

à causis contrariis non potest eadem forma produci. Adde, in embryone præcedere similem formam. Quis ergo eam destruxit: certè non potest dici, eam fuisse destructam ab eadem formatrice virtute, à quâ fuit introducta; aliâ eadem causa produceret & corrumpet eandem formam, quod repugnat; ergo dicendum est, eam mansisse in corpore, & durare post mortem, siue mors ab hac siue ab illa causâ proueniat.

Hoc argumentum nullum est, Primò, quia eadem ratione deberent ponere in igne aliam formam corporeitatis. Nam carbo accensus, in quam est introducta forma ignis, siue extinguatur aquâ, siue cineribus, siue oleo calido, siue aquâ frigidâ, siue hoc siue illo modo, manet tamen idem numero carbo: quis ergo introduxit ibi eam formam carbonis? Fortè, vt euadas, dices, in carbone non fuisse formam ignis, sed adhuc durare formam ligni. Sed hoc ex ipso sensu apparet improbabile: quæ enim in carbone extincto cum ligno similitudo, vt dicas habere eandem formam substantialem? Certè magis differt carbo à ligno, quàm canis à lupo, quantum possumus nos colligere ex his quæ videmus, qui est modus argumentandi horum Auctorum. Sed ne in hoc hæreamus, pone exemplum in vino, quod procul dubio specie differt ab aceto, & tamen eadem forma aceti subsequitur, siue vinum calore nimio, siue aliâ de causâ contrariâ acefcat. Debemus ergo omnes dicere, esse aliquas formas, quæ perunt dispositiones valde similes dispositionibus aliarum formarum: ideòque quando illæ dispositiones corrumpuntur, vnde cumque id proueniat, & à gradu requisito proprio rebus dehiunt, succedere alias, quæ dispositiones in proximo requirebant; & talem esse formam cadaueris, formam aceti, & carbonis suo etiam modo.

Ad illud de embryone facilè ego ad hominem respondeo, ex horum doctrina. Hi dicunt, sanguinem habere diuersam formam substantialem à carne: ecce eadem virtus nutritiua, quæ conuertit alimentum in sanguinem, eadem expulit ex sanguine eam formam substantialem, & dedit formam carnis; ergo minùs consequenter negas, ab eisdem causis efficientibus posse destrui eam formam, quæ ab eis producta fuit. Ratio est manifesta: quia illæ causæ efficientes pergunt paulatim disponendo materiam vnde sit, vt cum prodixerunt dispositiones aliquas, vt quatuor v.g. quæ requirebantur pro aliquâ formâ, producta fuerit ea forma; quando verò vltèrius pergunt augendo & intendendo eas dispositiones caloris, vel frigoris, aut humoris, &c. iam per accidens expellitur prior illa, quæ non patitur eas qualitates in summo, introducitur verò alia forma, quæ in intensiori gradu eas requirebat; & ita fit, quandocumque aliqua causa non immediate conuertit in se passum valde diuersum, sed prius formam similiorem, postea tandem suam introducit: quæ doctrina tam est certa, vt à nemine negari possit. Idem ego dico in formâ embryonis: vnde rectè explicatur, cur non maneat simul cum homine, & perfectè toti argumento satisfactum manet.

Quintò obiciunt: Caro mortua & viua est vnioe carō (ideò enim dicitur eadem caro, quæ nata est de Virgine, fuisse in sepulchro:) sed, si succedat

succedat forma cadaueris, non est eadem caro, ergo. Adde Primò, eos debere eam propositionem moderari: quia fortè per nutritionem, quæ etiam fuit in Christo, posset aliquis dicere amissum aliquid de partibus materiæ primæ, in quâ Christus infans natus est, & consequenter non omni rigore prorsus physico eandem numero carnem fuisse in sepulchro, quæ in vtero Virginis, quandoquidem etiam & alia quadruplo, vel amplius maior fortè addita est. Sed ab hac quæstione abstrahendo, dico, corpus seu carnem solum dicere materiam primam cum organizatione, & accidentibus externis; hanc autem eandem numero fuisse in sepulchro, quæ in vtero. Tandem addo, Patres, quando id docent, non locutos in eo rigore physico, sed ad eum modum, quo in hominum acceptione idem dicitur corpus Petri, siue viuum sit siue non. Et certè etiam homines prudentes, qui hoc dicunt, nihil cogitant de formis suis partialibus, vt supra notauimus.

Tandem obijciunt: Forma cadaueris est nimis imperfecta, vt pro illâ ita natura defuerit corpus disponendo; quod præcipue ostendunt ex oculorum admirabili fabricâ, quâ nihil in naturâ mirabilius. Hoc tamen argumentum planè nullum est. Rogo enim hos Auctores, an ipsi in cadauere videant aliquam formam perfectiorem, quàm ceteri homines; aut an propter eas formas partiales appareat pulchrius corpus aliquod vulneribus confossum, denigratum, vermibus iam scaturiens, ac suo fœtore omnia inficiens, vti est formarum partialium pulchritudo? Secundò respondeo, magis hoc argumento premi arguentem ipsum, qui pro vnâ cecâ, surdâ, ac omni operationi ineptâ formâ partiali, machinam illam pupillæ, oculorum, aurium, &c. per se docent à naturâ intentam: ego enim respondeo, naturam non pro formâ cadaueris, sed pro humanâ fuisse productam; per accidens verò, ex defectu dispositionis pro animâ requisitæ, hanc inde expulsum, & eius loco cadauericam successisse, quæ etiam intraflet, licet ea oculorum mirabilis structura ibi non esset. Quod si aduersarius velit probabiliter discurre, etiam positâ formâ partialibus debet docere, eam organizationem non pro formis partialibus mortuis diminutis, & imbecillibus, sed pro animâ præparatam: durare autem aliquando etiam absente animâ, quia ab eâ non pendeat à priori, sicut supra dixi de aliis accidentibus.

SUBSECTIO TERTIA.

Alia argumenta pro eis formis partialibus.

PRIMUM sit: In homine anima, cum sit spiritalis, non potest complere materiam in ratione corporis vegetabilis, neque enim anima ipsa vegetatur; ergo debent esse formæ partiales. Respondeo, animam quidem non vegetari in se, verum ratione ipsius, vt causæ vitalis, vegetari totum hominem: similiter ipsam non esse corporis, verum adhuc complere materiam in ratione corporis physici, quia corpus physicum completum, solum dicit compositum ex materiâ & formâ: cum autem anima sit forma, verè, etiam materiam complet in ratione corporis prædicamentalis.

Secundò alij arguunt: Quia in homine dantur operationes contrariæ, iuxta illud Pauli, *Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem*; ergo debent esse in homine diuersa principia substantialia, ergo & diuersæ formæ. Respondeo Primò, hac obiectione probari duas animas appetentes, non verò formas partiales, quæ non sunt vitales, nec appetitiuæ. Respondeo Secundò, hac obiectione summum probari, potentias ipsas proximas, scilicet appetitiuam, materialem, & volitiuam, esse diuersas; nam ratione illarum potest eadem anima appetere contraria. Tertio respondeo, neque diuersitatem animarum neque potentiarum inde colligi (de quo fusiùs Disputatione III. de Animâ, à nu. 88. dum de potentiarum distinctione egero) potest enim eadem anima ex diuersis apprehensionibus, vel motibus carnis, iam hoc iam illud appetere, etiam si contrarium sit ei quod ratio moralis seu pars superior dicitur.

Quem lapidem non mouerunt nonnulli recentiores, vt has formas partiales inducerent; & mirandum est, inter tot argumenta neque vnum efficax reperiri. Hi ergo Tertio arguunt: Quia caro mortua est vera caro, per eam enim soluitur ieiuniū. Sed quæso hos Auctores, an in iusculo ex carnibus distillato etiam ponant istas formas partiales, quandoquidem etiam per tale iusculum ieiunium frangitur. Quid hi dicent? vel quis eis dixit, Pontifices instituente ieiunium, cogitasse de formis istis partialibus; & propter illas fuisse tam sollicitos, ne eas comedere diebus prohibitis? Quilibet puto prudens relinqueret huic Auctori omnes istas formas, & acciperet sibi materiam primam perdici, cum omnibus illius dispositionibus, & formâ cadaueris, illam habet; neque credo in eâ electione illos erraturos. Respondeo ergo, Ecclesiam non cogitasse de talibus formis, sed prohibuisse carnes, vnde cumque in ratione talium constituantur, propter delectabilitatem accidentium quæ in eis sunt, & vires quas addunt. Ad hoc autem quid formæ partiales?

Quartò arguunt: Quia aliàs sola manus posset dici homo, sicut gutta aquæ dicitur aqua. Primò respondeo, si vnio sit heterogenea, etiam sine istis formulis facillè constare, cur quilibet pars non sit homo. Secundò, etiam si omnes digiti habeant formas omnino similes inter se (pono istas partiales) & fortè similes toti manui, numquid vnus digitus dicitur manus? vel numquid vna pars brachij dicitur brachium? Respondeo ergo, in modo loquendi, ad quem pertinet hoc argumentum, non semper nomen rotius, etiam homogenei, tribui parti cuiuslibet. Sic vnum folium libri, est eiusdem rationis cum omnibus aliis, (& pone, ne quæras diuerticula, omnia esse non scripta) & tamen vnum folium non dicitur liber, nec vna gutta aquæ dicitur mare, nec vna domus ciuitas. Ratio à priori est, quia sunt sæpè nomina, quæ ipsam integram formam rei significant, & talis est vox *homo*, quæ propter eam non tribuitur vulgariter manui, etiam si, physice loquendo, possit dici manus essentialiter esse homo.

Quintò: Quia nisi sint hæ formæ, homo non erit verè mixtum. Sed contrà, quia homo solum dicitur mixtum propter quatuor qualitates, in quibus

quibus conuenit cum elementis; hoc autem habet sine ullis formis partialibus. Imò quandoquidem ipsæ formæ partiales non sunt una forma ignis, altera terræ, &c. non aliter possunt constituere mixtum, nisi quatenus continent has qualitates: hoc autem habet anima, ergo.

- Sexto: Quia grauitas non potest provenire ab animâ, nam hæc est principium motus progressiui, qui est contrarius motui deorsum; nulla autem res potest esse principium motuum oppositorum: sed neque potest illa grauitas à materiâ provenire, quia hæc ex se non grauitat nec leuitat; ergo provenit à formis partialibus. Confirmatur Primò, auctâ materiâ in homine, augetur grauitas, sed non augetur forma rationalis, ergo quia augetur formæ partiales. Confirmatur Secundò, grauitas esset ab animâ, ergo ipsa se interimeret, dum cadens ex turri in ipso aëre extinguitur. Confirmatur Tertiò, si grauitas ab animâ oriretur, cum anima sit perfectior formis brutorum, deberet etiam maiorem grauitatem in se producere; hoc autem est falsum, nam homo non est grauior ceteris animantibus. Neque hoc argumentum cum suis confirmationibus quidquam urget, Primò, quia falsum est, eandem rem non posse esse principium rerum oppositarum; voluntas enim est principium odij & amoris: & licet dentur hæc formæ partiales, certè motus appetitus non sunt ab illis, quia illæ non sunt sensitiuæ; sunt ergo ab animâ, & tamen ab ipsâ etiam sunt motus rationi conformes; ergo ab eadem animâ sunt motus contrarij: benè ergo anima potest esse principium grauitatis, & motus localis. Adde, ipsos, velint nolint, teneri & hæc fieri: nam anima exigit & petit eas formas, & saltem ratione illarum mediare est principium motuum oppositorum. Respondeo ergo, sicut color oritur ex quatuor qualitatibus dispositis, siue ipsæ sint causæ siue conditio, de quo iam non disputo, quia non est ad propositum; ita etiam grauitatem vel consistere in temperamento, vel pendere ab eo vt à conditione, in ordine ad motum deorsum, de quo Disp. IV. de Generatione, à num. 72. Vnde ad primam confirmationem, constat ex augmento materiæ grauitatem ideò augeri, quia ibi etiam augetur temperamentum, à quo pender motus deorsum. Ad Secundam respondeo, non esse inconueniens, si per accidens anima se interimat: nam motu ipso progressiuo currendo, ita potest se defatigare, vt concidat homo mortuus, & tamen ille motus progressiuus proculdubio est ab animâ. Et quidem eadem est difficultas in eius sententiâ: nam anima, quæ est radix earum formarum, est saltem mediare radix grauitatis & mortis. Tertia confirmatio est multo debilior, & quidem ad hominem eam retorqueo: motus progressiuus est ab animâ, ergo anima hominis, quæ est nobilior, erit causâ velocissimi motus, & consequenter homo erit velocissimus omnium animantium, quod est falsissimum. Idem est quoad fortitudinem, & alia quæ à solâ animâ, & non ab istis diminutis formis procedunt, nec tamen in homine sunt in maiori gradu. Multò ergo minùs grauitas erit in summo gradu, quandoquidem ea est imperfectior quam leuitas, vnde potius deberet inferri, esse minorem in homine. Respondeo ergo, eam grauitatem provenire ex illo temperamento;

vnde per accidens se habet, siue hæc siue illa anima ibi sit. sicut in ordine ad motum progressiuum, eadem anima, & cum iisdem tuis istis formis, iam magis grauitat, iam minùs, ex varietate dispositionum; iam velocius potest se mouere, iam tardius.

Vrgebis: Homo cadens è turri, & in aëre suffocatus, eodem modo descendit; ergo ea grauitas non oriebatur ab animâ. Distinguo consequens, immediatè non causatur, transeat; mediare, quatenus causatum est illud temperamentum, quod adhuc tunc durat, nego. Imò & si immediatè causaretur, dici posset tunc succedere formam cadaueris, quæ causat eum motum.

Sed vide hic hos Auctores, qui ita faciunt vim in eo quòd anima istos motus contrarios sibi non causet, & postea asserunt ab animâ peti istas formas, quæ continuò ipsi animæ insidiantur: vnde clarè inferitur contra illos, Ergo anima suam destructionem petit, dum foner in se has formas, quas tamquam molientes insidias debebat domo vel baculo eijcere.

Septimò: Si dispositiones oculi essent ab ipsâ animâ, non posset ab eis determinari ad viuendum, ergo illæ dispositiones sunt à formâ aliâ partiali. Ego non video vnde illud Antecedens probetur. Nōne dispositiones ignis petuntur à formâ ignis? nec enim ibi possunt istæ formulæ manere, etiam in sententiâ aduersariorum, & tamen ab eis determinatur ignis ad calefaciendum, comburendum, &c. Aut quæ est repugnantia, vt eisdem dispositionibus, quas immediatè anima petit, determinetur ad operandum? Imò ideò eas petit vt operetur. Et quidem in tuâ sententiâ saltem mediare tales dispositiones sunt ab animâ, mediantibus istis formis, & tamen determinatur ab illis.

Octauò: Quia anima rationalis non est formaliter forma ossis, ergo debet habere aliam formam. Respondeo, formam ossis, vt constitutam ab animâ, solum esse ea accidentia.

Nonò: Quia omne mouens distinguitur à re motâ, ergo cum homo ambulat, pars mouens debet distinguì à motâ, ergo anima mouens debet distinguì à formâ motâ cum materiâ. O quale argumentum, si ob rationem distinctionis id requiris! Dicas mihi, ipsam animam quis moueat; an alia anima? hoc non dices; ergo ipsa se mouebit. Cur ergo ibi vis dare aliud grabatum, aut currum, qui simul debeat moueri ab animâ? vel numquid materia non potest pati motum ab animâ, sicut illam patitur forma partialis? quid ergo nodum quaris in scirpo?

Hæc sunt horum Auctorum argumenta, quos iam sic breuiter redarguo. Ipsi enim, probantes non manere in mixto formas elementorum, vtuntur hoc argumento: Mixtum est vnum, ergo debet habere vnicam formam à quâ accipiat vnitatem, eam enim non potest à multis accipere. Vide ergo iam argumentum contra ipsos: Homo est vnum per se, ergo debet habere vnicam formam à quâ suam vnitatem accipiat, nec eam poterit accipere simul ab animâ rationali, & à tot parvulis formulis, sicut mixtum eam vnitatem non poterit à multis formis elementorum accipere. Non dico argumentum absolute esse efficax, sed ad hominem clarè ostendit, hos Auctores non discurre consequenter.

SYBSECTIO QVARTA.

Hæ formæ reiiciuntur.

ALIJ è contrario, has formas in viuientibus non dari putant, omnino esse euidens, & coaceruant argumenta, quæ non sunt magni momenti.

85 Primum quod Suarezio, Hurtado, & aliis valde frequens est, desumitur ex eo, quod per tales formas materia prima completur, ergo non potest ulterius compleri per animam. Et confirmatur ex Aristotele, docente, ex duobus entibus in actu non posse fieri vnum per se, sed per formam substantialem partialem materia est in actu, ergo non potest ulterius compleri per animam rationalem aut equinam. Hoc argumentum & mihi olim placuit; verum puto, illud nullum esse: quia facile dicent aduersarij, per eas formas materiam primam aliquo modo substantialiter perfici, non tamen ita vt omnino completur; vnde relinquit locum ulteriori complemento. Quod nullo modo repugnat: nam conceptus naturæ vel substantiæ consistit in eo, quod sit prima radix eorum quæ in tali re reperiuntur, vt dicam Disputatione iv. Metaphysicæ, num. 33. agens de conceptu substantiæ. Sicut autem, iuxta omnium sententiam, non repugnat, istum conceptum primæ radices partialiter inter formam & materiam diuidi, cur etiam repugnabit, illum eundem in duplici formâ, scilicet rationali & illis partialibus, diuidi, & consequenter neutram esse adæquatam complementum naturæ? Neque enim est de conceptu primæ radices, vt sit vnica indiuisibilis.

86 Posses dicere, si illæ formæ partiales præcedunt animam, ipsæ erunt prima radix etiam ipsius animæ, & consequenter anima iam non erit substantia, sed accidens. Adhuc huic obiectioni potest responderi facile, eas formas partiales esse primam radicem, inadæquatam tamen, quia ex illis oritur organizatio & aliæ dispositiones pro animâ, animam autem non radicari in eis formis, quia non sunt causæ, quasi efficientes animæ, neque hæc est passio illarum. Præterea illæ formæ non sunt etiam radices potentiarum & operationum vitalium, sed hæc ab animâ oriuntur: vnde constat, ex eis formis & ex animâ confluere vnam totalem & integram primam radicem, ideoque quamlibet ex illis esse substantiam, partialem tamen, nec omnino completam. Hæc possent probabiliter respondere; verum infra vrgebo adhuc hoc argumentum contra istas formas. Alia argumenta minoris momenti omitto, quia vel petunt principium, vel supponunt quod facile ab aduersariis negabitur.

87 Ego ab hac sententiâ Primò recedo, quia sine vllâ causâ multiplicat ibi formas eas partiales. Nam tota varietas dispositionum, & organizationis potest oriri sufficienter ab ipsâ animâ, quod ostendo euidenter: quia per te ipsâ anima petit immediate ipsam varietatem formarum substantialium, ergo etiam poterit petere per se immediate ipsam varietatem dispositionum, sine vllâ formâ substantiali mediâ. Deinde illæ formæ nihil ibi operantur, ad quid ergo multiplicandæ sunt? Respondent Primò, nos potius multipli-

care entitates, quia post mortem producitur forma cadaueris, quam illi non admittunt. Non possum non hanc solutionem mirari: nos tantum ponimus eam formam siue formas post mortem absente animâ; ipsi eas vel alias æquiuales ponunt & post mortem, & toto tempore quò animal viuit, quomodo ergo multiplico ego magis quam illi? Confirmo, forma illa absente animâ non est otiosa, quia materia non potest esse sine omni formâ substantiali; hoc solum ego doceo, ergo nihil pono otiosum. Hi eas ponunt, quando materia prima completur per animam rationalem, quo tempore omnes illæ ad nullum profusum munus, neque finem necessariæ sunt, nisi tantum vt dormiant, quotisque absente animâ, ipsæ iam incipiant ibi dominari, & domus curam habere.

Hoc argumentum sufficeret, vt probabiliorem multò redderet negatiuam partem: sed adhuc vrgebo Secundò argumentum è nu. 88. & probo, eas formas, siue dentur siue non, non posse esse substantiales, quia substantiæ conceptus non consistit (vt suppono ex Disputatione iv. Metaphysicæ, à num. 4.) in eo, quod sit id quod primò antecedit; nam quantitas & dispositiones sunt priores naturâ quàm forma, & tamen non sunt substantia, imò ex hac parte sunt accidens; consistit ergo conceptus substantiæ in eo quod sit prima radix, non effectiua tantum, sed etiam finalis, vt patet in dispositionibus ad eas formas partiales: illæ enim dispositiones quæ præcedunt, etiam per te dicuntur quasi radicari in eis formis, non quia ab eis effectiue producantur, sed quia per se ordinantur, & introducuntur à naturâ propter eas formas partiales; ergo cum hæc introducuntur à naturâ propter animam rationalem, omnino dicendum est eas in animâ radicari, & consequenter non esse substantiales, sicut non sunt substantiales illæ dispositiones quæ ipsæ formas præcedunt. Neque, vt sint substantiales, sufficit quòd ipsæ petant etiam aliquas dispositiones, non inquam hoc sufficit: nam etiam potentia accidentales (si distinguantur ab animâ) petunt varias dispositiones & organizationem, & tamen non propterea sunt substantia. Tandem neque possunt esse substantia, eò quod efficienter aliqua alia accidentia producant, quia etiam id est commune accidentibus; sunt enim multæ dispositiones accidentales, ex quibus etiam aliæ pululant, sicut ex primis qualitatibus secunda permanant. Non ergo est vllum fundamentum, cur dicantur esse substantiales.

Dices, Quia vniuntur per se, & complent substantialiter. Sed contrâ, quia de hoc est questio, neque potes tu explicare, cur hæc magis vniuntur per se & compleant substantialiter, quàm quantitas, vel aliæ dispositiones ad quas rursus consequuntur aliæ, vt ostensum est. Neque enim licet dicere gratis, hoc est substantia, & illud non, sed debemus assignare disparitatem, hic autem nulla est, vt iam ostendi.

Hinc concludo, Etiam si non repugnet, conceptum primæ radices diuidi inter duas res, quarum vna sit radix aliquarum passionum, alia verò aliarum, vt supra dixi; tunc tamen debere illas duas esse æquæ immediatas radices: nam si vna vel radicatur vel ordinatur per se ad aliam, tunc ea non erit prima radix, & consequenter neque sub-

substantia, sed potius accidentalis dispositio, aut passio, ut ostensum est; & tales etiam esse eas formas partiales, vel aduersarij supponunt. Vnde infero, illos non posse vllā probabili ratione explicare quomodo illæ sint substantiales, & assignare bonam differentiam ab alijs dispositionibus, vel passionibus accidentalibus.

94. Video hic quemdam, qui nondum perfecte conceptum substantiæ discussit, respondere Primo, hoc argumentum esse de solo nomine, scilicet de significatione vocis *substantia*. Sed quis hanc solutionem non mirabitur, cum hic agamus de assignando prædicato aliquo reali communi formæ equinæ & istis partialibus, in quo differant ab albedine, nigredine, quantitate, reliquisque quæ dicuntur accidentia; quomodo ergo de solo nomine hæc est difficultas?

Secundo videtur respondere, se iam illud vocare substantiam, quo habito materia potest existere naturaliter; illud verò accidens, quo habito non potest existere. Verum si postea in Metaphysicâ non inuenit hic Auctor meliorem explanationem, poterit tunc retractare hanc sententiam de formis partialibus, & etiam nunc posset, quando pro nunc non aliam dat solutionem, quam nunc euidenter reicio (pone nunc quantitatem & potentias distingui, quod est independentes ab hac questione) tam non potest materia sine quantitate existere, quam sine formâ lapidis; tam non potest sine potentijs naturaliter, quam sine animâ. Ne verò ibi hareamus, magis repugnat materiam carere omni vicatione, quam formâ substantiâ, imò sine omni vicatione nec diuinitus potest existere; quomodo ergo iam explicabunt hi per hanc suam solutionem, cur hæc potentia, vicatio, quantitas, adde, dispositiones omnes, sint accidentia magis, quam alie formæ? aut quomodo non erunt substantia, quandoquidem nec naturaliter, imò sine aliquibus nec diuinitus existere potest materia. In quâ dependentiâ ipsi constituunt conceptum substantiæ. Secundo contrâ, ergo anima rationalis non est substantia. Probo euidenter: quia sine illâ naturaliter existit materia cum istis formis, tam naturaliter, quam Angelus sine cognitione sui, & homo sine visu; ergo si accidens est illud, quod ita aduenit subiecto, ut sine illo cum his quæ prius habuit, possit naturaliter existere, solæ formæ partiales erunt substantia, cum sine illis nequeat existere materia, etiam si habeat animam; sine hæc verò connaturaliter existit, dummodo habeat eas formas. Tertiò tandem, quia non repugnat, diuinitus vnum subiectum, quod possit existere sine formâ substantiâ naturaliter, tunc autem ratio substantiæ non potest per eam independentiam explicari.

96. Aduerte, hunc Auctorem meum argumentum posuisse sub terminis complementi ultimi, &c. additque *ad ultimum* esse superfluum, quia accidens non complet nec vltimò nec non vltimò. Verum ego non vtor nomine *complementi*, quia per hoc nihil explicatur, sed nomine *primæ radicis*, id est, id propter quod omnia ea in subiecto producantur: cumque hæc formæ sint propter animam, necessariò erunt accidentia, non secus ac alie dispositiones. Ideo dixi in argumento, vix posse conceptum substantiæ seu primæ radicis diuidi in duas formas, si inter se vna sit alteri

subordinata, qualis essent formæ partiales respectu animæ.

SVBSECTIO QVINTA.

Alia sententia circa multitudinem Formarum in materiâ proponitur.

Vltimò tandem posset aliquis dicere, in materiâ dari posse duas formas substantiales inuicem independentes. Dico, *inuicem independentes*; quia si vna per se supponit aliam, non erunt ambæ substantiales, sed illa tantum quæ est prima omnium, iuxta dicta numero præcedenti: debent ergo illæ inter se esse dispartæ, & cum materiâ constituere non vnum compositum præcisè, sed duo incompleta, in quo nulla videtur apparere repugnantia.

Quod si obicias, formas substantiales diuersas exigere etiam diuersas & oppositas dispositiones, ratione quarum formæ ipsæ redduntur impossibiles in eodem subiecto; Respondeo, bunt, non esse necessarium, ut formæ diuersæ peccant oppositas dispositiones: sufficit enim, si dispartas, quæ inuicem non repugnent, quod ex dicendis paulò post amplius constabit. Et quidem de facto duas nonnulli ponunt in ferro accenso. Nam in primis manere ibi formam ferri, ita videtur extra controuersiam, ut dubitare de hoc non liceat: si enim ibi non esset forma ea, à quo postea cessante calore reproduceretur rursus ibi ferrum? Vltèrius, esse etiam formam ignis, videtur manifestum: licet enim multi dicant, ibi solum esse aliquas ignis scintillas in poris ferri inclusas, quæ itupam applicatam comburant, id tamen videtur omnino incredibile, tum quia ferrum est ex se valde densum, & exiguos ac paucos habet poros vbi includi possit ignis; totum autem ferrum interiùs & exterius, & in quacunque parte tangatur, ardet, candet, habet omnia accidentia ignis, quæ habent carbonēs accenti, ergo ferrum ex se toto habet formam ignis. Confirmatur: si ferrum candens solum haberet ignem in poris, quandoquidem habet multo minores & pauciores incomparabiliter, quam habeat carbo accensus, multo minus deberet comburere quam carbo, cuius contrarium experientia docet; ergo non solum habet ignem in poris, sed absolute in totâ materiâ vbi est forma ferri. Imò, quò ferrum est densius, & pauciores habet poros, eò magis comburit, ergo ea vis non illi venit à poris.

Dices, neq; in totâ neque in poris habet ignem, sed solum vehementem calorem, qui propter densitatem ferri sufficit ad introducendam formam ignis. Sed contrâ, ibi experimur tantum calorem ac in igne, splendorem item ac lucem, quæ non oritur à calore, sed solum ab ignis substantiâ: quo ergo fundamento possumus negare, ibi esse ignis substantiam? Confirmo: lux non est qualitas dispositiua, sed quæ oritur à substantiâ luminosâ; at ferrum candens habet lucem, ergo & substantiam luminosam, ergo & ignem. Confirmo vltèrius: in carbonibus accensis, vbi magnus est ignis, nullus negauit vniquam ibi esse verum ignem, etiam si flamma non sit; nec potest tunc dici, ibi esse flammam imperceptibilem, in quâ solâ est ignis, hoc enim est contra Philosophorum

phorum & vulgi totius opinionem. Deinde, recurrere ad istas res impetceptibiles sine euidenti necessitate, est euertere totam Philosophiam. Tertiò, carbones illi sine vllâ flammâ consumuntur & rediguntur in cineres, quomodo ergo illis negabitur verus ignis? Si autem carbones ignem habent, ergo & illum habebit ferrum accensum à fortiori, quia magis illum præ se fert quàm carbo, quantum nos possumus ex ratione & experientia diiudicare.

101 Dices: Ignis non potest esse in materiâ densâ. Sed contrâ, quia fortè (vt nos dicemus infrâ) ignis naturâ suâ est densus, id est, nullo in se admiuens poros extraneo corpore plenos, aut vacuos. Contrâ Secundò, quia puluis tormentarius est valdè densus, & concipit ignem in momento. Imò melius videtur conferendus ignis in materiâ densâ, quia purior est, quàm in rarâ, vbi habet extranea corpora admixta, sibi aliquantulâ saltem contraria. Fateor, valdè probabile esse, ibi verè dari formam ignis simul cum ferro; potest tamen aliunde quis contrarium probare; eò quòd, si ibi esset forma ignis quando est magna pars ferri accensa, si tegatur cineribus, durabit ad tres quatuorve dies, sicut durat in carbonibus tectis: constat autem experientia, citissimè perire ibi & splendorem & calorem, non ergo fuit ibi forma ignis. Imò ferrum accensum vix extrahitur ab igne, & iam nullum habet splendorem, quod non fit in carbonibus.

Secundò, Sicut quia forma ignis est in carbonibus, si noui & noui carbones vel ligna applicantur, fouetur ignis & durat; ita, si ferri malsæ ex calore nimio adhuc fluidæ ferrum aliud applicatur, sine nouo igne deberet foueri ignis, & durare, quod tamen est contra experientiam; signum ergo est, nec in eâ malsâ fuisse ignem, nec in ferro applicato posse eam formam induci, etiam si in carbonibus accensis verè sit. Inde respondetur ad confirmationem, licet enim quoad visum eodè modo appareat ignis in vtroque, ratio tamen aliunde corrigat sensum, vt in multis aliis exemplis contingit.

103 Fortè dices, ignem indigere pabulo, quod quia non habet in ferro, non potest tam diu conseruari quàm in ligno, quod est pabulum ignis. Aduerte Primò, pabulum nihil aliud esse, quàm materiam quæ conuertatur in ignis substantiam, ergo quandoquidem tu dicis, in ferro induci formam ignis sicut in lignum, ferrum erit pabulum illius, non minùs quàm lignum, ergo ex hac parte ipso ferro augebitur ignis. quod si verum esset, nihil gratius his qui in fodinis ferri, argenti, auri laborant, &c. ipsi enim metallis fouerent ignem, sine tot sumptibus in lignis. Secundò respondeo, nisi dicamus ignem naturâ suâ esse fluidum, id est petere breuè durare, & à se perire (quod valdè probabile puto, vt explicem quomodo in fornace calidissimâ sine vilo contrario statim ignis extinguitur, si non noua materia applicetur) non potest aliam ob causam petere pabulum,

104 nisi quia à contrariis, quæ illum debellant, circumdatur. Si enim non habeat contraria, & naturâ suâ durans sit, cur indigebit pabulo vt conseruetur? Ergo non magis indiget pabulo in ferro quàm in ligno. Paret consequentia, quia non habet plura contraria quæ illum circumdant, eò quòd sit in ferro, quàm quòd in ligno, nec quia

fit in ferro est citius corruptibilis; ergo nullum caput speciale magis est in ferro quàm in ligno, cur propter pabulum ibi pereat, hîc vero non. Ex his manent soluta quæ pro contrariâ parte poterant obiici; constat enim, aliis experientiis oppositis sensum esse corrigendum. Cur autem plus ferrum comburat quàm carbo, non potest ad formam ignis reduci, quia etiam eam habet carbo, reducendum ergo ad densitatem materiæ. Solum illud de luce ferri, prout supra vñ arguementum, videtur habere difficultatem. Respondet tamen, illam propriè non esse lucem, sed colorem quasi aureum aliquantulum splendicantem, qui potest oriri ex dispositionibus & primis qualitatibus; vel fortè esse aliquas partes ignis, quæ licet non sint per totum ferrum, totum tamen illuminant; vel tandem etiam aliquam lucem oriri posse ab accidentibus aliquibus.

SVBSECTIO SEXTA.

Quid de Quæstione.

PRIMA CONCLUSIO. Possunt de potentia absolutâ duæ formæ substantiales vniri simul eidem subiecto. Vix enim sufficienter explicatur, quomodo de facto non dentur simul. Quòd si hoc negatur, præcisè id fit, quia non apparet earum necessitas; in ordine autem ad potentiam absolutam, non potest inde id negari. vnde enim duo contradictoria in eâ formarum coexistentia reperientur? Confirmo id vterius: duo contraria diuinitus simul esse possunt; ergo & duæ formæ substantiales, etiam si contrariæ essent, & contrarias exigerent dispositiones; multò ergo melius, si oppositæ non sint, sed disparatæ. Quo casu si quilibet ex iis formis vniretur immediatè materiæ, qualibet constitueret vnum compositum per se inadæquatè distinctum ab alio: nam licet materia esset completa per quamlibet ex illis formis, altera tamen forma non vniretur materiæ vt completæ, quia non vniretur materiæ & formæ; neque tunc resularet ex ente completo & incompleto vnum per se, quia non resularet ex ligno v. g. & formâ ignis aliquod totum, sed ex materiâ ligni & formâ ignis resularet ignis, & ex eadem materiâ & formâ ligni resularet lignum. vnde illa composita fierent ex entibus incompletis, sicut supra dixi de personalitate Verbi diuini terminantis humanitatem. Quo casu illa duo composita solum futura inadæquatè distincta, est certo certius, quia constarent vnica materiâ; quæ cum sit inadæquata essentia compositi, redderet ea composita inadæquatè eadem inter se, non tamen ita vt possent inuicem prædicari vnum de alio, quia compositum substantiale dicit in recto materiam & formam, & sicut non posset dici, *materia & forma ignis est materia & forma ligni*, ita nec posset dici, *lignum est ignis*: essent ergo inadæquatè distincta, non tamen inuicem prædicabilia.

Sed obiicies: Etiam si sola forma sit diuersa specie in homine & equo, tamen absolute dicitur homo diuersæ speciei ab equo; ergo etiam si materia esset tunc in illis duobus eadem numero, quia tamen formæ essent numero distinctæ, absolute deberent ea composita dici totaliter distincta. Negant aliqui consequentiam, eò quòd di-

ueritas specifica prouenit ex inaequalitate, quæ ex quocumque capite resultat; at distinctio numerica prouenit ex distinctione eorum quæ in recto significantur. Sed hæc responsio nulla est, quia possunt esse duæ species diuersæ, omnino tamen æquales, vt in Deo absolute Pater est diuersus specie à Filio, & tamen est illi omnino æqualis; ergo tunc non habet locum ea solutio. Secundo, fallum est, ad diuersitatem specificam non attendi quid significetur in recto: tam enim non potest dici, designando solum hominem, *hoc album differt specie ab hoc calido*, quia rectum vtriusque non differt, quàm non potest dici, *hoc album distinguitur ab hoc calido*, ergo eodem modo ad vtramque propositionem consideratur quid in recto significetur. Ratio à priori, quia (vt alibi) semper in omnibus prædicationibus, vel ad affirmandam identitatem vel negandam, considerandum est quid significetur in recto: & in casu præsentis rem clarius ostendo. Quando in vnâ materiâ sunt duæ formæ substantiales, constituentes lignum & aurum v.g. rogo, potestne dici, *hoc aurum est diuersum in specie ab hoc ligno*, an non? Si potest dici, ergo etiam poterit dici distingui numero, quia implicat, ali qua distingui specie, & non distingui numero, quod non considerant hi Auctores.

109 Si verò non potest dici distingui specie, ergo iam tua doctrina, quòd scilicet diuersitas specifica desumatur ab inaequalitate, & quòd inaequalitas ab vnâ parte solâ proueniat, falsa est, quia hic est vna pars inæqualis, & tamen non potest dici, *hoc aurum est diuersum in specie à ligno*. Obiectioni ergo respondeo, concedendo, absolute posse dici distingui numero, sicut absolute dicitur distingui specie; ad quod sufficit, vnâ partem ex his quæ dicuntur in recto, esse distinctam ab aliâ, sicut absolute dicitur homo distingui à caninâ. quibus verbis non distinctionem adæquatam sed inadæquatam significamus. Et idem est de diuersitate specifica inter hominem & animal, phylicè enim specie inadæquatâ tantum differunt; nec aliud significatur communi modo loquendi. Vnde quando postea additur, *differt adæquate*, vel *distinguitur adæquate*, neganda est consequentia tantum illius vocis *adæquate*.

110

SECUNDA CONCLUSIO. Quod attinet ad potentiam ordinariam, non reperiō efficacem rationem, quâ probetur, repugnare simul materiæ duas formas substantiales non exigentes contrarias dispositiones. Posse autem duas formas substantiales diuersas reperiri sine contrariis dispositionibus, videtur manifestum: nam sicut forma ferri non opponitur calori ferè in summo, vt patet in ferro candenti, nec tamen illum propè summum calorem exigit; item forma ignis, etsi requiratur summum calorem, quia tamen requirit qualitatem aliam, quam quia non inuenit in ferro, non potest in illud introduci, cur non poterit esse alia forma substantialis, media inter formam ignis & ferri, quæ differat à ferro, eò quòd exigit propè summum calorem, quem non exigit ferrum, & vterius conueniret cum ferro in exigentiâ eius qualitatis, quam non exigit forma ignis? Ecce ergo, illa forma non exigeret dispositiones contrarias ferro, sed diuersas & composibiles in eadem materiâ; ergo & ipsæ formæ substantiales composibiles essent in eâ materiâ. Idem est in aquâ feruenti, cuius calor

non destruit substantiam aquæ; cur ergo non possit simul cum eâ formâ aquæ esse alia forma substantialis exigens eum calorem aquæ, quem non exigit forma aquæ, qui tamen non idè sufficeret ad expellendam formam aquæ, vt de facto eam non expellit?

Dicunt aliqui, materiam non posse esse in duplici specie. Sed de hoc est difficultas, cur, sicut potest esse in duplici specie accidentali v.g. albæ & calidæ, vel quantæ, non etiam possit esse in duplici specie substantiali inadæquatâ, iuxta præcedentem doctrinam. certè hæc supponitur, non probatur ea repugnantia.

Nihilominus non est recedendum à communi sententiâ, negante posse materiam naturaliter duas formas substantiales simul recipere. Huius autem ratio non est desumenda ex contrarietate dispositionum, quia hæc euidenter suprà impugnata est, sed ex incapacitate materiæ, ratione suæ virtutis limitatæ, quæ non potest duas formas substantiales, quæ maximam dicunt perfectionem, simul sustinere. Potest autem plures accidentales, quia hæc non requirunt tantam virtutem, vt sustententur, quantum substantiales, quare ad has ex illis non potest argumentum deduci.

Sed contrâ urgebis: Multæ formæ accidentales fortè sunt tam perfectæ, quàm aliqua substantiales ex imperfectioribus, & tamen materia potest simul duas tales accidentales habere; ergo & poterit etiam simul duas substantiales. Respondet tamen, quidquid sit de Antecedenti, negando consequentiam, quia forma substantialis etiâ fortè imperfectior quàm aliqua accidentalis, trahit tamen secum multas alias dispositiones & accidentia, ratione quorum petit in materiâ maiores vires, quàm duæ formæ accidentales. Secundo potest dici, non solum ex perfectione maiori formæ substantialis, sed ex tali essentiâ propriâ illarum prouenire, vt simul duæ substantiales esse non possint, licet possint duæ accidentales etiam perfectiores.

Quòd si roges, vnde cognouerim, materiam habere talem limitationem; Respondeo Primò, ex communi consensu Philosophorum. Secundo, quia nulla est experientia, quæ suadeat materiam habere vel posse habere duas tales formas: vnde non debemus sine fundamento ei virtutem eas simul sustentandi concedere. Neque efficacior mihi iam huius sententiæ probatio occurrit: valeat quantum potest.

SECTIO VII.

Quo influxu indigeant contraria, aut duæ formæ substantiales impossibiles naturaliter, vt diuinitus simul conseruentur.

QVÆSTIONEM hanc non mouissem (res enim est valde clara, & Auctores de veritate illius concordant inter se) nisi casu incidissem in recentiorum quendam, qui in materiâ de Charitate agens suppresso nomine cōtra P. Suarezium, occasione oppositionis peccati cum Charitate, conatur fusè probare, contraria non posse eodem influxu quoad substantiam simul conseruari, sed necessario debere Deum fortiorum influxum adhibere; additque, excepto Suarezio & paucis aliis,

aliis, omnes ita sentire. Vnde infert, si semel concedatur peccatum & gratiam ex naturâ rei inter se pugnare, non posse nec diuinitus coherere: quia non potest Deus peccatum fortiori influxu conferuare. Eius fundamenta inferius conuellam.

SVBSECTIO PRIMA.

Vera sententia.

CONCLUSIO ergo sit vniuersalis: Quodcumque in actione aliquâ miraculosâ Deus non supplet defectum alicuius causæ creatæ, non est opus influxu fortiori, & vt dici solet, supernaturali quoad substantiam, sed solum vt illum influxum conferuet & det quando causæ naturales exigebant, ne ille esset, sed potius carentia illius. In hac Conclusionem conueniunt omnes Philosophi quotquot vidi (excepto hoc contra quem iam ago) tam in manuscriptis quam in impressis: item & Theologi, qui agentes, an accidentia in Eucharistiâ conferuentur à Deo fortiori influxu quam antea, non aliam reddunt rationem, quam quia Deus supplet concursum materiæ. Vnde P. Lessius, qui cum concursu materiale negat, eo ipso dicit eodem concursu quo antea illa conferuari, effectum quoad modum præcisè supernaturalem. Vnde valde miror, hos Auctores pauculis tantum tribuisse nostram sententiam.

In hac Conclusionem includitur alia particularis, scilicet, contraria, quando simul conferuantur, eodem influxu quoad substantiam à Deo conferuari, quo quando sola: nam per hoc, quod simul Deus cum frigore conferuet calorem, nulla causa creata caloris perit, cuius Deus influxum teneatur supplere. Iam ergo simul vtramque Conclusionem, & vniuersalem & particularem, proba hac vna ratione euidenti. Et ne confundamur, oportet aduertere, nos hic posse loqui vel de concursu in actu primo, vel de concursu actuali sicut in actu secundo: deinde, vel in sententiâ, actum hunc secundum distinguente ab ipso effectu, quam ego verissimam esse alibi ostendi; vel in sententiâ, eum identificantem cum effectu ipso, vt eum identifiât Auctor quem impugno. Hoc posito, prius agam de concursu in actu primo: in quo admitto libentissimè huic Auctori, non sufficere eandem virtutem in causâ ad conferuandum frigus præsentem calore, quæ sufficeret in absentia; licet non sufficiunt eadem vires ad trahendum pondus resistente altero, quæ sufficerent nullo resistente. Et si hoc solum voluisset hic Auctor, essemus contenti. Ratio huius est manifesta, quia præsentem contrariis duo facit causa; & effectum producere, quod antea præstabat; & resistere contrario, quod antea non præstabat, & ratione huius requirit nouas vires. Vnde fit, vt causæ creatæ impediatur contrariis aduenientibus. Hæc autem ratio non probat de ipsâ actione: illâ enim manente, cum sit, vt dicemus, adæquata & actualis conferuatio, debet etiam manere effectus; actio enim non resistit contrario, sed causa illius. Vnde ratio facta probat tantum præcisè, causam debere vel cessare ab actione, quia amplius non potest, vt faciunt causæ secundæ; vel si nolit cessare, debere resistere etiam contrario, quod facit Deus, non quidem dando fortio-

actionem, sed vtendo suâ potentiâ supernaturali, vt teneat antiquam, non annuendo exigentiæ eius contrarij, & in hoc sensu infringendo leges illius. Et hoc est totum mysterium huius conferuationis; & fortè Auctor, etsi videatur de actuali concursu locutus, solum cogitabat de hoc in actu primo.

Si verò de concursu in actu secundo sermo sit, in sententiâ eum identificantem realiter cum effectu, tam est certum posse manere effectum cum eodem concursu quo antea, vt dubitare non liceat. Si enim effectus & concursus in actu secundo est, ergo, manente eodem concursu, manebit idem effectus; quia, quæ sunt eadem realiter, non possunt nec diuinitus separari. Vnde cum hic Auctor concursum in actu secundo non distinguat, magnâ est consideratione dignum, eum fecisse argumenta statim ponenda, ad probandum concursus fortioris maiorem necessitatem: quæ omnia in actuali concursu præcisè habent vim. vbi planè implicat maior fortitudo, quia nihil est seipso fortius.

In sententiâ autem nostra, eum concursum distinguente, etiam clarissimè ostenditur intentum: nam effectus ille prius sufficienter conferuabatur influxu A. v. g. ergo & postea. Probo euidenter: quia non est facta entitas illius grauior aut perfectior, vt indigeat iam fortiori concursu, sed in se omnino eadem manet; ergo si duret idem concursus, eam etiam conferuabit: sicut si duret eadem cognitio quæ antea, repugnat, vt si antea erat adæquata obiecto, iam non sit, nisi ipsum obiectum sit iam in se aliud. Posse autem eundem concursum durare, patet: quia nulla causa, à quâ ille concursus procedebat, ablata est; nam calor antea solum conferuabatur à Deo & à materiâ primâ, vel si vis cum his Auctoribus, etiam inadæquate à se ipso: at per aduentum frigoris nulla ex his causis ablata est, vt ex se patet, ergo, &c.

Respondebis fortè Primò, iam esse aliqua contraria, quæ trahunt quasi deorsum calorem; Vnde non potest conferuari, nisi maiori conatu quam antea: vis enim, quæ nullo trahente sufficit vt manu teneam baculum, non sufficit, si quis vi eum mihi velit rapere. Sed contrâ euidenter, quia frigus contrarium superueniens nihil aliud efficit, quam petere, ne ibi sit calor: non enim ipsum erat causa conferuans calorem, nec ex aduentu illius aliqua causa perit; ergo si Deus, non obstante illâ petitione nolit cessare, sed retinere eandem actionem, proculdubio retinebit per illam ipsum effectum. Et hoc ipsum probo, retorquendo exemplum allatum: nam si quis eandem compressionem manus retineat quam antea, etiam si totus mundus in contrariū conetur, non ei extrahent ex manu pomum v. g. quia hoc durante eâ compressione exire non potest è manu; ergo si duret actio quæ conferuabatur prius calor, quantumuis totus mundus resistat, durabit calor, quia hic adæquate ponitur extra causas per eam actionem. Fateor, aduentum contrariorum efficere, vt Deus miraculosam habeat voluntatem circa conferuationem eius actionis, vt dixi supra: verum vt ipsa actio fortior sit, hoc non facit, sicut in exemplo posito vis trahentium facit, vt ego specialiter debeam vel tenere manum, nec aperire, etiam si alij con-

tur, quâ speciali voluntate non fuit opus antea, quando nullus me trudebat. Nec vllus dicet, quando ego impellor à puero v. g. & nolo illi cedere, quod tunc diuersa vbicatio aut per diuersam actionem à me producat: maneo enim immotus, & per volitionem meam resistendi illi resisto, supposita meâ potentia resistitiuâ. Quod si in me aliquid præuium requiritur, quia fortè voluntas mea debet aliquid ad extra operari, in Deo tamen id non habet locum: ipso enim nolente cessare à productione, etiamsi id petant contraria, non tamen cogetur cessare; nec necessum est, vt prius aliquid producat, multò minus vt actionem ipsam in se immutet. Et, vt dixi in primâ parte responsionis, arguit hoc maiores vires in causâ, non verò in effectu ipso positiuo aut actione illius.

Respondebis Secundo, actionem eandem in vnâ circumstantiâ esse sufficientem, in aliâ verò non pro eodem effectu. Sed contra, quia hoc planè improbabiler dicitur: cum enim actio sit actualis productio, non potest esse indifferens, vt producat & non producat effectum. Sed eo ipso quod existat, necessariò producit; illæ autem circumstantiæ poterant quidem petere ne existat ea actio, at si ea semel existat, non potest exigere ne sit adæquata, vt per se patet, quia id habet ex naturâ suâ; & effectus, vt dixi, non est in se factus nobilior aut diuersus. Videamus iam quid hi afferant, inde enim roborabitur amplius nostra sententia.

SUBSECTIO SECUNDA.

Opposita argumenta soluta.

PRIMO ergo dicunt: Si calor non debeat tunc conservari fortiori influxu, ergo non conservatur supernaturaliter, sed naturalissimè, quod est contra suppositum. Si dicas, etiam conservari supernaturaliter quoad modum, quatenus eius conservatio est contra exigentiam frigoris, tunc insurgunt: Calor non curat quid petat frigus, vel quid non, aut è contrario; alioquin cum corpus frigidissimum & magnum applicatur exiguo igni, conservatio illius frigoris erit supernaturalis, quia est contra exigentiam caloris introducendi. Secundo insurgunt: Quia inde sequeretur, vnum corpus non habere maiores vires agendi aut resistendi, quàm aliud, sed totum id in Dei voluntates reuocandum. Si enim Deus æqualiter pergat conservando contrarium, æqualiter omnia resistent vel agent.

Hoc argumentum nullum planè est. Et quidem patitur infinitas instantias: nam restitutio visus cæco in omnium sententiâ potest fieri eodem influxu, quo antea cōseruabatur visus, & tamen est supernaturalis quoad modum. Item materia prima potest in aduersariorum sententiâ diuinitus conservari eodem influxu sine formâ, & tamen miraculosè conservaretur. Et homini potest Deus dare duo vbi per eandem actionem quoad substantiam, quâ si tantum haberet quodlibet ex illis; & essentias sine passionibus, eodem modo potest conservare. Ergo conservatio miraculosa non petit actionem quoad substantiam supernaturalem. Replicæ autem superius factæ non vrgent: quia licet calor non curet quid fri-

gus petat, Deus tamen, qui est auctor naturalis, curat quid petat frigus; & quia hoc naturâ suâ expellit calorem, Deus eius exigentiæ se accommodans vt auctor naturalis, cessat à caloris conservatione. Quod si non faciat, facit miraculum contra exigentiam frigoris. Quid hoc clarius esse potest? Adde, posse dici etiam facere contra exigentiam ipsius caloris: sicut si produceret animam in corpore nondum preparato, sine dubio id facere posset eadem actione quoad substantiam, esset tamen contra exigentiam ipsius animæ, quæ petit ex suâ essentiâ, non produci nisi præuiis dispositionibus. Ita calor non petit produci nisi destruendum sit frigus: quod si non fiat, sit contra exigentiam caloris.

Quod de corpore valde frigido applicato leui igni affertur, minùs viget: non enim calor producendus cras, petit ne hodie sit frigus, id enim solum exigit calorem iam productum, in passo, & quidem prius naturâ quàm expellatur frigus; dixi enim alibi, priorem esse naturâ generationem corruptione.

Secundum absurdum illatum eadem facilitate reicitur: nego enim, sequi ex hac sententiâ magis quàm ex oppositâ, vnum agens non esse potentius alio. Dico enim, illud esse potentius, quod congregiens cum alio habet vim producendi plures gradus in altero, quàm hoc in illo: posita autem hac vi quæ est intrinseca, naturaliter sequitur destructio plurium graduum ex præcedentibus in passo debiliore, quia Deus ad fortorem huius actionem tenetur destruere plura, modo paulò antè dicto.

Malè autem opinantur hi, conservationem præcedentium graduum esse antecedentem ad actionem, & eam à solâ Dei voluntate pendere. Vtrumque enim falsum est: nam, vt dixi, prior naturâ est generatio corruptione. Deinde, ea corruptio fit iuxta debitum naturæ, licet immediate efficienter adæquate fiat à Deo suspendente actionem.

Dixi verò, eandem esse difficultatem in aduersâ sententiâ. Nam siue forma egeat maiori influxu, siue non (cum ipsi admittant, illum maiorem influxum posse à Deo diuinitus saltem præstari) tenentur semper dicere, ex Dei voluntate provenire, quod ea forma corrupta fuerit, quia noluit adhibere maiorem conatum prout poterat. Hoc ergo quod illi dicent de maiori conatu, dico ego de conservatione antiqui. Sumus ergo planè, quoad hoc, in eadem nauî, imò & tabulâ.

Adde, quod ad præsentiam ignis fortioris non possit frigus conservari cum antiquo influxu (vt ipsi dicunt) reuocandum etiam esse planè in exigentiam caloris potentis vehementer absentiam frigoris. Sicut ergo id reducant in naturam caloris, potentis ne sufficiat antiquus concursus; ita ego id reduco in naturam, petentem non quidem ne antiquus concursus sufficiat, quia hoc (vt dixi supra) repugnat, sed petentem ne maneat antiquus, & sic tandem, vt pereat ipsum frigus. Vides nos iterum in eadem tabulâ de exigentiâ ex parte caloris agentis aut intrantis, de quo iam non curo.

Hinc soluantur ceteræ obiectiones, quas Auctor ponit, similes secundæ, quod scilicet tam facile possit frigus produci in passo habente calorem,

lorem, quam in non habente, si in eodem vtraque actione fit. Respondetur, negando sequentiam, quia calor passivus resistit formaliter, quod siue frigus eadem siue diversâ actione producendum sit, eodem modo ab omnibus debet defendi.

Tertia: Quod si cacabus vacuus valde calidus ab igne repleatur repente aquâ frigidissimâ, deberet retinere calorem cum frigore, quia est ibi causa conservans utrumque accidens. Verum hæc obiectio est iam in præcedentibus soluta, estque vtrique parti communis: independenter enim ab hac questione de influxu eodem vel maiori, videndum est, quod sit agens fortius in eo casu, an aqua, an ignis. Si aqua, producat frigus, & tunc ob repugnantiam cessabit causa à conservatione caloris: si verò ignis sit potentior, conservabit calorem, & sic impeditur frigoris productionem. Nec ad hoc video quid iuvet cacabus aut olla.

Dices: Sed quod esset incommodum, si simul esset calor & frigus, ut propterea debeat Deus unum in præsentia alterius destruere? Verum retorqueo argumentum: Si nullum est inconueniens, dicat mihi, cur unum non potest

cum antiquo influxu conservari præsentem altero?

Respondebis: Quia id habet ex naturâ suâ. Idem ego dico: quia ex naturâ suâ petit ne alterum sit, idem Deus naturali exigentiâ satisfaciens id expellit. Similiter, quod inconueniens esset, si Deus per duas actiones naturales, quas successivè habere possum, daret mihi simul vibrationem hic & in spatio vicino? & quod est, cur acquisitâ unâ, debeo alteram amittere? Certè nisi in limitatam virtutem subiecti & exigentiam tantum unius vibrationis non poteris id refundere. Hoc autem ipsum rectè applicatur puncto præsentis.

Tandem obiicies: Ergo non difficilius conservantur frigus & calor ut octo in eodem subiecto, quam albedo & dulcedo, quia illa duo conservantur actione quoad substantiam naturali sicut hæc. Verum ista obiectio iam est soluta. nam licet quoad substantiam non sit diversitas in actione, est tamen quoad modum, iuxta paulò antè dicta. Cetera, quæ occasione huius difficultatis de oppositione gratiæ & peccati tanguntur, alibi discutientur Deo dante.

DISPUTATIO QUARTA.

De unione Materiae & Formae.

SECTIO I.

An unio distinguatur ab utroque extremo.

SUBSECTIO PRIMA.

Unio distinguitur ab utroque extremo.

nto dicitur nexus ille, quo ex duabus rebus, v. g. ex materiâ & formâ, resultat unum compositum, homo, leo, &c. & de hac inquirimus in præsentia, utrum sit entitas distincta ab utroque extremo, scilicet ab animâ & corpore. Sed prius advertite, questionem hanc solum esse inter ea extrema, quæ separari possunt mutuo saltem de potentiâ absolutâ: nam quando aliqua forma ita est connexa cum materiâ, vel cum alio subiecto, ut nec de potentiâ absolutâ possit esse sine illo, indubitatum videtur uniri cum illo per se ipsam sine nexu intermedio.

Gregorius cum Nominalibus reliquis apud Hurtadum Disputatione 5. §. 6. & plures Thomistæ negant distinctionem unionis à materiâ & formâ, dicuntque, formam esse unitam materiæ, nihil aliud esse quam formam prout in materiâ. Contraria tamen sententia est tenenda cum P. Suarezio supra sectione 6. Vasquez Tomo 1. in 3. Partem, disput. 19. num. 23. & disput. 13. cap. 3. & Hurtado supra §. 5. & recentioribus communiter, quæ hac evidenti ratione suadetur. Quando duæ res inuicem possunt separari saltem de potentiâ absolutâ, evidens est, eas esse distinctas, quia nihil potest à se ipso separari: at

possunt esse realiter materia & forma substantialis in rerum naturâ, & tamen non inter se uniri; ergo hoc quod est esse unitas, aliquid est realiter ab illis distinctum. Maior & consequentia sunt evidentes. Minor probatur, quia de facto modò existit in rerum naturâ materia prima D. Petri, & eius anima, & tamen de facto non sunt unitæ, alioquin constituerent hominem; ergo hoc quod est illas esse unitas, potest separari ab illis. Idem est de materiâ & formis materialibus, quas diximus Disputatione 111. Sectione 4. posse saltem de potentiâ absolutâ conservari sine unione ad materiam, nihil autem nec diuinitus potest separari ab eo, à quo non distinguitur. Respondetis Primò, hoc quod est materiam esse unitam formæ, non distingui ab utraque simul sumptâ. Sed contrâ, quia si per *simul sumptâ* intelligas simul existentes, falsum est, non distingui unionem ab utraque etiam simul sumptâ: nam, ut dictum est, modò simul existunt in rerum naturâ & materia D. Petri & eius anima sine illâ unione, ergo. Si verò per *simul sumptâ* intelligas idem ac unitas, de hoc est argumentum; fateor enim, unionem non distingui ab utraque parte ut unitatè; verum utramque esse unitatè, distinguitur ab utriusque entitate, siquidem potest ab illâ separari. Respondetis Secundò, unionem materiæ & formæ non distingui à materiâ prout in formâ, & à formâ prout in materiâ. Sed contrâ, quia *prout in materiâ* aliquid est distinctum ab ipsâ materiâ & formâ secundum se, nam utraque potest esse in rerum naturâ, & una non prout in aliâ, ergo & unio, quæ consistit in illo modo essendi, *prout in materiâ*, erit distincta ab ipsâ materiâ & formâ. Quia verò hic iam incipimus probare distinctionem modorum contra Nominales, & nonnullos parcos Philosophos recentes, velim

- 5 vt hoc aduertat (ne necessum sit in similibus questionibus id repetere) tales Auctores argumenti facti vi oppressos, ne cogantur admittere nouam entitatem, quam nos contendimus probare. recurrere ad nouas phrasas, v.g. in argumento facto: Vnio est aliquid separabile ab vtroque extremo, ergo est aliquid distinctum. Respondent, id consistere in eo, quod vtrumque extremum sit simul. Vrgentur: Esse simul, est aliquid ab vtroque separabile, quid ergo illud est? Respondent, Forma prout in materia. Rogorursus, Quid hoc? Respondent, formam in formare materiam; & sic toties nouis terminis & vocibus respondent, quousque iterum redeant ad priores terminos, & sic semper in circulo versantur: quid autem velint dicere, ego sanè numquam potui percipere, dubito an facile ab aliquo
- 6 percipi possit. Ergo astutè contra tales hoc modo oportet argumentari, vt omnia illa nomina, vel phrasas, quibus deludunt, simul accipias (ne relinquas illis locum ab vno ad aliud perpetuò saltandi) & de illis simul ita acceptis, roges, an omnia illa significant ex parte obiecti entitatem aliquam realem, an non. Si significant, habes intentum, quia illa est modus quem tu intendis. Si dicant, nihil ex parte obiecti reale per ea nomina & phrasas significari, ergo debent fateri, se finxisse, vel quæsiuissè in Calepino aut Nizolio ea omnia ferè synonyma & phrasas illas ad significandum nihil, & eludendam veritatem Philosophicam, quæ non consistit in multiplicitate verborum. Quod adeò verum puto, vt si ab aduersariis vel hæc sola ratio sedato animo & ad veritatem recipiendam parato consideraretur, ex hoc solo capite suæ opinionis falsitatem aduerterent. Id aliquantulum clariùs infra constabit agendo de Actione, de Vbi, Duratione, &c.
- 7 Secundò argui potest, ad probandam eam distinctionem vnionis: Quia in generatione hominis datur propria & rigorosa actio generatiua, ergo aliquid per illam producitur: non materia, neque forma rationalis, quia hæc producuntur per creationem, & sæpè iam supponuntur producta, vt contingit in resurrectione mortuorum; ergo debet produci vnio vtriusque partis, ergo hæc est distincta ab vtraque parte. Arbitror, hoc argumentum non esse distinctum à præcedenti, quia in tantum dicimus in generatione hominis dari veram actionem distinctam ab actione materiæ & formæ, in quantum datur ibi aliquid de nouo realiter distinctum à partibus, scilicet eas esse vnitas inter se, quod potest separari realiter ab illis. Nam si semel negetur id esse quid distinctum, sine nouo absurdo negabitur actio distincta à productione materiæ & formæ, & eodem modo respondebunt aduersarij, eam generationem terminari ad formam prout in materia, &c. sicut supra dicebant, dum vrgeretur quid esset eas esse vnitas. Solùm ergo erit vnio, sed satis efficax pro hac sententiæ fundamentum ex separabilitate desumptum.
- 8 Aduerte, argumento à nobis facto probari, distinctionem vnionis à partibus esse realem; quia, quæ realiter separantur, realiter distinguuntur. Quod aduerto, ne quis censeat, per solam distinctionem virtuales posse intelligi hanc separationem vnionis à partibus, tum quia in creatis non datur distinctio virtualis in ordine ad duo præ-

dicata contradictoria, vt ostendi Disputatione v. Logica, Sectione 2. tum quia, etiam daretur ea distinctio virtualis in ordine ad aliqua prædicata contradictoria, qualia sunt cognosci & non cognosci, videri & non videri; nullus tamen dixit eam dari in ordine ad existendum & non existendum in rerum naturâ, secundum diuersas formalitates, quia neque in diuinis quoad hoc talis distinctio concedi potest, etiam si ibi sit in ordine ad alia prædicata. Ratio verò est, quia vnum posse ab alio separari realiter, est euidentius indicium distinctionis realis.

Aduerte Secundò, etiam hæc distinctio, vt ostensum est, in re sit realis, nec minor quàm inter Petrum & Paulum, non tamen dici absolute realem, sed modalem, quia vnio est modus partium, pendens essentialiter in esse & conseruari ab ipsius partibus, vt statim dicemus, illa autem distinctio vocatur modalis ab vno extremo, qui est modus.

Hinc infero Primò, ob eandem rationem distinguendam esse vnionem humanitatis Christi cum Verbo diuino ab vtroque extremo: quia vtrumque posse esse simul, & tamen vnum non esse alteri vnium, vt contingeret, casu quo Deus non assumpsisset eam humanitatem. Imò fortè hic res est clarior quàm in humanis, quia non potest recurri ibi ad præsentiam localem, hanc enim Deus necessariò habet cum omni humanitate, & tamen illi non vnitur; neque ad dispositiones physicas, tum quia nullæ sunt à quibus pendeat Verbi vnio, tum quia nullæ sunt ex quibus ea vnio necessariò inferatur.

Infero Secundò, vnionem non solùm distinctam esse à materiæ & animæ rationali, sed etiam ab actione quæ vtraque producitur: quia potest manere materia & forma cum eâ actione, & tamen non vnita, ergo.

SUBSECTIO SECUNDA.

Vnio distinguitur à præsentia locali & dispositionibus.

NON defuere alijs, nimium auidi omnes negandi modos, qui, pressi argumentis supra factis, dixere vnionem quidem distinguere ab vtroque extremo, eam tamen consistere in dispositionibus, & approximatione formæ ad materiam; neque esse necessariū vllum alium modum vnionis superadditum. Ego in his Auctoribus non possum satis mirari, quod cum omnes modos distinctos negent, quando in vno loco premuntur argumento supra facto, tunc recurrant ad materiam aliam, quasi in eâ modum distinctum admitterent. Sic iam hic oppressi dicunt, vnionem esse quidem distinctam ab vtroque: id autem declaratantes, dicunt vterius, id distinctum esse intimam præsentiam localem: quando verò ad præsentiam localem venitur, dicunt etiam illam nihil esse distinctum: quando rursus inquirunt quid sit distinctum, quod addit duplex præsentia localis, casu quo corpus duobus in locis ponatur, dicunt esse duplicem actionem Dei; nec, nisi res per duplicem actionem producat, putant repugnare eam poni in duobus locis: rogari verò tandem quid sit actio illa duplex Dei, dicunt nihil esse à Deo & effectum distinctum. Videas ergo vel

vel hinc euidenter huius sententiæ falsitatem, quæ in vno casu affirmat quod postea negat, & semper ab vniis in alias latebras confugit, nihil tandem fixum, cui inniti possimus, assignans.

13 Sit ergo Prima impugnatio huius sententiæ: Illa præsentia localis, in qua dicis consistere vniōnem, nihil est in tua sententiā distinctum, ergo malè hic explicas illud distinctum per eam præsentiam. Secundò: Quia præsentia localis mutatur, quoties homo mouetur, etiam si anima maneat intra corpus, de quo fusiùs infra: quis autem dicit, vniōnem substantialem tunc mutari? Quoad alias verò dispositiones idem probo euidenter, quia mors hominis est corruptio substantialis, vt ipsi fatentur, ergo aliquid substantiale perit: atqui in hac sententiā, quam impugno, nihil substantiale perit, ergo non est corruptio substantialis. Probo euidenter consequentiam, quia actio & corruptio dicuntur substantiales à termino substantiali producto aut destructo, ergo si nullus terminus substantialis perit, aut produci-
14 tur, non potest actio substantialis esse. Probo autem Minorem euidenter; quia homo dicit animam, materiam, & vniōnem, & nihil ampliùs: atqui anima & materia, quæ solæ sunt substantia, non corrumpuntur, dispositiones autem, quæ sunt vniō, & solæ corrumpuntur, non sunt substantia; ergo nihil substantiale corrumpitur.

Respondetis forè Primò, vniōnem etiam esse substantiam, quia non in solis dispositionibus consistit, sed in illis & in materiā & formā. Sed contrà, quia hæc responsio non est ad rem: nam vniō, quæ parte est idem cum materiā & formā, etiam si sit substantia, non tamen vllò modo corrumpitur, ergo vt aliquid substantiale corrumpatur, parum iuuat, materiam & formam esse inadu-
15 quatas vniōnes.

Respondetis Secundò, in eo casu corrumpi hominem qui est substantia, corrumpitur enim totum compositum. Sed contrà euidenter, quia homo in tua sententiā duo dicit, vnum quod est substantia, scilicet partes materiam & formam; aliud verò, quod est accidens, scilicet dispositio-
16 nes: homo secundum illud primum non perit, sed solum secundum dispositiones, quæ non sunt substantia; ergo non perit aliquid substantiale, sed solum accidentale.

Respondetis Terriò: Non solum pereunt dispositiones, sed etiam ipse homo, seu ipsum totum. Sed contrà, quia licet dicatur etiam homo periisse, re tamen verà hominem periisse non est aliud quàm vnum aliquid, quod essentialiter includebat homo, periisse, & inde denominari ipsum hominem periisse: debent enim hi Auctores, & quotquot nolunt terminis rem confundere, distinguere in similibus casibus terminum, qui propriè & formaliter perit, & terminum denominatiuum. Denominatiuus terminus est ipsum totum, formalis verò est pars illa, aut illud aliquid essentialiter requisitum, quod propriè perit, & ex quo dicitur etiam totum ipsum periisse. sic
17 dum dicitur periisse album, non dicitur periisse totum quod album dicebat, sed aliquid, albedo scilicet, aut vniō. Iam ergo hinc sic argumentor: Terminus formalis, qui solus in hoc casu perit, est vniō seu dispositiones quæ sunt accidentales, ergo solum fuit destructio accidentalis. Probo euidenter, quia actio denominatur à termino for-

mali, alias productio gratiæ in animā, quia habet pro termino totali gratum in quo includitur substantia rationalis, deberet esse actio substantialis, quod à nemine conceditur.

Secundò sic argumentor: Ex hac sententiā sequitur euidenter, hominem non esse totum substantiale & per se, eò quod in suo conceptu essentiali includit formaliter accidentia. Respondent hi, totum dici substantiale à partibus, non ab vniōne. Sed hæc solutio Primò euidenter reici-
17 tur, quia tam essentialiter est toti vniō, quàm partes, nec est in hoc excogitabilis differentia, imò totum denominatur generatum non à partibus, sed ab vniōne; ergo etiam debet dici accidentale ab ipsa vniōne. Ratio est, quia totum vt totum constituitur per vniōnem, vnde eodem modo, quo est vniō, denominatur totum. Sic licet lapides sint substantia, & illi soli sint partes in aeruo ipso-
18 rum, non tamen dicitur totum illud substantiale, & per se, sed per accedens; quia vniō est per accedens, licet partes sint aliquid substantiale) quia vniō est aliquid accidentale.

Dices, vnum lapidem non dicere ordinem per se ad alium, sicut dicit materia ad formam, & hæc ad materiam, vt ad se mutuò perficiantur. Sed
19 contrà euidenter, quia quidquid sit de capacitate ad se perficiendum, certè actu non se perficiunt, nisi accidentaliter mediis accidentibus; ergo actu non constituunt nisi totum per accedens. Imò est repugnantia in terminis, dum dicis, habere capacitatem ad vniōnem per se, & perfectionem per se, nam hæc capacitas est ad perfectionem actua-
20 lem; ergo cum perfectio actualis sint ipsa accidentia sola, non potest esse capacitas ad vniōnem per se, sed ad vniōnem per accedens, & eodem modo ad informationem etiam per accedens. Secundò solutionem impugno: quia rogo, Vnde infers, calorem non esse partem hominis, quandoquidem tam sine eo non potest per te esse homo, quàm sine animā? vel da mihi vnam definitionem partis, quæ conueniat materiæ & formæ, non verò calori. Cum enim calor sit entitas ab-
21 soluta, est etiam pars; nos enim vniōnem idèò non dicimus partem, quia est essentialiter actualis nexus: at hoc non habet calor, neque aliæ dispositiones secundum se, ergo tam erunt partes, quàm ipsa materia; & consequenter, etiam si à solis partibus denominatio substantialis desumatur, non erit homo dicendus ens substantiale, quia includit accidentia, sed accidentale, sicut album non est totum substantiale, etiam si includat vnam partem substantialem.

Vrgetur hoc argumentum ex communi Philosophorū consensu: omnes enim dicunt, dispositiones esse extra essentiam rei, vnde semper est receptum principium inter omnes, solum naturaliter eas requiri; diuinitus verò posse esse totum substantiale sine dispositionibus, & has posse esse sine toto; ergo illæ non sunt vllò modo aliquid constituens essentiam compositi.

Verùm ne isti dicant, se non curare quid alij Philosophi docuerint, sic à ratione argumentor, ostendendo benè id à Philosophis doctum: Quia potest Deus diuinitus B. Petri corpus v.g. disponere omnibus accidentibus necessariis ad vitam, nec tamen idèò anima erit vnita ei corpori, sed poterit ipsa manere in calo.

nus consequenter discurre, dum vniōem ab extremis distinguunt: admissis enim (inquiunt) iis connotatis, nullatenus necessaria est vniō distincta. Vt autem acutius hunc consequentiæ defectum notarent, non nominarunt P. Suarezium, qui primus & connotata & vniōem distinctam illustrauit, sed recentiores alios qui P. Suarezium in vtroque puncto sequuntur. Sed iam eorum argumentum videamus. Si enim (aiunt) admittunt hi Connotantes denominationem intrinsecam nouam sine entitate nouā intrinsecā, cur non etiam admittent in materiā & formā denominationem intrinsecam *etiam*, sine entitate intrinsecā vniōis superadditā? Quod argumentum tam clarum putant, vt nec verbum possit ei à Connotantibus responderi. Ego quidem longè sum ab his connotatis, quæ non parum horreo, vt dixi supra, & impugnata à me sunt ea Disputat. xii. Logica, à num. 34. valde tamen miror hic eorum Auctores de consequentiā notatos. Putarem non benè à consore comprehensam illorum sententiam, & in quo à nobis differant. Omnes ergo Connotantes semper hoc meritò statuunt, non posse in rerum naturā nouam dari denominationem realem sine nouā entitate reali, neque posse intelligi aliquam denominationem realem separabilem ab aliquo, nisi sit aliqua entitas realis ab eo separabilis: in quo illi & nos Non-connotantes conuenimus. Differunt verò illi à nobis, quod ipsi docent, adueniente entitate aliquā quæ sit purus terminus, & non pars denominationis, posse resultare de nouo eam denominationem: vnde illi vocant denominationem adæquatè intrinsecam, quam nos partim intrinsecam & extrinsecam parum dicimus. Hæc est tota inter eos & nos differentia: quæ quàm sit per accidens ad difficultatem præsentem de distinctione vniōis, quis non videat? Nos enim probamus vniōis distinctionem ex eo, quod nulla est entitas, neque intrinseca neque extrinseca, à quā denominatio vniū provenire possit, si modum distinctum vniōis excludamus; vnde illum ponendum, clarè inferimus. Iam autem, quomodo, etiam si omnia connotata admittantur, poterit vniōis distinctio negari, quandoquidem neque intrinsecum neque extrinsecum vllum est connotatum, à quo ea denominatio, qualiscumque sit, provenire possit.

Sed videamus quid adhuc urgeant aduersarij. Primò ergo replicant: Quia Connotantes in Deo admittunt nouam denominationem *volentis liberi*, etiam sine vllò connotato extrinseco; ergo eodem modo possent hic admittere nouam denominationem vniū sine vllò connotato. Melius iam & clariùs obijcietur his ipsi inconsequentia in hac replicā. Ipsi enim admittunt passim in Deo tales denominationes extrinsecas, v. g. potentis producere possibilitatem & ea cognoscens, &c. quæ in esse entitatis potuerunt manere, etiam si creatura non essent posibles, & posita possibilitate, quæ de facto nihil prius est, sine mutatione Dei potuerunt resultare: ergo si ex eo, quod in Deo Suarez & Connotantes nouas denominationes intrinsecas admittant sine nouā entitate intrinsecā & extrinsecā, eos ita acriter redarguunt inconsequentia, quia postea vniōem distinguunt; quomodo se ipsos ob eandem culpam non arguunt? Aduerte, Connotantes ad-

mittere, denominationem intrinsecam Deo posse conuenire sine vllā entitate nouā intrinsecā aut extrinsecā, quia difficultas actuum liberorum Dei, quæ maxima est, eos ad hoc cogit, sicut & cōgit multos alios, & ipsos qui hæc Connotantibus obijciunt. In quo omnes sumus pares. At, vt sine vllò nouo connotato etiam in creatis nouam admittamus denominationem realem, nec exemplum de Deo, nec ratio vlla nos aut Connotantes aut alium coget aut cogere potest. Malè ergo inde obijciunt inconsequentia Suarezio vel his Connotantibus, qui mouentur principio illo vniuersali, *Quæ possunt vel diuinitus separari, debent esse distincta*. Vnde cum in vniōe nullum sit connotatum reale, à quo non possit separari denominatio vniū (vt nos supra ostendimus) meritò illi in creatis eam vniōem distinctam requirunt, quidquid sit in Diuinis, quoad actus liberos.

Sed Secundò obijciunt contra eam solutionem: Quia formā & materiā intimè approximatis, & vltimò dispositis, non potest nec diuinitus non dari denominatio vniōis; ergo ea denominatio non prouenit ab entitate distincta, à formā & materiā approximatis & dispositis. Sed hoc Antecedens falsissimum est; quia diuinitus ea omnia possunt existere in rerum naturā, & tamen forma potest non esse vnita materiæ, quod ipse arguens sæpè supponit: vnde non scio, an hoc Antecedens ponat ex proprio sensu. Si enim hoc esset, manifestè sibi & veritati contradiceret, qui idè distinctionem Vniōis probat, quia hæc potest separari ab omnibus dispositionibus simul iumptis. Quod si illud Antecedens ponat ex mente recentiorum contra quos agit, numquam illi hoc dixerunt: imò idè docent, vniōem distinguì ab illis omnibus, quia ea omnia possunt manere sine vniōe. Quod si arguens assumit Antecedens falsum, quod fortè ab alijs diuersis Auctoribus docetur, quid inde contra horum inconsequentiam? Adde, si Antecedens esset verum, ipsum argumentum ingulari; quia tunc nullum haberet argumentum ad probandum vniōem esse distinctam. Fundatur enim, & benè, vt paulò antè dixi, in separabilitate vniōis ab his dispositionibus & approximatione, &c. Si autem iam negat hanc separabilitatem, quomodo inferret distinctam vniōem?

Tertiò obijciunt: In sententiā Thomisticā, distinguente relationem à fundamento & termino, etiam potest diuinitus Deus impedire, ne ex vtraque albedine resultet relatio similitudinis, sicut potest impediri vniō formæ & materiæ, positis dispositionibus & existentia materiæ & formæ, &c. ergo sicut, hoc non obstante, Suarez & Connotantes negant Thomistis, resultare nouam entitatem relationis, posito fundamento & termino; ita debent negare resultare nouam entitatem vniōis in prædicto casu.

Etiam in hac obiectione non sunt sibi constantes: ipsi enim cum Suarezio, dum in disputatione de Relatione agunt cōtra Thomistas, vnice inniuntur huic principio, quod posita vtraque albedine est formalissima similitudo, neque à Deo impediri potest, ne illa sint formaliter similes. vnde ipsi concludunt, Ergo similitudo non est distincta. Iam autem in puncto præsentis vellent arguentes, vt Suarez admitteret Thomistis, posse diuinitus formalem similitudinem ab vtro-

que extremo simul sumpto separari, & quod tamen illis negaretur distinctio relationis: quod perinde est, ac petere, ut argumentum quo Thomistas impugnamus, dicamus esse falsum, & si multum tamen eos reiiciamus. In quo puncto aequè ipsi arguentes irretiuntur: quia si illi admittunt Thomistas, formalem similitudinem posse diuinitus separari ab utroque extremo, quomodo negabunt eam esse entitatem superadditam? Neque ad hoc punctum video quid conducatur vocare eam denominationem *similis* partim extrinsecam, cum verà & ipsorum argumentum sententia; vel dicere purè intrinsecam, posito termino cum his recentioribus Connotantibus, quos hi arguentes impugnant, sed sine villo fundamento, ut ex dictis constat.

SUBSECTIO QUARTA.

Obiectiones contra unionem distinctam soluantur.

39 **O**BIICES PRIMò: Non solum materia & forma vniuntur inter se, sed etiam cum ipsa unione; & tamen cum illa non vniuntur per unionem distinctam, alioquin daretur processus in infinitum; ergo etiam poterunt materia & forma vniri inter se sine unione distincta. Nego consequentiam, quia unio non potest esse in rerum natura, nisi vnatur cum materia & cum forma. vnde hoc, quod est actu vniri, non est quid distinctum ab illa; materia verò & forma rectè possunt esse in rerum natura, ut ostensum est, etiam si actu non vniantur; ergo eas vniri inter se, aliquid est distinctum ab utraque, quia ab utraque est separabile.

40 **O**BIICES SECUNDò: Forma vnitur materiae medià unione, ergo non immediatè, contra id quod suprà diximus. Respondeo, unionem esse ipsam rationem formalem, quā materia & forma vniuntur inter se, sicut actio est ratio formalis, quā causa producit effectum. vnde, sicut hæc non efficit, ne causa immediatè producat effectum; ita nec unio tollit materiam & formam inter se immediatè vniri: tolleretur autem, si unio non esset ratio formalis vniendi, sed extremum vnitum, cui solum vniretur materia, & medio illo vniretur forma. Et si licet aliquo exemplo materiali declarare, illud accipe. Non concipias unionem tamquam calcem aut bitumen aliquod, quod medians inter duo extrema illis adhaerens, ea inter se vniri; hoc enim modo semper concipies solum unionem immediatè extremis vniri, extrema verò inter se mediare: sed unionem tibi efforma ad modum ferrei vnci, qui supra duos lapides immediatè se tangentes infixus, & ipse utriusque immediatè adhaeret, & utrumque inter se immediatè affixum tener. Quod idem suo modo de actione respectu effectus dictum puta (ne sapè idem repetere cogamur) censent enim aliqui, si detur actio distincta, effectum non oriturum immediatè à causa, sed mediante actione. Imò & hinc etiam alij argumentantur, nobis non futurum immediatè liberum amorem Dei, & consequenter nec formaliter meritum, sed totam libertatem & meritum in solâ physica actione consistere, quod valde durum reputant. Sed hi falluntur, non secus

ac qui propter unionem mediam putant extrema non immediatè vniri. Actio ergo non est quæ producit effectum, nec est quasi aliquid quod producit à causa ut inde ipsa actio efficiat effectum, tunc enim solum mediare oriretur effectus à causa, sed aequè immediatè & eodem signo naturæ effectus, & actio oriuntur à causa: actio verò dicitur prior non *in quo*, sed *à quo*, quia est quo causa producit, sicut unio id quo extrema vniuntur. At hoc sicut immediatam productionem non impedit, ita nec immediatam libertatem, meritum, &c. quæ hic sufficiat tetigisse.

Obiices Tertiò: Unio materiae & formæ erit accidens, si distinguatur; ergo non potest distinguui, quia nihil accidentale pertinet ad constitutionem hominis v. g. Consequentia est certà. Antecedens verò probatur, quia unio, si distinguatur, debet inherere materiae & formæ, ergo & esse accidens. Respondeo, unionem dependere quidem ut à subiecto à materia & formâ (de quo infra) verum non illi inherere propriè, quia in hæc est propria illius rei, quæ est extra conceptum primum & substantialem. Unio autem non est extra conceptum hominis, sed potius intra illum, vnde neque inheret, neque est accidens, etiam si distinguatur: sicut forma materialis substantialis, licet dependeat à materia, non tamen propterea inheret eo modo quo id tribuitur accidenti.

SECTIO II.

Utrum unio sit simplex, an composita.

NON QUÆRIMUS, UTRUM sit simplex integraliter necne; certum enim est, diuersam partem unionis esse, in manu v. g. ab eâ quæ est in capite; est ergo difficultas solum de partibus essentialibus, id est, utrum diuersa sit unio in materia ab unione formæ, ideoque in manu v. g. sit unio tenens se ex parte materiae manus, & alia tenens se ex parte formæ; an verò vnica in utraque parte essentiali.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia eam adstruens duplicem.

HURTADVS Disputatione 5. Physicæ, sectione 7. cum multis recentioribus duas adstruit in composito uniones partiales, vnā tenentem se ex parte materiae, aliam ex parte formæ. Licet autem omnes isti in sententiâ conueniant, non tamen in fundamento illius. Quidam enim eam probant: quia de essentiâ unionis ut sic est, respicere aliquid ut subiectum, & aliquid ut purè terminum; ergo unio materiae & formæ debet respicere aliquid ut subiectum & aliquid purè ut terminum: sed hoc non potest esse nisi unio sit duplex, quia si sit vnica, vtramque partem respiceret ut subiectum, & nullam ut purè terminum: ergo debet poni vnica ex parte materiae, quæ respiciat materiam solum ut subiectum, & formam solum ut terminum; alia verò ex parte formæ, quæ respiciat formam ut subiectum, materiam verò ut terminum. Probatur primum Antecedens, scilicet, de conceptu unio-
46 nis esse respicere aliquid ut purè terminum, & aliquid

aliquid vt subiectum; quia vniō humanitatis Christi ad Verbum est vera vniō, & respicit humanitatem vt subiectum, Verbum autem vt purē terminum, ergo id est de conceptu vniōis vt sic.

Omnino displicet modus hic arguendi, est enim ab vno particulari ad vniuersale; sicut si quis probaret, de conceptu animalis esse rationalitatem, quia homo est rationalis. Respondeo igitur, de conceptu vniōis vt sic solum esse, connectere extrema inter se; quod autem id fiat, vel respiciendo vtrumque extremum vt subiectum, vel vnum vt subiectum & aliud vt terminum, non esse de conceptu vniōis vt sic, sed de conceptu specifico huius vel illius vniōis. Quod & ipsi aduersarij fateri tenentur: quia, licet qualibet vniō partialis respiciat, aliquid vt terminum, & aliquid vt subiectum, vniō tamen totalis vt totalis formaliter vtrumque extremum respicit vt subiectum, & vtrumque vt terminum; ergo non est de conceptu vniōis vt sic prout abstrahit à totali & partiali, respicere aliquid vt purē subiectum, & aliquid vt purē terminum.

Sed age, concedamus his Auctoribus, id esse de conceptu vniōis vt sic, adhuc non inferunt, vniōem compositi debere esse compositam: posset enim quis respondere, eam esse simplicem, & subiectari tantum modò in vno extremo, & respicere aliud vt purē terminum, sicut P. Suarez & multi alij docent, sicut in Christo non datur nisi vnica vniō tenens se ex parte humanitatis, in qua est vt in subiecto, & respicit Verbum diuinum purē vt terminum.

Sed vrgent hi Auctores hanc secundam solutionem: Quia impossibile est manere aliquid intrinsecè vnum per vniōem, quæ non recipiatur in ipso, quantumvis sit terminus intrinsecus illius; quia terminus intrinsecus nihil aliud est, quàm terminus existens in eodem loco, cum re cuius est terminus, quod non sufficit ad vniōem. Ad exemplum vniōis humanitatis cum Verbo, respondent, ibi etiam esse duas vniōes, aliam ex parte humanitatis quam omnes cognoscunt; aliam ex parte Verbi, ab ipso indistinctam, quæ non fortebatur ab æterno rationem vniōis ex defectu connotati, scilicet ex defectu vniōis tenentis se ex parte humanitatis. Respondeo, imprimis falsum esse, terminum intrinsecum præcise esse illum, qui est in eodem loco cum re, cuius est terminus: nam cognitio intuitiua Dei respicit essentialiter creaturas existentes in eodem loco cum ipsa cognitione, & tamen nullus dixit, creaturas esse terminum intrinsecum cognitionis Dei; ergo terminus intrinsecus aliquid addit supra existentiam in eodem loco. Deinde, falsum esse, terminum intrinsecum non posse denominari ex respectu, qui non subiectetur in ipso, vt patet in Verbo diuino, quod intrinsecè manet vnum ex vniōe non existente in ipso vt in subiecto: nam ponere ex parte Verbi aliam vniōem, omnino est impossibile, vt rectè P. Suarez Tom. 1. in 3. Partem disput. 8. sect. 8. de quo fuit Theologi. Breuiter tamen sic reicitur, quia denominatio seu essentia vniōis illius est intrinseca Verbo adæquatè; ergo vel fuit ab æterno cum ipso Verbo, etiam in ratione vniōis, quia etiam vt sic non distinguitur à Verbo: vel si in tempore incepit, ergo realiter distinguitur à Verbo; quia entitas seu formalitas, quæ separatur

realiter & aduenit ac discedit manente subiecto, realiter ab illo distinguitur. Quod si hi confugiant ad latebras Connotatorum, illuminandi sunt ex his quæ contra hæc connotata Disputatione xii. Logica à numero 31. fusè dixi.

Sed si semel gratis concedamus eam vniōem indistinctam à Verbo, cur ergo etiam non concedatur alia vniō indistincta ab ipsa formā, quæ ex defectu connotati, scilicet vniōis tenentis se ex parte materiæ, non fortitur rationem vniōis, quando anima est separata? Sicut etiam ipsi dicunt, similitudinem esse indistinctam à fundamento, non tamen sortiri rationem similitudinis, nisi posito fundamento. Vnde non video, quā consequentiā hi Auctores admittentes connotata, ponant duplicem vniōem, propter argumentum supra factum.

Secundò arguunt: Quia modus vnitur duplici vniōe cum re cuius est modus; ergo & alia formæ vniuntur cum subiectis duplici vniōe. Probatur Antecedens; quia modus per suam essentiam est vniō inadæquata, item & subiectum cui vnitur modus, est etiam vniō inadæquata; ergo modus cum subiecto vnitur duplici vniōe. Respondeo Primò, negando Antecedens, quia tota ratio vniōis modi cum subiecto, tenet se ex parte ipsius modi, qui de sua essentia est affixus subiecto, non verò ex parte subiecti, quod omnino independens est ab illo modo. Secundò, quidquid sit, an subiectum sit partialis vniōi necne, in præsentem solum disputamus, vtrum danda sit duplex vniō ab vtroque extremo distincta; hoc autem tantum abest vt inferatur ex vniōe modi cum subiecto, vt potius videatur inferri, nec vnicam vniōem distinctam esse ponendam, quia nihil intercedit inter modum & subiectum, quod sit vniō. Imò hi arguunt Nominales, ad negandam omnem vniōem distinctam, vt supra vidimus, vbi etiam ei argumento ex hac parte respondimus.

Tertiò potest argui: Quia eadem forma non potest esse in duobus subiectis disparatis inter se, qualia sunt materia & forma; ergo debet in quolibet poni propria vniō. Sed contra Primò, quia materia & forma ad receptionem vniōis, siue vnica sit siue duplex, non se habent dispartè, imò potius pendent essentialiter vna ab alia; ergo rectè poterunt per vnicam formam vniri. Contra Secundò, quia hoc summum probatur, vniōem, si sit simplex, solum subiectandam in vno extremo, iuxta dicta supra.

Sed vrgent hanc secundam solutionem, Quia vtrumque extremum debet perfici per vniōem, ergo vniō debet esse in vtroque. Facile negarent, qui ponunt vniōem in vnico extremo, vtrumque debere perfici per illam; quia id non est necessarium, vt resultet vnum per se, vt patet in Christo, sed de hoc infra. Hæc recentiores nonnulli.

SUBSECTIO SECVNDA.

Alia eius duplicis vniōis fundamenta diruta.

ALIJ verò probant eam sententiam: Quia homo essentialiter constat duplici vniōe, ergo & reliqua composita. Antecedens probatur, quia vnica vniō non potest subiectari in animā spiritali, & in corpore materiali, ergo debet esse duplex.

55 duplex. Falsum Antecedens: rectè enim potest idem accidens vel modus substantialis materialis pendere, ut à subiecto, à re materiali & à spirituali, de quo fufius Disputatione I. de Anima, à numero 98. Deinde mala consequentia Primò; quia potest quis respondere, solum subiectioni vnionem in materiâ, nec necessum esse, aliam ponere in formâ iuxta proximè dicta. Secundò, quia licet in homine ea duplex vnio poneretur propter rationem dictam, non tamen ponenda esset in aliis cõpositis omnino materialibus; quia in illis deficit necessitas multiplicandi vnionem quæ reperitur in homine. Et sicut in Christo non ponitur nisi vnica vnio, tenens se præcisè ex parte humanitatis, quia est ibi aliqua specialis ratio ne subiectionis in Verbo; & inde non licet inferre, in aliis cõpositis, in quibus deficit ea ratio, ponendam esse vnica præcisè, tenentem se
56 solum ex parte vnus extremi: ita neque è contrario, quia in homine propter animi spiritualitatem duplex ponatur, licebit inferre, in aliis entibus, in quibus deficit spiritualitas, ponendam etiam esse duplicem.

Secundò arguant efficacius: Quia in sententiâ distinguente relationem à fundamento & termino, non sufficit vnica relatio, ut vtrumque referatur inuicem, sed debet poni duplex; ergo similiter in vnione. Respondeo Primò, requiri duplicem relationem, quia extrema relata per similitudinem sunt in diuersis locis, vnde vnica relatio non potest esse in illis; secus in materiâ & formâ, quæ ut vniantur debent esse penetrata.

57 Sed replicabis: Relationes esse in diuersis locis, oritur ex eo quòd sint distinctæ: si enim non essent distinctæ, non possent esse in diuersis locis; ergo non das bonam rationem, idè scilicet esse distinctas, quia sunt in diuersis locis. Sed qualis est hæc impugatio? Nos non videmus relationes neque vniones in se: si enim hoc esset, nullam hic haberemus questionem. Querimus ergo de fundamentis à posteriori, vnde colligamus an sint duæ an vna. Quoad hoc autem quòd melius indicium, quàm videre relationem esse in distinctis locis, ut inde inferatur; ergo non potest esse vna indiuisibilis? Vel si in relationibus habes aliquem scrupulum, argue ex subiectis relationum: Petrus enim est in Indiis, ego hic, & hoc antecederet ad relationem; quomodo ergo poterimus ambo habere vnica numero relationem? In vnione autem, quia eius subiecta sunt in eodem loco, rectissimè infero, ex hoc capite non repugnare eam esse vnica, licet ex distinctione, ut à ratione à priori, proueniat capacitas
58 existendi in duobus locis. Numquid non licet à posteriori arguere, homo discurrit, lapis non, ergo homo est rationalis, lapis vero non, etiam si rationalitas sit causa & ratio à priori discursus, & non è contrario?

Secundò potest responderi, vtrumque extremum relatum per similitudinem debere habere relationem distinctam: quia cùm extrema sint eiusdem omnino rationis inter se, ut sunt duæ albedines, non potest esse vlla ratio, cur in vno potius quàm in alio ponatur relatio; vnde vel in vtroque vel in nullo poni debet: at verò cùm materia & forma sint diuersæ in specie, posset excogitari aliqua ratio, ut vnio solum poneretur in

vno extremo, & non in alio, casu quo eadem in duobus non posset.

Sed vrgebis adhuc: Quia relatio indistantiæ, vel relatio similitudinis inter rem & modum est duplex, & tamen extrema sunt penetrata; ergo vnio materiæ & formæ etiam erit duplex, licet hæc sint penetrata. Respondent aliqui, concessò Antecedenti quoad vtramque partem, & negatâ consequentiâ; quia etiam si relatiua sint penetrata, referuntur tamen inter se eadem relatione, ac si essent separata, seu more separatorum, ut hi dicunt, & consequenter duplici relatione; materia autem & forma ita referuntur per vnionem, ut nisi penetrata sint, referri nequeant.

Arbitror, concessò Antecedente, negari benè non posse consequentiam: quia sicut tu dicis, res essentialiter penetratas referri duplici relatione, quia referuntur eodem modo ac si essent separata; idem etiam dicendum est, hæc extrema vniri 60 eodem modo ac si non essent penetrata, & sicut vniantur partes integrantes quæ sunt in diuersis locis; ergo sicut hæc vniantur duplici vnione, ita & illa. Nec valet dicere, materiam & formam non posse separatas vniri ut actum & potentiam: nam etiam non possunt referri res & modus relatione similitudinis, nisi coniunctæ sint, & tamen per te, hoc non obstante, referuntur more separatorum; ergo etiam materia & forma possent vniri more non separatorum. Quòd autem conceptus relationis ut sic, non petat extrema esse simul in eodem loco, parum obest: nam etiam conceptus vnionis ut sic non petit materiam & formam esse penetratas, nam vnio partium integralium est vera vnio, & non requirit partes penetratas.

Sed dices: Ergo actio & effectus non durabunt nisi vnica duratione, quia non potest actio durare sine effectû. Respondeo, hanc obiectionem esse 61 contra te, qui solum ponis vnica vnionem, eò quòd superflua sunt duæ, & aliunde in actione & effectû ponis duas durationes, cùm sufficiat vna. Videas quam teneas consequentiam. Ego obiectioni & num. 59. respondeo, quidquid sit de duratione (de qua infra) non ponendas esse duas relationes distinctas inter extrema essentialiter inter se penetrata, vnde negatur etiam in materiâ & formâ duas esse ponendas vniones, ut replica supra facta contendeat. Cùm nonnulli recentiores hanc solutionem aliis meliorem iudicarent, nec haberent vnde eam solidè impugnarent, dixere, satis magnam esse necessitatem ponendi relationes aut vniones duas, ne paradoxè diuagetur à communi sententiâ, vnus entitatis vitandi causa: neque curandum esse, multiplicare entitates sine necessitate, dum aliunde non ostendatur absurdum multiplicatis. Ego 62 vellem, ut hi sibi essent constantes. Quid enim illos mouit, ut contra communem sententiam potentias ab animâ non distinguere, nisi quia non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate? Neque enim vllum aliud habuere argumentum. Si ergo, ne multiplicent entitates sine necessitate, deleuerunt ipsi communem sententiam; mirari non poterunt, à nobis defendi communionem de vnica vnione, propter idem argumentum. Quid ipsos ita vrget, ut contra euidentissimum argumentum (de quo suo loco) durationem distinguere negent? quia dicunt, non esse multiplicandas entitates sine necessitate. Quomodo ergo

ergo iam hinc sui obliui, illud principium ita continentur, quo nihil ipsis familiarius in innumeris materiis? Adde, falso dicere, nos discedere à communi sententiā, ut defendamus illud principium: nam communior est sententiā, non distinguens duas uniones; est enim P. Suarezij, Vasquez, & fere omnium in Societate. quomodo ego ergo vagor paradoxæ? Quod si loquantur de meā opinione, vnicam relationem similitudinis ponente inter res essentialiter penetratas, casu quo relatio distinguatur; certe hoc à nullo ex proposito, nisi à duobus vel tribus recentioribus, disquisitum est. Deinde, si hoc est paradoxum, quid erit, nec vnicam relationem admittere distinctam? quod ipsi faciunt, moti argumento de non multiplicandis entitatibus sine necessitate, in quo eos non reprehendo, sed noto inconsequentiam ad punctum præsens.

64 Tertiò arguunt: Quia materia refertur ad formam per unionem, & forma ad materiam; sed hoc nequit fieri vnicā unionem, ergo debet esse duplex. Iterum hinc consequentiam deserunt: aiunt enim, repugnare per vnicam rem duo extrema inuicem referri, & tamen ipsi vnicam indivisibilem unionem ponunt in continuo, per quam utraque pars vnita inuicem referatur. Iam ergo ruit ibi fundamentum ipsorum, neque video ad hoc quid dici possit.

Adhuc virgeo: Per actionem refertur agens ad effectum, & hic rursus ad agens; ergo vnica res potest inuicem duo extrema referre. Huic ultimæ instantiæ respondent Primò, non esse de conceptu actionis, referre duo extrema, quia creatio in eorum sententiā non distinguitur à re creatā, tunc autē non potest esse ille respectus creatis ad terminum, & termini ad creatam. Sed contrā, quia etiam non est de conceptu unionis, sic, referre duo extrema inuicem, ut ipsi docent, & constat in vnione hypostaticā, per quam Verbum non refertur ad humanitatem. Quod si hæc mutua relatio est de conceptu specifico talis unionis, ita de conceptu specifico actionis mediā distinctā à causā & effectu est, referre ea duo mutuo inter se; ergo sicut ibi vnica actio potest ea duo referre, ita etiam hinc poterit vnica vnio idem præstare, nec potest esse clarior instantia. Cui adhuc Secundò respondent, actionem non referre intrinsecè causam ad effectum, ideò posse 66 esse vnā pro utroque. Sed contrā, quia ipsi fatentur, rem vnā posse in duobus subiectis recipi; & in hoc quod sit intrinseca duobus, non inueniunt difficultatem, si aliunde posset duo referre inuicem, iam autem ostendi hoc vltimum fieri posse exemplo actionis. Quod verò actio non sit vtrique intrinseca, non eos iuuat; quia in hoc non habebant hi difficultatem, & fatentur, eandem formam duobus subiectis posse esse intrinsecam; cur ergo impugnant meum exemplum, petendo repugnantiam ex eo capite, vnde prius docuerant nullam posse deduci? Certe vel in hoc apparet solutionis debilitas. Adde, aliquem fortasse posse dicere, per actionem & passionem saltem passum referri intrinsecè ad terminum, & hunc ad passum, quia reseducta eo 67 ipso est intrinseca passio. Sed ego hanc impugnationem insinuo, quia scio valituram apud aliquem, metamen non virget: sufficiant præcedentes. Respondeo ergo absolute argumento è nu-

mero 64. vnā eandemque rem posse esse mutuum respectum duorum inter se; quia licet extrema se respicientia debeant esse distincta, respectus tamen duarum rerum non necessariò est duplex, eadem enim actione multæ causæ concurrunt ad effectum, & per illam omnes illæ causæ illum respiciunt.

Vltimò arguunt: Quia vnio est materializatio & informatio; sed hi conceptus distinguuntur realiter, ergo vnio debet esse duplex realiter. Nego Minorem, quia materializatio nihil aliud est, quàm receptio, seu vnio prout se tenet ex parte materiae, & informatio eadem receptio, prout se tenet ex parte formæ: atqui non est necessum, 68 distinguere unionem ex eo quod sit in materiā à se ipsā, eò quod sit in formā; ergo nec quia sit materializatio & informatio. Fateor, ratione distinguuntur hi duo conceptus per ordinem ad duo subiecta, sicut animal à rationali per ordinem ad diuersas operationes. At realiter cur?

SUBSECTIO TERTIA.

Unio est simplex.

SECUNDA ergo sententiā, docens, unionem esse omnino simplicem, est omnino vera. Pro eā stat P. Suarez Disput. 3. Metaphysicæ, sect. 9. num. 13. P. Vasquez 1. Tomo in 3. Partem disputatione 9. num. 23. & recentiores communiter. Probatur à nonnullis, quia vnio essentialiter est vinculum duorum extremorum, ergo non potest dari vnio adeò partialis, quæ non vniet duo extrema; ergo superflue sunt duæ uniones. Hoc argumento ego non vtar, quia vnio continuatiua est verè vnio, & tamen non sufficit vnica (ut infra dicemus:) licet enim de conceptu communi unionis sit, esse vinculum duorum extremorum, non tamen ideò est de conceptu unionis ut sit esse vinculum perfectum. Possent ergo aduersarij duas requirere uniones, non quia qualibet non vniret duo extrema, sed quia qualibet non vniret perfectè & adæquatè, ut patet in continuatiua unionis exemplo.

Est ergo probanda nostra sententiā argumento communi, Quia nulla est prorsus necessitas ponendi duas uniones, ut patet è manifestā solutione argumentorum, quæ pro duabus fieri possunt, ergo tantum vnica ponenda est; nec enim sunt multiplicandæ entitates sine necessitate.

Sed dices, tunc solum multiplicari entitates, 70 quando qualibet est sufficiens ad præstandum idem quod vtrique, non autem multiplicari, quando qualibet solum est inadæquata: perinde enim est duas ponere entitates partiales, ac vnā æquivalentē duabus, ut patet in causis. Licet enim repugnent naturaliter duæ causæ totales, vel vna totalis, & alia partialis, non tamē repugnant magis duæ partiales, quàm vna totalis; ideòq. communis sententiā docet, si duo ignes aquè applicentur passo, producendum ignem ab utroque ut à causā partiali; ergo non est superfluum duas uniones partiales ponere, foret fortè, duas ponere totales, vel vnā totalem & partialem aliam. Respondeo, non solum esse superfluas 71 duas uniones vel causas totales, sed etiam duas partiales, quando vnica totalis sufficit; & non est aliqua ratio in contrarium cogens, quod & supra

Cc

Dispu-

Disputatione II. à num. 136. ostendi in simili. Quod verò duo ignes applicati concurrant partialiter sine superfluitate, idè est, quia est aliqua ratio cogens ad concedendum vtrique concursum, scilicet æquale vtriusque ius, æqualis approx-
 72 imatio, & non dispar perfectionis gradus, idè vel negandus vtrique concursus, vel permittendus vtrique. Ob similem rationem dicimus, etiam in vnione continuatiua ponendas esse duas partiales, & non vniam totalem indiuisibilem, quia non est maior ratio cur ponatur in vnâ parte, quàm in aliâ; in vtraque autem nequit vnica
 73 existere, quia subiecta sunt in duobus locis; ergo ponenda est duplex: at verò in vnione materiæ & formæ non datur vlla ratio cogens ad ponendas duas partiales (vt iam vidimus) solum ergo ponenda est vnica totalis. Imò adde, in exemplo de ignibus nullam esse multiplicationem, quia entitates ignis, siue concurrant siue non, sunt semper in se duas; actio autem, etiam si vterque ignis concurrat, vnica est; ergo eò quòd actio à duabus causis procedat, nihil multiplicatur. Et hoc exemplo confirmatur potius, quàm impugnatur nostra sententia, vniam ponens vnionem, receptam tamen in materiâ & formâ; sicut in exemplo ignium vnica ponitur actio, procedens tamen à duplici causâ, eò quòd non sit maior ratio de vnâ quàm de alterâ.

Ex dictis inferes, in ordine ad potentiam absolutam nullam esse repugnantiam in eo quòd materia & forma vniantur duplici vnione; superfluitas enim non obest in ordine ad potentiam absolutam. Et hoc concedo libenter P. Hurtado contra aliquos recentiores: aduerto tamen, tunc eas duas vniones futuras supernaturales materiæ & formæ, quæ non habent naturalem capacitatem ad res superfluas. Nec potest argui, Ille vniones sunt possibiles supernaturaliter, ergo & naturaliter: constat enim ex dictis, in rebus superfluis hanc consequentiam nullam esse. Imò &, licet vnio aliqua duplex naturaliter esset possibilis (quod valde probabile puto) tamen nos, qui non videmus an sit duplex an vnica, semper debemus vniam ponere, ne gratis multiplicemus entitates sine fundamento, quod suppono nullum esse quoad nos, etiam si forte in re esset duplex vnio.

SECTIO III.

Vnio distinguitur à causalitate, quâ forma producitur.

74 **Q**UÆRIMVS, an dentur duo modi distincti, vnus, quo forma equi v.g. producatur ab agente, & ab ipsâ materiâ; alter, quo materia & forma inuicem inter se vniantur. Dixi de *forma equi*, quia in animo rationali, qui conseruatur independentem ab vnione ad materiâ, nulla est difficultas; ibi enim manifestè constat, eam actionem esse ab vnione distinctam, vnio enim pendet essentialiter à materiâ, actio verò non; ergo sunt realiter distinctæ, quæstio ergo est de solâ formâ materiali.

Negant nonnulli recentiores eas distingui, quibus P. Suarez Disp. 13. Metaphysicæ sect. 9. n. 11. clare fauet, etiam si postea in fine Sectionis obscurius locutus eis aduersari videatur.

Mouentur Primò, quia pereunte vnione formæ equinæ v.g. cum materiâ, perit actio quâ forma conseruabatur, forma enim equina non conseruatur sine vnione ad materiâ; ergo ea vnio non distinguebatur à causalitate. Hoc argumentum facile soluitur, inde enim solum infertur, causalitatem illam pendere ab vnione, non verò probatur esse idem, sicut pereuntibus dispositionibus perit forma, quæ non propterea idem est cum dispositionibus.

Secundò possunt moueri, quia materiam causare formam, idem est (quod per se clarum videtur) ac illam recipere: vterius, materiam recipere formam, est idem ac illam sibi vnire; ergo vnio, receptio, & causalitas idem sunt. Sed neque hoc virget: aliud enim est, formam à materiâ causari seu produci; aliud verò, vtramque inuicem vniri, hoc enim potest ab illo, & è contrario separari. Si enim forma equi diuinitus crearetur, eodem modo posset vniri materiæ ac nunc, esset tamen in eo casu vnio sine causalitate. Posse verò eam causalitatem materialem esse sine vnione, dicam Disputatione VII. num. 13. ergo non sunt idem causalitas, receptio, & vnio. Admitto ergo argumentum, receptionem & vnionem esse idem, nego verò, receptionem esse idem cum causalitate.

Tertiò: Quia inhærentia accidentis non distinguitur ab eius vnione cum subiecto, ergo idem erit de dependentiâ formæ substantialis. Sed negatur Antecedens: accidens enim produ-
 75 citur per causalitatem distinctam, cuius ipsum est purus terminus productus, vnitur verò per vnionem, quam ipsum simul cum subiecto causat materialiter, vt dicam Sectione 4.

Quartò tandem possunt moueri, quia non est vlla necessitas distinguendi eam vnionem à causalitate in formam, ergo. Sed huic respondebitur, dum nostra sententia confirmabitur.

Contrariam sententiam, vt communior & probabilior, defendunt recentiores. Eam tradit Hurtado Disp. 5. sect. 2. & 3. eandem & ego sequor; video tamen, non solidè ab omnibus probari. Quidam ergo sic arguunt, Primò, quia ratio dependentiæ seu productionis formæ ex materiâ non est ratio vniendi formam cum materiâ, ergo distinguuntur ea duo. Patet Antecedens in vnione animæ rationalis cum corpore, vbi est ratio vniendi, & non est dependentia à materiâ. Hoc argumentum nullum prorsus est, quia eo solum probatur, vnionem vt sic non esse causalitatem, hoc enim benè infertur ab vno singulari; verum nullatenus inde sequitur, nullam vnionem esse causalitatem, non aliter ac si quis argueret, animalitatem & rationalitatem in homine esse realiter distinctas, quia tota ratio animalitatis reperitur in equo, vbi nulla est rationalitas. Facile ergo concedent aduersarij, in homine vnionem non esse causalitatem. Item generationem seu causalitatem vnionis humanæ, non esse ipsam vnionem, sed viam ad illam, quod arguens in argumenti confirmatione ostendere conatur. Dicent tamen, quid inde ad alias vniones & causalitates specie & genere diuersas, vt in omnibus speciebus constat, vbi non licet ab vnâ ad aliam arguere, iuxta dicta?

Secundò iidem arguunt: Quia si vnio esset generatio formæ, sequeretur, vnionem termina-
 76

riat seipsam, quia generatio terminatur ad vniōem formæ cum materiâ. Quod si respondeas, generationem ad solam formam equi v.g. terminari; virget, Generatio non terminatur ad formam secundum se, sed prout vnitam, ergo ad vniōem. Cuius eam à priori ratione reddunt, quia vniōis essentia est esse vinculum duorum productum per actionem à se distinctam, ergo ipsa non est actio, quia actionis non datur actio. Confirmatur: vniō est de conceptu compositi, actio autem non, vt patet ex D. Thomâ, nolente personas diuinas per originem constitui, quia hæc est instar actionis. Hæc replica & confirmationes omnino displicent; quia aduersarij negabunt generationem terminari ad formam prout vnitam, sed solum terminari ad formam, & simul formaliter eam vnire. Quod verò dicitur, de essentia vniōis esse, vt producatur per actionem distinctam, petitur manifeste principium, & supponitur quod ab aduersariis negatur. Confirmatio vltima est euidenter contra arguentes: si enim actio est extra cōceptum rei, quomodo ipsi identificant creationem cum Angeli & animæ rationalis substantiâ? Vel quid iam dicent D. Thomæ?

Vbi aduerte, actionem idem à nobis poni distinctam ab essentia, non quia actio ex suo conceptu sit accidens, cui repugnet identificari cum substantiâ, sed, probatâ prius aliquarum actionum distinctione, propter argumentum commune de separabilitate. Inde vltimius inferimus, actionem eam, quæ distinguitur à re, non esse de conceptu, & substantiâ illius. Quando autem non admittitur talis actio distincta (vt ab his arguentibus in Angelis, materiâ primâ, & animo rationali non admittitur) tunc proculdubio ratio actionis illis identificata, debet realiter esse idem cum substantiâ. Idem dicent aduersarij in casu præsentis, scilicet actionem, quæ equus producit, quia non distinguitur realiter ab ipsâ vniōe formæ cum materiâ, quæ vniō est de conceptu equi; idem ipsam etiam actionem esse de conceptu equi, non quatenus actio, sed quatenus vniōem. Neque hoc potest vilo modo probabiliter impugnari, nisi ostendendo, esse necessarium vt ea vniō habeat actionem distinctam quâ producatur, quod præterito argumento non probatur, etiam alio disparato possit. Ad D. Thomam respondebunt Theologi 1. Parte, vbi cum explicui pro meâ sententiâ. Iam aduerto, ex eo contrarium in præsentis deduci contra argumentantem: docet enim Angelicus Doct̃or, realiter & virtualiter personas componi originibus, compositioni autem virtuali in diuinis respondet realis in creatis; ergo ex hac parte bene potest realiter in creaturâ identificari actio cum substantiâ. Ratione autem nostrâ eas componit conceptu personalitatis, quia magis sumus assueti personalitatem concipere vt substantiam, quàm ipsam actionem: hæc enim aliquando est substantia in creaturis, aliquando non; personalitas verò semper est substantia. Ex hoc autem modo concipiendi nihil circa distinctionem realem.

83 Probanda ergo est hæc nostra sententia: quia ipsi aduersarij farentur, ignem in primo instanti generationis quo producitur, & in secundo quo conseruatur (& idem est de omnibus aliis rebus materialibus) esse eundem numero (nisi forte

aliquantulum in secundo instanti creuerit vel diminutus fuerit, quod ad præsens non attingit) ergo vniō illius non erat actio quâ productus fuit. Patet euidenter consequentia, quia actio mutata est; in primo enim instanti productus est à causâ efficienti secundâ, in secundo verò iam à solo Deo conseruatur: ergo iam sunt actiones distinctæ, non autem vniōes; quia cum vniō sit essentialis igni, si ea mutatur, mutabitur etiam ignis, saltem inadæquatè. Hoc argumentum dixi non esse omnino efficax, quia si vellent aduersarij negare, eundem esse essentialiter ignem in primo & in secundo instanti, facile id posset, nec nos haberemus vnde eos redargueremus: & propter hanc à me datam solutionem, postea reiecerunt nonnulli hoc argumentum. Fateatur tamen tandem, habere vim, quia non solum sequitur numero distingui, sed etiam specie: nam actiones quæ à diuersis causis procedunt, sunt specie diuersæ, de quo Disputatione ix. à nu. 65. ergo cum in primo instanti ignis producatur ab alio igne, in secundo verò à solo Deo conseruetur, necessum est actiones esse specie diuersas, & consequenter vniōes cum illis identificatas, & tandem ignem in secundo instanti diuersum esse specie à seipso in primo. Fateor, hoc sequitur: sed si aduersarij velint hoc etiam admittere, tam difficile redarguerentur asserent es hanc distinctionem specificam ex parte vniōis, quàm ponentes solam numericam; quia ex sensu & experientia non magis nobis de vnâ quàm de aliâ constat. Habet ergo argumentum vim vtroque modo, quatenus & ipsimet aduersarij semper supponunt, etiam numero idem esse compositum in vtroque instanti.

Possit & alius etiam argumentari: Causalitas formæ equinæ potest diuinitus manere sine vniōe, si conseruetur ea forma extra subiectum; & ea vniō sine causalitate, si forma creetur, & vniatur materiæ; ergo & vniō & causalitas distinguuntur, quandoquidem inuicem possunt separari. Sed non virget: dicent enim illi, eo casu non mansuram hanc specie causalitatem, sed aliam diuersam; à se autem non doceri, omnem causalitatem materiæ in formam esse idem cum vniōe, sed præcisè hanc quæ de facto datur: per hanc autem nec diuinitus posse causari formam, nisi vniatur materiæ; nec vniri, nisi causetur, etiam si possit per aliam specie diuersam.

Possit vltimius suaderi nostra sententia illis rationibus, quibus Sectione iv. ostendam vniōem debere etiam à formâ causari materialiter; inde enim constat, eam vniōem non posse esse generationem formæ: aliàs dum forma eam causaret, causaret etiam seipsam; causaret enim actionem sui, quod repugnat, vt aliunde suppono. Sed neque hoc argumentum conuincit: quia (vt ex eâ Sectione 4. constabit) non est efficax vlla ratio, sed solum probabilis, ad dicendum, vniōem debere etiam in materiâ recipi. Vnica ergo est huius sententiæ probatio num. 63. facta.

Aduerte, idem esse dicendum de vniōe accidentium realium, scilicet eam esse distinctam à productione ipsorum accidentium: nam idem calidum est in primo instanti quod in secundo, non tamen est eadem productio caloris; quia in primo producitur à Deo, & ab alio calore, in secundo autem instanti non conseruatur iam à calore

lore producente, sed vel à solo Deo, vel à Deo & manu, &c.

SECTION IV.

De Vnionis subiecto.

- 87 **Q**uia per vnionem videtur vtraque pars perfici intrinsecè, non meliùs poterit decidi quomodo vtraque pars circa vnionem se gerat, quàm præmittendo quid requiratur vt vna res ab aliâ perficiatur.

SUBSECTIO PRIMA.

Subiectum informationis non petit causalitatem in formam, aut vnionem.

Docui olim, non opus esse sustentatione, vt vna res aliam informet vel perficiat. Id ostendi exemplo animi rationalis, qui corpus verè informat & perficit, à quo tamen non sustentatur. Addidi etiam exemplum à subsistentiâ Verbi petrum, hæc enim etiam perficit humanitatem sine dependentiâ ab ipsâ: quam doctrinam nonnulli reiciunt, opinantes, nullam rem posse perfici, nisi ab eâ quàm materialiter causat. Mouentur Primò, quia perfectio non est sine motu, motus autem non est sine causalitate. Secundò, quia aliunde non potest explicari, cur Verbum non perficiatur per vnionem humanitatis, quandoquidem verè denominatur intrinsecè ab illâ vnium, &c.

- 88 Res hæc debet exactè declarari, & quidem Primò doctrina horum manifestè reijcitur, quia materia prima non solum perficitur per vnionem cum animo rationali, quàm causat materialiter, sed multo magis & principalis per ipsum animum, quem nullo modo causat; ergo, si perfectio in genere causæ formalis non prouenit nisi à motu formaliter, id est à re causata materialiter, non poterit materia perfici ab animo rationali quem non causat, sed à solâ vnione quàm producit materialiter.

- Dices: Perficitur ab animo mediante vnione quàm causat, etiam si non causet ipsum animum. Sed contra, quia dicitur, humanitatem Christi Domini non perfici propriè per subsistentiam Verbi, sed solum per vnionem receptam in humanitate, quia subsistentia non causatur ab humanitate, licet causetur vnio ad eam; vnde ego sic euidenter arguo: Ergo etiam si causetur vnio ad animum rationalem, quia tamen hic non causatur, non magis perficitur materia per animum, quàm non perficiatur humanitas Christi per subsistentiam Verbi, quia neuter in se causatur, vtriusque autem vnio causatur. Neque poteris respondere, discrimen esse, eò quòd animus etiam in se recipiat vnionem quàm non recipit Verbum; hoc enim nõ esset ad rem, quia hæc differentia bona est ad explicandum, quomodo animus in se perficiatur per vnionem, non verò Verbum: in ordine autem ad perficiendam materiam parum vel nihil conducit vnio in animo recepta, quia non perficitur materia per vnionem in animo receptam, sed per receptam in se, in quâ sunt æquales & humanitas respectu Verbi, & materia respectu animi rationalis; non ergo duo hæc tua principia coherant.

Secundò eam responsionem impugno ratione à priori: quia licet vnio sit via in genere vnionendi, & ideo per illam animus reddatur vnitus, & consequenter communicans effectus formales qui ab vnione per se pendunt; in genere tamen motus, seu causalitatis, vnio non est via respectu animi, quia per illam animus nullo modo causatur, ergo perfectio, quæ communicatur à formâ per dependentiam sui, non potest ab animâ communicari mediâ vnione, quia per eam vnionem anima neque est neque sit dependens materialiter à materia. Confirmatur: in genere causandi materialiter, iuxta horum principia, omnino æqualiter se habet corpus & anima rationalis, quilibet enim causat suam partialem vnionem; ergo in genere causandi non est differentia, & tamen corpus est subiectum receptionis respectu animæ, & non è contrariò animus respectu corporis; ergo ratio subiecti aliunde est explicanda quàm ex causalitate in eo, ergo speciali & proprio conceptu subiecti, quod tu addideris præter causalitatem vnionis. Dicam ergo, consistere rationem subiecti, etiam si vnio non causetur neque à materia, neque ab animâ, sed per se in vtroque creatur.

Tertiò absolute ostendo, in doctrinâ, quàm 91 impugno, esse repugnantiam: admittitur enim, saltem diuinitus posse manere vnionem materię & formæ, sine illâ causalitate materię in illam (conseruatâ scilicet vnione diuinitus per creationem) quo casu additur, actu & eodem modo ac nunc perficiendam materiam. vnde sic argu-mentor: Actum perfici, non dicit actualement causalitatem materialem; ergo posse perfici, non dicit posse habere eam causalitatem. Consequentia est euident, quia si actu esse album v. g. non dicit actu nigredinem, bene inferitur, Ergo posse esse album, non dicit formaliter posse habere nigredinem.

Dices fortè, hanc formam argumentandi non valere; nam homo potest esse sine discursu, & tamen non sequitur, Ergo posse esse hominem, non dicit posse habere discursum; ergo similiter, licet possit esse actualis perfectio sine actuali motu, non sequitur posse esse sine potentia ad motum. Sed contra, quia essentia ipsius hominis 92 constituitur in potentia ad discurrendum, ideo non mirum, si homo non possit esse sine hac potentia, licet possit esse sine discursu. At in præsentia actualis perfectio materię non consistit in capacitate motus, sed in ipsâ receptione formæ; per hanc enim perficitur actu, non verò per capacitatem motus, quæ hic & nunc ad actum non reducitur; vnde bene infero, Actum perfici, ad æqualem prouenit à receptione, ergo posse actu perfici, prouenit ad æqualem ab hoc quod est posse recipere, & non erit necessum recurrere ad motum.

Dices fortè Secundò, formam huius consequentiæ posse etiam ostendi malam in libertate, vbi actus amoris liber non dicit actum contrarium, aut omissionem illius; potentia verò libera ad eum amorem, dicit potentiam etiam ad omissionem. Respondeo, ibi etiam esse longè aliam 93 rationem, tum quia in meâ sententiâ libertas actus est denominatio extrinseca ab ipsâ potentia ad vtrumque. Non potest autem esse actus liber sine formâ, quâ in ratione liberi constituitur: tum quia in omnium sententiâ, potentia libera essentialiter

tialiter est potentia ad duo opposita diuiniue; hoc autem non habet locum in aliis rebus seu effectibus formalibus. Si enim potest esse pulcher sine diuitiis, bene infertur, ergo ut possit esse pulcher, non est per se necessarium, ut possit esse diues. Ergo vel debes dicere, posse aliquam rem esse subiectum perfectibile etiam per formam, quam nec in se nec in vniōe possit causare, quod ego contendo: vel debes negare, posse actum esse subiectum etiam diuinitus, & actum perfici, nisi actu causet, quod etiam est contra te. Hæc circa in-
consequentiam.

94 Absolutè autem rem manifestè ostendo Primo hac ratione prudenti & fundamentali totius huius materiæ; quia distinctionem vniōis ab extremis, item & causalitatem extremorum in vniōem, non idèo ponimus, quia aliter nequeat concipi anima rationalis informans corpus, & hoc ab illa informatum; hoc enim bene concipitur à negantibus vniōem distinctam; sed eam idèo ponimus, quia in rerum naturâ possunt forma & materia manere, non tamen actu vnite, aut communicantes sibi effectum formalem, aut se complentes. Vnde inferimus, debere dari entitatem quamdam mediam, quæ sit vniō essentialiter connectens vtrumque extremum, ita ut nec diuinitus, nisi connectens, manere queat; quia separabilitas signum evidens est distinctionis realis.

95 Hæc est tota summa nostri discursus circa distinctionem vniōis. Iam autem ex hoc discursu quomodo infertur, vniōem vel formam mediâ vniōem non posse perficere materiam, nisi ea vniō producat materialiter ab ipsâ materiâ? Distinctio vniōis id non probat, ut per se constat: conceptus perficiens id non petit, quia (ut dixi) solum propter argumentum separabilitatis distinguitur vniō; & si illud cessaret, rectè intelligeretur informatio sine vllâ causalitate aut vniōe mediâ; ergo gratis omnino à te id requiritur, & tibi formas principia vniuersalia, quæ nullum habent in se solidum fundamentum, vnde non
96 video vllam repugnantiam in eo quod diuinitus dari possit vna forma, quæ non causetur à subiecto, licet tamen inseparabilis ab illo, & consequenter per se sine vniōe distinctâ connectatur; sicut vniō tenens se ex parte materiæ, per te non causetur ab animâ, à quâ tamen essentialiter pendet? In eo autem casu nihil materialiter causetur ab eo subiecto; non vniō distincta, quia non datur; non forma, quia (ut supponimus) licet non possit à subiecto separari, non tamen ab eo dependet materialiter, ergo potest esse ratio subiecti & formæ sine causalitate materiali, cum solâ receptione & informatione.

97 Dices, Non possum aliter intelligere, cur Verbum non sit subiectum vniōis, nisi hoc dicam. Sed contra, quia si cetera quæ requiruntur ad rationem subiecti propriam, non sunt indigna Verbo, & ea ei tribuis, certè causalitas, seu productio vniōis non deberet ei negari; quia hic conceptus formalis, ut talis, & secundum quod præcisè dicit productionem, non est conceptus imperfectus, sed potius perfectus, debetque Verbo non propter causalitatem, sed propter complementum, aut repugnantiam aliunde petitam, ad nouam in se perfectionem habendam, vel ob aliam rationem, negari ratio subiecti. Deinde, ei

negas rationem formæ respectu humanitatis, quod non potest reduci in eo quod nihil materialiter causet, nam forma, ut talis, non debet aliud in se materialiter recipere, aliàs daretur processus in infinitum formarum vnius supra aliam. Et patet per te, quia ipsa vniō non recipit in se aliam formam, & tamen ipsa denominat & perficit materiam, & est vera forma illius, ergo subsistentia Verbi non excluditur à ratione formæ per hoc quod nihil in se recipiat. Vide ergo vnde eam bene reijcias, & inde etiam eam ego tecum reijciam à ratione subiecti. Quid autem id sit, dicitur in materiâ de Incarnatione.

Confirmo totam doctrinam: quia (ut alibi insinuavi) nos nullam habemus efficacem rationem ad dicendum, subiectum aliquod causare materialiter formam; in se enim eam causalitatem non videmus: experientia autem de dependentiâ formæ à subiecto, non probat eam causalitatem, quia rectè potest pendere vnum ab alio, vel ut à termino, vel ut à subiecto adhesionis, etiam si ab eo non causetur materialiter (ut tu ipse dicis in vniōe tenente se ex parte materiæ, quæ non minus pendet ab animâ à quâ non causetur, quàm à materiâ à quâ causetur) & ob hanc
99 rationem infra Disput. ix. à num. 51. contra nonnullos ostendam, creationem posse distingui à termino, & illi adherere, etiam si ab eo non causetur. Si ergo nulla experientia vel efficax ratio persuadet hanc causalitatem materialem, vnde infero, eam etiam diuinitus necessariam esse, ut vna res informet aliam? Certè id non nisi purè gratis & contra communem sensum à te dicitur: omnes enim supponunt, subiectum ut sic, aliud esse causationis, aliud receptionis; illud requirere causationem, hoc verò non. Confirmo rursus, ipsa causatio materialis est extra conceptum compositi, & ei accidentalis (ut & hi bene docent) quia actio & passio non sunt de substantiâ rei productæ, de quo infra. At ratio informationis & receptionis actualis est essentialis & intrinseca toti, ergo receptio seu informatio in suo conceptu non constituitur per eam causalitatem, ergo si per possibile vel impossibile, sine eâ
100 vel ordine ad eam daretur receptio, saluaretur tota ratio informationis. Malè ergo informationem & receptionem per hanc causalitatem explicas, sicuti si Angeli substantiam explicares per actionem quâ producit. Vnde concludo, subiectum sustentans, prout tale, esse disparatum ad rationem subiecti receptionis, & omnino extra conceptum illius.

SVBSECTIO SECVNDA.

Quid sit subiectum in communi & in particulari.

IAM ergo oportet explicare, quid sit subiectum in communi. Fateor hoc esse difficile; omnibus tamen Auctoribus eadem est difficultas. debent enim omnes admittere, rationem communem subiecti abstrahentis à subiecto informationis purè, & à subiecto etiam sustentationis, ut ex instantiâ corporis respectu anime rationalis constat. Ego putarem, subiectum sustentationis, prout tale præcisè, & prout contradistinctum à subiecto receptionis, magis pertinere ad
101

Cc 3 genus

genus causæ, & melius posse simul cum causâ efficienti sub vnâ genericâ definitione includi, quàm simul cum subiecto receptionis: hoc enim vt tale, est pars componens & perfectibilis, nihilque produciens propriè. Illud verò nihil componit, sed purè producit, etiam si eius productio exigat naturaliter subsequi vnionem rei productæ, cum ipso quo differt à causâ efficienti, quæ talem vnionem non exigit, & conuenit aliquomodo cum subiecto informationis, quatenus eo ipso quod petit subsequi vnionem, petit etiam esse subiectum informationis; quod non sufficit, vt vnica definitione comprehendatur: causa enim & effectus, radix & res radicata formaliter, vt tales, non videntur posse vnâ definitione explicari. Ergo distinguendo prius v-

102

trumque subiectum, sic quodlibet seorsim definitio, fortè postea poterimus pro vtroque communem aliquam definitionem formare. *Subiectum sustentationis est, quod aliquid causat cum naturali exigentiâ, vt illud idem in se mediâ vnione recipiat, & ab eâ physice perficiatur.* Quæ definitio per se satis est clara. Subiectum verò informationis, quod iam reducitur ad rationem partis, potest sic definiti: *est illud quod in se incompletum est, & vnitur alteri à quo perficitur.*

Tò in se incompletum est genus ad subiectum & ad formam: ambo enim sunt in se incompleta, & per hanc excluditur putus terminus, qui non necessariò est incompletus. vnde ostenditur, substantiam Verbi nec formam esse, nec subiectum, quia in se completissima est.

103

Per rō vnitur per se alteri, excluditur subiectum præcisè causans, quod vt tale non vnitur, licet habeat vnionis exigentiā. Hinc autem videtur posse ab vtroque subiecto abstrahi cōmunis ratio, si nō vno ponatur vō formaliter, vel radicaliter. sed hæc magis est diiunctiua definitio, cuius vna pars in vno alia in altero reperitur, quā vna quæ tota in vtroque reperitur. Dicas ergo, si vnica vis habere, hoc modo, *subiectum est quod in se incompletum est, petique vnionem cum altero à quo perficitur*, hæc conuenit vtrique, quia sustentationis subiectum eam vnionem petit mediâ causalitate, informationis verò per se immediatè. Vtraque autem est vera exigentiā.

104

Maiores est difficultas in distinguendâ formâ à subiecto: sed hæc nobis cum aliis communis est, quia, cur corpus sit subiectum animæ, & non è contrariò, non potest per aduersariorum causalitatem explicari, quia (vt suprà ostendi) quælibet causat suam vnionem: anima verò rationalis neque causat neque causatur à corpore; quoad præsentem ergo difficultatem iam sumus in hoc æquales. Suprà Disput. 2. à num. 17. dixi, cur aliquid vocetur *subiectum*, aliquid *forma*, id huc applica. Dixi autem, subiectum differre à formâ in eo, quod ad eam præsupponitur; ergo vt hæc definitiones subiecti bonæ sint, addatur hoc illis, & breuius sic definitur, *subiectum est quid incompletum & primum ad eam rem cuius vnionem petit vt ab eâ perficiatur.* Iam enim hoc modo etiam forma distinguitur.

105

Hinc concludo, non bene inferri à nonnullis, ex eo quod res incapax motus non possit perfici, debere è contrariò eam quæ perficitur, esse causam materiale; sufficere enim si recipiat etiam sine causalitate: tunc enim eo ipso mutatur seu

mouetur; quod ostendi suprà ex communi sensu Theologorum & Philosophorum in animâ rationali, quia per illam & per vnionem mouetur materia, & tamen solam vnionem causat. Item si actus liberi Dei essent quædam formalitas modaliter à Deo (vt dixit Caietanus) distincta, & ea in tempore inciperet, etiam si non causaretur materialiter à Deo, sed solum in ipso recipetur, in omnium sententiâ Deus mutaretur. Concludo ergo, motum non exigere ex conceptu suo eam causalitatem prout hucusque ostensum est; nisi fiat questio de nomine circa significatum huius vocis.

SUBSECTIO TERTIA.

Quid sit terminus intrinsecus.

Vt plenius, quid sit subiectum, intelligatur, oportet hñc aliquid de termino intrinseco explicare, & eius differentiam à subiecto declarare. Res hæc valde difficilis est. Dicunt nonnulli, terminum intrinsecum esse, qui ex conceptu suo ita attingit aliud, vt petat illud sibi intimè penetratum. Sed contrâ Primò, quia Deus respicit hoc modo creaturas omnes: petit enim essentialiter esse intimè illis præfens, quas tamen non respicit vt terminum intrinsecum. Secundò, non omnis terminus debet esse intimè præfens hoc modo, vt patet in vnione continuatiuâ, tenente se ex parte vnus extremi, quæ respicit aliud extremum, vt terminum intrinsecum, & tamen non sunt penetratæ, sed contiguae. Contiguitas autem immediata, etiam in multorum sententiâ, requiritur inter causam & effectum; aiunt enim, nec operando in medio, posse causam in distans operari. Quæ sententiâ, licet aliunde sit falsa, non tamen idè quia sequeretur ex eâ, causam esse intrinsecam effectui: ergo esse terminum intrinsecum, non consistit adæquatè in eâ exigentiâ intimæ contiguitatis. Vnde merito illi reiciuntur, qui dicunt, idè Verbum esse terminum intrinsecum vnionis hypostaticæ, quia si per impossibile Verbum non esset vbique, ex vi tamen vnionis deberet fieri intimè præfens humanitati: reiciuntur, inquam, quia hi solam petunt præsentiam localem, quomodocumque id explicent, quod manifestè iam reiectum est.

Secundò alij apud P. Hurtadum hæc Disputat. v. num. 86. aiunt, terminum intrinsecum esse illum, qui cum re quam terminat in se compositionem intrinsecam. Hæc reicitur à nonnullis, quia actio respicit vt terminum intrinsecum, rem productam, cum quâ tamen nullam facit compositionem. Sed hæc impugnatio nulla est; quia licet actio non faciat substantialem compositionem cum termino producto, facit tamen accidentalem per se, non minus quàm ex albedine & subiecto; illa enim denominatio producti, quandoquidem est intrinseca, debet esse per vnionem, non quidem distinctam ab ipsâ actione, sed per ipsam; quia est modus intrinsecus termini, idèque vnitur per se illi. Et hoc ab omnibus dicendum est independentè ab hac questione de conceptu termini intrinseci, & ipsemet arguens fatetur, omnem terminum intrinsecum talem habere vnionem. Secundò idem impugnatur, quia illa declaratio relinquit tam obscuram questionem,

ac

ac si nihil fuisset dictum: quia aequè difficilis conceptu est intrinseca compositio, ac terminus intrinsecus. Hæc etiam impugnatio nulla est, quia (vt statim constabit) quid sit intrinsecè componere, magis est notum quàm intrinsecè terminare. Melius ergo impugnantur, quia hæc etiam
109 conuenit formæ & subiecto, ergo non est propria definitio termini intrinseci. Pater Antecedens, quia etiam forma & subiectum ita vniuntur, vt faciant compositionem intrinsecam, item forma & subiectum inuicem referuntur; vbi ergo est differentia puri termini intrinseci, à subiecto & formâ?

Reiectis aliis sententiis, nonnullus ita definit: *Terminus est id, ad quod refertur aliqua res, quæ illi non est extrinseca, & quæ ab illo non pendet in genere causæ materialis, nec alius intrinsece.* Ad-
dit, non esse mirandum, per negationem terminum explicari, multa enim hoc modo definiuntur communiter. Ego benè admitto, multa per negationem defini; verum ipsammetrem positiuam, quæ definitur, explicare per negationem negationis ipsius, hoc non vidi vquam
110 benè fieri: perinde ac si quis interrogaret, *quid est lux?* responderetque alius, *quod non est tenebra.* Ratio huius est manifesta, quia carentiæ nobis non sunt notæ, nisi ex terminis positiuis quos negant. Vnde si vel terminus positiuus est ignotus, vel est idem de quo agitur, non potest per negationem illius aliquid explicari. Iam verò id fieri in præfenti, patet, quia difficultas tota est ratione illius particulæ *intrinseci*, quia ratione illius redditur difficilis intellectus *terminus intrinsecus*: illa autem declaratur per negationem *extrinseci*, extrinsecum autem est negatio intrinseci. Vides ergo, nihil hic explicari? Confirmo: tanta difficultas est in explicando termino extrinseci, quanta in termino intrinseci, vt consideranti patebit; quia sunt priuatiuè opposita, & explicato vno, aliud eo ipso intelligitur; ergo non
111 benè vnus per alium explicatur. Vnde in humanitate Christi tota difficultas est in explicando, cur Verbum non se habeat extrinsecè, cui difficultati non præbet faciem hæc definitio. Secundò, si *terminus intrinsecus* est aliquid per se clarum, tunc facilius hoc modo dicere potuisset: *Terminus intrinsecus est, qui vnitur, & non extrinsecè cum alio, neque in genere causæ materialis aut formalis.* nam per verbum *vnitur*, magis quàm per *respicitur*, explicatur intima connexio vtriusque. Ego in hac quaestione, sicut etiam in aliis, suppono, nos debere deuenire ad aliquos terminos vel conceptus ex se, si non euidenter, saltem probabiliter notos, quos non possumus amplius explicare, aliàs in infinitum pergeremus ex vno ad aliud. Hoc posito, dico, quid sit vnio seu nexus duarum rerum inter se. Concipimus id ex materialibus & crassis exemplis, quibus videmus vnā rem vni-
112 ti, coniungi, conglutinari cum aliā. Hinc dicimus: *Vnio est nexus duo inter se connectens*, qui conceptus non potest à nobis amplius explicari, nisi summum excludendo imperfectionem connexionis, materialis quam videmus, quæ non fit immediatè, sed per corpus glutinosum interpositum: physica autem fit immediatè per rem aliam, quæ immediatè est in ipsis rebus vnitis, vel in aliquā illarum, vt suprà dixi.

Ex his dico, terminum intrinsecum esse illum

qui verè & per se vnitur alteri, & non in genere causæ materialis vel formalis. Quoad exclusionem hanc vltimam conuenio cum Auctoribus è num. 109. & per eam ponitur differentia puri termini intrinseci à subiecto & formâ; quæ, licet sint intrinsecus terminus inter se, non tamen puri termini: & ex defectu huius particulæ dixi suprà, definitionem puri termini, secundo loco positam, non esse bonam, nec adequatam. Primam partem definitionis, *quæ verè vnitur per se*, pono tamquam rationem genericam ad purè terminum, & ad subiectum & formam; & in hoc conuenio cum secundâ definitione suprà positâ; puto autem ex se esse eos terminos probabiliter notos. Alij verò termini qui sunt loco differentiar, noscuntur, si sciatur quid sit subiectum, quid forma: tunc enim sciatur quid sit, non vniri per modum subiecti & formæ, & consequenter sciatur, quid sit terminus purè intrinsecus. Quid autem sit subiectum, suprà dixi Subsectione 2. quid sit forma, dicam infra: vtrumque autem à me explicatur, & non per negationem termini puri, ne faciam vitiosum circulum.

Hinc deduco, Verbum diuinum esse terminum intrinsecum, quia verè & propriè vnitur humanitati (vt Fides docet) non verò esse subiectum aut formam, quia non est in se incompletum, quod requiritur ad rationem subiecti, iuxta dicta suprà, & ad rationem formæ, iuxta infra dicenda. Vnde concluditur, necessariò esse purè terminum intrinsecum. Hæc in re ita à sensibus alienâ mihi occurrunt: si clariùs aliquis eam explicuerit, illi libenter acquiescam.

SUBSECTIO QVARTA.

Vnio recipitur in vtroque extremo.

ADVERTE, eos qui non distinguunt productionem formæ ab vniōe, teneri non tenere vnionem vt in subiecto sustentationis in formâ. Ratio est, quia productio nequit habere pro subiecto sustentante ipsum terminum productum: sequeretur enim, idem causare se ipsum, nam causaret productionem sui, quod formalissimè est se ipsum causare; hoc autem omnino repugnat, de quo infra P. Suarez Disp. XIII. Metaphysicæ, sect. 9. circa 2. difficultatem de subiecto vnionis, asseriteam recipi in solâ formâ: tota enim agentis efficientia eò præcisè tendit, vt educat formam ex materiâ, & consequenter vt ponat vnionem formæ in ipsâ formâ. Non video huius consequentiæ vim: licet enim tota vis agentis tendat ad educationem formæ, non idèò vnio debet poni in solâ formâ; sicut neque educio ipsa formæ ponitur in formâ, etiam si ea educio solum tendat ad formam extra causas ponendam. Secundò, agens intendit facere hominem, leonem, &c. ad hoc autem non potius requiritur vnio in formâ, quàm in materiâ.

P. Vasquez eam etiam ponit in solâ formâ, idèò tamen, quia hæc determinatur ad materiam. Sed contrâ: quia etiam materia determinatur ad formam, est ergo par ratio.

Idèò alij eam ponunt in solâ materiâ, quia si vtraque pars esset subiectum vnionis, vtraque deberet supponi producta ante vnionem; atqui forma materialis non potest intelligi producta ante-

antequam vniatur, ergo non potest esse subiectum vnionis. Probatur Minor, quia causalitas materialis includit formaliter vnionem, per quod differt à causalitate efficiendi, quæ eam non includit, ergo non potest intelligi causalitas materialis sine vnione; sed forma non potest esse ante suam causalitatem, ergo neque ante vnionem, ergo nec subiectum vnionis.

Non virget hæc ratio, quia (vt paulò antè dixi) causalitas materialis formaliter non includit vnionem, sed illam exigit pro eo instanti reali in quo est, quo sufficienter differt à causalitate efficiendi nullatenus eam vnionem exigente: vnde rectè potest in aliquo priori intelligi forma producta materialiter à materiâ, etiam si in illo priori non intelligatur vnita illi, sed solum intelligatur petens eam vnionem. Imò valdè probabile censeo cum P. Hurtado Disput. 5. §. 27. posse de potentiâ absolutâ manere formam productam materialiter à materiâ, non tamen illi vnitam, etiam pro toto instanti reali; neque enim vlla est ratio cogens ad asserendum, inter causalitatem materialem & vnionem reperiri connexionem ita essentialem, vt à Deo separari non possint: sufficit enim, si detur connexio naturalis, per quam sufficienter differt à causalitate effectiua, quæ nullatenus eam vnionem nec naturaliter exigit.

118 Igitur dicendum censeo, Vnionem subiectari in vtroque extremo, vt in subiecto receptionis & sustentationis. Hæc est communior. Probatur quoad primam partem de receptione, quia non est vlla ratio, cur specialius eam ponamus in vno quàm in altero: vtrumque enim æqualiter vnitur alteri, & vtrumque incompletum est substantialiter, egerque perfectione ab vnione communicandâ, ergo hæc est in vtroque, vt in subiecto receptionis. Quoad secundum, verò de sustentatione, eodem etiam argumento, quia non est vlla ratio, cur debeat magis ab vno extremo quàm ab altero causari; vtrumque enim videtur æquè potens, applicatum, &c. & vnio æquè ab vtroque pendens, ergo æquè ab vtroque causabitur. Confirmatur tota Conclusio: quia licet 119 (vt hucusque ostendi) possit intelligi, quâ ratione res aliqua intrinsecè vniatur per vnionem, cuius tantum sit terminus intrinsecus (vt patet in Verbo diuino humanitati vnito) negari tamen nequit, quin difficulter percipiatur & explicetur, in quo sita sit essentia purè termini intrinseci; faciliè autem intelligatur, quâ ratione possit extremum vniri per formam in se receptam. Non est ergo, cur in præsentem ponamus vnionem in vno extremo vt in subiecto, & in alio vt termino; sed æquius erit, eam ponere in vtroque vt in subiecto receptionis, quæ erat prima pars nostræ sententiæ. Quod verò vtrique pars debeat esse subiectum etiam sustentationis, constat à simili de omnibus aliis formis, quas ponimus dependentes materialiter à suis subiectis, exceptâ rationali, quia creatur; & exceptâ etiam ipsâ actione creatiua, respectu sui termini, propter specialem difficultatem: quia scilicet actio non potest causari 120 villo modo nec materialiter à suo termino (de quo fusiùs infra) vbi autem cessant rationes difficultatis, semper dicimus, subiectum informationis esse etiam subiectum sustentationis. Idem ergo erit de vnione respectu formæ & materiæ, sicut

etiam de subsistentiâ dicam suo loco, propter eandem rationem in vtroque extremo recipi & causari materialiter. Neque video vbi in hoc modo discurrendi inuenerint aliqui recentiores in-consequentiam quam obicere possent. Hinc intelliges, quid sit in vnione informatio & materializatio; illa enim eadem vnio vt comparata cum materiâ, & quatenus per eam materia vnitur formæ, dicitur materializatio; quatenus verò eadem vnio tenet se ex parte formæ eam vnientis materiæ, dicitur informatio: qui duo conceptus non realiter (vt P. Hurtadus vult) sed ratione distinguuntur, quatenus possumus concipere vnionem recipi in materiâ, non concipiendo eam recipi in formâ, & è contrario.

Sed Primò obicies: Si vnio causaretur materialiter à materiâ & à formâ, darentur duæ causæ totales illius, quod naturaliter repugnat. Nego sequelam: quia non potest vnio sine vtraque re conservari, inde vtraque efficit vniam causam totalem, qualibet autem partialem.

Secundò: Res materialis non potest subiectari in re spiritali, ergo neque vnio humana in animâ rationali. Sed hoc suprà reiectum est, & fusiùs reicietur Disputatione I. de Animâ, à n. 99.

SVBSECTIO QVINTA.

An vnio possit creari.

QVÆRITVR, vtrum vnio possit de potentiâ 121 absolutâ creari, id est, ita vnire materiam & formam inter se, & ipsa vniri cum vtraque, vt tamen non causetur ab illis materialiter, sicut anima rationalis, licet sit vnita materiæ, non tamen ab illâ causatur. Respondeo, probabile esse, id non repugnare, licet enim vnio se ipsâ partibus vniatur, ideoque non possit esse nec de potentiâ absolutâ non vnita illis, non tamen causatur se ipsâ ab illis, sed per causalitatem distinctam; Deus autem potest supplere defectum causæ in ordine ad terminum productum ab eâ causâ, si per actionem distinctam ab ipso termino producat, & infra fusiùs probabitur, ergo poterit Deus se solo sine concursu materiæ & formæ vnionem conservare, quo casu compositum verè crearetur in ratione compositi, quia vt sic reduplicat supra vnionem, quam supponimus creatam. Imò etiam omnes partes illius possent 122 creari: si enim potest creari vnio, à fortiori poterit & ipsa forma substantialis; nihil ergo esset tunc in illo composito quod non crearetur.

Hic se defatigant aliqui, inquirentes, cur materia prima dicatur etiam naturaliter creata, quandoquidem ipsa includit vnionem partium, quæ non creatur, sed generatur, non minùs quàm vnio humana. Ego ab hac difficultate facile me expedio, quia puncta materiæ sunt verè & propriè materia; illa autem puncta non includunt vnionem, ac propterea verè ratione illorum dicitur creari materia, quod non contingit in partibus essentialibus: quia qualibet seorsum sumpta, nec est nec dicitur homo, sed illæ prout vnitæ, vt sic autem non creantur naturaliter, sed generantur, etiam diuinitus, vt dictum est, possunt etiam vnio creari.

Hic tamen aduerte contra ponentes materiam essentialiter diuisibilem sine vllis punctis mat-

materia, difficulter, imò vix posse argumento responderi; ipsi enim nulla alia puncta in continuo admittunt, nisi vniiones, ex parte verò ipsius materiae nulla puncta, nullas lineas, nihil indiuisibile. Vnde sic argumentor euidenter: Non solum non datur actu punctum materiae carens vniione, sed neque prout distinctum ab vniione, nihil est indiuisibile, imò neque concipi potest in quantitate iuxta horum principia; ergo non minus est essentialis materiae vniio aliqua, quam est essentialis homini. Probo euidenter & ad hominem consequentiam, quia idem de essentiali hominis est vniio, quia sine vniione non potest concipi homo; sed sine vniione non potest concipi materia, ergo etiam de essentiali materiae est vniio.

115 Dices, Etiam homo non potest existere sine aliquibus modis, qui tamen non sunt de essentiali hominis. Sed contra, quia non solum materia non potest in tuā sententia existere sine vniione, sed neque concipi; alias iam conciperentur & darentur indiuisibilia materiae, quae tamen per vniionem constituerent rem diuisibilem seu partem, quod per hos omnino repugnat, qui docent, exceptis vniionibus nihil indiuisibile concipi posse in materia; at homo, & aliae substantiae, licet existere nequeant sine aliquibus modis, possunt tamen saltem concipi sine illis, imò prius natura ad illos concipiuntur; vnde bene inferitur, eos non esse de hominis essentiali. Confirmo argumento etiam his valde familiaribus, & peto, an si per possibile vel impossibile à materia separaretur omnis vniio, maneret materia vel
116 non. Si non, ergo vniio est de essentiali materiae: si verò maneret materia, necessario deberet esse indiuisibilis, quia sine vniione non posset esse diuisibilis. ergo etiam nunc posita vniione sunt vera puncta indiuisibilia materiae, licet vnita & constituta totum diuisibile, quod à te negatur. Probo euidenter consequentiam: quia vniio non

tollit indiuisibilitatem punctorum inter se, sed ea inuicem connectit, vt per se patet. Et hoc argumentum notandum est pro his quae agentes de Continuo, Deo dante dicemus. Ipso autem exemplo de modis confirmo rursus hanc doctrinam: quia enim vbicatio non est de essentiali hominis (si enim per impossibile illa non daretur, maneret homo & idem qui nunc, sed non maneret vbicatus, quia in isto effectu iam includitur vt pars ipsa vbicatio) ergo si dicis vniionem non esse de essentiali materiae, teneris fateri, eā ablatā per impossibile, manfura sola indiuisibilia, quae insuper essent verè materia; & tunc infero, iam nunc etiam esse indiuisibilia, sed vnita: vel si negas tunc manfuram materiam, necessum est dicas, de eius essentiali esse vniionem; quia vt bene etiam contra Connotantes argumentaris, ablato per possibile vel impossibile solo illo quod est extra essentialiam rei, non potest dici, per locum intrinsecum rem illam petire. ergo si vniio partium non est de essentiali materiae primae, eā vniione sola per impossibile ablatā, deberet manere materia; vel si hæc non maneret, ergo vniio erat aliquid essentialiter componens materiam, sicut vniio humana hominem, quod contendo.

Subodoratus est hanc difficultatem in suā sententia nonnullus, idem confugit ad sententiam de solis punctis finitis, vt obiectioni supra nu. 125. propositae responderet, additque, in suā etiam sententia non habere vim, quia materia id habet eò quod ex suo conceptu est semper diuisibilis. Admitto hoc illi, sed inde vrgeo argumentum: quia si de conceptu materiae est diuisibilitas, & de conceptu diuisibilitatis est vniio de primo ad vltimum, de conceptu materiae erit vniio, sicut de conceptu hominis est vniio essentialis; ergo materia non creabitur naturaliter, non factis ac non creatur homo. neque video vllam vel apparentem euasione.

DISPUTATIO QUINTA.

De Toto composito.

SECTIO I.

Totum non differt à partibus
& vniione.

TRIPLYM potest habere solum hæc difficultas. Primus est, vtrum compositum addat aliquid supra materiam & formam simul sumptas, quo sensu agitur à Conimbricensis hic cap. 2. quest. 1. art. 1. vbi docent, probabile esse, addere aliquid aliud. Verum in hoc sensu explicata est à nobis hæc difficultas Disput. iv. Sect. 1. vbi ostendimus, compositum addere supra partes vniionem distinctam ab illis; imò in rigore hoc non est disputare, vtrum totum distinguatur à partibus & vniione, sed solum vtrum distinguatur à partibus solis.

Porro vniionem esse de essentiali hominis (idem est in aliis compositis) & non esse conditionem

extrinsecam vt sit homo, probatur argumento à nobis sapè facto contra Connotantes: quia sola ablatā vniione inter animam & corpus, omnibus licet aliis per possibile vel impossibile manentibus, non manet homo; ergo sine vniione non manet tota essentiali hominis, ergo vniio est aliquid de eius essentiali. In hoc non oportet magis hærrere.

Secundò quæri potest, vtrum compositum distinguatur ab omnibus suis partibus, & vniione illarum. Et in hoc sensu videtur explicatis terminis euidentissima pars negatiua: nam vel illud, quod potest dici addere compositum supra omnes partes & vniionem, est aliquid ipsius compositi, vel non. si non est aliquid compositi, ergo compositum non illud dicit, ideoque nec addit illud supra omnes partes: si verò illud est aliquid compositi, ergo iam est pars compositi, ergo intrinsecum partium compositi numerum, ergo supra omnes partes & vniionem nihil potest addere compositum.

Obiicies Primò: Totum generatur & corrumpitur,

rumpitur, non verò partes illius, ut patet in homine; ergo totum aliquid distinctum est à partibus. Hoc argumentum probat distinctionem vnionis à partibus: nam ex corruptione vel generatione vnionis corrumpitur vel generatur homo, in aliis compositis etiam tunc generatur vel destruitur forma substantialis; hinc autem nullà ratione probatur, totum distinguì à partibus & vnione.

3 Obiicies Secundo: Causa debet distinguì ab effectu; sed partes sunt causa compositi, ergo hoc debet distinguì à partibus. Hoc argumentum probat, non solum compositum addere aliquid supra partes, sed partes etiam adaequare distinguì à composito, sicut causa debet adaequare distinguì ab effectu. Respondeo ergo, partes non esse propriè causas compositi, sed solum secundum quid & improprie, quatenus per communicationem hinc medià vnione illud constituitur: ad quod non requiritur ut distinguantur à toto composito, imò potius debent esse idem cum illo; requiritur autem, ut partes inter se distinguantur adaequare, à toto verò quaelibet inadaequare. Hinc inferes, vnionem non esse propriè causalitatem in composito, quia sicut partes non sunt propriè causae, ita nec vnio erit propriè causalitas, sed solum Metaphoricè.

Rogabis, an saltem ratione nostrà distinguatur totum ab omnibus partibus & vnione. Respondeo, solum distinguì penes conceptum magis vel minus explicitem, sicut homo distinguatur ab animali rationali, non autem obiectiue, neque ut vna formalitas ab alià, etiam si in aliis rebus creatis admitteremus eiusmodi formalitates obiectiuas distinctas: neque penes diuersa connotata, quia eadem quæ respicit homo, respiciunt materia & anima inter se vnita.

4 Tertius tandem sensus questionis est, virum compositum v.g. homo, addat aliquid ultra materiam, formam & vnionem; an verò hæc sint tota hominis essentia. P. Vasquez Tomo 1. in 3. Partem disp. 19. num. 26. censet, ex formà substantiali deriuari in materiam quoddam esse substantiale, à formà, materià & vnione distinctum; in formis autem accidentalibus non admittit aliquid accidentale deriuatum à formà in subiecto, quia albedo, inquit, nullà alià ratione facit album, nisi se ipsam communicando subiecto. Hæc secunda pars videtur certa. Primam probat, quia corpus hominis v.g. non solum recipit animam, sed etiam viuut & est principium sentiendi; ergo quia recipit ab animà aliquid esse substantiale. Sed retorqueo argumentum contra P. Vasquez: illud esse substantiale, quod à formà

5 deriuatur in materiam, est distinctum ab ipsà materià, ergo materia in tantum poterit viuere & esse principium operationum sentiendi, in quantum est vnita illi esse substanti, tamquam cum formà; ergo ut recipiat ab animà rationali denominatione viuientis, &c. sufficit illam vniri cum ipsa tamquam cum formà, sicut sufficit vniri cum ipso esse substanti deriuato ab ipsà formà: & sicut illud esse substantiale per modum formæ, etiam si ex illo non deriuetur aliud esse (alioquin daretur processus in infinitum) communicat suum effectum formalem materiæ per vnionem sui cum illà; ita similiter illud communicabit ipsa forma substantialis immediatè per se sine alià deriuatione, quia magis viuens est ipsa

anima, quàm illud esse deriuatum; & tam anima vnitur materiæ, quàm illud esse, ergo tam anima communicabit immediatè vitam, quàm illud esse medium.

Secundò arguit: Anima, cum sit spiritalis, per se ipsam non potest tribuere materiæ esse corporis animalis, &c. ergo debet ab illà deriuari aliud esse substantiale distinctum, quo materia compleatur in ratione corporis animalis, &c. Hoc argumento deberet probare P. Vasquez, animam esse extra rationem hominis, quod est contra ipsum. Patet sequela, quia ipse docet per animam rationalem non posse materiam compleri in ratione animalis, ergo completur in ratione talis per aliquid distinctum ab animà, & in quo ipsa non includatur; ergo animal, signando hominem, non dicit animam rationalem, ergo neque eam dicit homo. Patet hæc vltima consequentia, quia *hoc animal*, signando hominem, rectè prædicatur de homine, & è contrario: vnde nihil potest reale esse essentiale homini, quod non sit huic animali. Si enim aliquid esset diuersum, sicut non bene prædicatur, *homo est anima*, eò quod homo dicit aliquid aliud; ita nec, *homo est animal*. Neque hic potest habere locum doctrina nostra de significato in recto, quia homo animam dicit in recto, ergo si hanc non includit etiam animal, non poterit rectum hominis & animalis esse idem inter se absolute, & consequenter nec idem significari, neque de homine animal prædicari, aut è contrario. Deinde, ab animà in homine non potest deriuari esse materiale, quia ipsa est spiritalis; ergo debet deriuari esse spirituale, de quo relict difficultas P. Vasquez, quæ scilicet ratione possit complere materiam in ratione animalis, &c. Denique respondeo, viuens etiam corporeum, animal, &c. solum includere materiam, vnionem, & formam, siue forma sit spiritalis, vt humana, siue materialis, vt reliquæ; & ratione huius ponitur in Prædicamento Substantiæ corporeæ, iuxta dicta Disputatione 111. ubi ostendimus contra Scotum, non esse in homine necessariam formam corpori-tatis.

Tertiò arguit: Quia materia habet vitam corruptibilem; sed anima rationalis est incorruptibilis, ergo vita materiæ non est ipsa anima rationalis. Respondeo, corpus viuere corruptibiliter, quia licet vita quam habet, id est anima rationalis, sit in se incorruptibilis, vnio tamen ipsius corporis cum hac vitâ, est corruptibilis; vnde respectu corporis perinde se habet, ac si ipsa vita anima esset corruptibilis.

Reicienda ergo P. Vasquez opinio, tum quia (sicut ipse & meritò docet) forma accidentalis præcisè per vnionem sui cum subiecto sine alio esse deriuato ab ipsà formà, communicat suum effectum formalem accidentalem subiecto, ita substantialis forma præcisè per vnionem sui communicabit suum effectum formalem substantialem materiæ. Et ratio à priori est, quia effectus formalis formæ nihil aliud est, quàm forma vnita subiecto capaci; si forma fuerit accidentalis, effectus formalis erit accidentalis; si forma substantialis, erit substantialis & effectus. Quod confirmo hac ratione: quia tam potens est forma substantialis in genere substanti, quàm accidentalis in accidentali; ergo sicut hæc per se

lam vnionem sui constituit totum accidentale, ita illa per solam vnionem sui, sine alio esse distincto deriuato ab illa, constituet totum substantiale. Denique dispicit ea sententia P. Vasquez, quia omnia illius argumenta probant aequè, vt vidimus, illud esse substantiale deriuatum à formâ, non posse suum effectum communicare materię sine alio esse deriuato, & sic in infinitum, ac ipsam formam non posse per sui vnionem effectum substantialem formalem materię communicare: ergo sicut non est admittendum aliud esse substantiale tertium, deriuatum ab illo secundo, quod ponit Vasquez, ne detur frustra processus in infinitum, ita neque illud secundum à formâ deriuatum admitti debet.

SECTIO II.

An accidentia materialia subiectentur in toto composito.

ACCIDENTIA spiritalia hominis in solâ subiectantur formâ rationali, quia nihil spirituale potest in materiali subiectari, ideoque præsens quæstio solum est de accidentibus materialibus, quæ sunt in duplici genere; aliud enim est quantitas (si distinguatur) coeua materię, & incorruptibilis sicut illa; alia sunt accidentia communia corruptibilia, vt calor, frigus, &c. & de vtriusque potest esse quæstio præsens.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia affirmans, quantitatem & alia accidentia communia recipi in formâ substantiali, reijcitur.

THOMISTAE communiter apud P. Suarezium Disput. 14. sect. 3. num. 6. quos sequitur Vasquez Tomo 2. in 3. Partem, disp. 129. num. 30. Rubius de Generatione cap. 4. tract. 3. quæst. 7. num. 17. docent, quantitatem recipi in toto composito. Eorum fundamenta probant etiam idem de accidentibus communibus, de quibus etiam idem sentiunt.

Primum sit ex Aristotele, asserente, in corrupto nullum sensibile ex præcedentibus manere, ergo sentit, illa subiectari in toto composito, alioquin non perirent præcisè ex defectu formæ. Quidam explicat Aristotelem de sensibili substantiali, id est, de ipsâ formâ substantiali quæ corrupta est. Hæc explicatio est extra mentem Aristotelis, tum quia dicit, nullum ex sensibilibus præcedentibus manere, ergo non loquitur de sensibili substantiali, seu de formâ, quia hæc tantum erat vna; Aristoteles autem supponit fuisse multa sensibilia, ergo per sensibile solum intellexit accidentia, quæ sunt plura in eodem composito. Deinde dum dixit Aristoteles, compositum substantiale fuisse corruptum, dixit iam ibi non manere formam substantialem: ergo quando postea addit, in eo composito corrupto nullum sensibile manere, non solum significat non manere formam substantialem, quia hoc iam erat dictum, sed nec manere accidentalem. Respondeo ergo, etiam si Aristoteles senserit, accidentia corrupti non manere in genito; non tamen inde inferri, illum sen-

fuisse illa subiectari in toto composito: nam etiam si in illo non subiectarentur, possent ab illo pendere in alio genere causæ, & ex eius defectu corrumpi. Adde, de quantitate ipsum non locutum, quia quantitas non est propriè accidens sensibile.

Secundò arguunt ratione: Quia in corruptione fit resolutio vsque ad materiam primam, ergo accidentia subiectantur in toto composito. Falsum Antecedens, quia in cadauere v. g. manet color, calor, & alia plura accidentia, quæ fuerant in homine viuo. Nec potest dici, illa non esse eadem numero, sed solum specie cum præcedentibus, tum quia nulla est causa à quâ ea accidentia distincta producantur de nouo, tum quia ea pereunt paulatim post introductionem formæ cadaueris; ergo quia non sunt dispositiones ad illam, ergo nec de nouo producantur ad ingressum illius, sunt ergo eadem numero quæ antea fuerant. Deinde mala consequentia, quia etiam si perirent ea accidentia ad defectum formæ, non sequeretur subiectari in formâ, sed ab illâ pendere in alio genere causæ, vel finalis vel efficientis, vel vt à conditione.

Tertiò: Quia materia est pura potentia, ergo ipsa sola non potest recipere accidentia. Antecedentis falsitatem Disput. 11. ostendimus; consequentia verò malitia vel inde contra ipsos ostenditur, quia materia prima sola recipit formam substantialem: nam hæc, cum sit pars illius compositi, non potest in toto illo subiectari, & tamen hoc non impedit, materiam primam esse puram potentiam; ergo nec impedit, ne accidentia subiectentur in materiâ.

Quartò: Quia prius est esse substantiale quàm accidentale, ergo materia prius recipit formam substantialem quàm accidentalem, ergo accidentalis forma subiectatur in materiâ & in formâ substantiali. Respondeo, esse substantiale, non semper esse prius executione quàm accidentale, imò potius è contrario; natura enim exorditur ab imperfectioribus, & progreditur ad perfectiora: vnde, prius quàm in ligno introducat formam substantialis ignis, introducit calor & alia accidentia, quæ sunt dispositiones ad ignem. Imò hinc retorqueo argumentum contra ipsos, quia prius sunt dispositiones accidentales ad aliquam formam, quàm sit ipsa forma, ergo illæ non subiectantur in formâ, ergo nec in toto composito. Secundò respondeo, etiam si prius esset non solum in intentione, sed & in executione, esse substantiale quàm accidentale, & consequenter prius materia reciperet formam substantialem quàm accidentalem, adhuc non sequitur, hanc debere recipi in substantiali formâ, licet in multorum sententiâ prius materia recipit animam rationalem, quàm potentias materiales, & tamen hæc solum in materiâ subiectantur.

SUBSECTIO SECVNDA.

Ea accidentia in solâ materiâ recipiuntur.

TENENDVM igitur est cum communi, quantitatem & accidentia communia recipi in solâ materiâ primâ. Auctores qui hanc sententiam tenent, vide apud Suarezium Disput. 4. sect. 3. num. 10.

num. 10. & Hartadum Disputat. 6. num. 8. quibus ipsi subscribunt. Et quidem quantitatem non recipi in formâ, probatur à nonnullis, quia materia debet ante operationem ita esse extensa, ut ab agente extrinseco operante in illam, non possit ad punctum reduci, ne possit una pars cum aliâ penetrari, quâ impenetrabilitas oritur à quantitate; ergo quantitas prior est quàm introductio
 14 formæ substantialis in materiâ. Hæc ratio levis est: quia eo ipso quod in instanti reali materia habeat quantitatem, non potest ad punctum reduci, nec una pars cum aliâ penetrari, ergo ex hoc capite non requiritur, quantitatem prius naturâ esse in materiâ quàm formam substantialem, sed sufficere simul esse cum illâ.

Alij eam quantitatem prærequirunt, ut mutuo possint agens & patiens sese physicè tangere, prout requiritur ad operandum. Sed contra, quia contactus requisitus inter agens & patiens, solum est indistantia localis, ad quam nullo modo requiritur quantitas, ut patet in Deo & in Angelis, qui sine quantitate sunt indistantes localiter à passio.

Alij hanc probant argumento sibi valde familiari, sed non minus inefficaci, scilicet: Quantitas non potest in homine recipi nisi in solâ materiâ, ergo idem etiam continget in aliis compositis. Consequentiam bonam iudicant, quia si materia in homine habeat virtutem adequatam ad quantitatem sustentandam, & hæc est contenta cum solâ materiâ, cur etiam non erit ubique, siue hæc siue alia succedat forma? Antecedens verò probatur, quia quantitas non potest animam rationalem facere extensam, ergo nec potest illi communicare suum effectum formalem, ergo
 15 nec in eâ recipi. Patet hæc ultima consequentia, quia natura dat formas subiectis, ut illis communicent suum effectum formalem, ergo si subiectum sit incapax effectus formalis, erit incapax formæ. Hoc argumentum & ratione & instantiâ ad hominem manifestâ reicitur. Instantiâ quidem, quia ipsi ponunt sensationes materiales recipi in materiâ, quam tamen non reddunt sentientem. Respondent, communicari materiæ totum effectum formalem sensationis materialis, quia hic effectus nihil est aliud nisi habere imaginem obiecti. Sed quis hinc non statim videat, quàm evidenter ipsi reiciantur? quia anima, etiam si non reddatur quanta, reddetur in se habens quantitatem, & consequenter accipiet effectum formalem non minùs quàm materia, quæ à sensatione vel imagine obiecti, nullum per te alium habet effectum formalem, nisi quod redditur habens imaginem. Confirmo & explico doctrinam: si hi velint nullam formam posse vniri naturaliter subiecto, nisi tribuat illi in concreto effectum formalem, quem forma videtur in abstracto significare, v. g. si sit albedo, reddat album; si nigredo, nigrum; si calor, calidum: & hinc inferunt, quantitatem debere reddere
 16 *quantum*. Si in hoc sensu loquantur, improbabiler loquantur, quia actio non reddit subiectum, in quo recipitur, agens aut actum.

Dices: Reddit illud *patiens*. Sed contra, ipsa non solum est passio, sed etiam actio; ergo si tuum argumentum aliquid valeret, deberes etiam illud reddere vel actum vel agens, quia ipse habet in abstracto denominationem actionis, cuius concretum est vel actum vel agens, sicut con-

cretum quantitatis est quantum per te. Vrgo, insistendo illi exemplo de sensatione: non solum materia accipit qualitatem seu imaginem obiecti, sed totam sensationem, quia sensatio dicit per te & qualitatem & actionem; vtrumque autem in solâ materiâ accipitur, & tamen non reddit illam sentientem, ergo. Quod si hi solam velint, semper omnem formam debere communicare effectum aliquem formalem subiecto, id eis admitto, & dico, quantitatem posse reddere animam habentem quantitatem, seu quantificatam, & hoc sufficere ut in eâ possit recipi.

Hæc circa Antecedentis veritatem. Circa consequentiam verò ex homine ad alia entia, fateor me eam olim reputasse bonam; sed in hoc obicit mihi inconsequentiam, eo quod, sicut dixi casu quo relationes essent distinctæ, vnicam tantum dandam inger res essentialiter penetratas, quæ in vtroque extremo subiectarentur, etiam si inter alia extrema distantia inter se, duplex deberet poni relatio, propter specialem difficultatem; ita etiam deberem dicere, quantitatem in homine recipi in solâ materiâ, in aliis verò compositis etiam in formâ, quia diuersa est ratio in vno ac in alio. Respondeo tamen, nec vestigium inconsequentia hæc apparere: quia in eo casu non ponerem ego vnâ eandemque relationem iam in vno iam in duobus subiectis receptam, prout hic deberet dici de eadem etiam numero quantitate. Neque quidquam refert, quod vnio quantitatis etiam futura esset in homine diuersa ab vnione quæ in aliis; quia hic non agimus de subiecto vnionis ad quantitatem, sed de ipsâ quantitate, pro quâ videtur otiosum, iam vnium iam duo subiecta querere. Vnde videtur bene inferri,
 18 quod si in homine sufficit materia ut sit subiectum quantitatis, etiam sufficere in aliis eadem materia pro eadem quantitate: at ubi est necessitas ponendi duas distinctas relationes, eas admittere, vnicâ verò, diuersam tamen ab illis duabus, ubi vnica videtur sufficere (ut in extremis essentialiter penetratis supra dixi) nō videtur quam habeat inconsequentiam, vel quomodo ex his quæ de subiecto quantitatis dixi impugnari possim.

Dixi, me olim iudicasse bonam eam consequentiam: iam enim mihi occurrit, forte posse ab aliquo negari, diciturque, sicut causæ efficientes, vnus ignis v. g. quando solus est, adequatè producit alium, quando verò est coniunctus cum alio agente, partitur suum concursum; ita similiter materiam in homine, quia sola est apta ad sustentandam quantitatem, solam influere; verum quando adest forma substantialis, quæ etiam est potens, tunc partiri eam illâ suum concursum. Nec facile hæc responsio redargui potest, ergo argumentum illud ex Antecedenti falso constat, & consequentiâ nullâ.

SVBSECTIO TERTIA.

Vera Conclusionis probatio.

19 **I**tem probandum est, quantitatem recipi in solâ materiâ eadem ratione, quâ de aliis accidentibus communibus; ea autem sit, quia, ut dixi numero 13. quantitas & alia accidentia, quæ erant in corrupto, manent in genito; ergo non sub-

subiectantur in formā corruptā. Pater consequentia, quia accidentia non possunt migrare ab vno subiecto in aliud. Respondet quidam, accidentia posse migrare à subiecto inadæquato ad subiectum inadæquatum, sicut potest idem effectus, v. g. ignis, nunc pendere ab vnâ causâ efficiēte, v. g. ab igne, in primâ generatione, & postea ab aliâ causâ, scilicet à solo Deo; neque enim maior est dependentia à causâ materiali, quàm ab efficiēte. Sed contrā, quia si hæc ratio quidquam probat, probat etiam, posse accidens migrare à subiecto totali in aliud totale distinctum, quia non est ratio, cur possit mutare subiectum inadæquatum, non verò adæquatum; sicut effectus non solum potest mutare causas partiales, sed etiam totales, loquor de causis creatis. Dicendum ergo est cum communi, omnes formas materiales, etiam substantiales, etsi non magis dependant à subiecto quàm à causâ efficiēte, tamen magis alligatas esse tali subiecto numero, quàm tali numero causæ efficiēti. Vnde, etsi hæc numero forma ignis possit nunc pendere ab hac causâ efficiēte, & postea ab aliâ, non tamen potest nunc subiectari in hac materiâ, nunc in aliâ, etiam partiali; quod ab arguente supra notatum non est. Confirmo hoc: magis alligata est forma materialis huic numero subiecto quàm animus rationalis; sed animus rationalis non potest subiectum totale in aliud totale mutare, quia ex vno corpore integro nequit in aliud integrum saltare, & solum potest ab vnâ parte corporis in aliam aggeneratam intrare; ergo forma materialis, quæ magis est alligata subiecto, non poterit non solum totale, sed nec partiale mutare. Video hoc argumento non posse absolute efficaciter aduersarios vrgeri, qui si velint dicere, accidens saltare de subiecto in subiectum parziale, imò & totale, nec experientia nec ratione à priori solida & euidenti conuincuntur. Possunt tamen vrgeri, quia omnino gratis dicunt, posse à subiecto inadæquato, non verò ab adæquato. Imò ipsi propterea dicunt, omnia accidentia corrumpi, quia perit partiale subiectum, bene ergo contra illos arguitur, Non pereunt accidentia, sed remanent; ergo manet adæquatum subiectum, ergo hoc est sola materia prima.

Secundò probò eandem sententiam, quia plura accidentia sunt dispositiones ad formam subsequentem, & consequenter intelliguntur prius naturâ quàm formâ; ergo illæ non subiectantur in ipsâ formâ, quæ pro illo priori non intelligitur existens, intelliguntur autem pro illo priori ea accidentia cum omnibus suis causis, quia intelliguntur existentia.

Primò respondet Thomistæ, adstruendo mutuam dependentiam à priori inter formam & dispositiones; vnde dicunt, formam esse priorem dispositionibus, quatenus est causa materialis illarum, & hæc esse priores formâ quatenus disponunt ad illam, quæ prioritas mutua cum sit in diuerso genere, non repugnat. Libro II. ex professo impugnabimus hanc mutuam dependentiam à priori, nunc solum addo, eam in præsentia non habere locum: nam si daretur, esset in eodem genere causæ materialis, nam in eo dispositiones sunt priores formæ, & hæc prior dispositionibus; ipsi autem aduersarij negant mutuam prioritatem in eodem genere.

Secundò respondent, eas dispositiones nō durare in instanti quo introducitur forma substantialis, sed tunc produci de nouo alias eiusdem speciei, præcedentes autem reliquissæ sigillatam materiam ad hanc formam. Sed contrā Primò, quia si in instanti generationis non existunt dispositiones præcedentes, quâ ratione possunt tunc sigillare materiam ad hanc numero formam? nam materia sigillatur à dispositionibus vt à formis, forma autem non potest Physicè informare vel sigillare, si non existit Physicè; nam antea extitisse, est pura denominatio extrinseca, quæ de præsentia nihil prodest Physicè. quomodo autem materia prima, quæ caret memoriâ rerum præteritarum, recordabitur se fuisse sigillatam ad hanc formam, vt idè non patiat aliam introduci? Contrā Secundò, quia nullum est agens, à quo corrumpantur illæ dispositiones, imò potius omnia agentia naturalia maiori vi eas conantur producere, quando introducitur forma ad quam disponunt: ridiculum autem est, dicere, ignem ita laborare disponendo lignum pro formâ ignis, & producendum calorem, siccitatem, aliaque accidentia, quæ tamen nihil deferunt ad formam ignis, sed peritura sunt inutiliter ante formæ productionem.

SVBSECTIO QVARTA.

Obiectiones solute.

OBIECTIO: Formâ materialis dicitur quanta & extensa, ergo recipit in se immediatè quantitatem. Nego consequentiam, quia denominatur quanta à quantitate recepta in materiâ cui vnitur forma; sicut etiam homo dicitur intelligere, non quia intellectio recipiatur in toto homine, sed quia recipitur in vnâ parte, scilicet in animo rationali.

Propter hoc argumentum, nonnulli recentiores opinati nobiscum, quantitatem, ceteraque accidentia non posse materialiter à formâ causari; dicunt tamen, ea recipi in formâ vt in subiecto inhaesionis (voluerunt fortè dicere, receptionis) sicut anima rationalis in corpore, à quo tamen non pendet. Id autem Primò probant, quia ita forma substantialis informat materiam, vt nequeat assignari locus vbi materia sit, in quo etiam non sit forma; ergo non possunt esse accidentia in materiâ, nisi sint vbi est forma, ergo nisi informet formam. Sed hoc argumentum non est Philosopho dignum: longè enim aliud est, esse in eodem loco: & longè aliud, informare & vniri. nos enim sumus in eodem loco cum Deo, & Angeli nobiscum penetrantur, nec tamen intercedit vlla formæ aut subiecti vnio: & ad hominem ipsi vrgetur, quia idem argumentum fieri potest de animo rationali, qui totum corpus informat, & est in loco vbi sunt hæc materialia accidentia, & tamen ipsi docent expresse, ea non vniri aut recipi in animo. Idem etiam secundò ad hominem vrgetur: ponit enim duas vniones, vnâ in solâ formâ, alteram in solâ materiâ, quæ ambæ proculdubio sunt in eodem loco cum vtroque extremo, nec tamen ambæ in quolibet recipiuntur. Malè ergo ex coexistentiâ in eodem loco accidentium cum formâ substantiali, eorum mutuam intulit vnionem.

D d

Secun-

Secundò obicitur, proprium esse substantiæ, subesse accidentibus; ergo forma substantialis debet ea omnia recipere in se. Sed contrà, Animus rationalis tam perfectè est substantia, quàm alia formæ. & tamen non recipit per se ea accidentia. Respondeo ergo, vel substantiam non consistere in eo quòd substat, sed quòd sit radix prima; vel si in eo consistit, non id respectu omnium accidentium intelligendum est, quia forma non recipit durationem & vicationem materiæ, in tuâ etiam sententiâ, licet alia accidentia communia recipiat.

Tertiò: Quia forma indiget eis accidentibus ut perficiatur, ergo debet illis immediatè vniri. Hoc Antecedens non probatur, sed supponitur ab his, idèò eis negatur etiam eadem facilitate. Rogo enim, unde hanc formæ nuditatem vel exigentiam viderint, vel quâ experientia eam deprehenderint, ut tam audacter eam asserant?

Simile est huic quartum argumentum, scilicet frustra ignem v. g. laboratorum ut suas passionem producat: si eis non perficitur, eas non recipit in se. Confirmatur: hæc accidentia non se habent disparatè cum formâ, & cum sint in eodem subiecto, debent inter se vniri, non autem ita ut quantitas mediet inter materiâ & formam (hoc enim tolleret vnionem immediatam); ergo debent accidentia immediatè vniri formæ. Contra hoc argumentum & eius confirmationem etiam instatur in animo rationali, qui petit in materiâ eas dispositiones, sollicitusque de illis est, nec se habet disparatè ad illas; & tamen per se illis non vnitur. Videas ergo, quid sit hic dicendum, & hoc tibi applica. Dico ergo, eas dispositiones & passiones exigi, tamquam perficientes & ornantes subiectum, & ab eis formam pendere ut à conditionibus partim antecedentibus, & sublequentibus partim, tenentibus tamen se ex parte subiecti præcisè, quo responderetur confirmationi, potestque quali ex humanis exemplum aptum asserri. Ut enim excipitur honestus aliquis hospes, domus mundatur ornatque, nec tamen tapetia, imagines, panni; pretiosi vnuntur aut recipiuntur in hospite, sed hic in domo illis ornata: ita forma non recipit ea accidentia, intrat tamen in materiâ illis ornatam.

Vltimò: Quia nullum omnino potest accidens recipi in materiâ, quod non recipiatur etiam in quantitate, ergo & quod non recipiatur in forma ipsâ substantiali. Iste error peior est prioribus. Numquid duratio materiæ recipitur in quantitate, etiam in sententiâ ipsius? Numquid productio seu creatio materiæ recipitur in quantitate? Vel quæ potest esse saltem apparens ratio, quâ probetur, omnia quæ materia recipit, recipienda in quantitate magis quàm in aliis accidentibus existentibus in materiâ? De quo vide Subsectionem sequentem, ubi nec accidentia communia in quantitate subiectanda ostenduntur.

Hæc isti pro se, Quibus si obicitur, accidentia transire de subiecto in subiectum, iuxta ipsorum doctrinam, calor enim qui informabat primò formam ligni, postea informat formam ignis; respondent, non esse vllum inconueniens, si accidentia mutant subiectum informationis, à quo non causantur nec dependent; subiectum

verò sustentationis non mutare, quia hoc sola est materia.

Ego do huic sententiæ (licet eius argumenta 19 displiceant) non esse absurdum vllum aut repugnantiam in eo, quòd accidentia vniantur ad hæc formæ ad quam disponunt, nec facile id posse benè impugnari. Tamen, quia non videtur hoc necessarium, & debeat secunda vnio distincta poni quâ vnirentur, quo pacto multiplicentur entitates sine necessitate, ab hac sententiâ sum alienus. Tandem quia iuxta ea quæ dixi supra, agens, in quo consistit ratio subiecti, si ea accidentia præsupponantur ad formam ignis, non est modus explicandi, cur ipsa non sint subiectum formæ, forma verò ignis ut subiectum ea recipiat, nisi velis formam tantum esse terminum intrinsecum illorum.

Aduerte, quando dixi, accidentia non recipi in formâ ut in subiecto, me locutum non de omnibus accidentibus, duratio enim & vicatione materialis formæ non recipitur in materiâ, sed in formâ, de quo infra. Item omnes potentie 30 sensitiuæ & appetitiuæ, earumque actus, recipiuntur in formâ. Maior difficultas est de aliis passionibus formæ substantialis, v. g. de leuitate ignis, de grauitate ferri, de virtute attractiua magnetis, &c. Probabilius censeo, huiusmodi passiones etiam subiectari in formâ substantiali cuius proprietates sunt, nec rationes supra factæ de aliis accidentibus in præfati difficultatem habent: quia eiusmodi passiones non præintelliguntur ad formam, sicut alia accidentia, quæ sunt dispositiones ad illam, & præsupponuntur in materiâ receptæ. Excipio tamen eas passiones, quæ sunt eiusdem speciei cum dispositionibus ad formam, v. g. de calore ut octo, qui est passio ignis; de frigiditate ut octo, quæ est passio aquæ, &c. Nam licet octauus gradus non præintelligatur ad formam ignis, quia tamen præintelligitur quartus, qui est eiusdem speciei cum octauo, & præterea omnes gradus intensiōis debent esse in eodem subiecto, idèò octauus gradus, sicut & 31 quartus, in solâ recipitur materiâ; alia verò propriæ passiones formæ in solâ formâ, nisi quæ sunt materiales, & in homine propter animam requirunt aliud subiectum, de quibus suo loco.

SVBSECTIO QVINTA.

Ut quæ quantitas recipiat immediatè accidentia communia.

LOQUIMUR de accidentibus, quæ Subsectione 1. dixi in solâ materiâ recipi, de quibus quærimus, an immediatè in materiâ, an verò immediatè in quantitate, & eâ mediante in materiâ recipiantur. Pro quâ quæstione supponimus, quantitatem distingui à materiâ, alioquin nulla esset difficultas.

Communis sententia docet, illa recipi in quantitate. Ita P. Suarez Disputat. 14. Metaphysicæ, sectione 4. & recentiores communiter, secuti D. Thomam 3. Parte, quæst. 77. art. 2. Durandus in 1. distinct. 8. Parte 2. quæst. 41. In contrarium; stat P. Hurtado Disputat. 6. §. 55. ubi pro eâ refert plures ex antiquioribus. Sed illi supponunt, quantitatem non distingui à materiâ; ex quo necessario

cessario sequitur, illa accidentia immediatè in materiâ recipienda.

Videamus, quæ sint vtriusque partis argumenta, ut tandem in re, quæ experientiâ aut ratione ab eâ desumptâ decidi nequit, quid probabilius appareat, colligere possimus.

Pro negatiua parte Primò arguit Hurtadus: Quia effectus quantitatis solum est extendere materiam, & eam reddere impenetrabilem ut possit recipere formas substantiales; sed ad hoc non requiritur, ut ipsa recipiat immediatè accidentia materialia, ergo. Sed negant aduersarij Antecedens. docent enim duo à quantitate præstari, & materiam extendi, & recipi immediatè accidentia in ipsâ, propter rationem infra ponendam; quæ an sit solida, infra etiam videbitur.

33 Secundo idem argumentatur: Quia dispositiones materiales disponunt materiam, non verò quantitatem ad receptionem formæ substantialis; ergo debent recipi in ipsâ materiâ, quia dispositio debet esse in eodem subiecto, in quo recipitur forma ad quam est dispositio: forma autem substantialis non recipitur in quantitate, sed in materiâ. Respondetur facillè, materiam disponi per receptionem mediatam earum dispositionum; quæ subiectiont in quantitate immediatè unita cum materiâ, & id sufficere ut determinetur ad formam substantialem, neque esse necessarium ut immediatè in eodem subiecto forma & dispositio recipiantur. Nam sicut potest causa efficiens determinari ad effectum producendum per aliquid, quod non subiectiont in ipsâ vilo modo; ita etiam poterit causa materialis determinari & disponi per formam solum mediatè sibi unitam.

34 Tertiò alij, quia totum esse accidentis, est in ordine ad substantiam; ergo conuenientius est ut omnia accidentia immediatè recipiantur in substantiâ, quàm in alio accidenti, nisi aliqua utigeat ratio, qualis non est in præfenti. Respondet, accidens esse illud, quod est extra primum conceptum rei, hoc autem æquè perfectè saluatur, siue illa accidentia immediatè in substantiâ, siue immediatè in alio accidenti subiectiont. vnde tam perfectè saluatur ratio accidentis in vbicatione propriâ quantitatis, quàm in ipsâ quantitate, licet hæc immediatè in substantiâ, illa verò in accidenti subiectiont. ergo ex hoc capite non est negandum, accidentia materialia recipi in quantitate.

Pro oppositâ sententiâ Primò arguunt: Quia sicut ignis vultu potentia distincta ad calefaciendum, ita materia debet vti ad recipiendum; ergo mediantè quantitate. Bonè respondet P. Hurtado, hoc argumento non magis probari de quantitate, quàm de albedine; probatur enim potentia distincta, sed quod ea sit quantitas, vnde? 35 Ego etiam retorqueo argumentum. Ipsi fatentur, ignem in se producere calorem immediatè per naturalem saltem emanationem, licet ad extra mediatè; ergo cum materia in se & intra se recipiat accidentia, id non faciet per aliam potentiam, sed immediatè per se.

Secundum argumentum desumitur ex mysterio Eucharistiæ. Ne enim concedantur plura miracula, quotiescumque species sacramentales alterantur, videtur dicendum, solam quantitatem conseruari sine subiecto, & hoc miraculosè;

reliqua verò accidentia naturaliter conseruari, quia conseruantur in proprio subiecto, scilicet in quantitate. Nam si omnia immediatè reciperentur in materiâ, omnia miraculosè conseruantur, & consequenter esset miraculum nouum, quotiescumque species sacramentales reciperent vel calorem, vel lucem, vel frigus, quod videtur incredibile.

Huic argumento respondet etiam Hurtadus, 36 concedendo eam multitudinem miraculorum, additque, de miraculis philosophandum esse consequenter ad cuiuscumque opinionem, & si ne formidine ea multiplicandi; nam Deus, qui efficit vnum reliquis admirabilius, poterit etiam & ea plura facere.

Hanc solutionem approbo, & vterius confirmo: quia si propter vitanda miracula debemus in rebus physicis inuertere naturas rerum, quando nec ratio nec experientia cogit, etiam possemus propter eandem rationem dicere, accidentia & quantitatem non pendere à materiâ, ne concedatur illud miraculum. Stando enim in ratione & experientiâ, sicut non potest ostendi posituè, accidentia non recipi in materiâ, & ideo à te negatur, ut vitentur miracula, ita etiam non est positua ratio ostendens quantitatem pendere à materiâ: poterit ergo id negari, etiam eodem modo, ne hoc miraculum adstruatur.

Vnde probabilius multò videtur, quantitatem non recipere in se immediatè accidentia communia: non enim apparet vlla ratio physica, quâ specialiter probetur, quantitatem esse subiectum eorum accidentium, non verò vnum accidens subiectum alterius, quod tamen apertè falsum est. nam quod quantitas præcedat ea omnia accidentia, non arguit eam esse subiectum illorum; nam etiam primus gradus intensionis præcedit secundum, & tamen illum non recipit; item primæ qualitates præcedunt secundas, quas non recipiunt in se; ergo nec quantitas recipit accidentia, etsi illa præcedat. Aliunde autem non est vlla excogitabilis ratio; ergo.

SECTIO III.

An possit dari corpus completum simplex.

NON querimus, vtrum possit esse corpus carens partibus integranibus (huius enim difficultatis solutio pendet ex dicendis Disputatione 1. de Animâ à num. 48. de conceptu rei materialis) sed vtrum possit dari corpus completum non compositum ex materiâ & formâ.

Recentiores aliqui id acriter negant, Primò, 38 quia tale corpus non posset esse vegetatiuum, vegetatio enim fit inter subiecta qualitibus contrariis affecta; illud autem corpus non posset qualitibus contrariis affici, quia non haberet subiectum capax formarum substantialium, quæ posset expelli per contrarias dispositiones. Deinde neque illud esset sensitium, nam sensatio fit mediò calore aliisque primis qualitibus, quarum non esset capax illud corpus. Denique nec posset esse non viuens; nam esset actus completus subsistens, & esset perfectius animo rationali, quod est impossibile; ergo repugnat tale corpus simplex compositum.

D d

Sed

Sed contrā Primò, quia illud corpus posset esse vegetatiuum, quatenus haberet virtutem ad vniendas sibi alias partes eiusdem corporis, sicut aqua sibi vnit alias aquas guttas: quia verò illa actio vniendi nouam partem, non posset ab extrinseco agente prouenire in eo corpore, sicut potest in aqua, idè esset actio immanens & vitalis, differretque ab actione quā aqua sibi alias vnit partes.

39 Hanc solutionem impugnant hi Primò, quia ea sola corpora augentur ab intrinseco, quae corrumpuntur ab intrinseco, item corpora diuidua sunt corruptibilia, nam tandem vniuntur ad aliquam minimam partem, in qua non posset conseruari illud corpus; ergo cum illud corpus esset completum & simplex, esset ex vnā parte incapax corruptionis, aliunde verò capax, quia posset diuidi, si esset capax augmenti ab intrinseco: hæc autem manifestè repugnant, ergo. Respondeo, falsum esse, rem diuiduam esse corruptibilem: nam materia prima est diuidua, & non idè est corruptibilis, quod miror ab obiciente non fuisse notatum. Nec refert, quod materia etiam habeat formam, quia tunc maiorem vim habet instantia. Si enim materia & forma possunt in qualibet minimā parte conseruari, à fortiori poterit vnū corpus simplex esse, quod possit in quacumque paruitate conseruari, quod posset esse capax augmenti & diminutionis, non tamen idè corruptioni substantiali obnoxium. Certè hoc tam clarum est, vt mirer potuisse concedi corpori composito ex materia & formā capacitatem diuisionis sine corruptibilitate, & id negari corpori simplici.

40 Secundò dicit fortè aliquis, etiam illud corpus posse esse corruptibile; quod videtur ostendi ex recentiorum impugnatione, idque sine vllā inde secutā contradictione; quia si quæ formæ sunt quæ destruuntur non ex dispositionibus contrariis, sed ex diuisione, quia scilicet non possunt esse in tam parua materia, cur ergo non posset etiam esse aliud corpus simplex completum, quod ex diuisione destrueretur, eo ipso quod dissolueretur vnio continuatiua?

Dices fortè, Illud corpus crearetur, & consequenter non posset destriui à creaturā, quia nec ab ea creatur. Sed contrā Primò, quia multa possunt destriui ab aliquibus agentibus, quæ ab ipsis non produciuntur. Contrā Secundò, quia vnio continuatiua partium illius corporis non crearetur, sed generaretur, illa autem posset destriui ab agente naturali. Vnde etiam Deus teneretur tunc cessare à conseruatione creaturā illius corporis; sicut nunc, quando carnifex destruit vnionem continuatiuam capitis cum collo, indirectè obligat Deum vt cesset à conseruatione vnionis animi cum corpore.

41 Adhuc tamen hæc solutio non placet, eamque efficaciter impugno, Quia agens naturale non potest destrui vnionem continuatiuam, nisi separando partes quæ antea erant vnite: at ibi non posset fieri separatio, quia si separantur, ergo iam manent ambæ in rerum naturā, ergo non destruerentur. Confirmo: vnio illa deberet destriui vel per formam contrariam, vel per defectum subiecti, vel per subtractionem concursus, nec alius modus, quo destrueretur, potest excogitari: sed vnioni non est alia forma contraria,

quā separatio partium, quæ ibi non habet locum; ex defectu autem subiecti non posset id fieri, quia inde sequeretur vnionem destriui, quia destruitur subiectum, & non è contrario subiectum, quia destruitur vnio (prout volebat responsio supra data;) nec ex subtractione concursus potest, quia vnio illa non conseruatur à creaturā.

Hæc replicæ conuincunt intentum, scilicet non 41
videri posse esse corruptibile ab agente creato, id quod ab ipso immediatè non conseruatur, nisi per introductionem alicuius rei illi repugnantis, quod in substantiā simplici non habet locum. Tamen adhuc posset sustineri, illud corpus esse corruptibile, non ab agente extrinseco, vel per separationem, sed quia, vt dixi supra Disputat. 1. num. 14. & fusiùs Disputat. 1. v. de Anima à num. 212. potest esse aliqua res ex se durans per aliquod tempus, quæ sine contrario postea pereat; tale ergo posset illud corpus esse, ergo ex hac parte posset esse vegetabile, etiam si tibi concedam, vegetationem essentialiter requirere corruptibilitatem, quod adhuc falsum esse, in solutione primā ostendi.

Tertiò respondeo, illud corpus esse posse sensitiuum sensationibus diuersæ speciei à nostris, & quæ à quatuor primis qualitatibus non penderent, & consequenter non esset corruptibile. Hanc solutionem ipsimet arguentes fatentur difficulter posse impugnari; dicunt tamen, inde sequi, tale corpus futurum perfectius & imperfectius animo rationali, quod repugnat; imperfectius, quia omne corpus est imperfectius spiritui; perfectius, quia esset actus subsistens completus non respiciens compositionem, quod essentialiter dicit maiorem perfectionem, quā esse actum informantem. Hoc argumentum nullum prorsus est, quod sic ostendo euidenter: abstrahendo enim ab hac quaestione an sit possibile tale corpus in quā tu negas, ego affirmo. Rogo, an conceptus actus completi simplici, siue sit spiritalis siue non, sit tam perfectus, vt repugnet contrarij aliunde hunc excessum compensari, necne. Neque enim datur medium. Si affirmes, ergo male dicis, omnem rem spiritualemente perfectiorem omni materiali, nam animus noster est spiritalis; quia verò dicit ordinem ad compositionem, absolute exceditur à corpore nō composito, & tunc non sequitur, quod excedatur & non excedatur, sed præcisè sequitur excedi.

44 Quod si dicas, conceptum actus completi simplici non ita esse perfectum, vt aliunde non possit æquari, imò & superari; tunc ego dicam, animam, licet excedatur ab eo corpore in hoc conceptu simplicitatis, quia tamen aliunde habet in compensationem spiritualitatem & vim intellectiuam, ac volitiuam, esse absolute nobiliorem.

Arguens autem, vt argumentum ipsius habeat vim, supponit id quod deberet probare, scilicet conceptum rei spiritalis esse supra omnes alios conceptus, nec aliunde esse æquabilem, etiam si dicat ordinem ad compositionem; & præterea aliunde supponit, conceptum rei incompositum esse supra omnes alios, etiam si ea sit res materialis, in quo supponit ipse duo contradictoria, quæ de animo postea vellet inferre: qui modus argumentandi nullus omnino est, sicut, si quis diceret, Res incorruptibilis, quæcumque illa sit, est perfectior

41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

lis, transeat hoc nunc; non tamen ideò de conceptu creaturæ erit, esse capacem mutationis substantialis, ut patet in Angelo, & in ipsis formis substantialibus respectu aliarum formarum; unde non valet consequentia à capacitate accidentalis ad capacitatem substantialis formæ. Adde, per unionem continuatiuam substantialem, posse tale corpus aliquam habere substantialem mutationem.

Tertiò alij: Quia illud corpus non constaret materiâ, ergo non esset materiale. Nego consequentiam, quia ostendam Disput. 1. de Animâ à num. 97. materialitatem non consistere formaliter in ordine ad materiam, sed in ordine ad impenetrabilitatem, quam haberet illud corpus.

Denique potest argui ex Aristotele docente, omne corpus esse compositum. Respondeo, Aristotelem solum fuisse locutum de corporibus quæ de facto dantur, de possibilibus autem per potentiam absolutam nec verbum, quia nec talem potentiam agnoscebat, qui Deum ex necessitate naturæ operantem fingeat.

Contraria ergo sententia omnino tenenda est, quia non est negandum omnipotentia diuinæ, quod non inuoluit saltem apparentem contradictionem, qualis non reperitur in tali corpore simplici, ut ex solutione eorum quæ possunt afferri, ostensum est. Et confirmatur: quia sicut in ordine spirituali datur substantia incompleta, qualis est animus rationalis, & etiam datur substantia completa simplex, qualis est Angelus; ita etiam in ordine rei materialis videtur posse dari & substantia incompleta simplex, qualis est materia, vel forma materialis, & etiam substantia completa simplex, quale esset corpus de quo loquimur; est ergo possibile de potentia absolutâ. Imò & nonnulli contendunt, illud de facto dari, esseque cælum empyreum, quia pulchritudo vniuersi videtur exigere, ut sicut dantur substantiæ spirituales simplices & completæ, ita etiam dentur de facto substantiæ materiales simplices & completæ. Probabilis coniectura pro existentia actuali talis corporis, possibilitas verò illius certa est ex antè dictis.

Aduerte, prædictum corpus si produceretur, producendum actione creatiua, quia esset independens à subiecto, sicut supra diximus de materiâ primâ; verum tamen est, unionem integram partium corporis illius generabilem fore, quia subiectionem in ipsis partibus, sicut etiam in simili diximus de unionem continuatiuam partium materiae.

